BANCA INTESA A.D. BEOGRAD

POJEDINAČNI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI
ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠAVA
NA DAN 31. DECEMBRA 2023. GODINE

SADRŽAJ

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

POJEDINAČNI BILANS STANJA
na dan 31. decembar 2023. godine

POJEDINAČNI BILANS USPEHA
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

POJEDINAČNI IZVEŠTAJ O OSTALOM REZULTATU
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

POJEDINAČNI IZVEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

POJEDINAČNI IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
za period od 01.01. do 31.12.2023. godine

GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU ZA 2023. GODINU

Emsl & Young d.o.o. Beograd
Vlad1m1ra Popovica 8a
11070 Beograd

Tel: +381 11 2095 800
Fax: +381 11 2095 890
ey.com/rs

Buildlnq a better
workinq world

IZVESTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

AKCIONARIMA BANCA INTESA A.D. BEOGRAD

Misljenje

Izvrsili smo rev1z1Ju pojedinacnih finansijskih izvestaja Banca Intesa a.d. Beoqrad (u daljem tekstu: "Banka"), koji obuhvataju Ьilans stanja na dan 31. decembar 2023. qodine, Ьilans uspeha, izvestaj o ostalom rezultatu, izvestaj o promenama na kapitalu i izvestaj o novcanim tokovima za godinu koja se zavrsila na taj dan, kao i pregled materijalnih racunovodstvenih politika i ostalih napomena uz pojedinacne finansijske izvestaje.

Po nasem misljenju, prilozeni pojedinacni finansijski izvestaji prikazuju objektivno i istinito finansijsko stanje Banke na dan 31. decembra 2023. godine i rezultate njenog poslovanja i novcane tokove za godinu koja se zavrsila na taj dan, u skladu sa Medunarodnim standardima finansijskog izvestavanja.

Osnova za misljenje

Obavili smo nasu reviziju u skladu sa Standardima Revizije primenljivim u Repuьlici Srblji. Nase odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u nasem izvestaju nezavisnog revizora u sekciji o odgovornostima revizora za reviziju finansijskih izvestaja. Nezavisni smo od Banke u skladu sa Medunarodnim kodeksom etike za profesionalne racunovode (ukljucujuci Medunarodne standarde nezavisnosti) (IESBA Kodeks) i etickim zahtevima koji su relevantni za nasu reviziju finansijskih izvestaja u Repuьlici Srьiji i ispunili smo nase druge eticke odgovornosti u skladu sa ovim zahtevima i IESBA Kodeksom. Verujemo da su revizorski dokazi koje smo doblli dovoljni i odgovarajuci da obezbede osnovu za nase misljenje.

Ostale informacije sadrzane u qodisnjem izvestaju o poslovanju Banke

Ostale informacije se odnose na informacije sadrzane u godisnjem izvestaju o poslovanju, ali ne ukljucuje finansijske izvestaje i izvestaj revizora o njima. Rukovodstvo Banke je odgovorno za pripremu ostalih informacija u skladu sa propisima Repuьlike Srblje.

Nase misljenje o finansijskim izvestajima ne obuhvata ostale informacije. U vezi sa revizijom finansijskih izvestaja, nasa odgovornost *je* da procitamo ostale informacije i time razmotrimo da li su ostale informacije uskladene u svim materijalno znacajnim aspektima sa finansijskim izvestajima sa nasim saznanjima stecenim u toku revizije ili se na drugi nacin cine materijalno pogresnim. Pored toga, izvrsili smo procenu da li su ostale informacije pripremljene, u svim materijalno znacajnim aspektima, u skladu sa Zakonom o racunovodstvu Repuьlike Srblje, posebno da li su ostale informacije u formalnom smislu u skladu sa zahtevima i postupcima za pripremu ostalih informacija Zakona o racunovodstvu Repuьlike Srblje u kontekstu materijalnosti, odnosno da li Ьi neko nepostovanje ovih zahteva Ьi moglo uticati na prosudivanja doneta na osnovu ovih ostalih informacija.

Ostale informacije sadrzane u qodisnjem izvestaju o poslovanju Banke (nastavak)

Na osnovu sprovedenih procedura, u meri u kojoj smo u mogucnosti da ih ocenimo, izvestavamo da:

1. ostale informacije koje opisuju cinjenice koje su takode prikazane u finansijskim izvestajima su, u svim materijalno znacajnim aspektima, u skladu sa finansijskim izvestajima; i

2. ostale informacije su pripremljene u skladu sa zahtevima Zakona o racunovodstvu Repuьlike Srblje.

Pored toga, nasa odgovornost je da, na osnovu saznanja i razumevanja Banke stecenih u reviziji, izvestimo da li ostale informacije sadrze materijalno znacajne pogresne iskaze. Na osnovu postupaka koje smo izvrsili u vezi sa dobljenim ostalim informacijama, nismo utvrdili materijalno znacajne pogresne iskaze.

Odqovornost rukovodstva i Odbora za reviziju za finansijske izvestaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i objektivno prikazivanje finansijskih izvestaja u skladu Medunarodnim standardima finansijskog izvestavanja, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim da omoguce pripremu finansijskih izvestaja koji ne sadrze materijalno znacajne pogresne iskaze, nastale usled prevarne radnje ili greske.

U sastavljanju finansijskih izvestaja, rukovodstvo je odgovorno za procenu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa nacelom stalnosti, obelodanjujuci, po potrebl, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primenu nacela stalnosti poslovanja kao racunovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogucnost osim da to uradi.

Odbor za reviziju je odgovoran za nadgledanje procesa finansijskog izvestavanja Banke.

Odqovornost revizora za reviziju finansijskih izvestaja

Nas cilj je sticanje uveravanja u razumnoj meri o tome da finansijski izvestaji, uzeti u celini, ne sadrze materijalno znacajne pogresne iskaze, nastale usled prevarne radnje ili greske; i izdavanje izvestaja revizora koji sadrzi misljenje revizora. Uveravanje u razumnoj meri oznacava visok nivo uveravanja, ali ne predstavlja garanciju da ce revizija sprovedena u skladu sa Standardima revizije primenljivim u Repuьlici Srblji uvek otkriti materijalno pogresne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogresni iskazi mogu da nastanu usled prevarne radnje ili greske i smatraju se materijalno znacajnim ako je razumno ocekivati da ce oni, pojedinacno ili zblrno, uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu ovih finansijskih izvestaja.

EY
Building a better working world

Odqovornost revizora za reviziju finansijskih izvestaja (nastavak)

Kao deo revizije u skladu sa Standardima revizije primenljivim u RepuЬlici Srblji, mi primenJщemo profesionalno prosudivanje i odrzavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vrsimo identifikaciju i procenu rizika od materijalno znacajnih pogresnih iskaza u finansijskim izvestajima, nastalih usled prevarne radnje ili greske; osmisljavanje i obavljanje revizorskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza da obezbede osnovu za misljenje revizora. Rizik da nece Ьiti identifikovani materijalno znacajni pogresni iskazi koji su rezultat prevarne radnje je veci nego za pogresne iskaze nastale usled greske, zato sto prevarna radnja moze da ukljuci udruzivanje, falsifikovanje, namerne propuste, lazno predstavljanje ili zaobllazenje interne kontrole.

- Sticemo razumevanje o internim kontrolama koje su relevantne za rev1ž1Ju radi osmisljavanja revizorskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izrazavanja misljenja o efikasnosti sistema interne kontrole Banke.

- Vrsimo procenu primenjenih racunovodstvenih politika i u kojoj meri su razumne racunovodstvene procene i povezana obelodanjivanja koje je izvrsilo rukovodstvo.

- Donosimo zakljucak o prikladnosti primene nacela stalnosti kao racunovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizorskih dokaza, da li postoji materijalna neizvesnost u vezi sa dogadajima ili uslovima koji mogu da izazovu znacajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa nacelom stalnosti. Ako zakljucimo da postoji materijalna neizvesnost, duzni smo da u svom izvestaju skrenemo paznju na povezana obelodanjivanja u finansijskim izvestajima ili, ako takva obelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje misljenje. Nasi zakljucci se zasnivaju na revizorskim dokazima prikupljenim do datuma izvestaja revizora. Medutim, buduci dogadaji ili uslovi mogu za posledicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa nacelom stalnosti.

- Vrsimo procenu ukupne prezentacije, strukture i sadrzaja finansijskih izvestaja, ukljucujuci obelodanjivanja, i da li su u finansijskim izvestajima prikazane osnovne transakcije i dogadaji na takav nacin da se postigne fer prezentacija.

Saopstavamo Odboru za rev1ž1Ju, izmedu ostalog, planirani oblm i vreme rev1ž1Je i značaJne revizorske nalaze, ukljucujuci sve znacajne nedostatke interne kontrole koje je revizor identifikovao tokom revizije.

U Beogradu, 28. februara 2024. godine

Nikola Rlbar
Ovlasceni revizor
Ernst & Young d.o.o. Beograd

POJEDINACNI BILANS STANJA
na dan 31. decembar 2023. godine

И hiljadama dinara	Napome,ш	31. deccmbar 2023.	31. decembar 2022.
Aktiva			
Gotovina i sredstva kod centralne banke	15. 2.14	145.416.663	153.092.550
Potraiivanja po osnovu derivata	16. 2.10	80.353	468.597
Hartije od vrednosti	16. 2.9	57.722.864	61.269.872
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	17. 2.8	157.125.902	70.294.972
Krediti i potraiivanja od komitenata	17. 2.8	534.022.332	513.000.029
Investicije u zavisna drustva	16. 2.7	1.199.472	1.199.472
Nematerijalna imovina	18. 2.15	3.994.303	4.602.701
Nekretnine. postrojenja i oprema	19. 2.16	10.403.122	9.996.392
Odlozena poreska sredstva	14. 2.21	151.812	402.963
Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja		14.267	15.795
Ostala sredstva	20	15.897.063	10.490.465
UKUPNOAKTIVA		**926.028.153**	**824.833.808**
Obavczc			
Obaveze po osnovu derivata	21. 2.10	1.586	8.305
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama. drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	22. 2.11	68.454.547	92.094.541
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	22. 2.11	709.686.211	612.850.509
Subordinirane obaveze	22.2.11	11.769.379	-
Rezervisanja	23. 2.3	2.765.116	2.620.445
Tekuce poreske obavcze	14. 2.21	1.085.472	505.457
Ostale obaveze	24	21.447.641	18.985.690
Ukupno obavezc		**815.209.952**	**727.064.947**
Kapital			
Akcijski kapital	25. 2.19	41.748.469	41.748.469
Nerasporedeni dobitak	25. 2.19	21.040.170	12.727.009
Rezerve	25. 2.19	48.029.562	43.293.383
Ukupno kapital		**110.818.201**	**97.768.861**
UKUPNO OBAVEZE I KAPITAL		**926.028.153**	**824.833.808**

Beograd, 28. februar 2024. godine

Nevena Novaković
Direktor Sektora za računovodstvo

Dragica Mihajlović
Član Izvršnog odbora / Direktor za upravljanje finansijskim poslovanjem

Darko Popovic
Predsednik Izvršnog odbora / CEO

POJEDINACNI BILANS USPEHA
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

Hlli/jada11la dinam	Napomena	2023.	2022.
Pri/10di od kamata	3. 2.4	46.871.922	26.688.694
Rasl10di kamata	3. 2.4	(8.957.016)	(2.404.544)
Neto prihod po osnovu kamata		**37.914.906**	**24.284.150**
Prihodi od naknada i proYizija	4. 2.5	26.181. 184	25.287.972
Rashodi naknada i provizija	4. 2.5	(11.958.751)	(11.898.220)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		.14.222.433	**13.389.752**
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrurnenata	5. 2.7	100.594	1.336.767
Neto dobitak / (gubitak) po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti	6. 2.7	-	(2.372)
Neto prihod /(ras/10di) od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	7. 2.6	(2.295)	(559.883)
Neto rashod po osnovu obezvredenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspelш	8. 2.7	(7.241.683)	(4.849.217)
Neto dobitak / (gubitak) po osnovu prestanka priznavanja fir1ansijski/1 instrumenata koji se Yrednuju po amonizovanoj Yrednosti	6. 2.7	29.554	130.057
Ostali pos/ov11i prihodi	9	247.067	177.996
Neto poslovni prillod		**45.270.576**	**33.907.250**
Troskovi zarada. r1aknada zarada i osta/i licni ras/10di	10. 2.20	(8.510.974)	(7.493.706)
Troskovi amonizacije	11. 2.16	(2.482.631)	(2.440.635)
Ostali pril10di	12	491.910	747.694
Ostali rashodi	13	(10.914.896)	(9.888.427)
Dobitak pre oporczivanja		**23.853.985**	**14.832.176**
Porez na dobitak	14. 2.21	(2.815. 106)	(2.152.837)
Dobitak nakon poreza		**21.038.879**	**12.679.339**

Beograd, 28. februar 2024. godine

Nevena Novaković
Direktor Sektora za računovodstvo

Dragica Mihajlovi
Član Izvršnog odb
za upravljanje fina
poslovanjem

P0JED[NACNI IZVESTAJ O 0ST ALOM REZULTATU
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

И blljadama dina,·a	2023.	2022.
Dobltak perioda	**21.038.879**	**12.679.339**
Komponente ostalog rezultata koje пe mogu Ьiti reklasifikovane u doЬitak ili gubitak:		
Povecanje (smanjenje) revalorizacionih rezervi po osnovu nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava	510.346	(5.471)
Negativni efekti promena vrednosti vlasnickih instrшnenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	(1.638)	(1.624)
Komponente ostalog rezultata koje mogu Ьiti klasi fikovane u doЬitak iIi gubitak:		
(Negativni) / pozitivni efekti pro111ena vrednosti duznickih instru111enata koji se vrednцju po fer vrednosti kroz ostali rezuttat	1.278.257	(2.081.540)
Dobitak / (gubltak) po osnovu poreza koji se odnosi na ostali rezultat perioda	(268.290)	313.052
Ukupan (пegativan) / pozitivan ostali rezultat perioda	1.518.675	(1 .775.583)
Ukupan pozitivan rezultat pcrioda	**22.557.554**	**10.903.756**

Beograd, 28. februar 2024. godine

Nevena Novakovic
Direktor Sektora za
računovodstvo

Dragica Mihaj
Član Izvršnog
za upravljanje
poslovanjem

POJEDINACNI IZVESTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU
u pcriodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

И 'liadama dina,·a	Akcijski i ostali kapital	Emisiona premija	Rczcrvc iz dobiti i ostale rezerve	Rcvalorizl1cione rezerve i rezerve po osnovu fer vrednosti	Nerasporedena dobit	Ukupan kapital
Pocetno stanje na dan 1. jaiшar 2022. godine	21.315.900	20.432.569	43.488.903	1.580.063	32.224.574	119.042.009
Povecanje (smanjenje) revalorizacior1ih rezervi po osnovu nematerijalni\1 ulaganja i osnovnil1 sredstava	-	-	-	(4.650)	-	(4.650)
Negativni efekti promena vrednosti vlasniёkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	-	-	-	(1.624)	-	(1.624)
Negativni efekti promena vrednosti duinickih instruшenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz 0s1<1\i rezultat	-	-	-	(1.769.309)	-	(1.769.309)
Dobitak tektice godine	-	-	-	-	12.679.339	12.679.339
lsplacene dividende	-	-	-	-	(32.182.375)	(32.182.375)
Ostalo	-	-	-	-	5.471	5.471
Stanje na dan 31. decemьar 2022.	21.315.900	20.432.569	43.488.903	{195.520}	12.727.009	97.768.861
Pocetno stanjc na dan 1. januar 2023. godine	21.315.900	20.432.569	43.488.903	(195.520)	12.727.009	97.768.861
Povecanje (smanjenje) revalorizacionjh rezervi po osnov11 nematerijalnih ulaganja i osnovni11 sredstava	-	-	-	433.794	-	433.794
Negativni efekti promena vrednosti vlasniёkih instrumenata koji se vrednтrju po fer vrednosti kroz ostali rezu\tat	-	-	-	(1.638)	-	(1.638)
Negativni efekti promena vrednosti duzniёkilt instrurnenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	-	-	-	1.086.519	-	1.086.519
Dobitak tekuce godine	-	-	-	-	21.038.879	21.038.879
lsplacene dividende	-	-	-	-	(9.509.504)	(9.509.504)
Raspodela dobiti	-	-	3.217.504	-	(3.217.504)	-
Ostalo	-	-	-	-	1.290	1.290
Stanje na dan 31. decembar 2023.	21.315.900	20.432.569	46.706.407	1.323.155	21.040.170	110.818.201

Beograd, 28. februar 2024. godine

Nevena Novaković
Direktor Sektora za računovodstvo

Dragica Mihajlović
Član Izvršnog odbora / Direktor za upravljanje finansijskim poslovanjem

Darko Popović
Predsednik Izvršnog odbora / CEO

POJEDLNACNI IZVESTAJ O TOKOVJMA GOTOVINE
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine

V1 hiljaclama dinara	2023.	2022.
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	72.096.012	52.808.058
Prilivi od kamata	44.879.066	26.414.136
Prilivi od naknada	26.183.221	25.327.134
Prilivi po osnovu ost.alih poslovnih aktivnosti	1.028.588	1.064.363
Prilivi od dividendi i ucesca u dobitkL1	5.137	2.425
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(37.916.070)	(30.214. 787)
Odlivi po osnovu kamata	(7.052.435)	(1.604.403)
Odlivi po osnovu naknada	(11.929.832)	(11.818.385)
Odlivi po osnovu bruto zarada. naknada zarada i drugih licnih rashoda	{8,350.959)	(7 .567.67CJ)
Odlivi po osnovu poreza. doprinosa i drugih dazbina na teret rashoda	(254.277)	(147.01 ()
Odlivi po osnovu drugili troskova poslovanja	(10.328.567)	(9.077.309)
Ncto priliv gotovinc iz poslovnih aktivnosti prc povccanja ili smanjcna finansijskih srcdstava i finansijskih obaveza	34.179.942	22.593.271
Prilivi po osnovu finansijskih srcdstava i finansijskЛЬ obavcza	49.067.438	114.118.344
Prilivi po osnovu potrazivanja po osnovu hartija od vrednosti i ostalih finansijskih sredstava koja nisu namenjena investiranju	5.280.519	20.058.743
Prilivi po osnovu depozita i ostalil1 obaveza prema bankama. drugim finansijskim organizacijama. centralnoj banci i komiter1tima	43.786.919	94.059.601
Odlivi po osnovu finansijskih sredstava i smanjcnjc finansijskih obavcza	(23. 757 .517)	(J22.523.602)
Odlivi po osnovu kredita i potrazivanja od banaka. drugih finansijskili organizacija. centralne banke i komitenata	(23. 757.517)	(122. 523 .602)
Ncto priliv gotovine iz poslovnill aktivnosti pre porcza na doblt	59.489.863	14.188.013
Placeni porez na dobit	(2.252.230)	(1.757.052)
Isplacene dividende	(9.509.504)	(32.182.375)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz poslovnih aktiv11osti	47.728.129	(19.751.414)
Priliv gotovinc iz aktivnosti invcstiranja	14.027	29.634
Prilivi od prodaje nematerijalnih ulaganja. nekretnina. postrojenja i opreme	14.027	29.634
Odlivi gotovine iz aktivnosti invcstiranja	(1.010.29•	(1.273. 774)
Odlivi za kupovinu ne111aterijalnih ulaganja. nekretnina. postrojenja i opreme	(1.010.296)	(1.273.774)
Ncto odliv gotovinc iz aktivnosti invcstiranja	(996.269)	(1.244.140)
Prilivi gotovinc iz aktivnosti finansiranja	64.50].938	2].330.736
Prilivi gotovine po osnovu subordiniranil1 obaveza	11.767.210	-
Prilivi po osnovu uzetil1 kredita	52.734.728	21 .330.736
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	(25.050.276)	(19.327. J12)
Odlivi po osnovu subordiniranih obaveza	(49.840)	-
Odlivi gotovine po osnovu uzetih kredita	(24,378.572)	(18.685.360)
Ostali odlivi iz aktivnosti finansiranja	(621.864)	(641.752)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz aktivnosti finansiranja	39.451.662	2.003.624
Svega prilivi gotovine	185.679.415	188.286.772
Svcga odlivi gotovine	(99.495.893)	(207.278. 702)

POJEDINACNI IZVESTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE
u periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine (nastavak)

U hi/jadama dinara	**2023.**	**2022.**
Neto (smanjenje) / povecanje gotovine	86.183.522	(18.991.930)
Gotovina i gotovinski ekvivalcnti na pocetku godine	**107.151.619**	**125.858.083**
Pozitivne kursne razlike	5.430.673	8.032.083
Negativne kursne razlike	(6.572.281)	(7.746.617)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda (Napomena 15)	**192.193.533**	**107.151.619**

Beograd, 28. februar 2024. godine

Nevena Novaković
Direktor Sektora za računovodstvo

Dragica Mihajlović
Član Izvršnog odbora / Direktor za upravljanje finansijskim poslovanjem

Darko Popović
Predsednik Izvršnog odbora / CEO

BANCA INTESA

NAPOMENE
UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

za period od 01.01. do 31.12.2023. godine

SADRŽAJ

1. OSNOVNE INFORMACIJE O BANCI 1
2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA 2
3. PRIHODI OD KAMATA I RASHODI OD KAMATA 25
4. PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA 27
5. NETO DOBITAK PO OSNOVU PROMENE FER VREDNOSTI FINANSIJSKIH INSTRUMENATA 28
6. NETO DOBITAK/(GUBITAK) PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA 28
7. NETO PRIHOD OD KURSNIH RAZLIKA I EFEKATA UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE 29
8. NETO RASHOD PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA KOJA SE NE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA 29
9. OSTALI POSLOVNI PRIHODI 32
10. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI 32
11. TROŠKOVI AMORTIZACIJE 32
12. OSTALI PRIHODI 33
13. OSTALI RASHODI 33
14. POREZ NA DOBIT 34
15. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE 37
16. KLASIFIKACIJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA 39
17. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA, KOMITENATA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA 42
18. NEMATERIJALNA ULAGANJA 46
19. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I SREDSTVA SA PRAVOM KORIŠĆENJA 47
20. OSTALA SREDSTVA 50
21. OBAVEZE PO OSNOVU DERIVATA 50
22. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA BANKAMA, KOMITENTIMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCI I SUBORDINIRANE OBAVEZE 51
23. REZERVISANJA 56
24. OSTALE OBAVEZE 58
25. KAPITAL 60
26. VANBILANSNE STAVKE 62
27. OBELODANJIVANJE ODNOSA SA POVEZANIM LICIMA 63
28. UPRAVLJANJE RIZICIMA 65
29. POTENCIJALNE OBAVEZE 118
30. USAGLAŠAVANJE MEĐUSOBNIH OBAVEZA I POTRAŽIVANJA 119
31. EKONOMSKO OKRUŽENJE 119
32. DEVIZNI KURS 120
33. DOGAĐAJI POSLE IZVEŠTAJNOG PERIODA 120

1. OSNOVNE INFORMACIJE O BANCI

Banca Intesa a.d. Beograd (u daljem tekstu "Banka") je osnovana kao deoničarsko društvo, na osnovu zaključenog Ugovora o osnivanju i poslovanju mešovite banke "Delta banke" deoničkog društva, Beograd od 16. septembra 1991. godine. Narodna banka Jugoslavije je dana 19. septembra 1991. godine donela rešenje i izdala dozvolu za osnivanje Mešovite banke "Delta banke" deoničkog društva, Beograd.

Banka je registrovana kod Okružnog Privrednog suda u Beogradu 16. oktobra 1991. godine, nakon čega je i počela sa radom.

Na osnovu Odluke Generalnog direktora br. 18600 od 7. novembra 2005. godine, saglasnosti Narodne banke Srbije i rešenja Registra privrednih subjekata br. BD 98737/2005 od 29. novembra 2005. godine, izvršena je promena naziva Banke u Banca Intesa a.d. Beograd.

U toku 2007. godine, došlo je do statusne promene spajanja uz pripajanje, pri čemu je Banka kao sticalac preuzela Panonsku banku a.d. Novi Sad. Nakon registracije postupka spajanja pripajanjem pred Agencijom za privredne registre, Banka je kao sticalac i pravni sledbenik, nastavila da posluje pod svojim postojećim poslovnim imenom, dok je Panonska banka a.d. Novi Sad prestala da postoji bez sprovođenja postupka likvidacije, a njene akcije su povučene i poništene.

U toku 2012. godine, Skupština Banke je usvojila izmene i dopune Ugovora o osnivanju i Statuta Banke, čime je svoje poslovanje i akta, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Narodne banke Srbije, usaglasila sa odredbama Zakona o privrednim društvima, a što je registrovano kod Agencije za privredne registre rešenjem BD 85268/2012 od 27. juna 2012. godine.

U toku 2015. godine, Skupština Banke je usvojila izmene i dopune Ugovora o osnivanju i Statuta Banke, čime je svoje poslovanje i akta, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Narodne banke Srbije, usaglasila sa odredbama Zakona o bankama, a što je registrovano kod Agencije za privredne registre rešenjem BD 56475/2015 od 26. juna 2015. godine.

Nakon toga, u avgustu 2015. godine, došlo je do promene u akcionarskoj strukturi Banke koja se ogledala u tome što je jedan od manjinskih akcionara International Finance Corporation prodao svoj celokupan udeo većinskom akcionaru Intesa Sanpaolo Holding International S.A. Nakon ove promene Banka je imala dva akcionara, a to su Intesa Sanpaolo Holding International i Intesa Sanpaolo S.p.A. Skupština Banke je na bazi prethodno izvršene promene u akcionarskoj strukturi Banke, usvojila izmene i dopune Ugovora o osnivanju Banke, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Narodne banke Srbije, a što je registrovano kod Agencije za privredne registre rešenjem BD 2238/2016 od 18. januara 2016. godine.

U decembru 2016. godine, došlo je do nove promene u akcionarskoj strukturi Banke koja se ogledala u tome što je manjinski akcionar Intesa Sanpaolo S.p.A. prodao svoj celokupan udeo većinskom akcionaru Intesa Sanpaolo Holding International S.A. Nakon ove promene Banka ima jednog akcionara, a to je Intesa Sanpaolo Holding International.

Skupština Banke je na bazi prethodno izvršene promene u akcionarskoj strukturi Banke, usvojila izmene i dopune Ugovora o osnivanju Banke, po prethodno pribavljenoj saglasnosti Narodne banke Srbije, a što je registrovano kod Agencije za privredne registre rešenjem BD 37271/2017 od 5. maja 2017. godine.

Banka je ovlašćena od Narodne banke Srbije i registrovana za obavljanje poslova platnog prometa, kreditnih i depozitnih poslova, izdavanje platnih kartica, zatim za obavljanje poslova sa hartijama od vrednosti, izdavanja garancija i drugih oblika jemstva i u skladu sa odredbama Zakona o bankama, posluje na principima likvidnosti, sigurnosti i profitabilnosti. Takođe, Banka je ovlašćena i za obavljanje poslova prodaje investicionih jedinica kao i za poslove zastupanja u osiguranju, uz prethodnu saglasnost Narodne banke Srbije.

Na dan 31. decembra 2023. godine, sedište Banke nalaz i se u Beogradu u ulici Milentija Popovića 7b. Mrežu Banke čine pripadajući organizacioni delovi i to: 4 regionalna centra sa 143 ekspozitura.

Banka je na dan 31. decembra 2023. godine imala 3.079 zaposlenih (31. decembar 2022. godine: 3.061 zaposlenih).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

2.1. Osnove za sastavljanje i prikazivanje pojedinačnih finansijskih izveštaja

Ovi pojedinačni finansijski izveštaji (u daljem tekstu: finansijski izveštaji) Banke za 2023. godinu sastavljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (u daljem tekstu: MSFI ili IFRS).

U skladu sa Zakonom o računovodstvu, banke su obavezne da vode knjige i pripremaju finansijske izveštaje u skladu sa prevedenim MSFI, dok je Zakonom o bankama, članom 50. stav 2, propisano da banke, pri sastavljanju godišnjih finansijskih izveštaja primenjuju Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (MSFI) od dana koji je nadležno međunarodno telo odredilo kao dan početka njihove primene.

(a) Promene u računovodstvenim politikama i obelodanjivanjima

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa onima iz prethodne finansijske godine, izuzev sledećih izmenjenih MSFI koji su usvojeni od strane Banke od 1. januara 2023. godine:

- **MSFI 17: Ugovori o osiguranju**
  Standard je na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine. Ovo je sveobuhvatni novi računovodstveni standard za ugovore o osiguranju, pokriva priznavanje i vrednovanje, prezentaciju i obelodanjivanja. MSFI 17 se primenjuje na sve vrste izdatih ugovora o osiguranju, kao i na određene garancije i finansijske instrumente sa ugovorima o diskrecionom učešću. Banka ne izdaje ugovore u okviru MSFI 17, stoga njegova primena nema uticaj na finansijski rezultat Banke, finansijski položaj ili tokove gotovine. Posledično, ovaj standard nije imao uticaj na finansijske izveštaje Banke.

- **MRS 1 Prezentacija finansijskih izveštaja i MSFI Izveštaj iz prakse 2: Obelodanjivanje računovodstvenih politika (Dopune)**
  Dopune su na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine. Dopune daju smernice o primeni koncepta procene materijalnosti na obelodanjivanje računovodstvenih politika. Posebno, izmene MRS 1 zamenjuju zahtev za obelodanjivanjem „značajnih" računovodstvenih politika sa zahtevom za obelodanjivanjem „materijalnih" računovodstvenih politika. Takođe, uputstva i ilustrativni primeri su dodati u Izveštaj iz prakse kako bi pomogli u primeni koncepta materijalnosti prilikom donošenja procena o obelodanjivanju računovodstvenih politika. Dopune ovog standarda nisu imale značajan uticaj na finansijske izveštaje Banke.

- **MRS 8 Računovodstvene politike, promene računovodstvenih procenama i greške: Definicija računovodstvenih procena (Dopune)**
  Dopune su na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine i primenjuju se na promene u računovodstvenim politikama i promene računovodstvenih procena koje se dešavaju na ili nakon početka tog perioda. Izmenama se uvodi nova definicija računovodstvenih procena, definisanih kao novčani iznosi u finansijskim izveštajima koji su predmet nesigurnosti pri odmeravanju, ako nisu rezultat ispravke greške iz prethodnog perioda. Takođe, dopunama se pojašnjava šta su promene u računovodstvenim procenama i kako se one razlikuju od promena računovodstvenih politika i ispravki grešaka. Dopune ovog standarda nisu imale značajan uticaj na finansijske izveštaje Banke.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prikazivanje pojedinačnih finansijskih izveštaja (nastavak)

(a) **Standardi koji su izdati, ali još uvek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni**

- **MRS 12 Porez na dobit: Odloženi porezi koji nastaju u vezi sa sredstvima i obavezama koje proističu iz jedne transakcije (Dopune)**
  Dopune su na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine. Dopune sužavaju obim i daju dalju pojašnjenja u vezi sa izuzetkom za početno priznavanje prema MRS 12 i preciziraju kako kompanije treba da obračunavaju odloženi porez u vezi sa imovinom i obavezama koje proističu iz jedne transakcije, kao što su lizing i obaveze vraćanja u prvobitno stanje. Izmene i dopune pojašnjavaju da kada su plaćanja kojima se izmiruje obaveza odbitna za poreske svrhe, stvar je prosuđivanja, uzimajući u obzir važeći poreski okvir, da li se takvi odbici mogu za poreske svrhe pripisati obavezi ili povezanoj komponenti imovine. Prema izmenama, izuzetak od početnog priznavanja se ne primenjuje na transakcije koje pri početnom priznavanju dovode do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika. Primenjuje se samo ako priznavanje lizing sredstva i obaveze zakupa (ili obaveze za vraćanje imovine u prvobitno, uključujući sa tom obavezom povezano sredstvo) dovede do oporezivih i odbitnih privremenih razlika koje nisu jednake. Dopune ovog standarda nisu imale značajan uticaj na finansijske izveštaje Banke.

- **MRS 12 Porez na dobit: Međunarodna poreska reforma – Pravila za drugi stub (Dopune)**
  Dopune stupaju na snagu odmah po objavljivanju, ali određeni zahtevi za obelodanjivanje stupaju na snagu kasnije. Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) objavila je pravila za drugi stub u decembru 2021. kako bi osigurala da velike multinacionalne kompanije podležu minimalnoj poreskoj stopi od 15%. Dana 23. maja 2023. godine, IASB je izdao Međunarodnu poresku reformu- pravila za drugi stub – izmene i dopune MRS 12. Dopune uvode obavezni privremeni izuzetak u računovodstvu odloženih poreza koji proizilaze iz jurisdikcione primene pravila za drugi stub i zahteva za obelodanjivanje za pogođene entitete o potencijalnoj izloženosti porezu na dobit iz drugog stuba. Izmene zahtevaju, za periode u kojima je regulativa drugog stuba (suštinski) usvojena, ali još nije na snazi, obelodanjivanje poznatih ili razumno procenljivih informacija koje pomažu korisnicima finansijskih izveštaja da razumeju izloženost entiteta koja proističe iz poreza na dobit iz drugog stuba. Da bi se uskladio sa ovim zahtevima, od entiteta se traži da obelodani kvalitativne i kvantitativne informacije o svojoj izloženosti porezu na dobit iz drugog stuba na kraju izveštajnog perioda. Obelodanjivanje tekućih poreskih rashoda koji se odnose na porez na dobit iz drugog stuba i obelodanjivanja u vezi sa periodima pre nego što zakon stupi na snagu su potrebni za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2023. godine, ali nisu potrebni za bilo koji periodični izveštaj u godini koja se završava 31. decembra 2023. ili ranije. Dopune ovog standarda nisu imale značajan uticaj na finansijske izveštaje Banke.

B) Standardi koji su izdati, ali još uvek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni

- **MRS 1 Prezentacija finansijskih izveštaja: Klasifikacija kratkoročnih i dugoročnih obaveza (Dopune)**
  Izmene i dopune su na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primenu, i obavezu da se primenjuju retrospektivno u skladu sa MRS 8. Cilj izmena je da razjasni principe u MRS 1 za klasifikaciju obaveza na kratkoročne i dugoročne. Izmenama je pojašnjeno značenje prava na odlaganje izmirenja obaveza, uslov da ovo pravo postoji na kraju izveštajnog perioda, da namera menadžmenta ne utiče na klasifikaciju na kratkoročne i dugoročne obaveze, da opcije druge ugovorne strane koje bi mogle da dovedu do izmirenja obaveza prenosom sopstvenih instrumenata kapitala entiteta ne utiču na klasifikaciju na kratkoročnu i dugoročnu obavezu. Takođe, izmene i dopune preciziraju da samo kovenante sa kojima entitet mora biti usklađen na ili pre datuma izveštavanja mogu uticati na klasifikaciju obaveze. Dodatna obelodanjivanja su takođe potrebna za dugoročne obaveze koje proizilaze iz kreditnih aranžmana koji su predmet usaglašenosti sa kovenantama u roku od dvanaest meseci nakon datuma izveštavanja. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Banke.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prikazivanje pojedinačnih finansijskih izveštaja (nastavak)

- **MSFI 16 Lizing: Obaveze po osnovu u transakciji prodaje i povratnog lizinga (Dopune)**
  Izmene su na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primenu. Izmene i dopune imaju za cilj da poboljšaju zahteve koje prodavac-zakupac koristi u odmeravanju obaveze za lizing koja proizilazi iz transakcije prodaje i povratnog zakupa u MSFI 16, dok se ne menja računovodstveni tretman zakupa koji nije u vezi sa transakcijama prodaje i povratnog lizinga. Konkretno, prodavac-zakupac određuje „lizing plaćanja" ili „revidirana lizing plaćanja" na takav način da prodavac-zakupac ne priznaje bilo kakav iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na pravo korišćenja koje zadržava. Primena ovih zahteva ne sprečava prodavca-zakupca da prizna, u bilansu uspeha, bilo kakav dobitak ili gubitak u vezi sa delimičnim ili potpunim raskidom zakupa. Prodavac-zakupac primenjuje izmenu retrospektivno u skladu sa MRS 8 na transakcije prodaje i povratnog zakupa koje su sklopljene nakon datuma početne primene, što je početak godišnjeg izveštajnog perioda u kojem je entitet prvi put primenio MSFI 16. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Banke.

- **MRS 7 Izveštaj o tokovima gotovine i MSFI 7 Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja – Finansijski aranžmani sa dobavljačima (Dopune)**
  Izmene su na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024. godine, uz dozvoljenu raniju primenu. Izmene dopunjuju zahteve koji su već u MSFI i zahtevaju od entiteta da obelodani odredbe i uslove finansijskih aranžmana sa dobavljačima. Pored toga, od entiteta se zahteva da na početku i na kraju izveštajnog perioda obelodane knjigovodstvene iznose finansijskih obaveza po osnovu finansijskih aranžmana sa dobavljačima i stavke u kojima su te obaveze prikazane, kao i knjigovodstvene iznose finansijskih obaveza i stavki za koje su finansijeri već izmirili odgovarajuće obaveze prema dobavljačima. Entiteti takođe treba da obelodane vrstu i efekat bezgotovinskih promena u knjigovodstvenim vrednostima finansijskih obaveza po osnovu finansijskih aranžmana sa dobavljačima koje sprečavaju da knjigovodstveni iznosi finansijskih obaveza budu uporedivi. Nadalje, izmene zahtevaju od entiteta da na početku i na kraju izveštajnog perioda obelodani raspon datuma dospeća za finansijske obaveze koje duguju finansijerima i za uporedive obaveze prema dobavljačima koje nisu deo tih aranžmana. Ove izmene još uvek nisu usvojene od strane EU. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Banke.

- **MRS 21 Efekti promena deviznih kurseva: Nedostatak razmenljivosti (Dopune)**
  Izmene su na snazi za godišnje izveštajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2025. godine, uz dozvoljenu raniju primenu. Izmene i dopune preciziraju kako entitet treba da proceni da li je valuta razmenljiva i kako treba da odredi spot kurs kada zamena nije moguća. Smatra se da je valuta zamenljiva u drugu valutu kada je entitet u mogućnosti da dobije drugu valutu u administrativno razumnom vremenskom okviru, putem tržišta ili mehanizma razmene u kojem bi transakcija razmene stvorila izvršna prava i obaveze. Ako valuta nije zamenljiva u drugu valutu, od entiteta se traži da proceni spot kurs na dan vrednovanja. Cilj entiteta u proceni spot kursa je da odrazi kurs po kojem bi se odvijala uredna transakcija razmene na datum vrednovanja između učesnika na tržištu pod preovlađujućim ekonomskim uslovima. Izmenama se napominje da entitet može da koristi dostupni kurs bez prilagođavanja ili druge tehnike procene. Ove izmene još uvek nisu usvojene od strane EU. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Banke.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.1. Osnove za sastavljanje i prikazivanje pojedinačnih finansijskih izveštaja (nastavak)

- **Dopuna MSFI 10 - Konsolidovani finansijski izveštaji i MRS 28 - Investicije u pridružene entitete i zajednička ulaganja: Prodaja aktive između investitora i zavisnog društva**
  Izmene ukazuju na poznato neslaganje zahteva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje aktive između investitora i njegovih zavisnih društava i zajedničkih ulaganja. Glavna posledica izmena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznat kada transakcija tangira poslovanje (bez obzira da li je reč o zavisnom društvu ili ne). Delimičan dobitak ili gubitak je priznat kada transakcija tangira aktivu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova aktiva deo zavisnog društva. U decembru 2015. godine Odbor za međunarodne računovodstvene standarde odložio je datum primene ovog standarda na neodređeno vreme čekajući ishod istraživanja vezano za primenu metoda učešća. Ove izmene još uvek nisu usvojene od strane EU. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Banke.

Priloženi finansijski izveštaji su pojedinačni u smislu da uključuju nekonsolidovane pozicije potraživanja, obaveza, rezultate poslovanja, promene na kapitalu i tokove gotovine Banke bez uključivanja zavisnih pravnih lica – Intesa Leasing d.o.o. Beograd, i Intesa Invest koji su 100% u vlasništvu Banke. Prilikom vrednovanja ovih učešća, Banka primenjuje metod nabavne vrednosti, tj. troška. Ukupna aktiva zavisnog društva Intesa Leasing d.o.o. Beograd čini 3,56% (31.12.2022: 3,57%), a Intesa Invest a.d. Beograd čini 0,04% (31.12.2022: 0,04%) ukupne aktive Banke na dan 31. decembra 2023. godine.

Banka je u skladu sa odredbama MSFI 10 "Konsolidovani finansijski izveštaji" izuzeta od sastavljanja konsolidovanih finansijskih izveštaja, obzirom da najviše matično lice, Intesa Sanpaolo S.p.A., regularno sastavlja i objavljuje konsolidovane finansijske izveštaje koji su u skladu sa MSFI odobrenim od strane EU. Ovi izveštaji se objavljuju na zvaničnom veb sajtu Intesa Sanpaolo Grupe: www.group.intesasanpaolo.com.

Iako je Banka, u skladu sa Zakonom o računovodstvu, u obavezi da sastavlja godišnje konsolidovane finansijske izveštaje i iste dostavlja Agenciji za privredne registre, Banka koristi svoje pravo predviđeno odredbama Zakona o bankama, član 55, stav 4, da na bazi saglasnosti koje dobije od Narodne banke Srbije podređena društva ne uključi u godišnju reviziju svojih finansijskih izveštaja na konsolidovanoj osnovi.

Iznosi u priloženim finansijskim izveštajima Banke iskazani su u hiljadama dinara, osim ukoliko nije drugačije naznačeno. Dinar (RSD) predstavlja funkcionalnu i izveštajnu valutu Banke. Sve transakcije u valutama koje nisu funkcionalna valuta, tretiraju se kao transakcije u stranim valutama.

Finansijski izveštaji su pripremljeni na bazi koncepta nastavka poslovanja koji podrazumeva da će Banka nastaviti sa poslovanjem u predvidivoj budućnosti.

Banka je u sastavljanju priloženih finansijskih izveštaja primenila računovodstvene politike obelodanjene u daljem tekstu Napomene 2.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.2. Uporedni podaci

Računovodstvene politike i procene koje se tiču priznavanja i vrednovanja sredstava i obaveza, korišćene prilikom sastavljanja ovih finansijskih izveštaja su konzistentne sa računovodstvenim politikama i procenama primenjenim u sastavljanju godišnjih finansijskih izveštaja Banke za 2022. godinu.

2.3. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja

Korišćenje procenjivanja

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na iskazane vrednosti sredstava i obaveza, kao i obelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izveštaja, kao i prihoda i rashoda u toku izveštajnog perioda.

Ove procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izveštaja. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od navedenih procena. Procene i pretpostavke se kontinuirano razmatraju, a kada korekcije postanu neophodne, iskazuju se u bilansu uspeha za periode u kojima su postale poznate.

U daljem tekstu navedene su ključne procene i pretpostavke koje sadrže rizik da mogu prouzrokovati materijalno značajne korekcije knjigovodstvenih vrednosti sredstava i obaveza u toku naredne finansijske godine.

Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava

Banka priznaje rezervisanja za očekivane kreditne gubitke za finansijska sredstva koja se mere po amortizovanoj vrednosti ili za dužnička finansijska sredstva koja se evidentiraju po fer vrednosti kroz ostali rezultat za kreditne obaveze i izdate garancije. Knjigovodstvena vrednost finansijskih instrumenata koji se mere po amortizovanoj vrednosti, umanjuje se za iznos rezervisanja za očekivane kreditne gubitke.

Pretpostavke i procene koje Banka koristi kao input u modelu vrednovanja očekivanih kreditnih gubitaka, kao i ocena o značajnom povećanju kreditnog rizika, obelodanjene su u Napomeni 28.1. Kreditni rizik.

Klasifikacija finansijskih sredstava

Banka procenjuje poslovni model u okviru kojeg se drže finansijska sredstva. Takođe, Banka procenjuje da li ugovoreni novčani tokovi finansijskih sredstava predstavljaju samo plaćanja kamate i glavnice (Napomena 2.7.2.).

Koristan vek trajanja nematerijalne imovine i nekretnina, postrojenja i opreme („osnovnih sredstava“)

Određivanje korisnog veka trajanja osnovnih sredstava se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog veka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog veka trajanja.

Zbog značaja stalnih sredstava u ukupnoj aktivi Banke, uticaj svake promene u navedenim pretpostavkama može imati materijalno značajan uticaj na finansijski položaj Banke, kao i na rezultate njenog poslovanja.

Umanjenje vrednosti nefinansijske imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Banke analizira vrednosti po kojima su prikazana nematerijalna ulaganja i osnovna sredstva Banke. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvređeno, nadoknadiv iznos te imovine se procenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procenjen kao niži od vrednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknadive vrednosti. Razmatranje obezvređenja zahteva od rukovodstva prosuđivanje u pogledu tokova gotovine, stopa rasta i diskontnih stopa za jedinice koje generišu tokove gotovine, a koje su predmet razmatranja.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.3. Ključne računovodstvene procene i prosuđivanja (nastavak)

Rezervisanje po osnovu sudskih sporova

Banka je uključena u veći broj sudskih sporova koji proističu iz njenog svakodnevnog poslovanja i odnose se na komercijalna i ugovorna pitanja, kao i pitanja koja se tiču radnih odnosa, a koja se rešavaju ili razmatraju u toku regularnog poslovanja. Banka redovno procenjuje verovatnoću negativnih ishoda ovih pitanja, kao i iznose verovatnih ili razumnih procena gubitaka.

Razumne procene obuhvataju prosuđivanje rukovodstva nakon razmatranja informacija koje uključuju obaveštenja, poravnanja, procene od strane pravnog sektora, dostupne činjenice, identifikaciju potencijalnih odgovornih strana i njihove mogućnosti da doprinesu rešavanju, kao i prethodno iskustvo.

Rezervisanje za sudske sporove se formira kada je verovatno da postoji obaveza čiji se iznos može pouzdano proceniti pažljivom analizom (Napomena 23). Potrebno rezervisanje se može promeniti u budućnosti zbog novih događaja ili dobijanja novih informacija. Potencijalne obaveze, kao i stavke koje ne zadovoljavaju kriterijume za rezervisanje se obelodanjuju, osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Odložena poreska sredstva

Odložena poreska sredstva priznata su na sve neiskorišćene poreske kredite do mere do koje je izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se neiskorišćeni poreski krediti mogu iskoristiti. Značajna procena od strane rukovodstva Banke je neophodna da bi se utvrdio iznos odloženih poreskih sredstava koja se mogu priznati, na osnovu perioda nastanka i visine budućih oporezivih dobitaka i strategije planiranja poreske politike (Napomena 14(c)).

Otpremnine prilikom odlaska u penziju i ostale naknade zaposlenima nakon prekida radnog odnosa

Troškovi utvrđenih naknada zaposlenima nakon prekida radnog odnosa, odnosno odlaska u penziju nakon ispunjenih zakonskih uslova, utvrđuju se primenom aktuarske procene. Aktuarska procena uključuje procenu diskontne stope, budućih kretanja zarada, stope mortaliteta i fluktuacije zaposlenih. Zbog dugoročne prirode ovih planova, značajne neizvesnosti utiču na ishod procene. Dodatne informacije obelodanjene su u Napomeni 23.

Lizing

Inkrementalna stopa zaduživanja, koja se koristi kao diskontna stopa za vrednovanje sadašnje vrednosti lizing plaćanja, utvrđuje se analiziranjem internih izvora informacija o pozajmicama i koriguje kako bi reflektovala ugovorene uslove lizinga i tip sredstva koje je uzeto u lizing.

Uticaj klimatskih rizika na računovodstvene procene i prosuđivanja

Banka je, kao i njeni klijenti, izložena određenom stepenu rizika koji proističu iz klimatskih promena, kako fizičkim rizicima tako i riziku tranzicije ka „neto-nuli“ odnosno dekarbonizovanoj ekonomiji.
Za većinu klimatskih fizičkih rizika procenjeno je da bi mogli biti manifestovani tokom perioda koji je uglavnom duži nego što je ugovoreno dospeće pretežnog portfolija Banke.

Sledeće stavke koje su predmet računovodstvenih procena i prosuđivanja mogu biti pod uticajem fizičkih i tranzicionih rizika:
Očekivani kreditni gubici – klijent Banke može biti značajno izložen klimatskim rizicima bilo direktno,kroz smanjenu profitabilnost kompanija ili devalvaciju imovine, bilo indirektno kroz neusklađenost sa zakonskim zahtevima ili povišenim reputacionim rizikom usled negativnog uticaja na životnu sredinu. Ovakvi rizici mogu dovesti do pogoršanja kreditne sposobnosti klijenta što bi posledično rezultiralo povećanju očekivanih kreditnih gubitaka.

Utvrđivanje fer vrednosti - Banka trenutno nema u portfoliju finansijske izloženosti koje se evidentiraju po fer vrednosti, a koje su izložene riziku klimatskih promena. Ukoliko bi takve izloženosti postojale, njihova fer vrednost bi uključila varijablu klimatskih promena.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.4. Prihodi od kamata i rashodi od kamata

Prihodi i rashodi od kamata, uključujući i zateznu kamatu i ostale prihode i ostale rashode vezane za kamatonosnu aktivu, odnosno kamatonosnu pasivu, obračunati su po načelu uzročnosti prihoda i rashoda i uslovima iz obligacionog odnosa, koji su definisani ugovorom između Banke i komitenta.

Prihodi i rashodi od kamata se priznaju u bilansu uspeha koristeći metod efektivne kamatne stope, koja predstavlja stopu koja precizno diskontuje procenjena buduća plaćanja ili primanja kroz očekivani životni vek finansijskog instrumenta, na:

- bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva (amortizovana vrednost pre umanjenja za očekivane kreditne gubitke) ili
- amortizovanu vrednost finansijske obaveze.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.4. Prihodi od kamata i rashodi od kamata (nastavak)

Prilikom obračuna efektivne kamatne stope za finansijske instrumente koji nisu POCI (nisu kreditno obezvređeni u momentu odobrenja niti su pretrpeli značajnu modifikaciju ugovorenih novčanih tokova kao kreditno obezvređeni), Banka procenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorene uslove finansijskog instrumenta, ali ne uključujući očekivane kreditne gubitke. U slučaju kredita koji su POCI, obračunava se efektivna kamatna stopa usklađena za kreditni rizik, korišćenjem procenjenih budućih novčanih tokova koji uključuju očekivane kreditne gubitke.

Prihodi od kamata priznaju se na finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti kao i na dužničke instrumente koji se vrednuju preko ostalog rezultata. Rashodi od kamata priznaju se na finansijske obaveze koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti.

Naknada za odobravanje kredita, koja čini deo efektivne kamatne stope, evidentira se u okviru prihoda i rashoda od kamata. Naknade za odobravanje kredita se obračunavaju i naplaćuju jednokratno unapred, razgraničavaju se i diskontuju metodom efektivne kamatne stope, tokom perioda trajanja kredita.

Nakon identifikacije objektivnih dokaza obezvređenja i priznavanja umanjenja vrednosti, prihod od kamata na ova potraživanja obračunava se primenom efektivne kamatne stope na amortizovanu vrednost , odnosno korišćenjem kamatne stope koja se koristila za diskontovanje budućih tokova gotovine u svrhu odmeravanja gubitaka od umanjenja vrednosti.

2.5. Prihodi od naknada i provizija i rashodi od naknada i provizija

Prihodi i rashodi od naknada i provizija nastali pružanjem, odnosno korišćenjem bankarskih usluga, priznaju se po načelu uzročnosti prihoda i rashoda odnosno na obračunskoj osnovi i utvrđuju se za period kada su ostvareni, tj. kada je usluga pružena.

Naknade i provizije prevashodno čine naknade za usluge platnog prometa, naknade po deviznim (menjačkim) transakcijam, izdate garancije i druge bankarske usluge.

Prihodi od naknada i provizija po osnovu održavanja računa i servisiranja finansijskih instrumenata, priznaju se tokom vremena, kada je pružena usluga.

Prihodi po osnovu transakcija priznaju se u trenutku kada se transakcija dogodi.

Ugovor sa komitentom koji rezultira u priznavanju finansijskog instrumenta u finansijskim izveštajima Banke može biti delimično u opsegu MSFI 9, a delimično u opsegu standarda MSFI 15. Ukoliko je ovo slučaj, Banka prvo primenjuje MSFI 9 kako bi odvojila i vrednovala deo ugovora koji je u ospegu MSFI 9, a zatim primenjuje MSFI 15 na preostali deo ugovora.

2.6. Preračunavanje stranih valuta

Stavke uključene u finansijske izveštaje Banke odmeravaju se korišćenjem valute primarnog privrednog okruženja u kome Banka posluje (funkcionalna valuta). Kao što je izneto u Napomeni 2.1., finansijski izveštaji prikazani su u hiljadama dinara (RSD), koji predstavlja funkcionalnu i izveštajnu valutu Banke.

Poslovne promene nastale u stranoj valuti su preračunate u dinare po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza i koji objavljuje Narodna Banka Srbije, koji je važio na dan poslovne promene.

Sredstva i obaveze iskazani u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunati su u dinare po srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza koji je važio na taj dan i koji objavljuje Narodna Banka Srbije (Napomena 32).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.6. Preračunavanje stranih valuta (nastavak)

Pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti evidentirane su u korist ili na teret bilansa uspeha kao prihodi i rashodi po osnovu kursnih razlika i prezentovane su u okviru pozicije neto prihoda/neto rashoda od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule (Napomena 7).
Prihodi i rashodi nastali u realizovanim transakcijama kupovine i prodaje deviza i efektivnog stranog novca sa fizickim i pravnim licima evidentirani su na pozicijama Bilansa uspeha Prihodi/rashodi od naknada i provizija (Napomena 4)

Dobici i gubici koji nastaju prilikom preračuna finansijskih sredstava i obaveza sa valutnom klauzulom evidentiraju se u bilansu uspeha u okviru prihoda, odnosno rashoda od kursnih razlika po osnovu ugovorene valutne klauzule nastale u obračunskom periodu i prezentovane su u okviru pozicije neto prihoda/(neto rashoda) od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule (Napomena 7).

Preuzete i potencijalne obaveze u stranoj valuti preračunate su u dinare po srednjem kursu na dan bilansa stanja.

2.7. Finansijski instrumenti

2.7.1. Početno priznavanje finansijskih instrumenata

Finansijski instrumenti se inicijalno vrednuju po fer vrednosti, uvećanoj za troškove transakcija (izuzev finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha), koji su direktno pripisivi nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Banke, od momenta kada se Banka ugovornim odredbama vezala za instrument. Kupovina ili prodaja finansijskih sredstava priznaje se primenom obračuna na datum poravnanja, odnosno datum kada je sredstvo isporučeno drugoj strani.

Kako bi se utvrdila klasifikacija i vrednovanje, sva finansijska sredstva, izuzev derivata i instrumenata kapitala, Banka analizira kroz kombinaciju poslovnog modela upravljanja finansijskim sredstvom sa jedne, i karakteristikama ugovorenih novčanih tokova sa druge strane.

2.7.2. Klasifikacija

Finansijska sredstva

Na dan inicijalnog priznavanja, finansijsko sredstvo se klasifikuje u skladu sa jednim od sledećih načina vrednovanja: po amortizovanoj vrednosti, fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI) ili po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL).

Finansijska sredstva se vrednuju po amortizovanoj vrednosti ukoliko nije naznačeno kao FVTPL i ispunjava sledeće kriterijume:

- cilj poslovnog modela sredstva je držanje sredstva radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i
- ugovorni uslovi finansijskog sredstva dovode do novčanih tokova koji predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamate na stanje glavnice na određene datume.

Dužnički instrument u okviru finansijskih sredstava se vrednuju kao FVOCI samo ukoliko ispunjava oba sledeća kriterijuma i nije naznačen kao FVTPL:

- cilj poslovnog modela sredstva je držanje sredstva radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i prodaja i
- ugovoreni uslovi finansijskog sredstva dovode do novčanih tokova koji predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamate na stanje glavnice na određene datume.

Dužnički instrumenti u okviru finansijskih sredstava koja se drže radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i prodaje sastoje se od državnih zapisa i obveznica Republike Srbije i prezentovana su u okviru pozicije Hartije od vrednosti.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.7. Finansijski instrumenti (nastavak)

2.7.2. Klasifikacija (nastavak)

Finansijska sredstva (nastavak)

Na dan inicijalnog priznavanja instrumenta kapitala koji se ne drži u portfoliju radi trgovanja, Banka može neopozivo da izabere prezentovanje naknadnih promena u fer vrednosti kroz ostali rezultat (OCI), na nivou konkretnog instrumenta kapitala. Za učešća u kapitalu u stanju na dan 31. decembar 2023. godine, osim investicija u zavisna pravna lica, Banka se opredelila za računovodstveno evidentiranje kao FVOCI obzirom da se radi o instrumentima koji nisu namenjeni trgovanju. Ovaj izbor sproveden je na bazi pojedinačnog instrumenta u momentu početnog priznavanja i ne može se opozvati.

Takođe, na datum inicijalnog priznavanja, Banka može neopozivo da klasifikuje sredstvo kao FVTPL, iako ono zadovoljava zahteve vrednovanja po amortizovanoj vrednosti ili kao FVOCI, i to samo u slučaju kada za cilj ima eliminisanje ili značajno smanjenje računovodstvene neusklađenosti koja bi u suprotnom nastala.

Procena poslovnog modela

Banka analizi poslovnih modela pristupa na nivou portfolija finansijskih sredstava, budući da on najbolje odražava način upravljanja poslovanjem i informacijama koje se dostavljaju rukovodstvu.

Informacije koje se razmatraju se odnose na politike i strategije vezane za portfolija, kao i primena istih u praksi. Konkretno, od značaja je da li je strategija rukovodstva zasnovana na zaradi ugovorenih kamatnih prihoda, usklađivanju perioda trajanja finansijskih sredstava i obaveza kojima se sredstva finansiraju, ili se strategija zasniva na realizaciji novčanih tokova kroz prodaju sredstava. Takođe, Banka razmatra informacije o načinu ocene i izveštavanja o performansama portfolija, zatim informacije o rizicima koji utiču na performanse portfolija i kako se njima upravlja. Pored toga, Banka sagledava učestalost, obim i vremenski trenutak prodaje finansijskih sredstava u proteklim periodima, razloge za prodaju i planove o prodaji finansijskih sredstava u budućem periodu.

Finansijska sredstva kojima se upravlja sa ciljem trgovanja, i čije se performanse procenjuju na bazi fer vrednosti, vrednuju se kao FTVPL budući da se ne drže u portfoliju sa ciljem prikupljanja ugovorenih novčanih tokova niti se drže sa dvostrukim ciljem prikupljanja ugovorenih novčanih tokova i prodaje.

Procena da li ugovoreni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanja kamate i glavnice

Za potrebe procene, „glavnica“ predstavlja fer vrednost finansijskog sredstva na datum inicijalnog priznavanja. „Kamata“ se definiše kao nadoknada za vremensku vrednost novca i za kreditni rizik povezan sa stanjem glavnice tokom konkretnog vremenskog perioda, kao i za ostale osnovne rizike kreditiranja (kao što je rizik likvidnosti, administrativni troškovi) i profitnu marginu.

Prilikom procenjivanja da li ugovoreni novčani tokovi predstavljaju samo plaćanja kamate i glavnice (solely payment of principal and interest - SPPI), Banka razmatra ugovorene uslove finansijskih instrumenata i da li isti sadrže odredbe koje bi mogle promeniti vreme ili iznos ugovorenih novčanih tokova, a koje bi rezultirale u fer vrednovanju instrumenata. Ključni ugovoreni uslovi koji se razmatraju prilikom procene su: karakteristike leveridža, opcija produžetka ili prevremene otplate, karakteristike koje ograničavaju pravo Banke na novčane tokove na iznos konkretnog sredstva kao i karakteristike koje dovede do modifikacije vremenske vrednosti novca, kao što je periodično usklađivanje kamatnih stopa kod finansijskih sredstava sa varijabilnom kamatnom stopom.

Reklasifikacije

Finansijska sredstva se reklasifikuju samo u slučaju promene poslovnog modela upravljanja tim finansijskim sredstvima. Reklasifikacija se vrši u skladu sa odredbama definisanim MSFI.

Finansijske obaveze se ne reklasifikuju.

Finansijske obaveze

Banka je finansijske obaveze vrednovala po amortizovanoj vrednosti, osim derivata koje evidentira kao FTVPL sa efektima usklađivanja fer vrednosti kroz bilans uspeha.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.7. Finansijski instrumenti (nastavak)

2.7.3. Prestanak priznavanja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza

Finansijska sredstva

Finansijsko sredstvo (ili deo finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava) prestaje da se priznaje ukoliko važi bilo koji od sledećih kriterijuma:

- došlo je do isteka prava na gotovinske prilive po osnovu tog sredstva;
- Banka je prenela pravo na gotovinske prilive po osnovu sredstva ili je preuzela obavezu da izvrši isplatu primljene gotovine po osnovu tog sredstva u punom iznosu bez materijalno značajnog odlaganja plaćanja trećem licu po osnovu ugovora o prenosu;
- Banka je ili izvršila prenos svih rizika i koristi u vezi sa sredstvom, ili nije ni prenela, ni zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, ali je prenela kontrolu nad njim;
- došlo je do otpisa potraživanja; i
- desile su se naknadne izmene ugovorenih uslova finansijskog sredstva, a koje dovode do značajnih modifikacija novčanih tokova finansijskog sredstva (Napomena 2.7.4.).

Kada je Banka prenela prava na gotovinske prilive po osnovu sredstava ili je zaključila ugovor o prenosu, i pri tom nije niti prenela niti zadržala sve rizike i koristi u vezi sa sredstvom, niti je prenela kontrolu nad sredstvom, sredstvo se priznaje u onoj meri koliko je Banka angažovana u pogledu sredstva. Dalje angažovanje Banke, koje ima formu garancije na preneseno sredstvo, se vrednuje u iznosu originalne knjigovodstvene vrednosti sredstva ili iznosu maksimalnog iznosa naknade koju bi Banka morala da isplati, u zavisnosti koji iznos je niži.

Kada prestane priznavanje finansijskog sredstva, kumulativni dobitak ili gubitak koji je prethodno priznat u ostalom rezultatu se reklasifikuje iz kapitala u bilans uspeha u slučaju dužničkih hartija FVOCI. Međutim, u slučaju akumuliranog dobitka/gubitka priznatog kroz ostali rezultat za instrumente kapitala koji se vrednuju kroz FVOCI, isti neće biti priznat kroz bilans uspeha prilikom prestanka priznavanja već preko kapitala.

Finansijske obaveze

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje ukoliko je ispunjenje te obaveze izvršeno, ukoliko je obaveza ukinuta ili ukoliko je isteklo važenje obaveze. U slučaju gde je postojeća finansijska obaveza zamenjena drugom obavezom prema istom poveriocu, ali pod značajno promenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmenjeni, takva zamena ili promena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze, dok se razlika između prvobitne i nove vrednosti obaveze priznaje u bilansu uspeha.

Banka takođe prestaje da priznaje finansijsku obavezu kada su ugovoreni uslovi modifikovani, a novčani tokovi modifikovane obaveze značajno izmenjeni. U tom slučaju, nova finansijska obaveza se bazira na izmenjenim uslovima i priznaje se po fer vrednosti. Razlika između knjigovodstvene vrednosti finansijske obaveze i nove finansijske obaveze sa izmenjenim uslovima se priznaje kroz bilans uspeha.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.7. Finansijski instrumenti (nastavak)

2.7.4. Promena ugovorenih novčanih tokova

Finansijska sredstva

Ukoliko su ugovoreni uslovi finansijskog sredstva naknadno izmenjeni, Banka procenjuje da li su novčani tokovi modifikovanog sredstva značajno drugačiji. Ukoliko jesu, ugovorena prava na novčane tokove originalnog finansijskog sredstva se smatraju isteklim. U ovom slučaju, prestaje se sa računovodstvenim priznavanjem originalnog finansijskog sredstva i novo finansijsko sredstvo se priznaje po fer vrednosti.

Ključni kriterijumi značajne modifikacije su aneksiranje ugovora radi usklađivanja sa komercijalnim uslovima za performing klijente, promena valute, promena dužnika, uvođenje ugovorne klauzule „plati ako možeš“, uvođenje klauzule konverzije duga u kapital.

Kada su originalno ugovoreni novčani tokovi finansijskog sredstva naknadno ugovorno izmenjeni, a takva modifikacija ne dovodi do prestanka priznavanja finansijskog sredstva, Banka ponovo obračunava bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva kao sadašnju vrednost reugovorenih budućih novčanih tokova, diskontovanih originalnom efektivnom kamatnom stopom i priznaje, kao gubitak ili dobitak od modifikacije prikazan na poziciji neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha , iznos koji je proistekao usled usklađivanja s novom bruto knjigovodstvenom vrednošću.

Napred navedeni dobici ili gubici se amortizuju tokom preostalog vremenskog perioda modifikovanog finansijskog sredstva. U skladu sa zahtevima MSFI 9, u narednim periodima će gubitak od modifikacije biti amortizovan kroz prihode od kamata do kraja perioda trajanja kredita

2.7.5. Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava i rezervisanja za rizike

Finansijske obaveze

Banka prestaje da priznaje finansijsku obavezu kada su ugovoreni uslovi modifikovani, a novčani tokovi modifikovane obaveze značajno izmenjeni. U tom slučaju, nova finansijska obaveza se bazira na izmenjenim uslovima i priznaje se po fer vrednosti. Razlika između knjigovodstvene vrednosti finansijske obaveze i nove finansijske obaveze sa izmenjenim uslovima se priznaje kroz bilans uspeha.

Priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Banka priznaje rezervisanja za očekivane kreditne gubitke za finansijska sredstva koja se mere po amortizovanoj vrednosti i za dužnička finansijska sredstva koja se evidentiraju po fer vrednosti kroz ostali rezultat,. Knjigovodstvena vrednost finansijskih instrumenata koji se mere po amortizovanoj vrednosti, umanjuje se za iznos rezervisanja za očekivane kreditne gubitke.

Rezervisanja za očekivane kreditne gubitke kod dužničkih finansijskih sredstava koja se mere po fer vrednosti kroz ostali rezultat, priznaju se kroz ostali rezultat i bilans uspeha, i njima se ne sme umanjiti knjigovodstvena vrednost u bilansu stanja.

Nakon početnog priznavanja, na svaki datum izveštavanja vrši se obračun rezervisanja za očekivane kreditne gubitke. Banka procenjuje, na svaki izveštajni datum, nivo obezvređenja finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti ili po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI). Banka vrši procene obezvređenja na bazi *“forward-looking”* modela očekivanih gubitaka u skladu sa MSFI 9.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.7. Finansijski instrumenti (nastavak)

2.7.5. Umanjenje vrednosti finansijskih sredstava i rezervisanja za rizike (nastavak)

Priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka (nastavak)

Obezvređenje se vrednuje po jednom od sledećih pristupa:

- 12-mesečni očekivani kreditni gubici – ovo su očekivani kreditni gubici koji nastaju ukoliko nastupi status neizmirenja obaveza u toku 12 meseci nakon datuma izveštavanja i primenjuju su finansijske instrumente koji pripadaju nivou obezvređenja 1.
- očekivani gubici tokom celog trajanja finansijskog instrumenta ("Lifetime") – navedeni kreditni gubici su posledica mogućih događaja neizmirenja obaveza tokom celog očekivanog života finansijskog instrumenta i primenjuju se na finansijske instrumente koji pripadaju nivoima obezvređenja 2 i 3.

Vrednovanje očekivanih gubitaka tokom celog trajanja finansijskog instrumenta primenjuje se ukoliko je kreditni rizik finansijskog sredstva na dan izveštavanja značajno povećan u odnosu na inicijalni datum priznavanja tog sredstva, dok se u suprotnom primenjuje vrednovanje 12-mesečnih očekivanih kreditnih gubitaka.

Detalji u vezi sa politikom kreditnog rizika mogu se naći u Napomeni 28.1. Kreditni rizik.

Otpis vrednosti nenaplativih potraživanja

Otpis finansijskih sredstava se radi u skladu sa Procedurom o isknjižavanju vrednosti nenaplativih potraživanja. Predmet otpisa su potraživanja koja ispunjavaju sledeće uslove: postoji docnja u naplati konkretnog potraživanja duža od 360 dana; Banka nije uspela da naplati potraživanje i pored sprovođenja svih aktivnosti naplate definisanih svojim politikama i procedurama; započeti su sudski postupci namirenja potraživanja; vrednost potraživanja je u potpunosti pokrivena ispravkom vrednosti. Izuzetno, i potraživanja koja ne ispunjavaju gore navedene uslove mogu biti isknjižena ukoliko je takvu odluku doneo nadležni organ, PAC (*Problem Asset Committee*), a u skladu sa ovlašćenjima delegiranim od strane Upravnog odbora.

2.7.6. Reprogramirani krediti

Ukoliko se proceni da su problemi dužnika i kašnjenje u izvršavanju obaveza prema Banci privremenog karaktera, odnosno da bi klijent pod nešto izmenjenim ugovornim uslovima mogao ponovo postati uredan u plaćanju obaveza, Banka radije reprogramira kredite nego što realizuje sredstva obezbeđenja. To može da podrazumeva produženje roka otplate kao i nove uslove kreditiranja. Nakon izmene uslova ne smatra se da je kredit dospeo. Reprogramirani krediti se kontinuirano prate i kontrolišu kako bi se osiguralo ispunjenje svih uslova, kao i budućih plaćanja.

2.8. Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija i Krediti i potraživanja od komitenata (u daljem tekstu: Krediti i potraživanja)

Pozicija krediti i potraživanja uključuje:

- Kredite i potraživanja koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti. Inicijalno priznavanje ovakvih kredita i potraživanje je po fer vrednosti uvećano za direktne transakcione troškove, dok se naknadno vrednuju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metode efektivne kamatne stope (Napomena 2.7.2); i
- Kredite i potraživanja koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha, u skladu sa poslovnim modelom ili karakteristikama novčanih tokova.

Na dan 31. decembar 2023. godine Banka nema u kreditnom portfoliju kredite i potraživanja koji ispunjavaju kriterijume vrednovanja po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.9. Hartije od vrednosti

Pozicija hartija od vrednosti u bilansu stanju uključuje:

- Dužničke hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI)

  Za dužničke hartije od vrednosti koje se vrednuju kao FVOCI, dobici ili gubici od usklađivanja sa tržišnom vrednošću se priznaju kroz OCI, osim prihoda od kamata, očekivanih kreditnih gubitaka i kursnih razlika koje se priznaju kroz bilans uspeha.

- Dužničke hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti

  Za korporativne obveznice u dinarima, koje su klasifikovane kao dužničke hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti, prihoda od kamata utvrđen metodom efektivne kamatne stope i očekivani kreditni gubici se priznaju kroz bilans uspeha.

  Kada dođe do prestanka priznavanja dužničkih hartija koje se vrednuju kao FVOCI, akumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznat kroz ostali rezultat u kapitalu reklasifikuje se iz pozicije kapitala u bilans uspeha.

- Učešća u kapitalu koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat, i ne uključuju ulaganja u zavisne i pridružene entitete.

  Za učešća u kapitalu koja se računovodstveno evidentiraju kao FVOCI, promene u fer vrednosti nakon inicijalnog priznavanja prijavljuju se u kapitalu i nikada se ne mogu priznati kroz bilans uspeha, čak ni u trenutku prodaje. Akumulirani dobici ili gubici priznati u ostalom rezultatu prenose se na neraspoređenu dobit prilikom prestanka priznavanja ulaganja. Učešća u kapitalu koja se računovodstveno evidentiraju kao FVOCI nisu predmet obezvređenja. Dividende po osnovu učešća u kapitalu se računovodstveno evidentiraju u bilansu uspeha.

- Dužničke hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL)

  Za dužničke hartije od vrednosti koje se vrednuju kao FVTPL, dobici i gubici od usklađivanja sa tržišnom vrednošću se priznaju kroz bilans uspeha i nisu predmet obezvređenja.

  Prihodi od kamata na hartije od vrednosti Republike Srbije se obračunavaju i pripisuju dnevno i priznaju u bilansu uspeha.

- Akcije koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL)

  Za akcije koje se vrednuju kao FVTPL, dobici i gubici od usklađivanja sa tržišnom vrednošću se priznaju kroz bilans uspeha.

  Prihodi od dividendi, po osnovu ulaganja u akcije drugih pravnih lica, i prihodi po osnovu učešća u kapitalu drugih pravnih lica prikazuju se kao prihodi u trenutku kada se utvrdi pravo akcionara da prime isplatu.

2.10. Potraživanja po osnovu derivata i obaveze po osnovu derivata (u daljem tekstu: derivati)

Banka u svom portfoliju ima finansijske derivate koji kao osnovnu tržišnu varijablu (underlying) imaju valutni kurs. Derivati koje Banka koristi su valutni swap (FX swap) i valutni forward (FX forward). Za potrebe računovodstvenog evidentiranja, derivati su klasifikovani kao finansijski instrumenti namenjeni trgovini, odnosno vode se u bilansu stanja po fer vrednosti.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.10. Potraživanja po osnovu derivata i obaveze po osnovu derivata (u daljem tekstu: derivati) (nastavak)

Početno priznavanje derivata vrši se u momentu kada je izvršeno ugovaranje derivativnog ugovora sa drugom ugovornom stranom (datum dogovora). Iznos nominalne glavnice (notional amount) na koji se ugovara odnosni derivat evidentira se vanbilansno, a bilansno se u aktivi ili pasivi iskazuje inicijalna pozitivna ili negativna fer vrednost derivata. Inicijalno priznavanje fer vrednosti vrši se samo za one derivate za koje postoji tržišna cena istog ili sličnog derivata na organizovanom tržištu, a koja se razlikuje od cene po kojoj je Banka ugovorila derivat. Derivati koje Banka ugovara sa klijentima koji posluju u Srbiji samim tim nemaju inicijalno priznatu fer vrednost, jer u zemlji ne postoji aktivno tržište derivata. Banka će u momentu razvoja aktivnog tržišta derivata, tj. kada uporedni podaci sa tržišta derivata postanu raspoloživi, preko bilansa stanja (sredstvo ili obaveza) i bilansa uspeha (inicijalno pozitivna ili negativna fer vrednost) evidentirati razliku između tržišne cene transakcije i inicijalne fer vrednosti derivata utvrđene primenom metodologije vrednovanja.

U skladu sa važećom računovodstvenom politikom Banke, fer vrednost finansijskih instrumenata namenjenih trgovanju usklađuje se na kraju meseca, pri čemu se efekat promene fer vrednosti derivata evidentira u bilansu uspeha kao povećanje fer vrednosti ili smanjenje fer vrednosti. Pozitivna fer vrednost derivata se iskazuje kao potraživanje po osnovu derivata, a negativna fer vrednost derivata kao obaveza po osnovu derivata. Prestanak priznavanja derivata vrši se u momentu kada ističu ugovorna prava i obaveze (razmena gotovinskih tokova) proistekle iz derivata, odnosno na datum izvršenja. Krajnji efekat usklađivanja fer vrednosti se u tom trenutku za valutne finansijske derivate (kakve Banka trenutno jedino ugovara) evidentira na računu realizovanih kursnih razlika, a sva prethodna knjiženja fer vrednosti i njene promene (mesečno knjižene pozitivne i negativne fer vrednosti) se storniraju.

Usled činjenice da ne postoji aktivno tržište derivata na srpskom finansijskom tržištu i samim tim ne postoji mogućnost da fer vrednost derivata bude objektivno utvrđena (kotirana cena), Banka za obračun fer vrednosti koristi metodologiju diskontovanja budućih gotovinskih tokova koji proističu iz derivata. Navedena metoda obračuna je opšteprihvaćena od strane svih učesnika u transakcijama sa derivatima na tržištima zemalja gde se derivatima organizovano trguje, a izračunata fer vrednost predstavlja pouzdanu procenu cene derivata koja bi bila postignuta u transakcijama na razvijenom tržištu derivata.

Metodologija u najvećoj mogućoj meri inkorporira u sebe tržišne faktore (srednja vrednost deviznog kursa, tržišne kamatne stope i sl.) i konzistentna je sa opšteprihvaćenim finansijskim metodologijama za određivanje vrednosti derivata. Banka najmanje jednom mesečno vrši back-testing i kalibraciju primenjene metodologije obračuna fer vrednosti koristeći tržišne varijable i alternativne metode obračuna.

2.11. Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci i Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima

Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci i Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima, se prvobitno priznaju po fer vrednosti, umanjenoj za nastale transakcione troškove, izuzev finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Nakon početnog priznavanja, navedene finansijske obaveze se iskazuju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem efektivne kamatne stope.

U okviru navedene pozicije obaveze po primljenim kreditima se inicijalno priznaju po fer vrednosti umanjenoj za nastale transakcione troškove i naknadno se vrednuju po amortizovanoj vrednosti.

Obaveze po primljenim kreditima se klasifikuju kao tekuće obaveze, osim ukoliko Banka nema bezuslovno pravo da izmiri obavezu za najmanje 12 meseci nakon datuma bilansa stanja.

2.12. Ostale obaveze

Obaveze prema dobavljačima i ostale kratkoročne obaveze iskazane su po nominalnoj vrednosti.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.13. Prebijanje finansijskih instrumenta

Finansijska sredstva i finansijske obaveze se prebijaju, a razlika između njihovih suma se priznaje u bilansu stanja, ako i samo ako, postoji zakonom omogućeno pravo da se izvrši prebijanje priznatih iznosa i postoji namera da se isplata izvrši po neto osnovu, ili da se istovremeno proda sredstvo i izmiri obaveza.

2.14. Gotovina i sredstva kod centralne banke

Pod gotovinom i sredstvima kod centralne banke, u izveštaju Bilans stanja, iskazuju se gotovina u dinarima i stranoj valuti, odnosno gotovina na žiro i tekućim računima, gotovina u blagajni i ostala novčana sredstva u dinarima i stranoj valuti, zlato i ostali plemeniti metali, deponovani viškovi likvidnih sredstava banke kod Narodne banke Srbije i sredstva obavezne rezerve u stranoj valuti izdvojena na posebnim računima kod Narodne banke Srbije. Pomenuta sredstva su visoko likvidna finansijska sredstva sa ugovorenom ročnošću do 3 meseca i nose zanemarljiv rizik promene njihove fer vrednosti.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti se računovodstveno evidentiraju po amortizovanoj vrednosti u bilansu stanja.

2.15. Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina se sastoje od softvera, licenci i nematerijalnih ulaganja u pripremi. Nematerijalna ulaganja iskazana su po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti.

Stečene licence iskazuju se po istorijskoj nabavnoj vrednosti. Licence imaju ograničen vek trajanja i iskazuju se po nabavnoj vrednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrednosti. Amortizacija se obračunava primenom proporcionalne metode kako bi se troškovi licenci raspodelili u toku njihovog procenjenog veka upotrebe (od 5 do 10 godina).

Troškovi računarskih softvera kapitalizuju se u iznosu troškova nastalih u sticanju i stavljanju softvera u upotrebu. Izdaci vezani za održavanje kompjuterskih softverskih programa priznaju se kao trošak u periodu kada nastanu.

Izdaci direktno povezani sa identifikovanim i unikatnim softverskim proizvodima koje kontroliše Banka, i koji će verovatno generisati ekonomsku korist veću od troškova duže od godinu dana, priznaju se kao nematerijalna imovina. Direktni troškovi obuhvataju troškove radne snage tima koji je razvio softver, kao i odgovarajući deo pripadajućih režijskih troškova.

Nematerijalna imovina se otpisuje redovno u toku godine na teret poslovnih rashoda obračunom amortizacije u skladu sa procenjenim korisnim vekom upotrebe i to za sve obračunske periode:

	2023.	2022.
Licence i slična prava	10% - 20%	10% - 20%
Softveri izuzev Core informacionog sistema	20% - 50%	20% - 50%
Core informacioni sistem	10% - 14,29%	10% -14,29%

U poređenju sa 2022. godinom, nije bilo promena u procenjenom korisnom vekom upotrebe nematerijalne imovina.

U nematerijalnu imovinu uključuju se i ulaganja u softvere u pripremi ista se ne amortizuju, budući da nisu još uvek u upotrebi.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.16. Nekretnine, postrojenja, oprema i sredstva uzeta u lizing

(a) Nekretnine, postrojenja i oprema

Osnovna sredstva (nekretnine, postrojenja i oprema) su materijalna sredstva:

- koja Banka drži za sopstvenu upotrebu, za pružanje usluga iz svoje registrovane delatnosti ili u administrativne svrhe, i
- za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog vremenskog perioda.

Nekretnine, postrojenja i oprema se priznaju kao sredstvo:

- kada je verovatno da će buduće ekonomske koristi po osnovu tog sredstva priticati u Banku i
- kada nabavna vrednost ili cena koštanja tog sredstva može pouzdano da se izmeri.

Pri početnom priznavanju, nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po nabavnoj vrednosti ili po ceni koštanja.

Nabavna vrednost uključuje izdatke koji se direktno pripisuju nabavci osnovnog sredstva.

Naknadni troškovi se uključuju u nabavnu vrednost sredstva ili se priznaju kao posebno sredstvo, samo kada postoji verovatnoća da će Banka u budućnosti imati ekonomsku korist od tog sredstva i ako se njegova vrednost može pouzdano utvrditi. Svi drugi troškovi tekućeg održavanja terete bilans uspeha perioda u kome su nastali.

Nekretnine, postrojenja i oprema se nakon početnog priznavanja odmeravaju ili po modelu revalorizacije/fer vrednosti ili po modelu nabavne vrednosti.

Revalorizacija se vrši dovoljno redovno kako bi se obezbedilo da se knjigovodstvena vrednost bitno ne razlikuje od vrednosti do koje bi se došlo korišćenjem modela fer vrednosti na kraju izveštajnog perioda.

Na dan 31. decembra 2023. godine po modelu revalorizacije/fer vrednosti odmeravaju se građevinski objekti, dok se ostala osnovna sredstva odmeravaju po modelu nabavne vrednosti.

(b) Sredstva uzeta u lizing

Prilikom zaključenja ugovora, Banka procenjuje da li ugovor sadrži komponente lizinga. Ugovor sadrži komponente lizinga ukoliko prenosi pravo kontrole korišćenja sredstva u određenom vremenskom periodu, u zamenu za nadoknadu. Kako bi se procenilo da li ugovor prenosi ovo pravo, Banka koristi definiciju lizinga iz IFRS 16 standarda. Ovakva politika je primenjena na ugovore koji su potpisani (ili izmenjeni) počevši od 1. januara 2019. godine, od kada je i pomenuti standard u primeni.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.16. Nekretnine, postrojenja, oprema i sredstva uzeta u lizing (nastavak)

(b) Sredstva uzeta u lizing (nastavak)

Banka kao primalac lizinga

Prilikom zaključenja ugovora koji sadrži komponentu lizinga, ili u momentu njegove izmene, Banka alocira ugovorenu nadoknadu na svaku komponentu lizinga na bazi odgovarajuće pojedinačne cene svake komponente.

Banka priznaje sredstvo sa pravom korišćenja i odgovarajuću obavezu za lizing na početku lizing ugovora. Sredstvo sa pravom korišćenja se inicijalno vrednuje po nabavnoj vrednosti, koja uključuje inicijalni iznos obaveze za lizing, korigovan za lizing plaćanje izvršeno na dan ili pre početka lizinga, uvećan za inicijalno nastale direktne troškove i procenjene troškove neophodne za vraćanje sredstva u prvobitno stanje u slučaju zakupa poslovnog prostora.

Pored navedenog, trošak sredstva sa pravom korišćenja uključuje i:

- sva plaćanja po osnovu zakupa izvršena na ili pre prvog dana trajanja zakupa, umanjeno za eventualne primljene podsticaje u vezi sa zakupom;
- sve početne direktne troškove koje je stvorio zakupac; i
- procenu troškova koje će zakupac stvoriti prilikom demontaže i uklanjanja predmetne imovine, obnavljanja lokacije na kojoj se imovina nalazi ili vraćanja imovine u stanje kako je to navedeno u samom ugovoru o zakupu. Obaveza za navedene troškove za zakupca nastaje s prvim danom trajanja zakupa, ili kao posledica korišćenja predmetne imovine tokom određenog perioda.

Sredstvo sa pravom korišćenja se naknadno amortizuje korišćenjem linearne metode u periodu od početka do dospeća ugovora. Takođe, periodično se procenjuje da li je ovo sredstvo obezvređeno i, ukoliko jeste, njegova knjigovodstvena vrednost se umanjuje za iznos procenjenog obezvređenja, a takođe se koriguje vrednost obaveze za lizing.

Banka kao zakupac koristi praktične olakšice predviđene standardom, tako da kratkoročne zakupe (do 1 godine) i zakupe male vrednosti (kada je vrednost predmeta lizinga, kao novog, manja od EUR 5.000 bez poreza), ne priznaje kao imovinu sa pravom korišćenja, a sva plaćanja koja nastanu po osnovu takvih zakupa priznaju se kao trošak perioda.

Na početni datum lizinga, lizing obaveza se meri po sadašnjoj vrednosti svih budućih plaćanja po osnovu lizing obaveze koja nisu izvršena na taj dan. Buduća plaćanja diskontuju se primenom kamatne stope sadržane u lizingu ako je tu stopu moguće lako utvrditi. Kada kamatnu stopu nije moguće lako utvrditi, koristi se inkrementalna stopa zaduživanja zakupca važeća na prvi dan trajanja zajma.

Plaćanja po osnovu lizinga uključena u merenje obaveze po osnovu istog na prvi dan njegovog trajanja, obuhvataju sledeća plaćanja za pravo korišćenja predmetne imovine tokom trajanja zakupa, koja nisu izmirena na prvi dan trajanja zakupa:

- fiksna plaćanja, umanjeno za eventualne primljene podsticaje u vezi sa zakupom;
- promenjiva plaćanja koja zavise od određenog indeksa ili stope i koja su početno merena prema tom indeksu ili stopi na prvi dan trajanja zakupa;
- iznose koji se očekuje da dospeju na plaćanje zakupcu u okviru garantovanog ostatka vrednosti;
- cenu korišćenja opcije otkupa ukoliko postoji realna verovatnoća da će zakupac iskoristiti tu opciju; i
- kazne za raskid zakupa, ukoliko period trajanja zakupa pokazuje da je zakupac iskoristio tu opciju.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.16. Nekretnine, postrojenja, oprema isredstva uzeta u lizing (nastavak)

(b) Sredstva uzeta u lizing (nastavak)

Nakon početnog priznavanja, obaveze po osnovu lizinga, dalje se mere tako da se:

- povećava njihova knjigovodstvena vrednost kako bi se uzela u obzir kamata na obavezu po osnovu lizinga;
- umanjuje njihova knjigovodstvena vrednost kako bi se uzela u obzir izvršena plaćanja po osnovu lizinga; i
- ponovno meri knjigovodstvena vrednost kako bi se uzele u obzir sve eventualne ponovne procene ili izmene zakupa od značaja za njegovu ponovnu procenu.

Kamata na obavezu po osnovu lizinga u svakom periodu tokom trajanja istog, biće jednaka iznosu koji daje konstantnu periodičnu stopu kamata na preostali deo obaveze po osnovu zakupa.

Zakupac ponovo meri obavezu po osnovu zakupa diskontovanjem revidiranih plaćanja za zakup i to po revidiranoj diskontnoj stopi (za preostali period) u slučaju nastanka:

- promene trajanja zakupa i
- promene u proceni opcije otkupa predmetne imovine.

Modifikacije zakupa (lizinga)

Modifikacija zakupa se obračunava kao posebni zakup onda kada:

- ta modifikacija proširuje obim zakupa dodajući mu pravo na korišćenje jedne ili više dodatnih stavki imovine, i ujedno
- se zakupnina povećava srazmerno samostalnoj ceni datog proširenog obima i svih neophodnih usklađivanja te samostalne cene kako bi odražavala okolnosti konkretnog ugovora.

Kod modifikacije zakupa koje se ne obračunavaju kao posebni zakup, sa danom stupanja na snagu tih modifikacija, vrše se aktivnosti predviđene standardom u delu raspoređivanja naknade iz modifikovanog ugovora, utvrđivanja trajanja modifikovanog zakupa, kao i ponovnog merenja obaveze po osnovu lizinga diskontovanjem revidiranih plaćanja za zakup i to po revidiranoj diskontnoj stopi.

Kod modifikacije zakupa koje se ne obračunavaju kao posebni zakup, obračunava se ponovno merenje obaveze po osnovu zakupa tako što se:

- umanjuje knjigovodstvena vrednost imovine s pravom korišćenja kako bi održavala delimično ili potpuno otkazivanje zakupa za one modifikacije kojima se smanjuje obim zakupa. Svaki dobitak ili gubitak u vezi sa delimičnim ili potpunim otkazivanjem zakupa priznaje se u bilansu uspeha;
- vrši odgovarajuće usklađivanje kod imovine s pravom korišćenja za sve druge modifikacije zakupa.

Banka prikazuje sredstvo sa pravom korišćenja u okviru pozicije Nekretnine, postrojenja i oprema a odnosi se na zakup nepokretnosti, automobila, ICT opreme i ostale opreme, dok obavezu po osnovu lizinga prikazuje o okviru pozicije Ostale obaveze u finansijskim izveštajima.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.16. Nekretnine, postrojenja, oprema i sredstva uzeta u lizing (nastavak)

(c) Amortizacija

Amortizacija se ravnomerno obračunava na revalorizovanu nabavnu vrednost nekretnina i opreme, primenom sledećih propisanih godišnjih stopa, s ciljem da se sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog veka trajanja za sve obračunske periode:

	2023.	2022.
Građevinski objekti	3% - 5%	3% - 5%
Kompjuterska oprema	20%	20%
Nameštaj i druga oprema	7% - 25%	7% - 25%

Amortizacija sredstava sa pravom korišćenja obračunava se po stopama koje odgovaraju vrsti konkretnog predmeta lizinga.

Kod utvrđivanja osnovice za amortizaciju, nabavna odnosno procenjena vrednost se ne umanjuje za iznos preostale (rezidualne) vrednosti zato što se procenjuje da je ona posle korisnog veka trajanja jednog osnovnog sredstva jednaka nuli.

Obračun amortizacije nekretnina i opreme počinje od narednog meseca, u odnosu na mesec u kojem je osnovno sredstvo stavljeno u upotrebu. Obračunat trošak amortizacije priznaje se kao rashod perioda u kome je nastao.

Korisni vek upotrebe sredstva se revidira, i po potrebi koriguje, na datum svakog bilansa stanja. Promena u očekivanom korisnom veku upotrebe sredstava obuhvata se kao promena u računovodstvenim procenama.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme priznaju se na teret ili u korist bilansa uspeha, kao deo ostalih poslovnih prihoda ili ostalih rashoda.

Obračun amortizacije za poreske svrhe vrši se u skladu sa Zakonom o porezu na dobit Republike Srbije i Pravilnikom o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe, što rezultira u odloženim porezima (Napomena 14(c)).

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.17. Obezvređenje nefinansijske imovine

Saglasno usvojenoj računovodstvenoj politici, na dan bilansa stanja, rukovodstvo Banke analizira vrednosti po kojima su prikazana nematerijalna ulaganja, nekretnine, postrojenja i oprema Banke.

Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvređeno, nadoknadiv iznos te imovine se procenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procenjen kao niži od vrednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknadive vrednosti, koju predstavlja vrednost veća od fer vrednosti sredstva umanjene za troškove prodaje i vrednosti u upotrebi. Gubitak zbog obezvređenja se priznaje u iznosu razlike, na teret rashoda saglasno MRS 36 "Umanjenje vrednosti imovine".

Nefinansijska sredstva (osim goodwill-a), kod kojih je došlo do umanjenja vrednosti se revidiraju na svaki izveštajni period zbog mogućeg ukidanja efekata umanjenja vrednosti.

2.18. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Banka ima sadašnju obavezu, zakonsku ili izvedenu, kao rezultat prošlih događaja, i kada je verovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza, i kada se može pouzdano proceniti iznos obaveze.

Radi održavanja najbolje moguće procene, rezervisanja se razmatraju, utvrđuju i ako je potrebno koriguju na svaki izveštajni datum. Kada više nije verovatan odliv ekonomskih koristi radi izmirenja zakonske ili izvedene obaveze, rezervisanje se ukida u korist prihoda. Rezervisanje se prati po vrstama, i može da se koristi samo za izdatke za koje je prvobitno bilo priznato. Rezervisanje se ne priznaje za buduće poslovne gubitke.

Potencijalne obaveze se ne priznaju u finansijskim izveštajima. Potencijalne obaveze se obelodanjuju u napomenama (Napomena 29), osim ako je verovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

Banka ne priznaje potencijalna sredstva u finansijskim izveštajima. Potencijalna sredstva se obelodanjuju u napomenama, ukoliko je priliv ekonomskih koristi verovatan.

2.19. Kapital

Kapital se sastoji od akcijskog kapitala (običnih akcija), emisione premije, rezervi i neraspoređenog dobitka.

Dividende na akcije evidentiraju se kao obaveze u periodu u kojem je doneta odluka o njihovoj isplati. Dividende odobrene za godinu nakon datuma bilansa stanja se obelodanjuju u napomeni o događajima posle datuma bilansa stanja.

2.20. Primanja zaposlenih

(a) Porezi i doprinosi za obavezno socijalno osiguranje

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Banka je obavezna da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca, u iznosima koji se obračunavaju primenom zakonom propisanih stopa.

Banka ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih, i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Banka nije u obavezi da zaposlenima isplaćuje naknade koje predstavljaju obavezu Penzionog fonda Republike Srbije.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.20. Primanja zaposlenih (nastavak)

(b) Obaveze po osnovu restrukturiranja

Otpremnine se isplaćuju pri raskidu radnog odnosa, prilikom dobrovoljnog odlaska u penziju, ili kada zaposleni prihvati sporazumni raskid radnog odnosa kao višak radne snage u zamenu za otpremninu.

Banka priznaje otpremninu pri raskidu radnog odnosa kada je evidentno da je obavezna da: ili raskine radni odnos sa zaposlenim radnikom, u skladu sa detaljnim zvaničnim planom; ili da obezbedi otpremninu za prestanak radnog odnosa kao rezultat ponude u nameri da se podstakne dobrovoljni raskid radnog odnosa u cilju smanjenja broja zaposlenih.

(c) Obaveze po osnovu ostalih naknada

U skladu sa Zakonom o radu kao i članom 34. Kolektivnog ugovora i Odlukom nadležnog organa Banke, Banka je u obavezi da isplati otpremnine prilikom odlaska u starosnu penziju . Pravo na ove naknade je obično uslovljeno ostajanjem zaposlenog lica u službi do starosne granice određene za penzionisanje ili do ostvarenja minimalnog radnog staža. Očekivani troškovi za pomenute naknade se akumuliraju tokom perioda trajanja zaposlenja.

Rezervisanje sredstava za otpremnine, kao i za neiskorišćene godišnje odmore, formirano je na bazi izveštaja nezavisnog aktuara, i isto je iskazano u iznosu sadašnje vrednosti očekivanih budućih isplata (Napomena 23).

2.21. Porezi i doprinosi

(a) Porez na dobit

Tekući porez

Porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica Republike Srbije. Banka tokom godine porez na dobit plaća u vidu mesečnih akontacija, čiju visinu utvrđuje na osnovu poreske prijave za prethodnu godinu. Konačna poreska osnovica, na koju se primenjuje propisana stopa poreza na dobit pravnih lica od 15% utvrđuje se poreskim bilansom Banke.

Računovodstvena dobit se, da bi se dobio iznos oporezive dobiti, usklađuje za određene trajne razlike, na način kako je definisano poreskim propisima kroz poreski bilans koji se predaje u roku od 180 dana od dana isteka perioda za koji se utvrđuje poreska obaveza, osim u slučaju:

- statusne promene koja ima za posledicu prestanak društva, kada se poreska prijava podnosi u roku od 60 dana od dana statusne promene; i
- stečajnog dužnika ili pravnog lica u likvidaciji nad kojima je u toku godine obustavljen stečajni postupak usled prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica, odnosno obustavljen postupak likvidacije - poreska prijava podnosi se u roku od 15 dana od pravosnažnosti rešenja o obustavi stečajnog/likvidacionog postupka.

Odloženi porezi

Odloženi porezi na dobit se obračunavaju prema bilansu stanja na sve privremene razlike na dan bilansa stanja između sadašnje vrednosti sredstava i obaveza, u finansijskim izveštajima, i njihove vrednosti za svrhe oporezivanja. Trenutno važeća poreska stopa na dan bilansa stanja je korišćena za obračun iznosa odloženih poreza.

Odložene poreske obaveze priznaju se na sve oporezive privremene razlike, izuzev ukoliko odložene poreske obaveze proističu iz inicijalnog priznavanja "goodwill-a" ili sredstava i obaveza u transakciji, koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit, niti na oporezivu dobit ili gubitak, kao i ukoliko se odnose na oporezive privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima, gde se trenutak ukidanja privremene razlike može kontrolisati i izvesno je da privremena razlika neće biti ukinuta u doglednom vremenskom periodu.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA I PREGLED RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

2.21. Porezi i doprinosi (nastavak)

(a) Porez na dobit (nastavak)

Odloženi porezi (nastavak)

Odložena poreska sredstva priznaju se na sve odbitne privremene razlike i neiskorišćene iznose prenosivih poreskih kredita i poreskih gubitaka, do mere do koje je izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve oporezive privremene razlike, preneti neiskorišćeni poreski krediti i neiskorišćeni poreski gubici mogu iskoristiti, izuzev ukoliko se odložena poreska sredstva odnose na privremene razlike nastale iz inicijalnog priznavanja sredstava ili obaveza u transakciji koja nije poslovna kombinacija i u trenutku nastanka nema uticaja na računovodstvenu dobit, niti na oporezivu dobit ili gubitak ili na odbitne privremene razlike u vezi sa učešćem u zavisnim preduzećima, pridruženim preduzećima i zajedničkim ulaganjima, kada se odložena poreska sredstva priznaju samo do mere do koje je izvesno da će privremene razlike biti ukinute u doglednoj budućnosti i da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se sve privremene razlike mogu iskoristiti.

Knjigovodstvena vrednost odloženih poreskih sredstava preispituje se na dan svakog bilansa stanja i umanjuje do mere do koje više nije izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se ukupna vrednost ili deo vrednosti, odloženih poreskih sredstava može iskoristiti. Odložena poreska sredstva koja nisu priznata, procenjuju se na dan svakog bilansa stanja i priznaju do mere do koje je postalo izvesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

Odložena poreska sredstva i obaveze izračunavaju se primenom poreske stope za koju se očekuje da će biti efektivna u godini ostvarenja poreskih olakšica, odnosno, izmirenja odloženih poreskih obaveza, a na bazi zvaničnih poreskih stopa i propisa usvojenih ili suštinski usvojenih, na dan bilansa stanja.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi i uključeni su u dobitak perioda.

Odloženi porez na dobit koji se odnosi na stavke koje se direktno evidentiraju u korist ili na teret kapitala se takođe evidentiraju na teret, odnosno, u korist kapitala.

Transferne cene

Poreski bilans za 2023. godinu nije predat do dana finansijskih izveštaja Banke, s obzirom na to da je rok za predaju 180 dana od dana za koji se porez utvrđuje. Banka je obračunala poreske efekte na bazi Zakona o porezu na dobit pravnih lica Republike Srbije. Banka još uvek nije završila studiju transfernih cena, ali rukovodstvo smatra da po ovom osnovu neće imati materijalno značajne efekte na 2023. godinu jer do sada nije imala, ili je imala minimalne korekcije po osnovu transakcija sa povezanim licima, a u 2023. godini nije bilo značajnijih izmena u vrstama usluga u odnosu na prethodnu godinu.

(b) Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata poslovanja

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju poreze na imovinu, porez na dodatu vrednost, doprinose na zarade koji padaju na teret poslodavca, kao i druge poreze i doprinose koji se plaćaju u skladu sa republičkim i lokalnim poreskim propisima. Ovi porezi i doprinosi su prikazani u okviru ostalih rashoda (Napomena 13).

2.22. Poslovi u ime i za račun trećih lica

Sredstva po poslovima u ime i za račun trećih lica, kojima Banka upravlja, uključena su u vanbilansnu evidenciju Banke. Banka po navedenim plasmanima ne snosi nikakav rizik.

3. PRIHODI OD KAMATA I RASHODI OD KAMATA

(a) Prihodi od kamata i rashodi od kamata po sektorskoj strukturi prikazani su kako sledi:

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Prihodi od kamata		
– NBS, banke i ostali sektor finansija i osiguranja	4.243.797	891.232
– Preduzeća	15.035.370	7.891.579
– Stanovništvo	23.318.086	16.201.011
– Javni sektor	3.509.697	1.469.755
– Strane banke i finansijske organizacije	535.717	74.497
– Strana lica	89.547	51.350
– Drugi komitenti	139.708	109.270
Ukupno	**46.871.922**	**26.688.694**
Rashodi kamata		
– NBS, banke i ostali sektor finansija i osiguranja	(931.718)	(236.820)
– Preduzeća	(3.248.704)	(904.943)
– Stanovništvo	(1.714.655)	(329.335)
– Javni sektor	(697.169)	(236.755)
– Strane banke i finansijske organizacije	(1.678.263)	(626.497)
– Strana lica	(555.058)	(2.167)
– Drugi komitenti	(131.449)	(68.027)
Ukupno	**(8.957.016)**	**(2.404.544)**
Dobitak po osnovu kamata	**37.914.906**	**24.284.150**

Ukupni priznati prihodi od kamata na obezvređene kredite u toku 2023. godine iznose RSD 1.926 hiljade (2022. godina: RSD 3.027 hiljada).

(b) Prihodi od kamata i rashodi od kamata po klasama finansijskih instrumenata prikazani su kako sledi:

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Prihodi od kamata		
Po osnovu kredita	39.597.198	24.087.840
Po osnovu REPO poslova	2.773.172	361.662
Po obaveznoj rezervi	375.001	196.450
Po osnovu depozita	1.370.516	334.660
Po osnovu HOV	2.166.332	1.426.599
Po osnovu ostalih plasmana	589.703	281.483
Ukupno	**46.871.922**	**26.688.694**
Rashodi kamata		
Po osnovu kredita	(1.428.495)	(392.768)
Po osnovu subordiniranih kredita	(489.679)	-
Po osnovu depozita	(6.937.085)	(1.967.471)
Po osnovu lizinga MSFI 16	(87.688)	(44.305)
Ostali rashodi kamata	(14.069)	-
Ukupno	**(8.957.016)**	**(2.404.544)**
Neto prihod po osnovu kamata	**37.914.906**	**24.284.150**

3. PRIHODI OD KAMATA I RASHODI OD KAMATA (nastavak)

(c) Prihodi od kamata i rashodi od kamata po metodu vrednovanja prikazani su kako sledi:

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Prihodi od kamata		
Finansijska sredstva koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	45.187.721	25.553.319
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	1.669.738	1.135.375
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	14.463	-
Ukupno	**46.871.922**	**26.688.694**
Rashodi kamata		
Finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	(8.942.947)	(2.404.544)
Finansijska sredstva koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(14.069)	-
Ukupno	**(8.957.016)**	**(2.404.544)**
Neto prihod po osnovu kamata	**37.914.906**	**24.284.150**

Prihodi od kamata koji na dan 31. decembar 2023. godine iznose RSD 46.871.922 (2022. godina: RSD 26.688.694 hiljada) i u potpunosti su obračunati metodom efektivne kamatne stope.

4. PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

U hiljadama dinara	STANOVNIŠTVO		KOMITENTI (osim stanovništva)		UKUPNO	
	2023.	2022.	2023.	2022.	2023.	2022.
Prihodi od naknada i provizija						
Naknade za bankarske usluge:						
– poslovi platnog prometa u zemlji	1.083.309	1.073.206	2.235.280	2.161.185	3.318.588	3.234.392
– poslovi platnog prometa u inostranstvu	313.245	289.947	1.103.464	1.080.739	1.416.709	1.370.686
– kreditni poslovi	118.007	147.908	311.005	400.515	429.012	548.423
– poslovi sa platnim karticama	1.581.184	1.430.030	7.308.522	5.779.944	8.889.707	7.209.973
Ukupno	**3.095.745**	**2.941.092**	**10.958.271**	**9.422.383**	**14.054.016**	**12.363.475**
Provizije po izdatim garancijama i akreditivima	217.594	233.444	704.103	662.776	921.696	896.219
Naknade za vođenje tekućih računa	2.587.377	2.779.690	488.881	482.139	3.076.258	3.261.829
Naknada za opšte uplatnice , EDB i Telekom	81.275	93.653	-	-	81.275	93.653
Ostale naknade i provizije	295.488	301.639	341.611	265.831	637.099	567.470
Naknade za kupoprodaju stranih sredstava plaćanja	1.687.298	1.523.165	5.723.541	6.582.161	7.410.839	8.105.326
Ukupno	**7.964.777**	**7.872.682**	**18.216.407**	**17.415.290**	**26.181.184**	**25.287.972**
Rashodi od naknada i provizija						
Naknade za usluge platnog prometa:						
– u zemlji	-	-	(263.104)	(253.365)	(263.104)	(253.365)
– u inostranstvu	-	-	(221.231)	(221.314)	(221.231)	(221.314)
Naknade i provizije Narodne banke Srbije	-	-	(92.423)	(95.052)	(92.423)	(95.052)
Troškovi Kreditnog biroa	-	-	(132.530)	(125.132)	(132.530)	(125.132)
Troškovi iz poslovanja sa platnim karticama	-	-	(6.835.664)	(5.699.804)	(6.835.664)	(5.699.804)
Ostale naknade i provizije	(21)	-	(359.928)	(532.194)	(359.949)	(532.194)
Naknade za kupoprodaju stranih sredstava plaćanja	(256.601)	(290.181)	(3.797.250)	(4.681.180)	(4.053.850)	(4.971.360)
Ukupno	**(256.622)**	**(290.181)**	**(11.702.129)**	**(11.608.039)**	**(11.958.751)**	**(11.898.220)**
Dobitak po osnovu naknada i provizija	**7.708.155**	**7.582.501**	**6.514.277**	**5.807.250**	**14.222.433**	**13.389.752**

5. NETO DOBITAK PO OSNOVU PROMENE FER VREDNOSTI FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Prihodi od promene vrednosti		
- valutni swap	66.881	1.611.533
- kamati swap	2.367	-
- forward	11.105	3.854
- finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha-HOV	13.622	44.842
- zlato i srebro	17.945	14.776
- obaveza po osnovu kupljenih akcija Intesa Sanpaolo	61	36
Ukupno	**111.981**	**1.675.041**
Rashodi od promene vrednosti		
- valutni swap	(159)	(328.179)
- kamati swap	(1.427)	-
- zlato i srebro	(9.801)	(10.095)
Ukupno	**(11.387)**	**(338.274)**
Neto dobitak	**100.594**	**1.336.767**

6. NETO DOBITAK/(GUBITAK) PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

a) Koji se vrednuju po fer vrednosti

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Dobici po osnovu prestanka priznavanja		
- finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	1.117
Ukupno dobitak	**-**	**1.117**
Gubici po osnovu prestanka priznavanja		
- finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	(3.489)
Ukupno gubitak	**-**	**(3.489)**
Neto dobitak/(gubitak)	**-**	**(2.372)**

b) Koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Dobici po osnovu prestanka priznavanja		
- finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	29.554	130.057
Ukupno dobitak	**29.554**	**130.057**
Neto dobitak/(gubitak)	**29.554**	**130.057**

7. NETO PRIHOD OD KURSNIH RAZLIKA I EFEKATA UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Neto prihodi po osnovu pozitivnih kursnih razlika	423.339	152.822
Neto rashodi od negativnih kursnih razlika po osnovu ugovorene valutne klauzule	(425.634)	(712.705)
Stanje na dan 31. decembra	**(2.295)**	**(559.883)**

8. NETO RASHOD PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA KOJA SE NE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA

a) Pregled po klasama

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Prihodi od ukidanja obezvređenja finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednost	5.025.521	6.010.232
Prihodi od ukidanja rezervisanja za vanbilansne stavke	444.912	613.045
Prihodi od naplaćenih otpisanih finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	577.463	345.785
Prihodi od ukidanja obezvređenja finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrednost kroz ostali rezultat	229.293	151.577
Ukupno	**6.277.189**	**7.120.639**
Rashodi obezvređenja finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednost	(9.068.812)	(11.020.088)
Rashodi obezvređenja za vanbilansne stavke	(385.486)	(873.545)
Rashodi obezvređenja nenaplativih finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednost	(74.492)	(43.161)
Rashodi po osnovu ispravki finansijskih sredstava koja se vrednuju po fer vrednost kroz ostali rezultat	(120.867)	(33.062)
Rashodi modifikacija finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	(3.869.215)	-
Ukupno	**(13.518.872)**	**(11.969.856)**
Neto gubitak po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	**(7.241.683)**	**(4.849.217)**

U septembru 2023. godine Narodna banka Srbije je donela Odluku o privremenim merama za banke koje se odnose na stambene kredite fizičkim licima (Službeni glasnik RS 78/2023), a sa ciljem da omogući korisnicima stambenih kredita veću izvesnost u otplati kreditnih obaveza u okolnostima uvećanih referentnih kamatnih stopa. Odluka se odnosi na privremeni zastoj daljeg rasta kamatne stope, odnosno njeno umanjenje, za prvi kredit klijenta u Banci odobren za kupovinu stambene nepokretnosti sa promenljivom nominalnom stopom u iznosu do 200.000 EUR u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan puštanja kredita u tečaj, a koji je obezbeđen hipotekom na stambenoj nepokretnosti. Po tim kreditima, privremeno se ograničava rast nominalne kamatne stope za 15 meseci, počev od oktobarske rate zaključno sa 31. decembrom 2024. godine. Konkretno, nominalna kamatna stopa na stambene kredite sa promenjivom kamatnom stopom, odobrene do 30.7.2022, tokom trajanja Odluke iznosiće najviše 4.08%, dok će korisnici stambenih kredita odobrenih od 31.7.2022. plaćati umanjenu ratu u skladu sa prvobitnim planom otplate. Dodatno, ukoliko je kredit sa promenljivom kamatnom stopom odobren u periodu od 31.7.2022. godine uz nominalnu promenljivu kamatnu stopu koja je u momentu odobravanja bila niža od 4,08% - nominalna kamatna stopa ne može da bude viša od 4,08%.
Kako navedeni podzakonski akt dovodi do izmene ugovorenih uslova finansijskog sredstva (pre svega dinamike ugovorenih novčanih tokova), odnosno njihove modifikacije koja u ovom slučaju nije značajna, tj. ne vodi do prestanka priznavanja finansijskog sredstva, Banka je u skladu sa zahtevima MSFI 9, evidentirala iznos gubitka od modifikacija koji umanjuje amortizovanu vrednost postojećih finansijskih sredstava koje nastavlja da priznaje, u iznosu RSD 3.869.215 hiljada.

8. NETO RASHOD PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA KOJA SE NE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA (nastavak)

a) Pregled po klasama (nastavak)

Iznos modifikacija Banka amortizuje kroz prihode od kamata počevši od oktobra 2023. godine zaključno sa decembrom 2024. godine odnosno do datuma potpune otplate kredita, ako je kraći.

Pomenuta modifikacija se, do 31.12.2023. godine, amortizovala kroz prihode od kamata u iznosu RSD 795.189 hiljada.

Modifikovana finansijska sredstva

Tabela prikazuje informacije o finansijskim sredstvima koja su modifikovana dok su očekivani kreditni gubici vrednovani za ceo period trajanja finansijskog instrumenta ("Lifetime" ECL)

U hiljadama dinara	2020.
Finansijska sredstva modifikovana od inicijalnog priznavanja	
Bruto knjigovodstvena vrednost finansijske sredstva prethodno modifikovane za koju su očekivani kreditni gubici tokom perioda promenjeni sa "Lifetime" na 12-mesečne	6.227.844

Bruto knjigovodstvena vrednost finansijskih sredstava koja su u 2020. godini modifikovana pa su očekivani kreditni gubici vrednovani za ceo period trjanja finansijskog instrumenta, na 31.12.2023. iznosi RSD 13.720.279 (u hiljadama). Od tog iznosa RSD 8.641.852 (u hiljadama) se odnosi na potraživanja za koja se na 31.12.2023. očekivani gubici vrednuju i dalje za ceo period trajanja finansijskog instrumenta („Lifetime“ ECL).

U hiljadama dinara	2023.
Finansijska sredstva modifikovana od inicijalnog priznavanja	
Bruto knjigovodstvena vrednost finansijske sredstva prethodno modifikovane za koju su očekivani kreditni gubici tokom perioda promenjeni sa "Lifetime" na 12-mesečne	3.297.643

Bruto knjigovodstvena vrednost finansijskih sredstava koja su u 2023. godini modifikovana pa su očekivani kreditni gubici vrednovani za ceo period trjanja finansijskog instrumenta, na 31.12.2023. iznosi RSD 103.344.201 (u hiljadama). Od tog iznosa RSD 17.437.950 (u hiljadama) se odnosi na potraživanja za koja se na 31.12.2023. očekivani gubici vrednuju i dalje za ceo period trajanja finansijskog instrumenta („Lifetime“ ECL).

8. NETO RASHOD PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA KOJA SE NE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA (nastavak)

b) Promene na računima ispravke vrednosti po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i rezervisanja za rizične vanbilansne stavke

Promene na računima ispravki vrednosti bilansnih pozicija i rezervisanja u 2023. i 2022. godini prikazane su u sledećim tabelama:

Kretanja ispravki vrednosti i rezervisanja u 2023. godini	U hiljadama dinara
Početno stanje - 01.01.2023.	**20.290.127**
Povećanje ispravki vrednosti i rezervisanja u toku godine	9.454.298
Ukidanja ispravki vrednosti i rezervisanja u toku godine	(5.470.432)
Povećanje ispravki vrednosti i rezervisanja po osnovu promene kursa	12.036
Ukidanje ispravki vrednosti i rezervisanja po osnovu promene kursa	(19.293)
Prenos na vanbilans	(1.824.597)
Prodaja (ustupanje) potraživanja	(38.681)
Prihodi od kamata na obezvređene kredite	(1.926)
Konačno stanje - 31.12.2023.	**22.401.532**

Vanbilansna izloženost potraživanja koja su isknjižena u toku 2023. godine, na dan 31. decembra 2023 iznosi 1.825 miliona dinara, ali su ista i dalje predmet tehnika naplate.

Kretanja ispravki vrednosti i rezervisanja u 2022. godini	U hiljadama dinara
Početno stanje - 01.01.2022.	**17.192.776**
Povećanje ispravki vrednosti i rezervisanja u toku godine	11.893.634
Ukidanja ispravki vrednosti i rezervisanja u toku godine	(6.623.278)
Povećanje ispravki vrednosti i rezervisanja po osnovu promene kursa	21.814
Ukidanje ispravki vrednosti i rezervisanja po osnovu promene kursa	(37.214)
Prenos na vanbilans	(1.976.187)
Prodaja (ustupanje) potraživanja	(178.391)
Prihodi od kamata na obezvređene kredite	(3.027)
Konačno stanje - 31.12.2022.	**20.290.127**

9. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Prihodi od zakupnina	27.704	26.959
Refundirani troškovi	6.316	795
Prihodi od dividendi i učešća	5.137	2.425
Prihodi po osnovu naknade od Kreditnog biroa-fizička lica	32.706	32.088
Prihodi po osnovu IT usluga od povezanih stranih banaka	33.996	27.499
Ostali prihodi	141.208	88.230
Ukupno	**247.067**	**177.996**

10. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Troškovi zarada	5.247.667	4.548.413
Troškovi poreza na zarade i naknade zarada	643.282	556.195
Troškovi doprinosa na zarade i naknade zarada	2.480.058	2.176.735
Troškovi naknada na ostale privremene i povremene poslove	56.324	52.041
Ostali lični rashodi	60.855	123.462
Rashodi rezervisanja za penzije i drugih rezervisanja za zaposlene	22.788	36.860
Ukupno	**8.510.974**	**7.493.706**

11. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Troškovi amortizacije:		
– nematerijalnih ulaganja (Napomena 18)	1.080.854	987.037
– osnovnih sredstava (Napomena 19)	1.401.777	1.453.598
Ukupno	**2.482.631**	**2.440.635**

12. OSTALI PRIHODI

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Prihodi od ukidanja neiskorišćenih rezervisanja za obaveze	420.732	600.847
Dobici od prodaje osnovnih sredstava	5.944	19.680
Prihodi od promene vrednosti osnovnih sredstava	5.362	-
Dobici po osnovu rashodovanja imovine sa pravom korišćenja i varijabilnih lizing plaćanja	57	7.014
Prihodi po osnovu varijabilnih lizing plaćanja	579	725
Viškovi	9.793	59.269
Ostali prihodi	49.443	60.159
Ukupno	**491.910**	**747.694**

13. OSTALI RASHODI

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Materijal i energija i rezervni delovi	532.899	454.119
Troškovi IT usluga	2.641.145	2.324.334
Održavanje softvera	578.729	575.937
Profesionalne usluge	246.821	396.613
Troškovi reklame, marketinga i reprezentacije	453.090	295.250
PTT i telekomunikacione usluge	378.851	394.095
Premije osiguranja	2.791.672	2.527.291
Održavanja osnovnih sredstava	357.967	269.637
Zakupnine	88.951	79.012
Naknade	357.822	229.892
Porezi i doprinosi	95.716	110.359
Troškovi poreza MSFI 16	138.063	131.631
Fizičko-tehničko obezbeđenje	221.264	197.942
Opšti i administrativni troškovi	416.827	430.560
Rashodi po osnovu rezervisanja obaveze	863.723	821.853
Rashodi po osnovu promene vrednosti osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	12.531	-
Gubici po osnovu rashodovanja imovine sa pravom korišćenja i varijabilnih lizing plaćanja	15.670	2.275
Ostali troškovi	723.155	647.627
Ukupno	**10.914.896**	**9.888.427**

14. POREZ NA DOBIT

(a) Komponente poreza na dobit

Ukupan poreski rashod sastoji se od sledećih poreza:

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Tekući porez na dobit	2.832.246	1.906.312
Dobitak od kreiranih odloženih poreskih sredstava i smanjenja odloženih poreskih obaveza	(52.503)	(27.023)
Gubitak od smanjenja odloženih poreskih sredstava i kreiranja odloženih poreskih obaveza	35.363	273.548
Ukupno	**2.815.106**	**2.152.837**

(b) Usaglašavanje ukupnog iznosa poreza na dobit iskazanog u bilansu uspeha i proizvoda dobitka pre oporezivanja i propisane poreske stope

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Dobitak pre oporezivanja	**23.853.984**	**14.832.176**
Porez na dobit po stopi od 15%	**3.578.098**	**2.224.826**
Poreski efekti usklađivanja rashoda	(18.008)	(23.840)
Poreski efekti usklađivanja prihoda	(727.852)	(295.415)
Privremene razlike po osnovu:		
Amortizacije obračunate u poreske i računovodstvene svrhe	35.154	113.203
Ostalih primanja zaposlenih	41	(4.084)
Neplaćenih i plaćenih poreza i drugih javnih dažbina	(711)	7.491
Promena u okviru nepokretnosti	(1.712)	-
Izvršenih i iskorišćenih rezervisanja	(49.912)	(13.052)
Prve primene MSFI 9 – pripadajući deo	-	142.967
Ostala usklađivanja	8	741
Tekući porez na dobit iskazan u bilansu uspeha	**2.815.106**	**2.152.837**
Efektivna poreska stopa	***11.80%***	***14.51%***

Banka je radi utvrđivanja zakonske obaveze po osnovu poreza na dobit za period od 1. januara do 31. decembra 2023. godine, izvršila usklađivanje rashoda i prihoda iskazanih u bilansu uspeha, u skladu sa zakonskim odredbama.

Najznačajniji iznos predstavljaju neoporezivi prihodi od kamata ostvarenih od dužničkih hartija od vrednosti čiji su izdavaoci Republika, jedinica lokalne samouprave i Narodna banka Srbije, i isti su isključeni iz poreske osnovice u ukupnom iznosu od RSD 4.442.909 hiljade, što je rezultiralo poreskim efektom u iznosu od RSD 666.436 hiljada dinara, za 2023. godinu (31. decembar 2022. godine osnovica: RSD 1.497.037 hiljada; poreski efekat RSD 224.555 hiljade).

14. POREZ NA DOBIT (nastavak)

(c) Odložena poreska sredstva i odložene poreske obaveze

Odložena poreska sredstva i obaveze se u skladu sa MRS 12 "Porezi na dobitak" računaju na privremene razlike utvrđene između knjigovodstvene vrednosti osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja i njihove poreske osnove, i privremene razlike po osnovu neplaćenih poreza koji se priznaju u narednom periodu kao i ostalih privremenih razlika

Banka je izvršila netiranje odloženih poreskih sredstava i obaveza u Bilansu stanja.

Komponente odloženih poreskih sredstava / (obaveza):

U hiljadama dinara	**31.12.2023**	**31.12.2022**
Odložene poreske (obaveze) po osnovu razlike između neto knjigovodstvene i poreske vrednosti osnovnih sredstava	(201.770)	(90.064)
Odložena poreska sredstva po osnovu primanja zaposlenih i rezervisanja	18.963	15.586
Privremene razlike plaćenih i neplaćenih poreza i drugijh javnih dažbina	13.744	13.033
Odložena poreska sredstva po osnovu rezervisanja	299.591	253.097
Odložena poreska sredstva po osnovu obezvređenja nepokretnosti	11.888	10.176
Odložena poreska sredstva po osnovu obezvređenja ostale imovine	402	402
Odložene poreske obaveze po osnovu dobitaka/gubitaka na dužničke instrumente FV OCI	8.994	200.732
Netirano stanje odloženih poreskih sredstava / (obaveza)	**151.812**	**402.962**

14. POREZ NA DOBIT (nastavak)

(c) Odložena poreska sredstva i odložene poreske obaveze (nastavak)

Promene na odloženim poreskim sredstvima (obavezama) prikazane su u sledećoj tabeli:

2023. U hiljadama dinara	Stanje 1. januara	Iskazano u bilansu uspeha	Iskazano u okviru ostalog rezultata	Stanje 31. decembra
Odložene poreske (obaveze) po osnovu razlike između neto knjigovodstvene i poreske vrednosti osnovnih sredstava	(90.064)	(35.154)	(76,552)	(201.770)
Odložena poreska sredstva po osnovu primanja zaposlenih i rezervisanja	15.586	3.377	-	18.963
Privremene razlike plaćenih i neplaćenih poreza i drugih javnih dažbina	13.033	711	-	13.744
Odložena poreska sredstva po osnovu rezervisanja	253.097	46.494		299.591
Odložena poreska sredstva po osnovu obezvređenja nepokretnosti	10.176	1.712	-	11.888
Odložena poreska sredstva po osnovu obezvređenja ostale imovine	402	-	-	402
Odložene poreske obaveze po osnovu dobitaka/gubitaka na dužničke instrumente FV OCI	200.732	-	(191.738)	8.994
Ukupno	**402. 962**	**17.140**	**(268.290)**	**151.812**

Promene na odloženim poreskim sredstvima u 2022.godini, prikazane su u sledećoj tabeli:

2022. U hiljadama dinara	Stanje 1. januara	Iskazano u bilansu uspeha	Iskazano u okviru ostalog rezultata	Stanje 31. decembra
Odložena poreska sredstva po osnovu razlike između neto knjigovodstvene i poreske vrednosti osnovnih sredstava	190.579	(113.203)	820	(90.064)
Odložene poreske (obaveze) po osnovu razlike između neto knjigovodstvene i poreske vrednosti osnovnih sredstava	(168.260)	-	-	-
Odložena poreska sredstva po osnovu primanja zaposlenih i rezervisanja	10.028	5.558	-	15.586
Privremene razlike plaćenih i neplaćenih poreza i drugih javnih dažbina	20.524	(7.491)	-	13.033
Odložena poreska sredstva po osnovu rezervisanja	241.519	11.578		253.097
Odložena poreska sredstva po osnovu obezvređenja nepokretnosti	10.176	-	-	10.176
Odložena poreska sredstva po osnovu obezvređenja ostale imovine	402	-		402
Odložena poreska sredstva po osnovu prve primene MSFI 9	142.968	(142.968)	-	-
Odložene poreske obaveze po osnovu dobitaka/gubitaka na dužničke instrumente FV OCI	(111.499)	-	312.231	200.732
Ukupno	**336.437**	**(246.526)**	**313.051**	**402. 962**

14. POREZ NA DOBIT (nastavak)

(d) Konačna poreska obaveza

Banka ima konačno utvrđene tekuće poreske obaveze u bilansu stanja na dan 31. decembra 2023. godine u iznosu RSD 1.085.472 hiljada (31. decembar 2022. godine: RSD 505.457 hiljada, tekuće poreska obaveza) koja su nastala umanjenjem iznosa tekućeg poreza na dobit za iznos akontativne obaveze poreza na dobit za 2023. godinu, plaćene tokom 2023. godine.

15. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

(a) Gotovina i sredstva kod Centralne banke

U hiljadama dinara	2023.	2022.
U dinarima:		
Žiro-račun	74.365.329	47.433.927
Gotovina u blagajni	17.675.248	17.147.575
Depoziti viškova likvidnih sredstava	-	30.000.000
Aktivna vremenska razgraničenja po osnovu gotovine i sredstava kod centralne banke	46.243	9.223
Ukupno	**92.086.820**	**94.590.725**
U stranoj valuti:		
Gotovina u blagajni	12.654.437	11.321.748
Ostala novčana sredstva	22.209	31.446
Obavezna rezerva kod NBS	40.556.609	47.060.187
Ukupno	**53.233.255**	**58.413.381**
Zlato i ostali plemeniti metali	96.588	88.444
Stanje na dan 31. decembra	**145.416.663**	**153.092.550**

15. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE (nastavak)

(b) Pregled razlika između gotovine u Izveštaju o tokovima gotovine i pozicije Gotovina i sredstva kod centralne banke u bilansu stanja na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine

U hiljadama dinara	Bilans stanja	Tokovi gotovine	Razlika
U dinarima:			
Žiro-račun	74.365.329	74.365.329	-
Gotovina u blagajni	17.675.249	17.675.249	-
Aktivna vremenska razgraničenja po osnovu gotovine i sredstava kod centralne banke	46.243	-	46.243
Ukupno	**92.086.821**	**92.040.578**	**46.243**
U stranoj valuti:			
Gotovina u blagajni	12.654.437	12.654.437	-
Ostala novčana sredstva	22.209	22.209	-
Obavezna rezerva kod NBS	40.556.608	-	40.556.608
Devizni računi (pozicija u Bilansu stanja Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija/komitenata)	-	87.357.938	(87.357.938)
Čekovi u stranoj valuti (pozicija u Bilansu stanja Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija/komitenata)	-	21.782	(21.782)
Ukupno	**53.233.254**	**100.056.366**	**(46.823.112)**
Zlato i ostali plemeniti metali	96.588	96.588	-
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	**145.416.663**	**192.193.532**	**(46.776.869)**

U hiljadama dinara	Bilans stanja	Tokovi gotovine	Razlika
U dinarima:			
Žiro-račun	47.433.927	47.433.927	-
Gotovina u blagajni	17.147.575	17.147.575	-
Depoziti viškova likvidnih sredstava	30.000.000	-	30.000.000
Aktivna vremenska razgraničenja po osnovu gotovine i sredstava kod centralne banke	9.223	-	9.223
Ukupno	**94.590.725**	**64.581.502**	**30.009.223**
U stranoj valuti:			
Gotovina u blagajni	11.321.748	11.321.748	-
Ostala novčana sredstva	31.446	31.446	-
Obavezna rezerva kod NBS	47.060.187	-	47.060.187
Devizni računi (pozicija u Bilansu stanja Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija/komitenata)	-	31.112.513	(31.112.513)
Čekovi u stranoj valuti (pozicija u Bilansu stanja Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija/komitenata)	-	15.966	(15.966)
Ukupno	**58.413.381**	**42.481.673**	**15.931.708**
Zlato i ostali plemeniti metali	88.444	88.444	-
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	**153.092.550**	**107.151.619**	**45.940.931**

15. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE (nastavak)

(c) Promene u obavezama po osnovu aktivnosti finansiranja, primljeni krediti (nastavak)

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Stanje na dan 1. januar	**35.261.833**	**33.201.457**
Prilivi po osnovu uzetih kredita	35.160.508	9.352.024
Izmirenje obaveza po osnovu primljenih kredita	(6.776.432)	(7.275.535)
Efekat kursnih razlika	(27.921)	(16.113)
Stanje na dan 31. decembar	**63.617.988**	**35.261.833**

16. KLASIFIKACIJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA

(a) Potraživanja po osnovu derivata

U hiljadama dinara	2023.	2022.
U dinarima:		
Potraživanja po osnovu derivata – valutni swap i forward	77.986	468.597
Potraživanja po osnovu derivata – kamatni swap	2.367	-
Stanje na dan 31. decembra	**80.353**	**468.597**

Obelodanjivanje nominalnih vrednosti po osnovu derivata iskazano je u okviru Napomene 28.1 Kreditni rizik deo Derivativni finansijski instrumenti i odnosi se na Kamatni i Valutni (FX) Swap i Valutni Forward.

16. KLASIFIKACIJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA (nastavak)

(b) Investicije u zavisna društva i hartije od vrednosti

	2023					2022				
	Hartije od vrednosti koje vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Hartije od vrednosti koje vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	Hartije od vrednosti koje se vode po amortizovanoj vrednosti	Investicije u kapital zavisnih društava	Ukupno	Hartije od vrednosti koje vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Hartije od vrednosti koje vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	Hartije od vrednosti koje se vode po amortizovanoj vrednosti	Investicije u kapital zavisnih društava	Ukupno
– Akcije i učešća u kapitalu	81.761	10.089	-	1.199.472	1.291.322	46.689	11.727	-	1.199.472	**1.257.888**
– Dužničke hartije od vrednosti koje je izdala Republika Srbija	-	50.300.550	-	-	50.300.550	-	54.306.402	-	-	**54.306.402**
- Razgraničenje kamata po dužničkim hartijama od vrednosti koje je izdala Republika Srbija	-	1.624.877	-	-	1.624.877	-	1.053.649	-	-	**1.053.649**
-Korporativne obveznice	-	-	5.705.587	-	5.705.587	-	-	5.851.405	-	**5.851.405**
Stanje na dan 31. decembra	**81.761**	**51.935.516**	**5.705.587**	**1.199.472**	**58.922.336**	**46.689**	**55.371.778**	**5.851.405**	**1.199.472**	**62.469.344**

16. KLASIFIKACIJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA (nastavak)

(c) Hartije od vrednosti i investicije po entitetima

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Investicije u kapital zavisnih društava		
– Intesa Leasing d.o.o., Beograd 100% udela	962.496	962.496
– Intesa Invest, Beograd 100% udela	236.976	236.976
Ukupno	**1.199.472**	**1.199.472**
Hartije od vrednosti koje vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha		
INTESA SANPAOLO	81.761	46.689
Ukupno	**81.761**	**46.689**
Hartije od vrednosti koje vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat		
OBVEZNICE MINISTARSTVA FINANSIJA REPUBLIKE SRBIJE	51.925.427	55.360.051
Ostalo	10.089	11.727
Ukupno	**51.935.516**	**55.371.778**
Hartije od vrednosti koje se vode po amortizovanoj vrednosti		
Korporativne obveznice	5.875.000	5.875.000
Ispravka vrednosti	(169.413)	(23.595)
Ukupno	**5.705.587**	**5.851.405**
Stanje na dan 31. decembra	**58.922.336**	**62.469.344**

17. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA, KOMITENATA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

(a) Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija

U hiljadama dinara	2023.	2022.
U dinarima		
Krediti po repo transakcijama	60.000.000	20.000.000
Krediti po transakcionim računima	-	172
Krediti za likvidnost i obrtna sredstva	5.332.674	4.855.549
Investicioni krediti	-	18.508
Ostali krediti	7.542	7.342
Potraživanja po osnovu faktoringa bez prava regresa i obrnutog faktoringa	84.608	91.950
Ostali plasmani (a)	1.757.930	5.749.380
Razgraničeni prihodi za potraživanja iskazana po amortizovanoj vrednosti primenom efektivne kamatne stope	(701)	(4.956)
Razgraničena potraživanja za kamatu obračunatu po osnovu kredita, depozita i ostalih plasmana	14.528	12.339
Ukupno	**67.196.581**	**30.730.284**
U stranoj valuti		
Devizni računi	87.362.338	31.114.844
Čekovi	21.782	15.966
Ostali krediti	3.103	3.090
Ostali nenamenski depoziti	-	6.879.589
Namenski depoziti dati u skladu sa propisima	4.687	4.693
Ostali namenski depoziti	255.439	255.763
Ostali plasmani (a)	2.316.592	1.374.284
Razgraničena potraživanja za kamatu obračunatu po osnovu kredita, depozita i ostalih plasmana	1.055	73.793
Ukupno	**89.964.996**	**39.722.022**
Bruto plasmani	**157.161.577**	**70.452.306**
Minus: Ispravka vrednosti		
– u dinarima	(31.212)	(151.003)
– u stranoj valuti	(4.463)	(6.331)
Ukupno	**(35.675)**	**(157.334)**
Stanje na dan 31. decembra	**157.125.902**	**70.294.972**

(a) Ostali plasmani u dinarima koji na dan 31. decembar 2023. godine iznose RSD 1.757.930 (31. decembar 2022: RSD 5.749.380 hiljade), a u stranoj valuti na dan 31. decembar 2023. godine RSD 2.316.592 hiljada (31. decembar 2022: RSD 1.374.284 hiljadu) sastoje se od ostalih plasmana za kupo-prodaju deviza.

17. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA, KOMITENATA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA (nastavak)

(b) Krediti i potraživanja od komitenata

U hiljadama dinara	2023.	2022.
U dinarima		
Krediti po transakcionim računima	5.451.905	4.656.483
Potrošački krediti	3.944.141	2.984.253
Krediti za likvidnost i obrtna sredstva	150.373.958	154.567.431
Izvozni krediti	11.717	-
Investicioni krediti	130.711.225	110.512.547
Stambeni krediti	123.790.344	128.726.898
Gotovinski krediti	90.302.269	79.567.953
Ostali krediti	17.561.253	21.628.335
Potraživanja po osnovu kupljenih plasmana – forfeting	284.764	548.319
Potraživanja po osnovu faktoringa bez prava regresa i obrnutog faktoringa	8.354.359	7.692.426
Potraživanja po osnovu faktoringa s pravom regresa	938.368	563.481
Plasmani po osnovu akceptiranja. avaliranja i plaćanja izvršenih po garancijama	17.559	18.073
Plasmani za izvršena cediranja potraživanja po drugim osnovama	1.829.182	1.725.252
Razgraničeni prihodi za potraživanja iskazana po amortizovanoj vrednosti promenom efektivne kamatne stope	(1.000.096)	(974.046)
Razgraničena potraživanja za kamatu obračunatu po osnovu kredita. depozita i ostalih plasmana	3.003.317	1.614.152
Razgraničena potraživanja za ostale prihode obračunate po osnovu kredita, depozita i ostalih plasmana	2	-
	535.574.267	**513.831.556**
U stranoj valuti		
Krediti za plaćanje uvoza robe i usluga iz inostranstva	15.889.473	15.875.698
Krediti za kupovinu nepokretnosti u zemlji fizičkom licu	-	13.847
Ostali krediti	2.812.602	1.202.190
Potraživanja po osnovu faktoringa bez prava regresa i obrnutog faktoringa	505.099	1.038.007
Razgraničena potraživanja za kamatu obračunatu po osnovu kredita. depozita i ostalih plasmana	69.385	46.538
	19.276.559	**18.176.280**
Bruto plasmani	**554.850.826**	**532.007.836**
Minus: Ispravka vrednosti (Napomena 8)		
– u dinarima	(20.296.768)	(18.461.749)
– u stranoj valuti	(531.726)	(546.058)
	(20.828.494)	**(19.007.807)**
Stanje na dan 31. decembra	**534.022.332**	**513.000.029**

17. KREDITI I POTRAŽIVNJA OD BANAKA, KOMITENATA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA (nastavak)

(c) Pregled po vrstama korisnika kredita i plasmana

	2023			2022		
U hiljadama dinara	**Kratkoročni**	**Dugoročni**	**Ukupno**	**Kratkoročni**	**Dugoročni**	**Ukupno**
U dinarima						
Krediti i plasmani:						
- NBS, banke i ostali sektor finansija i osiguranja	62.442.934	4.753.646	67.196.580	28.663.749	1.597.536	30.261.285
- Preduzeća	52.093.596	176.951.624	229.045.220	59.949.383	175.871.666	235.821.049
- Stanovništvo	2.939.422	257.979.997	260.919.419	4.451.905	249.683.595	254.135.500
- Javni sektor	793.957	41.347.580	42.141.537	133.383	20.078.238	20.211.621
- Strane banke	-	-	-	469.000	-	469.000
- Strana lica	21.454	281.572	303.026	891	285.694	286.585
- Drugi komitenti-neprofitne institucije	269	12.529	12.798	662	15.421	16.083
- Drugi komitenti-pravna lica i ustanove koja se finansiraju iz budžeta	50.476	1.225.624	1.276.100	33.671	1.201.601	1.235.272
- Drugi komitenti-privredna društva i druga pravna lica u stečaju	1.725.720	150.448	1.876.168	1.975.928	149.519	2.125.447
Ukupno u dinarima	**120.067.828**	**482.703.020**	**602.770.848**	**95.678.572**	**448.883.270**	**544.561.842**
U stranoj valuti						
Krediti i plasmani:						
- NBS. banke i ostali sektor finansija i osiguranja	1.762.292	3.103	1.765.395	1.298.150	3.091	1.301.241
- Preduzeća	475.352	15.652.439	16.127.791	93.838	15.922.656	16.016.494
- Stanovništvo	40.226	1.183.202	1.223.428	31.390	1.003.288	1.034.678
- Javni sektor	612	55.471	56.083	1.281	113.524	114.805
- Strane banke	88.199.601	-	88.199.601	38.420.780	-	38.420.780
- Strana lica	1.863.455	2.892	1.866.347	991.189	15.230	1.006.419
- Drugi komitenti-neprofitne institucije	7	1.475	1.482	-	3.204	3.204
- Drugi komitenti-pravna lica i ustanove koja se ne finansiraju iz budžeta	-	1.421	1.421	-	672	672
- Drugi komitenti-privredna društva i druga pravna lica u stečaju	7	-	7	7	-	7
Ukupno u stranoj valuti	**92.341.552**	**16.900.003**	**109.241.555**	**40.836.635**	**17.061.665**	**57.898.300**
Bruto krediti i plasmani	**212.409.380**	**499.603.023**	**712.012.403**	**136.515.207**	**465.944.935**	**602.460.142**
Minus: Ispravka vrednosti - banke i druge finansijske organizacije	(33.917)	(1.758)	(35.675)	(143.911)	(13.423)	(157.334)
Minus: Ispravka vrednosti – komitenti	(2.397.969)	(18.430.525)	(20.828.494)	(2.370.677)	(16.637.130)	(19.007.807)
	(2.431.886)	(18.432.283)	(20.864.169)	(2.514.588)	(16.650.553)	(19.165.141)
Stanje na dan 31. decembra	**209.977.494**	**481.170.740**	**691.148.234**	**134.000.619**	**449.294.382**	**583.295.001**

17. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA, KOMITENATA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA (nastavak)

Kratkoročni krediti odobravani su preduzećima za finansiranje poslovnih aktivnosti u oblasti trgovine i usluga, prerađivačke industrije, građevinarstva, poljoprivrede i prehrambene proizvodnje, kao i za ostale namene, uz kamatne stope koje su se kretale u trenutku plasiranja sredstava u rasponu od 3,30% do 13,08% godišnje na dinarske kredite, odnosno od 1,90% do 10,92% godišnje na kredite sa valutnom klauzulom i kredite u stranoj valuti.

Kamatne stope na novoodobrene dugoročne kredite pravnim licima u dinarima kretale su se u trenutku isplate u rasponu od 4,20% do 10,96%, %, a na dinarske dugoročne kredite sa valutnom klauzulom, kao i kredite u stranoj valuti, kretale su se u rasponu od 1,30% do 10,92% godišnje.

Kratkoročni krediti bez valutne klauzule plasirani stanovništvu odobravani su uz godišnju kamatnu stopu od 10,45% do 18,95%.

Kratkoročni krediti plasirani malom biznisu odobravani su uz kamatnu stopu od 7.05% do 16.00% godišnje bez valutne klauzule, odnosno 2,50% do 14,00% godišnje sa valutnom klauzulom.

Kamatna stopa na prekoračenja na tekućim računima građana iznosi od 23,88% do 29,85% godišnje, a za mali biznis od 8,00% do 24% godišnje.

Kratkoročni krediti plasirani registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima odobravani su uz kamatnu stopu od 7,50% do 16,00% godišnje bez valutne klauzule, odnosno od 3,50% do 10,67% godišnje sa valutnom klauzulom .

Dugoročni krediti stanovništvu odobravani su kao nenamenski, za kupovinu trajnih potrošnih dobara, renoviranje, adaptaciju i kupovinu stambenog i poslovnog prostora, na period od 13 meseci do 30 godina uz kamatnu stopu od 3,83% do 10,00% godišnje sa valutnom klauzulom, odnosno od 8,99% do 18,95% godišnje bez valutne klauzule.

Dugoročni krediti malom biznisu odobravani su kao nenamenski, za kupovinu trajnih potrošnih dobara, odobravani na period od 13 do 36 meseca uz kamatnu stopu od 6,90% do 16,00% godišnje bez valutne klauzule, odnosno od 2,20% do 14,00% godišnje sa valutnom klauzulom, dok su namenski dugoročni investicioni krediti za kupovinu i adaptaciju poslovnog prostora odobravani, na period od 13 meseci do 10 godina uz kamatnu stopu od 2,14% do 7,70%+3m EURIBOR godišnje sa valutnom klauzulom.

Dugoročni krediti registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima odobravani su kao namenski (krediti za osnovna sredstva) i nenamenski (sa rokom dužim od 12 i maksimalno do 36 meseca), za repromaterijal i obrtna sredstva. Kamatna stopa za kredite sa rokom otplate dužim od 36 meseca je bila u rasponu od 4,13% do 9,00+6m EURIBOR za kredite indeksirane u evrima, odnosno od 5,95% do 14,71% za kredite bez valutne klauzule. Kamatna stopa za kredite sa rokom otplate od 12 do 36 meseci je bila u rasponu od 4,50% do 12,00% godišnje sa valutnom klauzulom, odnosno od 6,95% do 16,00% bez valutne klauzule, dok su varijabilne kamatne stope sa kredite sa navedenim otplatnim rokom bile u rasponu od 3,13% do 13,07%+6M EURIBOR za dinarske kredite sa valutnom klauzulom, odnosno 3,30% do 8,00+3M BELIBOR za kredite u RSD valuti.

18. NEMATERIJALNA ULAGANJA

U **hiljadama dinara**	**Licence**	**Softveri**	**Nematerijalna ulaganja u pripremi**	**Ukupno**
NABAVNA VREDNOST				
Stanje na dan 1. januara 2022. godine	**482.612**	**9.564.738**	**189.972**	**10.237.322**
Povećanja u toku godine	-	-	734.266	734.266
Prenosi		726.188	(726.188)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	(1.874.072)	-	(1.874.072)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	**482.612**	**8.416.854**	**198.050**	**9.097.516**
Povećanja u toku godine	-	-	472.804	472.804
Prenosi		395.408	(395.408)	-
Otuđenja i rashodovanja		(242.417)		(242.417)
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	**482.612**	**8.569.844**	**275.446**	**9.327.902**
AKUMULIRANA ISPRAVKA VREDNOSTI				
Stanje na dan 1. januara 2022. godine	**482.612**	**4.895.544**	**-**	**5.378.156**
Amortizacija (Napomena 11)	-	987.037	-	987.037
Otuđenja i rashodovanja	-	(1.870.378)	-	(1.870.378))
Prenosi	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	**482.612**	**4.012.203**	**-**	**4.494.815**
Amortizacija (Napomena 11)	-	1.080.854	-	1.080.854
Otuđenja i rashodovanja	-	(242.069)	-	(242.070)
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	**482.612**	**4.850.987**	**-**	**5.333.599**
Neotpisana vrednost na dan:				
– 31. decembra 2023. godine	**-**	**3.718.857**	**275.446**	**3.994.303**
– 31. decembra 202. godine	**-**	**4.404.651**	**198.050**	**4.602.701**

Najveći deo ulaganju u softvere u 2023 se odnosi na softver Digical integration RSD 104.248 hiljada.

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I SREDSTVA SA PRAVOM KORIŠĆENJA

(a) Nekretnine, postrojenja i oprema

	Zemljište i građevinski objekti	Oprema i oprema uzeta u lizing	Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	Osnovna sredstva u pripremi	Sredstva sa pravom koriscenja	Ukupno osnovna sredstva
NABAVNA VREDNOST						
Stanje na dan 1. januara 2022. godine	**6.851.160**	**4.096.127**	**1.136.844**	**41.142**	**3.178.230**	**15.303.503**
Povećanja u toku godine	-	-	-	1.594.771	-	1.594.771
Prenos sa osnovnih sredstava u pripremi	28.783	345.913	135.911	(1.481.674)	971.067	-
Prodaja rashod u toku godine	-	(379.358)	(114.484)	-	(175.827)	(669.669)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	**6.879.943**	**4.062.682**	**1.158.271**	**154.239**	**3.973.470**	**16.228.604**
Početno stanje 01.januar 2023.	**6.879.943**	**4.062.682**	**1.158.271**	**154.239**	**3.973.470**	**16.228.604**
Povećanja u toku godine				1.310.840		1.310.840
Prenos sa osnovnih sredstava u pripremi	120.860	501.046	118.043	(1.407.547)	667.598	
Prodaja. rashod u toku godine	-	(417.634)	-	-	(186.785)	(604.419)
Kniženje procenjene fer vrednosti 31.12.2023	(230.558)	-	-	-	-	(230.558)
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	**6.770.245**	**4.146.094**	**1.276.314**	**57.532**	**4.454.283**	**16.704.468**
AKUMULIRANA ISPRAVKA VREDNOSTI						
Stanje na dan 1. januara 2022. godine	**243.237**	**2.866.303**	**853.745**	**-**	**1.404.470**	**5.367.755**
Amortizacija (Napomena 11)	245.266	375.218	117.080	-	716.034	1.453.598
Otuđenja i rashodovanja	-	(377.402)	(111.306)	-	(100.432)	(589.140)
Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	**488.503**	**2.864.119**	**859.519**	**-**	**2.020.072**	**6.232.213**
						-
Amortizacija (Napomena 11)	246.522	392.169	131.772	-	631.314	1.401.777
Otuđenja i rashodovanja	-	(414.406)	-	-	(183.213)	(597.619)
Kniženje procenjene fer vrednosti 31.12.2023	(735.025)	-	-	-	-	(735.025)
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	**-**	**2.841.882**	**991.291**	**-**	**2.468.173**	**6.301.346**
Neotpisana vrednost na dan:						
– 31. decembra 2023. godine	**6.770.245**	**1.304.212**	**285.023**	**57.532**	**1.986.110**	**10.403.122**
– 31. decembra 2022. godine	**6.391.440**	**1.198.563**	**298.752**	**154.239**	**1.953.398**	**9.996.392**

Ukupan neto efekat promene na neotpisanoj vrednosti građevinskih objekata po osnovu procene fer vrednosti na dan 31. decembar 2023 iznosi RSD 504.467 hiljada evidentiran kao pozitivna promena umanjenja po osnovu akumulirane ispravke vrednosti u iznosu od RSD 735,025 hiljade i negativna promena po osnovu umanjenja nabavne vrednosti građevinskih objekata u iznosu od RSD 230.558 hiljade

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I SREDSTVA SA PRAVOM KORIŠĆENJA (nastavak)

(a) Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)

Na dan 31. decembra 2023. godine, Banka ima vlasništvo nad sredstvima kojima raspolaže i nema tereta upisanih na imovini.

U skladu sa izmenama računovodstvenih politika iz 2017. godine. (prelazak sa modela nabavne vrednosti, na model ponovnog određivanja vrednosti koji sledi nakon inicijalnog prikaza za funkcionalne nekretnine), Matična banka je angažovala ovlašćenu proceniteljsku kompaniju da izvrši ponovnu procenu fer vrednosti objekata na nivou Intesa Sanapaolo Grupe, uključujući i Banca Intesa a.d. Beograd. Ovlašćeni procenitelj je na dan 31. decembra 2023. godine izvršio procenu fer vrednost objekata koje Banca Intesa a.d. Beograd koristi za vršenje delatnosti.

Uzimajući u obzir činjenicu da se izmena načina vrednovanja sprovela na kraju poslovne godine, amortizacija za 2023. godinu je izračunata primenom kriterijuma iz ranijih perioda, tako da su iz tog razloga, sve funkcionalne nekretnine, amortizovane do 31. decembra 2023. godine.

Knjiženje efekata procene fer vrednosti u poslovnim knjigama Banke sprovedeno je isknjižavanjem akumulirane ispravke vrednosti, odnosno procenjena vrednost je proknjižena kao nova nabavna vrednost nekretnina.

Ukupan neto efekat po osnovu procene građevinskih objekata na dan 31. decembar 2023. godine, iznosi RSD 504.467 hiljada, i to po osnovu:

- neto pozitivne promene u okviru rezervi kao dela pozicije Kapitala Banke u iznosu od RSD 511.637 hiljade (pozitivni efekti revalorizacije od RSD 552.331 hiljade i negativni efekti revalorizacije od RSD 40.694 hiljada),
- Ostalih prihoda u iznosu od RSD 5.362 hiljada i Ostalih rashoda u iznosu od RSD 12.531 hiljada u okviru pozicija bilansa uspeha.

Da je Banka nastavila sa primenom modela nabavne vrednosti za građevinske objekte, neto sadašnja vrednost na dan 31. decembar 2023. godine iznosila bi 4.623.555 hiljada RSD (31. decembar 2022: 4.764.600 hiljada RSD).

(b) Sredstva sa pravom korišćenja

Banka zakupljuje određeni broj nekretnina za ekspoziture, kancelarije i druge poslovne prostorije.

Ugovori o lizingu (zakupu) nekretnina su u najvećem broju zaključeni na period od 5 godina, uz mogućnost produženja ugovora voljom obeju ugovornih strana, kao i uz mogućnost raskida istih od strane Zakupca sa ugovorenim otkaznim rokom od 30 ili 60 dana kod većine ugovora.

Banka ima i određeni broj automobila uzetih u zakup, takođe ugovorenih na period od 5 godina, kao i jedan ugovor o zakup IT opreme (servera), sa rokom korišćenja od dve godine.

Po osnovu ugovora o zakupu POS terminala i pratećih uređaja, Banka je prilikom priznavanja sredstva sa pravom korišćenja koristila portfolio pristup (grupisanje više sredstava istih karakteristika uzetih u lizing koja su ispunila uslov da budu identifikovana kao sredstvo).

Informacije o navedenim sredstvima sa pravom korišćenja, iznosima priznatim u bilansu uspeha i tokovima gotovine, prikazane su kako sledi:

19. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I SREDSTVA SA PRAVOM KORIŠĆENJA (nastavak)

(b) Sredstva sa pravom korišćenja (nastavak)

U hiljadama dinara

	Automobili	Nepokretnost	Ostala	Ukupno
NABAVNA VREDNOST				
Stanje na dan 1. januara 2022. Godine	**234.390**	**2.932.273**	**11.567**	**3.178.230**
Povećanja u toku godine	38.066	109.392	823.610	971.068
Smanjenja u toku godine	(3.783)	(172.045)	-	(175.828)
Stanje na dan 31. decembra 2022.	**268.673**	**2.869.620**	**835.177**	**3.973.470**
Povećanja u toku godine	130,711	403.534	133.354	667.599
Smanjenja u toku godine	(89.378)	(85.840)	(11,568)	(186.786)
Stanje na dan 31. decembra 2023.	**(310.006)**	**(3.187.314)**	**(956.963)**	**(4.454.283)**
AKUMULIRANA ISPRAVKA				
Stanje na dan 1. januara 2022. Godine	**126.360**	**1.272.054**	**6.056**	**1.404.470**
Amortizacija (Napomena 11)	53.552	479.017	183.466	716.035
Završetak ugovora i rashodovanje	(2.332)	(98.101)	-	(100.433)
Stanje na dan 31. decembra 2022.	**177.580**	**1.652.970**	**189.522**	**2.020.072**
Amortizacija (Napomena11)	54.705	406.633	169.976	631.314
Završetak ugovora i rashodovanje	(88.640)	(83.005)	(11.568)	(183.213)
Stanje na dan 31. decembra 2023.	**143,645**	**1.976.598**	**347.930**	**2.468.173**
Neotpisana vrednost na dan:				
– 31. decembra 2023. Godine	**166.360**	**1.210.716**	**609.033**	**1.986.110**
– 31. decembra 2022. Godine	**91.092**	**1.216.650**	**645.655**	**1.953.398**

Iznosi koji su priznati u Bilansu uspeha

Lizing u skladu sa MSFI 16

U hiljadama dinara	**2023.**	**2022.**
Kamata po osnovu lizing obaveza (Napomena 3b)	87.688	44.305
Troškovi kratkoročnog lizinga (izuzet iz MSFI 16, Napomena 13)	42.931	25.387
Troškovi lizinga sredstava male vrednosti, osim kratkoročnog lizinga sredstava male vrednosti (izuzeto iz MSFI 16, Napomena 13)	55.030	53.625
Troškovi poreza - MSFI 16 (Napomena 13)	138.063	131.631
Neto efekti rashod/(prihod) po osnovu varijabilnih plaćanja i rashodovanja sredstava sa pravom korišćenja (Napomene 11 i 13)	(15.034)	(5.464)
Ukupno priznato kroz bilans uspeha	**308.678**	**249.484**

Iznos koji je priznat u tokovima gotovine

U hiljadama dinara	**2023.**	**2022.**
Ukupni odlivi gotovine po osnovu lizinga MSFI16	**619.725**	**503.205**

20. OSTALA SREDSTVA

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Potraživanja po osnovu prodaje	209	201
Potraživanja od zaposlenih	3.694	4.413
Potraživanja po osnovu preplaćenih poreza, osim poreza na dobit	1.997	123
Potraživanja po osnovu datih avansa	117.703	141.821
Ostala potraživanja iz operativnog poslovanja (a)	14.649.800	8.711.624
Materijalne vrednosti primljene po osnovu naplate potraživanja	151.262	152.690
Ostala sredstva (b)	568.041	956.207
Potraživanja za obračunatu naknadu i proviziju po osnovu ostalih sredstava		
– u dinarima	372.257	373.276
– u stranoj valuti	49.807	22.900
Razgraničeni ostali troškovi:		
– u dinarima	539.988	391.266
Ostala aktivna vremenska razgraničenja:		
– u dinarima	181.132	149.364
– u stranoj valuti	-	4
Ukupno ostala sredstva	**16.635.890**	**10.903.889**
Minus: Ispravka vrednosti	(738.827)	(413.424)
Stanje na dan 31. decembra	**15.897.063**	**10.490.465**

(a) Ostala potraživanja iz operativnog poslovanja koja na dan 31. decembra 2023. godine iznose RSD 14.649.800 hiljade (31. decembar 2022. godine: RSD 8.711.624 hiljada), najvećim delom se sastoje od potraživanja u dinarima po platnim karticama drugih izdavaoca i debitne kartice u iznosu od RSD 13.417.583 hiljade (31. decembar 2022: RSD 7.639.471 hiljade.

(b) Ostala sredstva koja na dan 31. decembra 2023. godine iznose RSD 568.041 hiljada (31. decembra 2022: 956.207 hiljada) najvećim delom se sastoje od stanja na prolaznom računu za za isplatu gotovine na ATM koji na dan 31. decembra 2023. godine iznosi RSD 563.076 hiljade (31. decembra 2022: RSD 915.722 hiljade najvećim delom se sastoje od stanja na prolaznom računu za uplatu pazara na ATS uređajima).

21. OBAVEZE PO OSNOVU DERIVATA

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Obaveze po osnovu derivata -valutni swap	159	8.305
Obaveze po osnovu derivata - kamatni swap	1.427	-
Stanje na dan 31. decembra	**1.586**	**8.305**

22. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA BANKAMA, KOMITENTIMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCI I SUBORDINIRANE OBAVEZE

(a) Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i Centralnoj banci

U hiljadama dinara	2023.	2022.
U dinarima		
Transakcioni depoziti	1.790.372	2.259.061
Depoziti po osnovu datih kredita	4.296	7.433
Namenski depoziti	367.301	557.112
Ostali depoziti	13.855.895	11.221.471
Primljeni krediti	585.000	585.000
Obaveze po osnovu kamate	237.463	113.456
Razgraničeni troškovi za obaveze iskazane po amortizovanoj vrednosti promenom efektivne kamantne stope	(4.304)	(5.282)
Obaveze po osnovu naknada i provizija	19	19
Ukupno u dinarima	**16.836.042**	**14.738.270**
U stranoj valuti		
Transakcioni depoziti	404.173	1.165.461
Depoziti po osnovu datih kredita	1.640	1.643
Namenski depoziti	338.052	251.282
Ostali depoziti	9.552.919	37.372.536
Primljeni krediti (a)	37.655.304	34.971.695
Ostale finansijske obaveze (b)	3.456.160	3.427.431
Obaveze po osnovu kamate	448.190	343.920
Razgraničeni troškovi za obaveze iskazane po amortizovanoj vrednosti promenom efektivne kamatne stope	(237.933)	(177.697)
Ukupno u stranoj valuti	**51.618.505**	**77.356.271**
Stanje na dan 31. decembra	**68.454.547**	**92.094.541**

(a) Primljeni krediti u stranoj valuti tokom 2023. godine su se povećali u iznosu od RSD 2.683.609 hiljade (31. decembra 2022: RSD 2.232.727 hiljada) pre svega usled novih kreditnih linija povučenih od strane međunarodnih finansijskih institucija.

(b) Ostale finansijske obaveze koje na dan 31. decembar 2023. godine iznose RSD 3.456.160 hiljada (31. decembra 2022: RSD 3.427.431hiljada) najvećim delom se odnosi na obaveze za neizvršene isplate po primljenim naplatama iz inostranstva u stranoj valuti u iznosu od RSD 3.448.323 hiljada (31. decembar 2022: RSD 3.420.548 hiljada).

22. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA BANKAMA, KOMITENTIMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCI I SUBORDINIRANE OBAVEZE (nastavak)

(b) Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima

U hiljadama dinara	2023.	2022.
U dinarima		
Transakcioni depoziti	231.707.815	193.172.588
Štedni depoziti	12.168.720	6.847.967
Depoziti po osnovu datih kredita	1.777.598	2.099.842
Namenski depoziti	10.103.597	8.773.482
Ostali depoziti	45.501.056	36.084.042
Depoziti i krediti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnajt)	3.454.383	1.551.693
Obaveze po osnovu kamate	1.015.119	539.321
Ukupno u dinarima	**305.728.288**	**249.068.935**
U stranoj valuti		
Transakcioni depoziti	267.161.907	282.108.033
Štedni depoziti	79.172.315	53.953.743
Depoziti po osnovu datih kredita	5.863.391	5.656.007
Namenski depoziti	2.839.111	3.025.903
Ostali depoziti	21.623.081	18.374.961
Primljeni krediti (a)	25.962.684	290.138
Obaveze po osnovu kamate	1.335.434	372.789
Ukupno u stranoj valuti	**403.957.923**	**363.781.574**
Stanja na dan 31. decembra	**709.686.211**	**612.850.509**

(a) Primljeni krediti u stranoj valuti tokom 2023. godine su se povećali u iznosu od RSD 25.672.546 hiljade usled nove kreditne linije povučene od strane povezanog lica.

22. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA BANKAMA, KOMITENTIMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCI I SUBORDINIRANE OBAVEZE (nastavak)

(c) DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA BANKAMA, KOMITENTIMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCI PO UGOVORENOJ ROČNOSTI

	2023.			2022.		
U hiljadama dinara	**Kratkoročno (do godinu dana)**	**Dugoročno (preko godinu dana)**	**Ukupno**	**Kratkoročno (do godinu dana)**	**Dugoročno (preko godinu dana)**	**Ukupno**
U dinarima						
Transakcioni depoziti	233.498.186	-	233.498.186	195.431.650	-	195.431.650
Štedni depoziti	9.714.527	2.454.193	12.168.720	4.617.112	2.230.855	6.847.967
Depoziti po osnovu datih kredita	389.585	1.392.309	1.781.894	166.774	1.940.501	2.107.275
Namenski depoziti	9.772.713	698.185	10.470.898	8.374.472	956.122	9.330.594
Ostali depoziti	55.497.477	3.859.475	59.356.952	46.962.304	343.208	47.305.512
Depoziti i krediti koji dospevaju u roku od jednog dana (overnajt)	3.454.383	-	3.454.383	1.551.693	-	1.551.693
Primljeni krediti	-	585.000	585.000	-	585.000	585.000
Obaveze po osnovu kamate	1.252.582	-	1.252.582	652.778	-	652.778
Razgraničeni troškovi za obaveze iskazane po amortizovanoj vrednosti promeno efektivne kamantne stope	-	(4.304)	(4.304)	-	(5.282)	(5.282)
Obaveze po osnovu naknada i provizija	19	-	19	19	-	19
Ukupno u dinarima	**313.579.472**	**8.984.858**	**322.564.330**	**257.756.802**	**6.050.404**	**263.807.206**
U stranoj valuti						
Transakcioni depoziti	267.566.080	-	267.566.080	283.273.494	-	283.273.494
Štedni depoziti	60.191.637	18.980.678	79.172.315	39.029.263	14.924.480	53.953.743
Depoziti po osnovu datih kredita	1.402.849	4.462.182	5.865.031	1.709.904	3.947.746	5.657.650
Namenski depoziti	2.804.690	372.473	3.177.163	2.959.046	318.139	3.277.185
Ostali depoziti	21.470.775	9.705.224	31.175.999	52.654.697	3.092.799	55.747.496
Primljeni krediti	-	63.617.988	63.617.988	-	35.261.833	35.261.833
Ostale finansijske obaveze	3.456.161	-	3.456.161	3.427.431	-	3.427.431
Obaveze po osnovu kamate	1.783.623	1	1.783.624	716.709	-	716.709
Razgraničeni troškovi za obaveze iskazane po amortizovanoj vrednosti primenom efektivne kamatne stope	-	(237.933)	(237.933)	-	(177.697)	(177.697)
Ukupno u stranoj valuti	**358.675.815**	**96.900.613**	**455.576.428**	**383.770.544**	**57.367.300**	**441.137.844**
Stanje na dan 31. decembra	**672.255.287**	**105.885.471**	**778.140.758**	**641.527.346**	**63.417.704**	**704.945.050**

22. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA BANKAMA, KOMITENTIMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCI I SUBORDINIRANE OBAVEZE (nastavak)

(d) Depoziti i ostale obaveze prema bankama, komitentima, drugim finansijskim organizacijama i Centralnoj banci po granskoj strukturi

	2023.			2022.		
U hiljadama dinara	**Kratkoročni**	**Dugoročni**	**Ukupno**	**Kratkoročni**	**Dugoročni**	**Ukupno**
U dinarima						
- NBS, banke i ostali sektor finansija i osiguranja	13.593.287	2.253.464	15.846.751	12.919.968	341.000	13.260.968
- Holding kompanije	19	-	19	81	-	81
- Preduzeća	147.298.783	3.598.321	150.897.104	124.709.675	2.861.488	127.571.163
- Stanovništvo	127.925.663	2.497.732	130.423.395	101.424.650	2.245.961	103.670.611
- Javni sektor	7.483.935	2.205	7.486.140	6.084.025	2.208	6.086.233
- Strane banke i finansijske organizacije	408.595	580.696	989.291	897.585	579.718	1.477.303
- Strana lica	430.057	12.574	442.631	353.927	12.323	366.250
- Drugi komitenti-neprofitne institucije	7.930.434	-	7.930.434	7.381.799	-	7.381.799
- Drugi komitenti-banke u stečaju	1.712.836	29.366	1.742.202	1.625.266	7.706	1.632.972
– Drugi komitenti-pravna lica i ustanove koja se ne finansiraju iz budžeta	346.306	-	346.306	350.411	-	350.411
- Drugi komitenti-privredna društva i druga pravna lica u stečaju	5.397.570	10.500	5.408.070	1.967.253	-	1.967.253
- Drugi komitenti-preduzetnici u stečaju	9	-	9			
- Drugi komitenti-ostale finansijske organizacije u stečaju	13.095	-	13.095	1.256	-	1.256
- Drugi komitenti-javna preduzeća u stečaju	1.038.883	-	1.038.883	40.906	-	40.906
Ukupno u dinarima	**313.579.472**	**8.984.858**	**322.564.330**	**257.756.802**	**6.050.404**	**263.807.206**
U stranoj valuti						
- NBS, banke i ostali sektor finansija i osiguranja	8.869.068	1.643.244	10.512.312	2.769.550	829.423	3.598.973
- Preduzeća	74.660.935	11.083.907	85.744.842	80.550.599	4.738.487	85.289.086
- Stanovništvo	262.767.690	20.384.130	283.151.820	253.388.804	16.605.526	269.994.330
- Javni sektor	1.190.434	298.540	1.488.974	1.164.673	291.113	1.455.786
- Strane banke i finansijske organizacije	3.688.823	37.417.371	41.106.194	38.963.299	34.793.998	73.757.297
- Strana lica	4.941.196	25.991.048	30.932.244	4.545.740	108.284	4.654.024
- Drugi komitenti-neprofitne institucije	1.989.344	32.691	2.022.035	1.862.540	469	1.863.009
- Drugi komitenti-pravna lica i ustanove koja se ne finansiraju iz budžeta	315.359	45.698	361.057	321.244	-	321.244
- Drugi komitenti-privredna društva i druga pravna lica u stečaju	252.966	3.984	256.950	204.095	-	204.095
Ukupno u stranoj valuti	**358.675.815**	**96.900.613**	**455.576.428**	**383.770.544**	**57.367.300**	**441.137.844**
Stanje na dan 31. decembra	**672.255.287**	**105.885.471**	**778.140.758**	**641.527.346**	**63.417.704**	**704.945.050**

22. DEPOZITI I OSTALE OBAVEZE PREMA BANKAMA, KOMITENTIMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCI I SUBORDINIRANE OBAVEZE (nastavak)

Na transakcione depozite pravnih lica Banka plaća kamatu do referentne kamatne stope na godišnjem nivou, u zavisnosti od valute i iznosa depozita.

Na nove oročene depozite komitenata u dinarima i u stranoj valuti Banka plaća kamatu u rasponu do 7,95% na godišnjem nivou (kamatna stopa u trenutku polaganja depozita), u zavisnosti od perioda oročavanja sredstava i valute.

Na namenske depozite fizičkih lica Banka ne plaća kamatu. Na namenske depozite pravnih lica Banka plaća kamatnu stopu u rasponu do 6,50% na godišnjem nivou (ugovorena stopa u trenutku polaganja depozita) u zavisnosti od valute oročenih sredstava.

Na kratkoročne depozite fizičkih lica u dinarima plaća se kamata u rasponu od 0% do 1,75% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja sredstava. Kamatna stopa na kratkoročne depozite fizičkih lica u stranoj valuti iznosi od 0,00% do 0,30% godišnje, u zavisnosti od perioda oročavanja i valute.

Na kratkoročne depozite klijenata malog biznisa u dinarima plaća se kamata u rasponu od 0.45% do 5,70% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja sredstava. Kamatna stopa na kratkoročne depozite klijenata malog biznisa u stranoj valuti isnosi od 1,41% do 4,20% godišnje, u zavisnosti od perioda oročavanja i valute.

Dugoročni depoziti fizičkih lica u stranoj valuti deponovani su po kamatnim stopama u rasponu od 0,01% do 0,70% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja sredstava. Dugoročni depoziti fizičkih lica u dinarima deponovani su po kamatnim stopama u rasponu od 2,00% do 3,00% na godišnjem nivou, u zavisnosti od perioda oročavanja sredstava.

(e) Subordinirane obaveze

Stanje i struktura subordinirane obaveze na dan 31. decembra 2023. godine i 31. decembra 2022. godine prikazana je u sledećim tabelama:

	U hiljadama dinara	
	2023	**2022**
U stranoj valuti		
Obaveze u stranoj valuti po uzetim subordiniranim kreditima	11.717.370	-
Pasivna vremenska razgraničenja za obaveze po osnovu kamate i ostalih obračunatih rashoda na subordinirane obaveze	52.009	-
Stanje na dan 31. decembra	**11.769.379**	**-**

Naziv klijenta	**Oznaka valute**	**Iznos subordiniranog kredita**	**Datum dospeća**
Intesa Sanpaolo Holding International S.A. Luksemburg	EUR	100.000.000,00	09.06.2033.
Stanje na dan 31. decembra	EUR	**100.000.000,00**	

Na osnovu Rešenja Narodne banke Srbije od 28.06.2023. subordinirana obaveza je uključena u obračun regulatornog kapitala (Napomena 28.9).

23. REZERVISANJA

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Rezervisanja za gubitke po rizičnim vanbilansnim stavkama (a)	630.362	689.968
Rezervisanja za primanja zaposlenih:		
– restrukturiranje (b)	124.757	86.352
– dugoročne beneficije po osnovu naknada za odlazak u penziju i neiskorišćene godišnje odmore (c)	316.921	294.133
Rezervisanja za sudske sporove (Napomena 29)	1.693.076	1.549.992
Stanje na dan 31. decembra	**2.765.116**	**2.620.445**

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Kretanje na rezervisanjima za gubitke po vanbilansnoj aktivi		
Početno stanje	**689.968**	**429.353**
Ukidanje rezervisanja	(444.912)	(613.045)
Ukidanje rezervisanja – kurs	(887)	(1.427)
Povećanje rezervisanja	385.486	873.670
Povećanje rezervisanja – kurs	706	1.417
Stanje na dan 31. decembra	**630.362**	**689.968**
Kretanje na rezervisanjima za restrukturiranje		
Početno stanje	86.352	152.264
Ukidanje rezervisanja direktno sa rezervacija	(66,301)	(125.310)
Povećanje rezervisanja	104.706	59.398
Stanje na dan 31. decembra	**124.757**	**86.352**
Kretanje na rezervisanjima za dugoročne beneficije po osnovu naknada za odlazak u penziju i neiskorišćene godišnje odmore		
Početno stanje	294.133	257.273
Povećanje rezervisanja	22.788	36.860
Stanje na dan 31. decembra	**316.921**	**294.133**
Kretanja na rezervisanjima za sudske sporove		
Početno stanje	1.549.992	1.562.375
Ukidanje rezervisanja kroz bilans uspeha	(420,733)	(600.847)
Ukidanje rezervisanja direktno sa rezervacija	(195,200)	(173.991)
Povećanje rezervisanja	759,017	762.455
Stanje na dan 31. decembra (Napomena 29)	**1,693,076**	**1.549.992**

23. REZERVISANJA (nastavak)

(a) Prema internoj politici Banke, rezervisanja za rizične vanbilansne stavke vrše se po istim kriterijumima kao i rezervisanja za bilansna potraživanja, odnosno vanbilansne stavke se klasifikuju u kategorije naplativosti potraživanja na osnovu procene nadoknadivog iznosa potraživanja ukoliko dođe do odliva sredstava, kao i verovatnoće odliva sredstava.

(b) Projekat sagledavanja i analize efikasnosti poslovnih procesa, koji za posledicu može da ima i restrukturiranje, odnosno smanjenje broja zaposlenih (tehnološki višak), a koji je započet i nije u potpunosti završen tako da je Banka rezervisanje sredstava po ovom osnovu vršila, kao i svih prethodnih godina, na osnovu procene broja zaposlenih koji potencijalno mogu da predstavljaju tehnološki višak. Prilikom procene potrebnog iznosa za ove namene korišćeni su važeći zakonski propisi, odnosno interni akti (Zakon o radu i Kolektivni ugovor).

(c) Rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju formirana su na bazi izveštaja nezavisnog aktuara na dan bilansa stanja i ista su iskazana u iznosu sadašnje vrednosti očekivanih budućih isplata. Prilikom utvrđivanja sadašnje vrednosti očekivanih odliva korišćena je diskontna stopa od 6,30% godišnje što predstavlja dugoročnu stopu prinosa na visokokvalitetne dužničke hartije od vrednosti, obveznice Republike Srbije i zapise trezora Ministarstva finansija Vlade RS.

Rezervisanje je utvrđeno na osnovu važećeg Kolektivnog ugovora Banke i pretpostavke prosečnog rasta zarada po stopi od 7,00 % godišnje tokom celokupnog perioda za koji se rezervišu sredstva.

Rezervisanja za neiskorišćene dane godišnjeg odmora formirana su na bazi izveštaja nezavisnog aktuara na dan bilansa stanja. Kako shodno članu 114. Zakona o radu u Republici Srbiji, za vreme godišnjeg odmora zaposleni ima pravo na naknadu zarade u visini prosečne zarade u prethodnih dvanaest meseci, za izračunavanje obaveze po osnovu neiskorišćenih dana godišnjeg odmora značajni su:

- prosečna bruto zarada u Banci, i
- broj dana neiskorišćenog godišnjeg odmora.

24. OSTALE OBAVEZE

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Obaveze za neto zarade i naknade zarada	605.591	499.172
Obaveze za poreze, porez na dodatu vrednost, doprinose i druge dažbine, osim poreza na dobitak	446.842	375.810
Obaveze prema dobavljačima	873.347	873.481
Obaveze po osnovu primljenih avansa	168.097	75.746
Ostale obaveze (a)	11.180.114	6.526.450
	13.273.991	**8.350.659**
Pasivna vremenska razgraničenja		
Razgraničene obaveze za ostale obračunate rashode – u dinarima	95	116
Razgraničeni prihodi kamata – u dinarima	65.336	30.621
Razgraničeni ostali prihodi – u dinarima	81.624	75.490
Ostala pasivna vremenska razgraničenja (b)		
– u dinarima	3.415.229	2.454.740
– u stranoj valuti	2.433.180	5.948.401
	5.995.464	**8.509.368**
Obaveze po osnovu lizinga	2.076.354	2.032.438
Ukupno	**21.345.809**	**18.892.465**
Ostale obaveze za porez	101.832	93.225
Stanje na dan 31. decembra	**21.447.641**	**18.985.690**

(a) Ostale obaveze u 2023. i 2022. godini najvećim delom čine nedospele obaveze prema trgovcima - platne kartice, obaveze u dinarima po platnim karticama drugih izdavaoca i obaveze u din. za obračunate naloge za plaćanje-platne kartice.

(b) Ostala pasivna vremenska razgraničenja u stranoj valuti u 2023. i 2022. godini najvećim delom čini stanje na računu ostalih pasivnih vremenskih razgraničenja - kupoprodaja deviza.

24. OSTALE OBAVEZE (nastavak)

(c) Obaveze po osnovu dugoročnih zakupa nepokretnosti, automobila i opreme iskazanih u skladu sa MSFI 16, na dan 31. decembra 2023. godine i 31. decembra 2022. godine prikazane su kako sledi:

	2023.		2022.	
U hiljadama dinara	**Sadašnja vrednost**	**Ugovorni nediskontovan i novčani tokovi**	**Sadašnja vrednost**	**Ugovorni nediskontovan i novčani tokovi**
Minimalna lizing plaćanja				
Do 1 godine	596.073	680.839	567.761	640.052
Od 1 do 5 godina	1.385.146	1.499.454	1.363.746	1.475.690
Preko 5 godina	95.135	103.083	100.931	104.361
Stanje na dan 31. decembra	**2.076.354**	**2.283.376**	**2.032.438**	**2.220.103**

(e) Promene na obavezama po osnovu MSFI 16 lizinga, prikazane su u sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	**2023.**	**2022.**
	2.032.438	**1.788.118**
Povećanja u toku godine	667.598	832.483
Smanjenja u toku godine	(2.506)	(82.405)
Plaćanja	(707.413)	(547.510)
Kamata	87.688	44.305
Promene vrednosti obaveza - kursne razlike	(1.451)	(2.553)
Stanje na dan 31. decembra	**2.076.354**	**2.032.438**

25. KAPITAL

(a) Struktura kapitala Banke

Kapital Banke na dan 31. decembra 2023. godine obuhvata akcijski kapital, emisionu premiju, rezerve, revalorizacione rezerve i dobitak tekućeg i prethodnog perioda.

Struktura kapitala Banke prikazana je u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Akcijski kapital - obične akcije	21.315.900	21.315.900
Emisiona premija	20.432.569	20.432.569
Rezerve iz dobiti	46.706.407	43.488.903
Rezerve po osnovu fer vrednosti hartija od vrednosti	(59.460)	(1.144.341)
Revalorizacione rezerve po osnovu promene fer vrednosti osnovnih sredstava – građevinski objekti	1.382.615	948.821
Neraspoređena dobit iz prethodnih godina	1.291	47.670
Dobitak tekućeg perioda	21.038.879	12.679.339
Stanje na dan 31. decembra	**110.818.201**	**97.768.861**

/i/ Akcijski kapital

Na dan 31. decembra 2023. godine, akcijski kapital Banke se sastojao od 213.159 komada običnih akcija, pojedinačne nominalne vrednosti od RSD 100 hiljada.

Struktura akcionara Banke na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine je sledeća:

Naziv akcionara	Broj akcija	Nominalna vrednost akcija (u hiljadama dinara)	Učešće u %
Intesa Sanpaolo Holding International S.A., Luksemburg	213.159	21.315.900	100,00
Ukupno	**213.159**	**21.315.900**	**100,00**

/ii/ Emisiona premija

Emisiona premija, koja na dan 31. decembra 2023. godine, iznosi RSD 20.432.569 hiljada (31. decembar 2022. godine: RSD 20.432.569 hiljada), nastala je 2007 godine kao rezultat statusne promene Banke, odnosno spajanja uz pripajanje Panonske banke a.d. Novi Sad u iznosu od RSD 2.989.941 hiljadu, kao i po osnovu 4., 5. i 6. emisije običnih akcija Banke bez javne ponude radi povećanja osnovnog kapitala.

/iii/ Rezerve

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Ostale rezerve iz dobiti	46.706.407	43.488.903
Gubici po osnovu vlasničkih instrumenata	(8.496)	(6.858)
Dobici/gubici po osnovu dužničkih instrumenata	(50.964)	(1.137.483)
Revalorizacione rezerve po osnovu promene fer vrednosti osnovnih sredstava – građevinski objekti	1.382.615	948.821
Stanje na dan 31. decembra	**48.029.562**	**43.293.383**

25. KAPITAL (nastavak)

(b) Pokazatelji poslovanja Banke – usaglašenost sa zakonskim pokazateljima

Banka je dužna da obim i strukturu svog poslovanja i rizičnih plasmana uskladi sa pokazateljima poslovanja propisanim Zakonom o bankama i relevantnim odlukama Narodne banke Srbije donetim na osnovu navedenog Zakona.

Na dan 31. decembra 2023. godine, Banka je usaglasila sve pokazatelje poslovanja sa propisanim vrednostima.

		Ostvareni nerevidirani	
Pokazatelji poslovanja	**Propisani**	**31. decembar 2023.**	**31. decembar 2022.**
Kapital	Minimum EUR 10 miliona	EUR 689 miliona	EUR 693 miliona
Minimalni pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala određen banci	Minimum 4,5%	17,07%	17,30%
Minimalni pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala određen banci	Minimum 6,0%	17,07%	17,30%
Minimalni pokazatelj adekvatnosti određen banci	Minimum 8,0%	19,41%	17,30%
Ulaganja Banke	Maksimum 60%	10,70%	12,37%
Veliki i najveći mogući krediti u odnosu na kapital	Maksimum 400%	124,92%	113,87%
Pokazatelj likvidnosti	Minimum 0,8	2,24	1,88
Uži pokazatelj likvidnosti	Minimum 0,5	1,65	1,47
Pokazatelj pokrića likvidnom aktivom (LCR)	Minimum 1,0	4,11	2,22
Pokazatelj deviznog rizika	Maksimum 20%	0,46%	0,81%
Izloženosti Banke prema jednom licu ili grupi povezanih lica	Maksimum 25%	22,56%	22,24%
Ulaganja Banke u lice koje nije u finansijskom sektoru	Maksimum 10%	0,01%	0,01%
Pokazatelj rizika koncentracije	Maksimum 30%	6,10%	7,27%

26. VANBILANSNE STAVKE

(a) Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku

U hiljadama dinara	Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku 2023.	Rezervisanja po vanbilansnim stavkama izloženim kreditnom riziku
Garancije i ostale preuzete neopozive obaveze	106.396.076	(501.928)
Druge vanbilansne stavke	102.647.850	(128.434)
Stanje na dan 31. decembra	**(209.043.926)**	**(630.362)**

U hiljadama dinara	Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku 2022.	Rezervisanja po vanbilansnim stavkama izloženim kreditnom riziku
Garancije i ostale preuzete neopozive obaveze	106.098.193	(610.096)
Druge vanbilansne stavke	91.511.329	(79.873)
Stanje na dan 31. decembra	**197.609.522**	**(689.969)**

(b) Garancije i ostale preuzete obaveze

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Plative garancije:		
– u dinarima	13.032.872	10.493.566
– u stranoj valuti	12.515.877	13.794.245
	25.548.749	**24.287.811**
Činidbene garancije:		
– u dinarima	14.960.092	13.122.357
– u stranoj valuti	20.665.571	19.634.540
	35.625.663	**32.756.897**
Nepokriveni akreditivi u stranoj valuti	460.438	423.257
Avali i akcepti menica	-	-
Jemstva	177.030	177.255
Preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite	43.659.126	46.913.661
Ostale preuzete neopozive obaveze	925.070	1.539.312
	45.221.664	49.053.485
Stanje na dan 31. decembra	**106.396.076**	**106.098.193**

(c) Druge vanbilansne stavke

U hiljadama dinara	2023.	2022.
Preuzete opozive obaveze za nepovučene kredite	102.647.850	91.511.329
Stanje na dan 31. decembra	**102.647.850**	**91.511.329**

27. OBELODANJIVANJE ODNOSA SA POVEZANIM LICIMA

U svom redovnom poslovanju Banka ostvaruje poslovne transakcije sa svojim akcionarem i drugim povezanim licima. Banka ulazi u poslovne odnose sa matičnim pravnim licem i drugim članicama Intesa Sanpaolo grupacije. Stanja potraživanja i obaveza na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine, kao i prihodi i rashodi u toku godine, proistekli iz transakcija sa pravnim licima u okviru Intesa Sanpaolo grupe, sa iznosima iskazanim u hiljadama dinara, prikazana su u sledećim tabelama:

2023

	Intesa Sanpaolo S.p.A.,SAD, Engleska,Nemačka,Shanghai,Hong Kong	Privredna bank d.d., Zagreb, Hrvatska	Intesa Leasing d.o.o., Beograd	Vseobecna Uverova banka A.S., Slovačka	Banka Koper d.d., Slovenija	Intesa Sanpaolo Banka Bosna i Hercegovina	Intesa Sanpaolo Holding International S.A., Luxemburg	Ogranak ISP International Value Service doo Beograd	Eurizon Capital SGR S.p.a.	Bank of Alexandria	Intesa Sanpaolo Rumunija S.A. Commercial Bank	Intesa Sanpaolo Albania SH.A.	CIB Bank, Mađarska
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	19.672.366	74.988	5.027.288	62.309	74.068	19.779	-	341	-	-	-	-	-
Potraživanja po osnovu derivata	66.880	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostala sredstva	5.413		24.454					1.009	251	-		3.356	-
Ukupno potraživanja	**19.744.659**	**74.988**	**5.051.742**	**62.309**	**74.068**	**19.779**	**-**	**1.350**	**251**	**-**	**-**	**3.356**	**-**
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama,centralnoj banci i komitentima	1.245.764	215.373	4.956.917	-	-	9.361	25.835.311	192.228	-	-	-	-	-
Obaveze derivata namenjenih zaštiti od rizika	1.586	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostale obaveze	74.682	615						95.204		-			-
Subordinirane obaveze	-	-	-	-	-	-	11.769.378	-	-	-	-	-	-
Ukupno obaveze	**1.322.032**	**215.988**	**4.956.917**	**-**	**-**	**9.361**	**37.604.689**	**287.432**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Prihodi od kamata	453.897	-	117.430	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prihodi od naknada i provizija	32.014	7	18.908	47	-	19	45	759	-	-	-	-	-
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	65.294	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali poslovni prihodi	16.830	1.006	26.076	-	-	-	-	10.084	-	8.042	-	8.118	-
Ukupno prihodi	**568.035**	**1.013**	**162.414**	**47**	**-**	**19**	**45**	**10.843**	**-**	**8.042**	**-**	**8.118**	**-**
Rashodi od kamata	(368.755)	-	(116.444)	-	-	-	(546.340)	-	-	(865)	-	-	-
Rashodi od naknada i provizija	(176.112)	(800)	-	-	(18)	(25)	-	-	-	-	-	-	-
Ostali rashodi	(305.320)	(7.496)	-	-	-	-	-	(1.840.991)	-	-	(2.934)	-	(2.967)
Ukupno rashodi	**(850.186)**	**(8.297)**	**(116.444)**	**-**	**(18)**	**(25)**	**(546.340)**	**(1.840.991)**	**-**	**(865)**	**(2.934)**	**-**	**(2.967)**
Vanbilansna pozicija derivati - valutni SWAP ugovori	35.685.951	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vanbilansna pozicija derivati - kamatni SWAP	312.463	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vanbilansna pozicija garancije	424.457	-	1.632.062	15.165	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno	**36.422.872**	**-**	**1.632.062**	**15.165**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**(865)**	**(5.868)**	**-**	**(5.934)**

27. OBELODANJIVANJE ODNOSA SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

2022	Intesa Sanpaolo S.p.A.,Italija,SAD, Engleska,Nemačka	Privredna bank d.d., Zagreb, Hrvatska	Intesa Leasing d.o.o., Beograd	Vseobecna Uverova banka A.S., Slovačka	Banka Koper d.d., Slovenija	Intesa Sanpaolo Banka Bosna i Hercegovina	Intesa Sanpaolo Holding International S.A., Luxemburg	Ogranak ISP International Value Service doo Beograd	Eurizon Capital SGR S.p.a.	ISP Innovation center SPA	Intesa Sanpaolo Romania S.A. Commercial Bank	Intesa Sanpaolo Albania S.H.A.
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	15.658.728	281.563	4.045.862	197.075	84.110	3.443	-	198	-	-	-	-
Potraživanja po osnovu derivata	462.171	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostala sredstva	8.377	-	19.851	-	-	-	-	1.009	251	48	-	2.367
Ukupno potraživanja	**16.129.276**	**281.563**	**4.065.713**	**197.075**	**84.110**	**3.443**	**-**	**1.207**	**251**	**48**	**-**	**2.367**
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	36.854.561	4.502	5.078.690	-	-	7.799	481	327.855	-	-	-	-
Obaveze derivata namenjenih zaštiti od rizika	8.305	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostale obaveze	84.787	-	-	-	-	-	-	2.332	-	-	-	-
Ukupno obaveze	**36.947.653**	**4.502**	**5.078.690**	**-**	**-**	**7.799**	**481**	**330.187**	**-**	**-**	**-**	**-**
Prihodi od kamata	77.554	-	30.088	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prihodi od naknada i provizija	35.466	32	10.646	-	3	15	134	416	-	-	-	-
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	453.866	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali poslovni prihodi	14.542	-	25.927	-	2.694	5.532	-	10.103	-	-	2.366	2.367
Ukupno prihodi	**581.428**	**32**	**66.661**	**-**	**2.697**	**5.546**	**134**	**10.519**	**-**	**-**	**2.366**	**2.367**
Rashodi od kamata	(248.139)	-	(49.308)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rashodi od naknada i provizija	(169.834)	(6.295)	-	-	(189)	(12)	-	-	-	-	-	-
Ostali rashodi	(257.369)	(3.422)	-	-	-	-	-	(1.683.584)	-	-	-	-
Ukupno rashodi	**(675.342)**	**(9.717)**	**(49.308)**	**-**	**(189)**	**(12)**	**-**	**(1.683.584)**	**-**	**-**	**-**	**-**
Vanbilansna pozicija derivati - valutni SWAP ugovori	33.235.444	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vanbilansna pozicija garancije	623.913	-	2.287.787	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno	**33.859.357**	**-**	**2.287.787**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

27. OBELODANJIVANJE ODNOSA SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Prethodno prikazana stanja potraživanja i obaveza na dan bilansa stanja, kao i prihodi i rashodi iz poslovnih odnosa nastali u toku godine sa povezanim licima iz Intesa Sanpaolo Grupe rezultat su uobičajenih poslovnih aktivnosti.

Banka na svoja potraživanja i obaveze naplaćuje i plaća kamatu obračunatu primenom uobičajenih kamatnih stopa.

(a) Naknade članovima Izvršnog odbora i drugog ključnog rukovodećeg osoblja Banke, uključujući i članove Upravnog odbora (iskazane u bruto iznosu), u toku 2023. i 2022. godine, prikazane su u sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	**2023.**	**2022.**
Naknade članovima Izvršnog, Upravnog odbora i drugog ključnog rukovodećeg kadra	227.030	556.716
Ukupno	**227.030**	**556.716**

(b) Dati krediti i plasmani članovima Izvršnog i Upravnog odbora, i drugom ključnom rukovodećem osoblju Banke prikazani su u tabeli koja sledi:

U hiljadama dinara	**2023.**	**2022.**
Plasmani	34.122	108.040
Ukupne ispravke vrednosti plasmana	(28)	(59)
Stanje na dan 31. decembra	**34.094**	**107.981**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Rizik je sastavni deo bankarskog poslovanja i nemoguće ga je u potpunosti eliminisati. Bitno je međutim da se rizicima upravlja na takav način da se oni svedu u granice prihvatljive za sve zainteresovane strane: vlasnike kapitala, kreditore, deponente, regulatora. Upravljanje rizicima je proces kontinuiranog identifikovanja, procene, merenja, praćenja i kontrole izloženosti banke rizicima. Važan deo procesa upravljanja rizicima je i izveštavanje i ublažavanje rizika. Adekvatan sistem upravljanja rizicima je važan element u obezbeđivanju stabilnosti Banke i profitabilnost njenog poslovanja.

Banka je izložena sledećim vrstama rizika: kreditnom riziku, riziku likvidnosti, kamatnom riziku, deviznom riziku, operativnom riziku, riziku izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica (rizik koncentracije), riziku trajnih ulaganja, riziku zemlje porekla i drugim rizicima.

Upravni odbor i Izvršni odbor Banke su odgovorni za uspostavljanje adekvatnog sistema za upravljanje rizicima i njegovu doslednu primenu u praksi.

Upravni odbor Banke usvaja politike za identifikovanje, merenje i procenu rizika i odgovoran je za uspostavljanje jedinstvenog sistema upravljanja rizicima u Banci i za nadzor nad tim sistemom.

Izvršni odbor Banke je odgovoran za identifikovanje, procenu i merenje rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju i primenjuje principe upravljanja rizicima koje odobri Upravni odbor Banke. Izvršni odbor odobrava interna akta koja definišu način upravljanja rizicima i predlaže Odboru za reviziju i Upravnom odboru strategije i politike za upravljanje rizicima.

Odbor za praćenje poslovanja Banke (Odbor za reviziju) analizira i usvaja predloge strategija i politika Banke u vezi sa upravljanjem rizicima i sistemom unutrašnjih kontrola koje se Upravnom odboru podnose na razmatranje i usvajanje. Takođe, Odbor analizira i nadzire primenu i adekvatno sprovođenje usvojenih strategija i politika za upravljanje rizicima, i ako je potrebno predlaže načine njihovog unapređenja.

Radi primene nezavisnog i sveobuhvatnog sistema upravljanja rizicima i obezbeđenja funkcionalne i organizacione odvojenosti aktivnosti upravljanja rizicima od redovnih poslovnih aktivnosti banke, Banka je formirala Sektor za upravljanje rizicima koji odgovara direktnu za upravljanje rizicima/CRO.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

U Banci je razvijen sveobuhvatan sistem upravljanja rizicima uvođenjem politika i procedura, kao i uspostavljanjem limita za nivoe rizika koji su prihvatljivi za Banku.

Organi Banke nadležni za upravljanje rizikom permanentno prate promene u zakonskoj regulativi, analiziraju njihov uticaj na visinu rizika na nivou Banke i preduzimaju mere na usaglašavanju poslovanja i procedura sa novim propisima u okvirima kontrolisanog rizika. Pored toga, uvođenje novih usluga praćeno je potrebnim tržišnim i ekonomskim analizama u cilju optimizacije odnosa prihoda i rizika.

28.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled neizvršenja obaveza dužnika prema banci.

Banka svojim internim aktima, politikama i procedurama, obezbeđuje adekvatan sistem upravljanja kreditnim rizikom i svođenje kreditnog rizika na prihvatljiv nivo. Banka upravlja kreditnim rizikom na način da utvrđuje limite nivoa kreditnog rizika, tako što utvrđuje granice prihvatljivog kreditnog rizika u odnosu na jednog ili više dužnika.

Banka upravlja kreditnim rizikom kako na nivou klijenta, grupe povezanih lica, tako i na nivou predefinisanih segmenata i ukupnog kreditnog portfolija. U cilju sprovođenja politike optimalne izloženosti kreditnom riziku, Banka ocenjuje bonitet, odnosno kreditnu sposobnost svakog klijenta kako u momentu podnošenja zahteva za odobrenje određenog plasmana tako i naknadnom, redovnom i kontinuiranom analizom njegovih performansi.

Analiza kreditne sposobnosti klijenta, urednosti u izmirivanju obaveza u prošlosti i vrednosti ponuđenog instrumenta zaštite od rizika, na pojedinačnom nivou odnosno za svaku pojedinačnu transakciju, vrši se u okviru Sektora za upravljanje kreditiranjem.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Maksimalna izloženost kreditnom riziku

Prikaz maksimalnih izloženosti Banke kreditnom riziku sa stanjem na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine dat je u sledećim tabelama:

U hiljadama dinara	Aktiva izložena kreditnom riziku	Ispravka vrednosti i rezervisanja aktive izložene kreditnom riziku	Aktiva koja nije izložena kreditnom riziku	Bilans stanja 31.decembar 2023.
Gotovina i sredstva kod centralne banke	114.990.389	-	30.426.274	145.416.663
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	80.353	80.353
Hartije od vrednosti	57.892.277	(169.413)	-	57.722.864
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	157.161.577	(35.675)	-	157.125.902
Krediti i potraživanja od banaka	*151.440.490*	*(33.428)*	-	*151.407.062*
Krediti i potraživanja od drugih finansijskih organizacija	*5.721.087*	*(2.247)*	-	*5.718.840*
Krediti i potraživanja od komitenata	554.850.826	(20.828.494)	-	534.022.332
Investicije u zavisna društva	-	-	1.199.472	1.199.472
Nematerijalna imovina	-	-	3.994.303	3.994.303
Nekretnine, postrojenja i oprema	-	-	10.403.121	10.403.121
Odložena poreska sredstva	-	-	151.812	151.812
Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-	14.267	14.267
Ostala sredstva	16.079.571	(737.588)	555.081	15.897.064
Ukupna bilansna aktiva	**900.974.640**	**(21.771.169)**	**46.824.683**	**926.028.153**
Vanbilansna potraživanja od banaka	2.604.961	(485)	-	-
Vanbilansna potraživanja od komitenata	206.438.965	(629.877)	-	-
Ukupna vanbilansna aktiva	**209.043.926**	**(630.362)**	**-**	**-**
Ukupna aktiva	**1.110.018.567**	**(22.401.532)**	**46.824.683**	**926.028.153**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Maksimalna izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U hiljadama dinara	Aktiva izložena kreditnom riziku	Ispravka vrednosti i rezervisanja aktive izložene kreditnom riziku	Aktiva koja nije izložena kreditnom riziku	Bilans stanja 31.decembar 2022.
Gotovina i sredstva kod centralne banke	94.534.783	-	58.557.767	153.092.550
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	468.597	468.597
Hartije od vrednosti	61.293.467	(23.595)	-	61.269.872
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	70.452.306	(157.334)	-	70.294.972
Krediti i potraživanja od banaka	*65.202.872*	*(142.732)*	-	*65.060.140*
Krediti i potraživanja od drugih finansijskih organizacija	*5.249.434*	*(14.602)*	-	*5.234.832*
Krediti i potraživanja od komitenata	532.007.835	(19.007.806)	-	513.000.029
Investicije u zavisna društva	-	-	1.199.472	1.199.472
Nematerijalna imovina	-	-	4.602.701	4.602.701
Nekretnine, postrojenja i oprema	-	-	9.996.392	9.996.392
Odložena poreska sredstva	-	-	402.963	402.963
Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-	15.795	15.795
Ostala sredstva	9.903.615	(411.424)	998.274	10.490.465
Ukupna bilansna aktiva	**768.192.006**	**(19.600.159)**	**76.241.961**	**824.833.808**
Vanbilansna potraživanja od banaka	1.934.232	(493)	-	-
Vanbilansna potraživanja od komitenata	195.675.290	(689.475)	-	-
Ukupna vanbilansna aktiva	**197.609.522**	**(689.968)**	**-**	**-**
Ukupna aktiva	**965.801.528**	**(20.290.127)**	**76.241.961**	**824.833.808**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Podela vanbilansnih stavki po izloženosti riziku data je u okviru Napomene 26.

Kontinuirano praćenje internog rejtinga klijenata, nivoa preuzetog rizika za svakog klijenta, potrebnog nivoa rezervisanja za pokriće preuzetog rizika, rizika koncentracije plasmana, kreditnog rizika portfolija, nivoa kapitala potrebnog za pokriće svih kreditnih rizika, vrši Sektor za upravljanje rizicima.

Radi upravljanja potraživanjima kod kojih postoji problem urednosti naplate, Banka je formirala poseban organizacioni deo, Sektor za naplatu i upravljanje potraživanjima u docnji.

Sektor za upravljanje kreditiranjem, Sektor za upravljanje rizicima i Sektor za naplatu i upravljanje potraživanjima u docnji su nezavisni organizacioni delovi Banke.

U analizi se sprovode načela propisana regulativom Narodne banke Srbije kao i interne procedure Banke, a sve u cilju predviđanja potencijalnih rizika koji mogu nastati u vezi sa nemogućnošću klijenta da svoje obaveze izmiri o roku dospeća i prema uslovima definisanim ugovorom.

U tom smislu se vrši i ocena potrebnog nivoa rezervisanja za potencijalne kreditne gubitke i to kako u momentu odobrenja određenog plasmana tako i redovnom analizom kreditnog portfolija na mesečnom nivou. Analiza podrazumeva merenje adekvatnosti rezervisanja po klijentima, klasama rizika, delovima portfolija i ukupnom portfoliju Banke.

Donošenje odluka o izlaganju kreditnom riziku se radi na osnovu razmatranja predloga koji je dat od strane Sektora za upravljanje kreditiranjem. Uslovi odobrenja svakog plasmana privredi se određuju individualno, a u zavisnosti od vrste klijenta, namene za koju se plasman odobrava, procenjene kreditne sposobnost (kreditnog rejtinga) i trenutne situacije na tržištu. Uslovi obezbeđenja koji prate svaki plasman su takođe opredeljeni analizom boniteta klijenta, vrstom izloženosti kreditnom riziku, ročnosti plasmana kao i samim iznosom. Uslovi odobrenja plasmana stanovništvu i preduzetnicima se određuju kroz definisanje standardnih uslova za različite tipove proizvoda.

Cena rizika za standardne tipove proizvoda se izračunava na osnovu analize kreditnih gubitaka koje je banka pretrpela u prošlosti kao i istorijskih verovatnoća ulaska u status neizmirenja obaveza po istom ili sličnom tipu proizvoda. Cena rizika za klijente iz segmenta malih i srednjih preduzeća i velikih preduzeća se utvrđuje na bazi internog rejtinga klijenta odnosno istorijski kalibrisane verovatnoće ulaska u status neizmirenja obaveza za datu rejting kategoriju.

S obzirom na značaj kreditnog rizika napravljena je disperzija u nivoima odlučivanja kod plasiranja sredstava Banke. Ova disperzija je obezbeđena utvrđivanjem limita do kojih pojedina lica ili organi mogu da odlučuju. Organi koji donose kreditne odluke, sa različitim nivoima ovlašćenja, su: direktori ekspozitura, direktori regionalnih centara, Sektor za upravljanje kreditiranjem, Kreditni odbor, Kreditna komisija, Izvršni odbor i Upravni odbor. Za kreditne izloženosti preko određenog limita potrebna je i saglasnost Matične banke.

Banka kreditnim rizikom upravlja tako što postavlja ograničenja u pogledu roka, iznosa i rezultata ocene boniteta komitenta za pojedinačne komitente kao i njihovog kreditnog rejtinga, diversifikacijom kredita na veći broj komitenata i ugovaranjem valutne klauzule i vezivanjem za rast cena na malo radi očuvanja realne vrednosti kredita.

Banka takođe upravlja kreditnim rizikom i prihvatanjem adekvatnih instrumenata obezbeđenja otplate kredita, formiranjem ispravki vrednosti bilansnih potraživanja i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama, kao i utvrđivanjem adekvatne cene kredita koja pokriva kreditni rizik plasmana.

Pored kreditne sposobnosti klijenta, limiti rizika se takođe određuju na osnovu različitih instrumenta obezbeđenja. Izloženost riziku prema pojedinačnom dužniku, uključujući banke, ograničena je i uključuje i bilansne i vanbilansne izloženosti riziku. Ukupna izloženost riziku prema pojedinačnom klijentu (ili grupi povezanih lica) po pitanju limita izloženosti, razmatra se i analizira pre izvršavanja transakcije.

Donošenje odluka o izlaganju kreditnom riziku se radi na osnovu razmatranja predloga koji je dat od strane Sektora za upravljanje kreditiranjem.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Rizik koncentracije plasmana

Rizik koncentracije je rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti Banke prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika, odnosno istoj ili sličnoj vrsti rizika. Banka kontrolu rizika koncentracije vrši uspostavljanjem odgovarajućih limita izloženosti koji joj omogućavaju diversifikaciju kreditnog portfolija. Banka je radi efikasnijeg praćenja rizika koncentracije podelila limite na tri grupe limita: specifične limite, „krovne" limite (eng. "Top of the House"), limite sklonosti ka kreditnom riziku, opšte limite i regulatorne limite.

Derivativni finansijski instrumenti

Derivativni finansijski instrumenti dovode do izloženosti kreditnom riziku u slučaju da je njihova fer vrednost pozitivna po Banku.
Kreditna izloženost po osnovu derivata se izračunava primenom metode tekuće izloženosti, odnosno kao zbir pozitivne fer vrednosti ugovora i nominalnog iznosa derivata pomnoženog koeficijentom koji zavisi od vrste i ročnosti finansijskog derivata, a koji je propisan od strane Narodne banke Srbije.
Kreditni rizik derivata se limitira utvrđivanjem maksimalno moguće kreditne izloženosti po osnovu derivata na nivou svakog pojedinačnog klijenta sa kojima se ugovaraju finansijski derivati.
U skladu sa prethodno navedenim, Banka na dan 31. decembra 2023. godine i 31. decembra 2022. godine ima sledeće izloženosti prema drugim ugovornim stranama:

U hiljadama dinara	Nominalna vrednost	Ukupna izloženost
Ukupno 2023. godina	**39.250.287**	**469.732**
Valutni (FX) Swap	**35.616.641**	**423.047**
Po valuti:		
EUR	33.318.450	395.989
AUD	434.432	4.344
GBP	1.863.759	22.714
Kamatni Swap	**624.926**	**5.492**
Po valuti:		
EUR	624.926	5.492
Valutni (FX) Forward	**3.008.720**	**41.193**
Po valuti:		
EUR	2.888.729	38.460
USD	119.991	2.733

U hiljadama dinara	Nominalna vrednost	Ukupna izloženost
Ukupno 2022. godina	**37.172.025**	**840.318**
Valutni (FX) Swap	**36.210.398**	**826.848**
Po valuti:		
CHF	**4.770.172**	**71.991**
EUR	**18.953.710**	**626.936**
CAD	**845.567**	**8.456**
AUD	**507.404**	**7.408**
GBP	**1.579.161**	**16.513**
NOK	**88.990**	**890**
DKK	**102.516**	**1.025**
USD	**9.362.878**	**93.629**
Valutni (FX) Forward	**961.627**	**13.470**
Po valuti:		
EUR	961.627	13.470

Prikazane vrednosti predstavljaju kreditnu izloženost po derivatima koja se računa kao zbir pozitivne fer vrednosti i nominalnog iznosa derivata pomnoženog koeficijentom koji je propisan od strane Narodne banke Srbije.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Derivativni finansijski instrumenti (nastavak)

Banka obračunava kapitalni zahtev za rizik prilagođavanja kreditne izloženosti (CVA) u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke koju je objavila Narodna banka Srbije.

Prilagođavanje kreditne izloženosti predstavlja iznos koji se obračunava samo za derivativne instrumente, po osnovu grupe transakcija sa drugom ugovornom stranom do iznosa njihove srednje tržišne vrednosti. Navedeno prilagođavanje odražava tržišnu vrednost kreditnog rizika ugovorne strane za Banku.

Tokom 2023. godine izloženost riziku prilagođavanja kreditne izloženosti je bila zanemarljiva, tako da Banka na dan 31. decembra 2023. godine ima sledeće izloženosti riziku prilagođavanja kreditne izloženosti:

	Iznos izloženosti	
U hiljadama dinara	**2023.**	**2022.**
Ukupno	**45.123**	**13.470**
Valutni (FX) Forward	41.193	13.470
Kamatni Swap	3.930	-

Rizici srodni kreditnom riziku

Banka izdaje garancije i akreditive svojim komitentima, po osnovu kojih Banka ima potencijalnu obavezu da izvrši plaćanje u korist trećih lica. Na ovaj način Banka se izlaže rizicima srodnim kreditnom riziku, koji se mogu prevazići kontrolnim procesima i procedurama koji se koriste za kreditni rizik.

Sredstva obezbeđenja i ostala sredstva zaštite od kreditnog rizika

Iznos i tip zahtevanog sredstva obezbeđenja zavisi od procenjenog kreditnog rizika svakog komitenta. Uslovi obezbeđenja koji prate svaki plasman su opredeljeni analizom boniteta klijenta, vrstom izloženosti kreditnom riziku, ročnošću plasmana kao i samim iznosom. Kao standardni instrumenti obezbeđenja od klijenta se uzimaju ugovorno ovlašćenje i menice, dok se kao dodatni instrumenti u zavisnosti od procene ugovaraju hipoteke na nepokretnostima, zaloga na pokretnoj imovini, delimično ili potpuno pokriće plasmana depozitom kod Banke, garancije države, garancije druge banke ili drugog pravnog lica, obezbeđenje adekvatnim hartijama od vrednosti, odnosno ugovaranje sadužništva drugog pravnog lica koji time postaje solidarni dužnik.

U slučaju ugovaranja hipoteke na nepokretnostima ili zaloge na pokretnoj imovini Banka uvek obezbeđuje procenu vrednosti imovine urađenu od strane ovlašćenog procenitelja, a sve u cilju svođenja potencijalnog rizika na najmanju moguću meru. Odluke o plasmanima stanovništvu i malim klijentima (preduzetnicima) se u najvećem delu zasnivaju na proceni standardizovanih, unapred definisanih uslova, korišćenjem kreditnih modela uz dopunsku analizu od strane kreditnih analitičara.

Procena obezvređenja finansijskih sredstava

Banka primenjuje model očekivanih gubitaka prilikom procene obezvređenja finansijskih sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti ili po fer vrednosti preko ostalog rezultata (osim učešća u kapitalu), kao i na ugovorna sredstva. Banka vrši procenu obezvređenja na dva nivoa: pojedinačnom i grupnom.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

- **Pojedinačno procenjivanje ispravke vrednosti**

Banka vrši pojedinačnu procenu ispravke vrednosti odnosno obezvređenja finansijskih sredstava za klijente sa pojedinačno materijalno značajnom izloženošću (izloženost veća od EUR 250.000) ukoliko su u statusu neizmirivanja obaveza (docnja u materijalno značajnom iznosu duža od 90 dana, odnosno ukoliko postoje subjektivni dokazi o obezvređenju plasmana) i pripadaju klasama rizika „Unlikely to Pay" i „Doubtful"..

Iznos obezvređenja plasmana se utvrđuje na osnovu projekcije očekivanih novčanih tokova koji će biti naplaćeni po osnovu ugovora sa klijentom, uzimajući u obzir novu procenu finansijskog stanja i kreditne sposobnosti klijenta, vrednosti kolaterala, vremenskih rokova potrebnih za realizaciju kolaterala i drugo. Za obračun očekivanih gubitaka uvedena su različita scenarija (ponderisana verovatnoćom) za procenjene buduće novčane tokove, uz dodatnu korekciju koja uzima u obzir procenjeni makroekonomski uticaj (*add-on*).

Projektovani novčani tokovi se diskontuju efektivnom kamatnom stopom i svode na sadašnju vrednost. Upoređivanjem sadašnje vrednosti očekivanih novčanih tokova sa nominalnom vrednošću potraživanja utvrđuje se nivo obezvređenja plasmana. Individualna procena obezvređenja plasmana se radi najmanje polugodišnje.

Ukoliko dođe do nekih novih informacija koje prema oceni kreditnih analitičara menjaju kreditnu sposobnost klijenta, vrednost kolaterala i izvesnost ispunjavanja obaveza klijenta prema Banci, radi se vanredna procena obezvređenja plasmana, odnosno utvrđivanja potrebnog nivoa ispravke vrednosti.

- **Grupno procenjivanje ispravke vrednosti**

Banka je za potrebe grupne procene obezvređenja finansijskih sredstava definisala kriterijume za svrstavanje finansijskih instrumenata u nivoe obezvređenja.

Nivoi obezvređenja (1, 2, 3) razlikuju se u zavisnosti od stepena povećanja kreditnog rizika od momenta inicijalnog priznavanja. Predmet navedene klasifikacije su finansijski instrumenti koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti, kao i finansijski instrumenti koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI).

U Nivo 2 svrstavaju potraživanja kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika (u odnosu na momenat inicijalnog priznavanja). Kriterijumi značajnog povećanja kreditnog rizika su:

- docnja preko 30 dana
- *Forborne* status
- značajno povećanje PD-a (*Probability of Default*).
- PM (Proactive Management) status – koji uključuje klijente sa aktivnim PM statusom i usvojenim akcionim planom koji podrazumeva strategiju za zadržavanje klijenata u PM statusu.

Nivo 3 čine plasmani, kod kojih postoji objektivni dokaz o obezvređenju, odnosno subjektivni dokazi o postojanju statusa neizmirenja obaveza. Pod objektivnim dokazom o obezvređenju podrazumeva se kontinuirana docnja iznad 90 dana u materijalno značajnom iznosu. Relativni prag materijalne značajnosti iznosi 1% ukupne bilansne izloženosti, dok se apsolutni prag razlikuje u zavisnosti od pripadnosti izloženosti klasi izloženosti (1.000 dinara za dužnike iz klase izloženosti prema fizičkim licima, i 10.000 dinara za ostale dužnike). Pod subjektivnim dokazom o postojanju statusa neizmirenja obaveza podrazumeva se procena Banke da klijent neće biti u mogućnosti da u potpunosti izmiri svoje obaveze prema Banci ne uzimajući u obzir realizaciju iz sredstava obezbeđenja. Subjektivna procena statusa neizmirenja obaveza se bazira na kvantitativnim i kvalitativnim, internim i eksterno pribavljenim informacijama o dužniku (npr. broj dana blokade tekućeg računa, stečaj/likvidacija, utuženje i ostali štetni događaji i negativni predznaci identifikovani prilikom subjektivne procene koji ukazuju na značajno pogoršanje finansijskog stanja klijenta i nemogućnost izmirivanja obaveza u potpunosti). Kada klijent prestane da ispunjava sve kriterijume za dobijanje statusa neizmirenja obaveza, počinje Probni period. Probni period traje najmanje 90 dana. Tokom Probnog perioda, prati se urednost u izmirivanju obaveza klijenta i njegova finansijska situacija, u cilju utvrđivanja odsustva bilo kog okidača/događaja za dobijanje statusa neizmirenja obaveza. Jedino nakon isteka probnog perioda Banka može razmotriti reklasifikaciju klijenta u status Performing.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

- Grupno procenjivanje ispravke vrednosti (nastavak)

U cilju blagovremene reakcije na očekivane negativne efekte trenutne ekonomske krize i neizvesnosti izazvanih ratom u Ukrajini kao i sankcijama prema Rusiji i Belorusiji, snažnim inflatornim pritiscima i energetskom krizom, a radi opreznog upravljanja kreditnim portfoliom, Banka je sprovela dodatne analize i uspostavila dodatne kriterijume za procenu uticaja ove krize na očekivane kreditne gubitke. Na osnovu procene uticaja krize na različite industrije i klijente, Stoga, opravdano je pribeći opreznom i konzervativnom pristupu prilikom procene kvaliteta kreditnog portfolija i adekvatnosti rezervisanja za kreditne gubitke.

U slučaju pravnih lica, banka je izvršila analizu uticaja krize na finansijsku poziciju klijenata na bazi procenjenog pada prometa u industrijama iz kojih klijenti potiču. Na bazi procenjenog pada prihoda industrija, procenjena je finansijska pozicija klijenata i njihovog kapaciteta za servisiranje duga. U slučaju fizičkih lica, uspostavljeni su dva kriterijuma za identifikovanje klijenata posebno osetljivih na krizu. Prvi kriterijum je nivo zaduženosti. Drugi kriterijum je industrija tj primarna poslovna delatnost pravnog lica u kome je fizičko lice zaposleno.

Za sve klijente pravna i fizička lica koja su na osnovu gore definisanih kriterijuma ocenjeni kao osetljivi na krizu sprovodi se pogoršanje rejtinga za jednu do dve rejting kategorije, a za potrebe obračuna očekivanog kreditnog gubitka i staging-a. Primena ovih pravila dovela je do rasta bilansne aktive klasifikovane u nivo kvaliteta 2 na 31. decembar 2023. u iznosu RSD 54.878.717hiljada i vanbilansne aktive u nivo kvaliteta 2 na 31. decembar 2023. u iznosu od RSD 6.141.885hiljada.

Različiti nivoi obezvređenja imaju za rezultat različite načine obračuna očekivanih kreditnih gubitaka:

- Nivo 1 - 12-mesečni očekivani kreditni gubici,
- Nivo 2 i 3 *"lifetime"* očekivani kreditni gubici.

Banka je razvila internu metodologiju i obračunala parametre rizika (EAD, PD, LGD, CCF) za potrebe obračuna očekivanih kreditnih gubitaka u skladu sa zahtevima MSFI 9. Diskontna stopa koja se u obračunu koristi je efektivna kamatna stopa pojedinačnog ugovora.

U kontekstu obračuna *"lifetime"* očekivanih kreditnih gubitaka, Banka je razvila metodologiju za utvrđivanje EAD-a (*Exposure at Default*) za sve periode do konačne ročnosti finansijskog instrumenta. Za proizvode koji se amortizuju i za koje su raspoloživi planovi otplate, budući EAD se utvrđuje na osnovu planova otplate. Za ostale proizvode koristi se EAD na datum izveštavanja korigovan faktorima kreditne konverzije. Faktori kreditne konverzije, u zavisnosti od vrste proizvoda i segmenta, mogu biti regulatorni ili interno obračunati na osnovu istorijskih podataka o korišćenju raspoloživih limita.

Kao osnova za obračun *"lifetime"* PD parametra korišćeni su postojeći (Basel II) PD modeli usklađeni sa zahtevima MSFI 9:

- prelazak sa TTC (*Through the cycle*) na PIT (*Point in time*) koncept,
- uvođenje koeficijenata (kao korekcije PD-a) koji odražavaju makroekonomski uticaj na parametar za buduće periode, korišćenjem tri scenarija (najverovatniji, najpovoljniji, nepovoljan),
- *"lifetime"* projekcija (korišćen je Markovljev pristup).

Za segmente koji nisu pokriveni PD modelima, kao aproksimacija PD-a koristi se odgovarajuća istorijska stopa *default-a*, uz dodatna (gore navedena) prilagođavanja.

Za klijente/potraživanja koji su predmet grupne procene, LGD (*Loss Given Default*) parametar je obračunat na osnovu prosečnih istorijskih stopa gubitaka za definisane segmente, pri čemu se, dobijene vrednosti koriguju koeficijentima koji predstavljaju meru procenjenog makroekonomskog uticaja na visinu LGD-a za buduće periode. Za navedeno makroekonomsko prilagođavanje parametra koriste se tri scenarija (najverovatniji, najpovoljniji, nepovoljan). Diskontovanje tako dobijenog LGD-a sprovodi se korišćenjem efektivne kamatne stope pojedinačnog ugovora.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

- **Grupno procenjivanje ispravke vrednosti (nastavak)**

Banka uključuje „forward-looking" informacije i u procenu značajnog povećanja kreditnog rizika od inicijalnog priznavanja i u merenje očekivanih kreditnih gubitaka.

Uključivanje „forward-looking" informacija vrši se kroz prilagođavanje vrednosti PD i LGD parametara kako bi se uvažila očekivanja njihovih promena vezana za makroekonomsko okruženje koje se mogu desiti u narednim godinama.

Makroekonomsko prilagođavanje PD-a se sprovodi stresnim koeficijentima dobijenim interni makroekonoskim modelima. Interna stopa neizmirenja obaveza na 30. septembar 2022. godine koristi se kao početna stopa neizmirenja obaveza u odnosu na koju se računa promena u stopi neizmirenja obaveza na bazi stres test parametara

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

U tabeli ispod su prikazane uslovljene stope neizmirenja obaveza koje su primenjene na migracionu matricu kako bi se obuhvatili elementi koji se odnose na buduće događaje za sledeće 3 godine od datuma izveštavanja:

			Uslovljeni DR								
			Nepovoljni			Osnovni			Najbolji		
Stress test model	**Model**	**30.09.2023**	**t**	**t+1**	**t+2**	**t**	**t+1**	**t+2**	**t**	**t+1**	**t+2**
Corporate	SME&LC	*2.11%*	*2.11%*	*1.62%*	*1.38%*	*2.11%*	*1.57%*	*1.29%*	*2.11%*	*1.52%*	*1.22%*
	SME Retail	*2.65%*	*2.65%*	*2.68%*	*2.51%*	*2.65%*	*2.29%*	*2.09%*	*2.65%*	*2.28%*	*2.08%*
	PRIVREDA-OSTALO	*2.11%*	*2.11%*	*1.62%*	*1.38%*	*2.11%*	*1.57%*	*1.29%*	*2.11%*	*1.52%*	*1.22%*
	STANOVNIŠTVO-OSTALO	*2.65%*	*2.65%*	*2.68%*	*2.51%*	*2.65%*	*2.29%*	*2.09%*	*2.65%*	*2.28%*	*2.08%*
Retail	*IDV-Stambeni krediti*	*0.58%*	*0.58%*	*0.53%*	*0.49%*	*0.58%*	*0.52%*	*0.47%*	*0.58%*	*0.52%*	*0.47%*
	IDV- Ostali proiz. stanovništva	*2.29%*	*2.29%*	*2.08%*	*1.92%*	*2.29%*	*2.05%*	*1.87%*	*2.29%*	*2.03%*	*1.85%*

				Uslovljeni DR								
				Nepovoljni			Osnovni			Najbolji		
Stress test model	**EBA parameter**	**Model**	**prosečni PD**	**t**	**t+1**	**t+2**	**t**	**t+1**	**t+2**	**t**	**t+1**	**t+2**
Corporate	**NFC- RE-Related**	*SL*	*6.00%*	*5.43 %*	*4.61 %*	*5.10 %*	*5.33 %*	*4.44 %*	*4.9 %*	*5.25 %*	*4.32 %*	*4.82 %*

Makroekonomsko uslovljavanje LGD-a je vršeno primenom EBA koeficijenata u nedostatku interno razvijenih modela (pošto se EBA oslanja samo na Osnovne i Nepovoljne koeficijente, koeficijenti za Povoljan scenario su izračunati interno na osnovu metodologije Grupe napisane u ovu svrhu). „Forward-looking" elementi su izračunati za naredne 3 godine preostale ročnosti u odnosu na izveštajni datum, tako da su parametri rizika Osnovnog scenarija prilagođeni za „add-on" koji uzima u obzir sva tri scenarija. Za makroekonomsko uslovljavanje LGD-a korišćeni su EBA koeficijenti za Ostatak sveta (eng. Rest of the World), budući da koeficijenti nisu dostupni za Srbiju. Vrednost koeficijenata se razlikuje u zavisnosti od pripadnosti segmentu. U tabeli u nastavku su prikazani koeficijenti koji su korišćeni za makroekonomsko uslovljavanje LGD vrednosti kao i vrednost dodatne komponente (Add on) dobijene na bazi sva tri scenarija:

	Najbolji scenario			Osnovni scenario			Najgori scenario		
LGD segment	**t**	**t+1**	**t+2**	**t**	**t+1**	**t+2**	**t**	**t+1**	**t+2**
CONSUMER_LOANS	0.87	0.87	0.87	1.00	1.00	1.00	1.13	1.13	1.13
CORPORATE_<150000EUR	0.85	0.85	0.85	1.01	1.01	1.01	1.17	1.17	1.17
CORPORATE_>=150000EUR	0.84	0.84	0.84	1.01	1.01	1.01	1.18	1.18	1.18
CREDIT_CARDS	0.80	0.80	0.80	1.00	1.00	1.00	1.22	1.22	1.22
HOUSING_LOANS	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
OVERDRAFT	0.88	0.88	0.88	1.00	1.00	1.00	1.13	1.13	1.13
SME_RETAIL_<25000EUR	0.85	0.85	0.85	1.01	1.01	1.01	1.17	1.17	1.17
SME_RETAIL_>=25000EUR	0.89	0.89	0.89	1.00	1.00	1.00	1.13	1.13	1.13
SPECIALIZED LENDING	0.63	0.63	0.63	0.98	0.98	0.98	1.39	1.39	1.39

Za izloženosti koje pripadaju segmentu *"Low Default Portfolio"* (države, lokalne samouprave i banke), koriste se parametri dobijeni internim modelima Matične banke, s obzirom na to da Banka u ovom delu portfolija nema dovoljno istorijskih podataka kako bi ih sama obračunala.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

Kao odgovor na krizu izazvanu pandemijom virusa Covid-19 Banka je sprovodila set mera koje je donela Narodna banka Srbije sa ciljem podrške građanima i privredi kao i očuvanja stabilnosti finansijskog sistema Republike Srbije u uslovima pandemije. Deo ovih mera uključivao je i obavezu poslovnih banaka da svojim dužnicima – fizičkim licima, poljoprivrednicima, preduzetnicima i privrednim društvima ponudi zastoj u otplati (moratorijum).

Zastoj u otplati sprovođen je tokom 2021. godine na osnovu sledećih odluka Narodne banke Srbije:

- Odluka o privremenim merama za banke u cilju olakšavanja pristupa finansiranju fizičkim licima („Službeni glasnik RS“, br. 108/2020 i 119/2021); i
- Odluka o privremenim merama za banke u cilju adekvatnog upravljanja kreditnim rizikom u uslovima pandemije COVID-19 („Službeni glasnik RS“, br. 150/2020 i 21/2021)

Sledeća tabela prikazuje strukturu portfolija Banke na koji su primenjene mere definisane navedenim odlukama Narodne banke Srbije u vidu zastoja u otplati (tzv Moratorijum 3), a sa stanjem izloženosti na dan 31. decembra 2023. godine:

U hiljadama dinara	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti	Neto izloženost
Bruto plasmani sa ugovorenim zastojem u otplati			
Fizička lica	**4.586.558**	**1.340.297**	**3.246.261**
Performing	2.805.345	136.409	2.668.936
Past Due	334.485	148.749	185.736
Unl.to Pay	216.225	113.775	102.450
Doubtful	1.230.503	941.364	289.139
Privredni subjekti	**465.727**	**210.814**	**254.913**
Performing	207.349	13.305	194.044
Past Due	390	224	166
Unl.to Pay	15.457	10.117	5.340
Doubtful	242.531	187.168	55.363
Ukupno	**5.052.285**	**1.551.111**	**3.501.174**

Sledeća tabela prikazuje strukturu portfolija Banke na koji su primenjene mere definisane navedenim odlukama Narodne banke Srbije u vidu zastoja u otplati (tzv Moratorijum 3), a sa stanjem izloženosti na dan 31. decembra 2022. godine:

U hiljadama dinara	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti	Neto izloženost
Bruto plasmani sa ugovorenim zastojem u otplati			
Fizička lica	**5.615.180**	**1.297.180**	**4.318.000**
Performing	3.869.044	274.128	3.594.916
Past Due	468.874	213.915	254.959
Unl.to Pay	267.993	143.305	124.688
Doubtful	1.009.269	665.832	343.437
Privredni subjekti	**1.737.062**	**234.363**	**1.502.699**
Performing	1.505.778	59.292	1.446.486
Past Due	3.014	1.343	1.671
Unl.to Pay	65.842	42.976	22.866
Doubtful	162.428	130.752	31.676
Ukupno	**7.352.242**	**1.531.543**	**5.820.699**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

Dana 14. decembra 2020. godine Narodna banka Srbije donela je Odluku o privremenim merama za banke u cilju adekvatnog upravljanja kreditnim rizikom u uslovima pandemije COVID-19 („Službeni glasnik RS“, br. 150/2020). Ovom odlukom propisuju se nove mere i aktivnosti koje su banke u obavezi da primenjuju u cilju adekvatnog upravljanja kreditnim rizikom u uslovima pandemije COVID-19, a omogućavanjem novih olakšica u otplati obaveza dužnicima. Međutim, na dan 31. decembra 2020. godine Banka nije imala sprovedene olakšice definisane ovom odlukom imajući u vidu kratak vremenski period između donošenja odluke i kraja kalendarske godine. U tom smislu Banka je odobravala olakšice u periodu od 1. januara do 30. maja 2021.

Kao dodatni podsticaj merama ublažavanja negativnih efekata pandemije, Vlada Republike Srbije donela je 16. april 2020. godine Uredbu o utvrđivanju garantne šeme kao mera podrške privredi za ublažavanje posledica pandemije bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-CoV-2 ("Službeni glasnik RS", broj 57/2020, 62/20-dr. propis i 65/20-dr. propis). Narodna skupština Republike Srbije je 17. decembra 2020. godine usvojila Zakon o utvrđivanju garantne šeme kao mera podrške privredi za ublažavanje posledica pandemije bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-COV-2 ("Sl. glasnik RS", br. 153/2020) kojim je pomenuta Uredba stavljena van snage, čime podrška privredi nastavlja da funkcioniše pod okriljem ovog Zakona(u daljem tekstu garantna šema 1). Nakon toga, Narodna skupština Republike Srbije je 22. aprila 2021.usvojila novi Zakon o utvrđivanju druge garantne šeme kao mera dodatne podrške privredi usled produženog negativnog uticaja pandemije bolesti COVID-19 izazvane virusom SARS-COV-2 ("Sl. glasnik RS", br. 40/2021 i 129/2021) kojim se mere podrške privredi nastavljaju do 30. juna 2022. (u daljem tekstu garantna šema 2). Garantnom šemom Republika Srbija je preuzela obavezu da kao jemac izmiri buduća nenaplaćena potraživanja banaka nastala po osnovu kredita odobrenih sa namenom finansiranja likvidnosti i obrtnih sredstava privrednih subjekata, a sve sa ciljem ublažavanja negativnih ekonomskih i finansijskih posledica pandemije.

U okviru garantne šeme 1 predviđeno je da poslovne banke odobravaju kredite privredi sa rokom otplate koji ne može biti duži od 36 meseci, uključujući i grejs period u trajanju od devet do 12 meseci. U okviru garantne šeme 2 predviđen je rok otplate kredita od maksimalno 60 meseci, uključujući i grejs period u trajanju od 18 do 24 meseci. Maksimalni iznos kredita je iznos koji je jednak manjem od dva iznosa:

- 25% za garantnu šemu 1, odnosno 30% za garantnu šemu 2 prihoda korisnika kredita iz 2019. godine prema finansijskim izveštajima koje je korisnik kredita dostavio Agenciji za privredne registre za statističke svrhe za tu godinu; ili
- iznosa od 3.000.000 evra.

Maksimalni dozvoljeni iznos Pojedinačne garancije koju je na osnovu Zakona obezbedila država se obračunava kao proizvod osiguranog portfolija pojedinačne banke, stope pokrića (80%) i stope maksimalne garancije (30%% za garantnu šemu 1 odnosno 32% za garantnu šemu 2). Maksimalni ukupni iznos garancije na nivou osiguranog portfolija bankarskog sektora Republike Srbije iznosi 480.000.000 evra za garantnu šemu 1, odnosno 128.000.000 evra za garantnu šemu 2.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

Sledeća tabela prikazuje strukturu portfolija Banke isplaćenog iz garantne šeme sa Republikom Srbijom, a sa stanjem na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022 godine

U hiljadama dinara **31. decembar 2023.**	**Bruto izloženost**	**Ispravka vrednosti**	**Neto izloženost**
Bruto plasmani isplaćeni iz garantne šeme			
Performing	5.390.753	126.351	5.264.402
Past Due	6.012	3.403	2.609
Unl.to Pay	124.302	62.941	61.361
Doubtful	466.437	427.803	38.634
Ukupno	**5.987.504**	**620.498**	**5.367.006**

U hiljadama dinara **31. decembar 2022.**	**Bruto izloženost**	**Ispravka vrednosti**	**Neto izloženost**
Bruto plasmani isplaćeni iz garantne šeme			
Performing	23.192.135	378.517	22.813.618
Past Due	988	358	630
Unl.to Pay	348.046	195.757	152.289
Doubtful	230.159	197.692	32.467
Ukupno	**23.771.328**	**772.324**	**22.999.004**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

Kvalitetom finansijskih sredstava Banka upravlja koristeći internu klasifikaciju plasmana, usklađenu sa pravilima Matične banke.

Sledeće tabele prikazuju kvalitet portfolija (bruto plasmana i vanbilansne izloženosti) zasnovan na sistemu klasifikacije Banke, sa stanjem na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine:

	Bilansna aktiva izložena kreditnom riziku*						Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku				
	Plasmani komitentima i drugim finansijskim organizacijama			Plasmani bankama							
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2023.***	**Ukupno 2022.***
Klase:											
Performing	454.422.511	110.949.552	-	266.430.879	-	-	194.058.917	14.388.426	-	1.040.250.286	894.127.660
Past Due	-	-	3.625.624	-	-	-	-	-	81.357	3.706.981	2.866.530
Unlikely to Pay	-	-	3.761.036	-	-	-	-	-	319.989	4.081.025	4.249.617
Doubtful	-	-	9.767.760	-	-	-	-	-	195.238	9.962.998	9.139.254
Ukupno	**454.422.511**	**110.949.552**	**17.154.421**	**266.430.879**	-	-	**194.058.917**	**14.388.426**	**596.583**	**1.058.001.290**	**910.383.061**

	Ispravke vrednosti i rezervisanja komitentima i drugim finansijskim organizacijama			Ispravke vrednosti i rezervisanja bankama				
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2023.***	**Ukupno 2022.***
Klase:								
Performing	3.104.108	7.193.439	-	33.903	10	-	10.331.461	9.678.787
Past Due	-	-	1.841.845	-	-	-	1.841.845	1.294.827
Unlikely to Pay	-	-	2.379.096	-	-	-	2.379.096	1.802.891
Doubtful	-	-	7.849.130	-	-	-	7.849.130	6.823.655
Ukupno	**3.104.108**	**7.193.439**	**12.070.071**	**33.903**	**10**	-	**22.401.532**	**19.600.160**

* *Prikazana bilansna aktiva izložena kreditnom riziku ne sadrži Hartije od vrednosti koje se odnose na obveznice Republike Srbije koje su u celosti svrstane u Nivo 1.*

Klase past due, unlikely to pay i doubtful predstavljaju *non-performing* plasmane (obezvređena potraživanja).

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

Sledeće tabele prikazuju strukturu portfolija Banke prema tipovima plasmana i broju dana docnje (bruto plasmana i vanbilansne izloženosti) u nivou kvaliteta 3, sa stanjem na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine:

U 000 RSD	Velika preduzeća			Mala. srednja preduzeća i preduzetnici			Hipotekarni krediti fizičkim licima			Ostali plasmani fizičkim licima			UKUPNO		
Na dan 31. decembar 2023.	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti i rezervisanja	Stopa pokrića	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti i rezervisanja	Stopa pokrića	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti i rezervisanja	Stopa pokrića	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti i rezervisanja	Stopa pokrića	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti i rezervisanja	Stopa pokrića
do 90 dana docnje	459.111	141.804	31%	689.011	390.363	57%	758.454	284.159	37%	2.674.381	1.183.633	44%	**4.580.957**	**1.999.958**	**49%**
preko 90 dana docnje	582.393	534.786	92%	3.345.569	2.631.914	79%	2.154.900	1.216.111	56%	6.490.601	5.343.324	82%	**12.573.464**	**9.726.135**	**79%**
UKUPNO	**1.041.504**	**676.589**	**65%**	**4.034.581**	**3.022.276**	**75%**	**2.913.354**	**1.500.270**	**51%**	**9.164.982**	**6.526.957**	**71%**	**17.154.421**	**11.726.093**	**68%**

U 000 RSD	Velika preduzeća			Mala. srednja preduzeća i preduzetnici			Hipotekarni krediti fizičkim licima			Ostali plasmani fizičkim licima			UKUPNO		
Na dan 31. decembar 2022.	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti i rezervisanja	Stopa pokrića	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti i rezervisanja	Stopa pokrića	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti i rezervisanja	Stopa pokrića	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti i rezervisanja	Stopa pokrića	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti i rezervisanja	Stopa pokrića
do 90 dana docnje	1.774.999	762.786	43%	715.712	368.064	51%	524.561	199.883	38%	2.097.738	864.603	41%	**5.113.010**	**2.195.336**	**43%**
preko 90 dana docnje	53.655	47.818	89%	3.333.255	2.338.720	70%	1.713.166	927.057	54%	6.042.315	4.713.080	78%	**11.142.391**	**8.026.674**	**72%**
UKUPNO	**1.828.654**	**810.604**	**44%**	**4.048.967**	**2.706.783**	**67%**	**2.237.727**	**1.126.939**	**50%**	**8.140.053**	**5.577.683**	**69%**	**16.255.401**	**10.222.010**	**63%**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

Sledeće tabele prikazuju kvalitet portfolija po tipovima bruto potraživanja Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine:

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Gotovina i sredstva kod centralne banke				
Žiro-račun	74.433.781	-	-	74.433.781
Obavezna rezerva kod NBS	40.556.609	-	-	40.556.609
Ukupno	**114.990.389**	**-**	**-**	**114.990.389**
Hartije od vrednosti				
Obveznice Republike Srbije	52.017.277	-	-	52.017.277
Ostale hartije od vrednosti	5.875.000	-	-	5.875.000
Ukupno	**57.892.277**	**-**	**-**	**57.892.277**
Plasmani privredi i drugim finansijskim organizacijama (osim banaka)				
Bilansa aktiva izložena kreditnom riziku	260.389.378	64.551.202	5.076.085	330.016.665
Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku	156.944.245	11.420.826	301.789	168.666.859
Ukupno	**417.333.622**	**75.972.028**	**5.377.874**	**498,683,524**
Plasmani stanovništvu				
Bilansa aktiva izložena kreditnom riziku	194.033.133	46.398.350	12.078.336	252.509.819
Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku	34.528.297	2.949.015	294.794	37.772.106
Ukupno	**228.561.431**	**49.347.365**	**12.373.130**	**290.281.925**
Plasmani Bankama				
Bilansa aktiva izložena kreditnom riziku	266.430.879	-	-	266.430.879
Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku	2.586.375	18.586	-	2.604.961
Ukupno	**269.017.255**	**18.586**	**-**	**269.035.840**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

Sledeće tabele prikazuju kvalitet portfolija za performing klijente (bruto izloženost) na osnovu internog rejtinga Banke, sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine.

	Plasmani komitentima		Plasmani bankama		Bilansna aktiva izložena kreditnom riziku	Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku		
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 1**	**Nivo 2**		**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Ukupno**
Rejting								
A	131.662.736	158.071	-	-	131.820.807	87.911.553	2.055	219.734.415
B	203.991.181	53.290.361	-	-	257.281.543	85.967.976	10.445.805	353.695.323
C	21.468.363	56.759.543	-	-	78.227.905	2.245.201	3.906.835	84.379.941
Satisfatory	-	-	-	-	-	-	-	-
Good	828.574	-	-	-	828.574	103.268	-	931.842
Strong	11.542.010	-	-	-	11.542.010	4.406.687	-	15.948.697
Weak	-	-	-	-	-	-	-	-
Nije pokriveno modelima	42.805.784	741.577	135.203.230	-	178.750.591	8.301.041	15.147	187.066.779
I	-	-	67.711.925	-	67.711.925	1.763.053	-	69.474.978
M	351	-	2.695.246	-	2.695.596	1.297	-	2.696.894
R	2.341	-		-	2.341	11.717	18.586	32.645
S	42.121.171	-	60.820.478	-	102.941.649	3.347.124	-	106.288.773
								-
Ukupno	**454.422.511**	**110.949.552**	**266.430.879**	**-**	**831.802.943**	**194.058.917**	**14.388.426**	**1.040.250.286**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

Pregled kretanja i stanja rezervisanja za očekivane kreditne gubitke prema tipu finansijskog instrumenta u 2023. godini:

Kretanja IFRS rezervisanja u 2023.

	Krediti i potraživanja			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2023.**
Početno stanje - 01.01.2023.	**2.373.541**	**7.694.576**	**10.222.010**	**20.290.126**
Transfer u nivo 1	1.259.518	(1.140.597)	(118.921)	-
Transfer u nivo 2	(288.608)	503.556	(214.948)	-
Transfer u nivo 3	(30.511)	(470.376)	500.887	-
Promene IFRS rezervisanja po osnovu promene vrednovanja	(1.123.886)	641.852	2.540.579	2.058.545
Nova produkcija*	1.587.177	1.627.164	2.610.470	5.824.811
Naplata	(638.974)	(1.662.908)	(1.606.790)	(3.908.672)
Prenos na vanbilans	-	-	(1.824.598)	(1.824.598)
Prodaja (ustupanje) potraživanja	-	-	(38.681)	(38.681)
Stanje na 31.12.2023.	**3.138.257**	**7.193.267**	**12.070.008**	**22.401.531**

	Hartije od vrednosti (FVOCI i koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti)			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2023.**
Početno stanje - 01.01.2023.	**347.537**	**-**	**-**	**347.537**
Transfer u nivo 2	(23.626)	23.626		-
Promene IFRS rezervisanja po osnovu promene vrednovanja	(80.088)	146.031	-	65.943
Nova produkcija	179.357	-	-	179.357
Naplata	(207.995)	-	-	(207.995)
Stanje na 31.12.2023.	**215.185**	**169.657**	**-**	**384.842**

	Banka			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2023.**
Početno stanje - 01.01.2023.	**143.225**	**-**	**-**	**143.225**
Transfer u nivo 1	-	-	-	-
Transfer u nivo 2	(4)	4	-	-
Transfer u nivo 3	-	-	-	-
Promene IFRS rezervisanja po osnovu promene vrednovanja	2.040	6	-	2.046
Nova produkcija*	29.061	-	-	29.061
Naplata	(140.419)	-	-	(140.419)
Prenos na vanbilans	-	-	-	-
Prodaja (ustupanje) potraživanja	-	-	-	-
Stanje na 31.12.2023.	**33.903**	**10**	**-**	**33.913**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

	Stanovništvo			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2023.**
Početno stanje - 01.01.2023.	**810.410**	**3.833.263**	**6.704.622**	**11.348.294**
Transfer u nivo 1	779.540	(662.210)	(117.330)	-
Transfer u nivo 2	(134.040)	343.901	(209.861)	-
Transfer u nivo 3	(27.410)	(444.427)	471.837	-
Promene IFRS rezervisanja po osnovu promene vrednovanja	(779.972)	(63.031)	2.054.086	1.211.083
Nova produkcija*	426.971	979.660	1.234.264	2.640.895
Naplata	(163.719)	(638.688)	(356.616)	(1.159.023)
renos na vanbilans	-	-	(1.601.928)	(1.601.928)
Prodaja (ustupanje) potraživanja	-	-	-	-
Stanje na 31.12.2023.	**911.780**	**3.348.468**	**8.179.074**	**12.439.322**

	Privreda			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2023.**
Početno stanje - 01.01.2023.	**1.396.311**	**3.861.313**	**3.517.387**	**8.775.011**
Transfer u nivo 1	479.977	(478.386)	(1.591)	-
Transfer u nivo 2	(154.564)	159.651	(5.087)	-
Transfer u nivo 3	(3.101)	(25.949)	29.050	-
Promene IFRS rezervisanja po osnovu promene vrednovanja	(322.359)	704.875	486.495	869.011
Nova produkcija*	1.131.145	647.505	1.376.206	3.154.856
Naplata	(334.836)	(1.024.220)	(1.250.175)	(2.609.231)
Prenos na vanbilans	-	-	(222.670)	(222.670)
Prodaja (ustupanje) potraživanja	-	-	(38.681)	(38.681)
Stanje na 31.12.2023.	**2.192.573**	**3.844.789**	**3.890.934**	**9.928.296**

** Nova produkcija predstavlja klasifikaciju u okviru nivoa na dan 31. decembar 2023. godine a ne prilikom inicijalnog odobravanja.*

U 2023. i 2022. godini ne postoje finansijska sredstva koja su kreditno obezvređena, a kod kojih su ugovoreni uslovi značajno izmenjeni tako da dolazi do prestanka priznavanja originalnog sredstva i priznavanja novog finansijskog sredstva (POCI).

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

Pregled kretanja i stanja rezervisanja za očekivane kreditne gubitke prema tipu finansijskog instrumenta u 2022. godini:

Kretanja IFRS rezervisanja u 2022.

	Krediti i potraživanja i vanbilansne stavke			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2022.**
Početno stanje - 01.01.2022.	**2.836.410**	**5.219.122**	**9.137.244**	**17.192.776**
Transfer u nivo 1	1.198.061	(1.090.813)	(107.248)	**-**
Transfer u nivo 2	(517.076)	716.033	(198.957)	**-**
Transfer u nivo 3	(76.183)	(477.685)	553.868	**-**
Promene IFRS rezervisanja po osnovu promene vrednovanja	(1.604.547)	1.952.986	1.350.804	**1.699.243**
Nova produkcija*	1.319.083	2.044.533	1.349.235	**4.712.851**
Naplata	(782.207)	(669.600)	(1.862.937)	(3.314.744)
Prenos na vanbilans	-	-	-	-
Prodaja (ustupanje) potraživanja	-	-	-	**-**
Stanje - 31.12.2022.	**2.373.541**	**7.694.576**	**10.222.010**	**20.290.126**

	Hartije od vrednosti (FVOCI i koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti)			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno****
Početno stanje - 01.01.2022.	**480.974**	**-**	**-**	**480.974**
Promene IFRS rezervisanja po osnovu promene vrednovanja	(26.964)	-	-	**(26.964)**
Nova produkcija	102.046	-	-	**102.046**
Naplata	(208.519)	-	-	**(208.519)**
		-	-	
Stanje na 31.12.2022.	**347.537**	-	-	**347.537**

Nova produkcija predstavlja klasifikaciju u okviru nivoa na dan 31. decembar 2022. godine a ne prilikom inicijalnog odobravanja.

** *U skladu sa MSFI 9, efekat obezvređenja dužničkih hartija FVOCI priznaje se kroz ostali rezultat i bilans uspeha, i njima se ne umanjuje knjigovodstvena vrednost hartija u bilansu stanja pa s tim u vezi nastaje neusaglašenost sa ispravkom vrednosti u uvodnoj tabeli maksimalne kreditne izloženosti na dan 31. decembar 2022. godine koja predstavlja isključivo deo ispravke vrednosti po osnovu hartija od vrednosti koje se vode po amortizovanoj vrednosti.*

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

Kretanja IFRS rezervisanja u 2022.

	Banke			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2022.**
Početno stanje - 01.01.2022.	**11.554**	**-**	**-**	**11.554**
Transfer u nivo 1	-	-	-	-
Transfer u nivo 2	-	-	-	-
Transfer u nivo 3	-	-	-	-
Promene IFRS rezervisanja po osnovu promene vrednovanja	(2.823)	-	-	(2.823)
Nova produkcija*	140.414	-	-	140.414
Naplata	(5.920)	-	-	(5.920)
Prenos na vanbilans	-	-	-	-
Prodaja (ustupanje) potraživanja	-	-	-	-
Stanje na 31.12.2022.	**143.225**	**-**	**-**	**143.225**

	Stanovništvo			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2022.**
Početno stanje - 01.01.2022.	**1.461.407**	**3.261.023**	**5.995.483**	**10.717.913**
Transfer u nivo 1	1.107.848	(1.003.875)	(103.973)	-
Transfer u nivo 2	(302.060)	500.196	(198.136)	-
Transfer u nivo 3	(65.416)	(440.477)	505.893	-
Promene IFRS rezervisanja po osnovu promene vrednovanja	(1.500.187)	623.650	967.220	90.683
Nova produkcija*	453.801	1.325.524	420.620	2.199.945
Naplata	(344.983)	(432.778)	(882.485)	(1.660.247)
Prenos na vanbilans	-	-	-	-
Prodaja (ustupanje) potraživanja	-	-	-	-
Stanje na 31.12.2022.	**810.410**	**3.833.263**	**6.704.622**	**11.348.294**

* *Nova produkcija predstavlja klasifikaciju u okviru nivoa na dan 31. decembar 2022. godine a ne prilikom inicijalnog odobravanja.*

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Procena obezvređenja finansijskih sredstava (nastavak)

	Privreda			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2022.**
Početno stanje - 01.01.2022.	**1.325.102**	**1.958.098**	**3.141.760**	**6.424.961**
Transfer u nivo 1	90.213	(86.937)	(3.276)	-
Transfer u nivo 2	(215.016)	215.836	(820)	-
Transfer u nivo 3	(10.767)	(37.208)	47.975	-
Promene IFRS rezervisanja po osnovu promene vrednovanja	(86.786)	1.329.337	383.584	1.626.135
Nova produkcija*	724.868	719.009	928.615	2.372.492
Naplata	(431.303)	(236.822)	(980.451)	(1.648.576)
Prenos na vanbilans	-	-	-	-
Prodaja (ustupanje) potraživanja	-	-	-	-
Stanje na 31.12.2022.	**1.396.311**	**3.861.313**	**3.517.387**	**8.775.011**

* *Nova produkcija predstavlja klasifikaciju u okviru nivoa i na dan 31. decembar 2022. godine i na dan 31. decembar 2023. godine a ne prilikom inicijalnog odobravanja.*

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

(a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku*

Maksimalna izloženost kreditnom riziku Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine, pre uzimanja u obzir sredstava obezbeđenja i ostalih sredstava zaštite od kreditnog rizika, može se analizirati kroz sledeća geografska područja:

	Bilansna aktiva izložena kreditnom riziku		Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku		Ukupno 2023.
U hiljadama dinara	**Plasmani komitentima**	**Plasmani bankama**	**Plasmani komitentima**	**Plasmani bankama**	**Plasmani komitentima i bankama**
Srbija	580.260.039	178.511.895	205.810.966	582.200	965.165.101
Evropa	2.227.565	65.905.194	621.986	1.070.797	69.825.541
Amerika	31.557	21.547.283	4.506	4.958	21.588.303
Ostatak sveta	7.323	466.508	1.507	947.006	1.422.344
Ukupno	**582.526.484**	**266.430.879**	**206.438.965**	**2.604.961**	**1.058.001.290**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

Maksimalna izloženost kreditnom riziku Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine, pre uzimanja u obzir sredstava obezbeđenja i ostalih sredstava zaštite od kreditnog rizika, može se analizirati kroz sledeća geografska područja:

	Bilansna aktiva izložena kreditnom riziku		Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku		Ukupno 2022.
U hiljadama dinara	**Plasmani komitentima**	**Plasmani bankama**	**Plasmani komitentima**	**Plasmani bankama**	**Plasmani komitentima i bankama**
Srbija	551.675.536	121.119.603	195.630.446	644.031	869.069.617
Evropa	1.320.076	32.990.347	39.834	987.589	35.337.846
Amerika	33.911	5.586.964	3.756	0	5.624.630
Ostatak sveta	6.362	40.740	1.254	302.612	350.968
Ukupno	**553.035.885**	**159.737.655**	**195.675.290**	**1.934.231**	**910.383.061**

* *Prikazana bilansna aktiva izložena kreditnom riziku ne sadrži Hartije od vrednosti koje se odnose na obveznice Republike Srbije.*

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

(a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku* (nastavak)

Analiza izloženosti Banke kreditnom riziku, po sektorima, na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine:

U hiljadama dinara	Bilansna aktiva izložena kreditnom riziku*	Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku	Ukupno 2023.
Privreda	**319.751.304**	**168.433.377**	**488.184.681**
Trgovina	82.831.392	46.228.921	129.060.312
Saobraćaj i veze	26.684.836	12.590.099	39.274.935
Građevinarstvo	18.479.233	49.648.804	68.128.037
Usluge, turizam i ugostiteljstvo	31.614.689	12.219.632	43.834.322
Proizvodnja hrane i pića	23.660.479	7.481.970	31.142.449
Proizvodnja trajnih dobara	45.687.816	22.446.962	68.134.777
Poljoprivreda, lov, ribolov i šumarstvo	13.986.821	4.982.771	18.969.593
Ostalo	76.806.038	12.834.218	89.640.256
Banke	**266.430.879**	**2.604.961**	**269.035.840**
Lokalna samouprava	**10.265.361**	**233.482**	**10.498.843**
Plasmani stanovništvu	**252.509.819**	**37.772.106**	**290.281.925**
Stambeni krediti	123.497.754		123.497.754
Ostali	129.012.065	37.772.106	166.784.171
Ukupno	**848.957.363**	**209.043.926**	**1.058.001.290**

* *Prikazana bilansna aktiva izložena kreditnom riziku ne sadrži Hartije od vrednosti koje se odnose na obveznice Republike Srbije.*

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

(b) Maksimalna izloženost kreditnom riziku* (nastavak)

U hiljadama dinara	Bilansna aktiva izložena kreditnom riziku*	Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku	Ukupno 2022.
Privreda	**299.004.624**	**162.611.014**	**461.615.638**
Trgovina	96.993.783	41.998.389	138.992.172
Saobraćaj i veze	23.534.946	9.645.560	33.180.505
Građevinarstvo	18.721.635	49.978.342	68.699.977
Usluge, turizam i ugostiteljstvo	30.950.771	13.995.892	44.946.663
Proizvodnja hrane i pića	24.092.009	5.387.041	29.479.049
Proizvodnja trajnih dobara	45.000.460	21.619.620	66.620.080
Poljoprivreda, lov, ribolov i šumarstvo	14.824.003	4.607.175	19.431.178
Ostalo	44.887.018	15.378.996	60.266.014
Banke	**159.737.655**	**1.934.231**	**161.671.886**
Lokalna samouprava	**10.402.744**	**832.085**	**11.234.829**
Plasmani stanovništvu	**243.628.516**	**32.232.191**	**275.860.707**
Stambeni krediti	128.604.514	-	128.604.514
Ostali	115.024.002	32.232.191	147.256.193
Ukupno	**712.773.539**	**197.609.522**	**910.383.061**

* *Prikazana bilansna aktiva izložena kreditnom riziku ne sadrži Hartije od vrednosti koje se odnose na obveznice Republike Srbije.*

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

(b) Kvalitet portfolija

Starosna analiza neobezvređenih kredita i plasmana komitentima

Starosna analiza neobezvređenih kredita i plasmana komitentima koji su dospeli a nisu obezvređeni i prikaz nedospelih i neobezvređenih plasmana na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine, prezentovani su u sledećim tabelama:

	Plasmani komitentima i bankama*			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2023.**
Potraživanja bez docnje:	709.819.763	101.360.682	2.640.719	813.821.164
Potraživanja sa docnjom:	11.033.627	9.588.870	14.513.702	35.136.199
01-30 dana	11.033.627	7.873.828	1.088.867	19.996.322
31-60 dana	-	1.121.528	277.012	1.398.540
61-90 dana	-	593.514	574.358	1.167.873
>90 dana	-	-	12.573.464	12.573.464
Ukupno	**720.853.390**	**110.949.552**	**17.154.421**	**848.957.363**

* *Primenjena je nova definicija za obračun docnje u skladu sa novom definicijom statusa neizmirenja obaveza koja je primenjena u 2019. godini (detaljnije objašnjenje u tački 28.1).*

	Plasmani komitentima i bankama*			
U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno 2022.**
Potraživanja bez docnje:	576.148.314	101.165.494	2.778.694	680.092.502
Potraživanja sa docnjom:	11.243.134	8.766.718	12.671.185	32.681.037
01-30 dana	11.243.134	7.301.979	831.029	19.376.143
31-60 dana	-	934.925	254.321	1.189.246
61-90 dana	-	527.766	554.729	1.082.496
>90 dana	-	2.047	11.031.105	11.033.152
Ukupno	**587.391.448**	**109.932.212**	**15.449.879**	**712.773.539**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

(b) Kvalitet portfolija (nastavak)

Analiza sredstava obezbeđenja*

Analiza bilansnih i vanbilansnih stavki portfolija prema sredstvima obezbeđenja, na dan 31. decembra 2023. godine i 31. decembra 2022. godine, prikazana je kako sledi:

U hiljadama dinara	Bilansna aktiva izložena kreditnom riziku*	Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku	Ukupno 2023.
Plasmani pravnim licima:	**319.751.304**	**168.433.377**	**488.184.681**
Obezbeđeno garancijom države	15.303.853	-	15.303.853
Obezbeđeno garancijom	5.436.213	-	5.436.213
Obezbeđeno hipotekom	13.476.012	931.584	14.407.596
Obezbeđeno depozitom	2.911.462	1.105.868	4.017.330
Neobezbeđeno kolateralom	282.623.764	166.395.925	449.019.689
Plasmani bankama:	**266.430.879**	**2.604.961**	**269.035.840**
Obezbeđeno kolateralom	-	-	-
Neobezbeđeno kolateralom	266.430.879	2.604.961	269.035.840
Plasmani lokalnoj samoupravi:	**10.265.361**	**233.482**	**10.498.843**
Obezbeđeno kolateralom	-	-	-
Neobezbeđeno kolateralom	10.265.361	233.482	10.498.843
Plasmani stanovništvu:	**252.509.819**	**37.772.106**	**290.281.925**
Obezbeđeno stambenom hipotekom	109.573.655	-	109.573.655
Obezbeđeno nestambenom hipotekom	550.827	-	550.827
Obezbeđeno depozitom	1.798.469	399.628	2.198.098
Neobezbeđeno kolateralom	140.586.868	37.372.478	177.959.346
Ukupno	**848.957.363**	**209.043.926**	**1.058.001.290**

* *Prikazana bilansna aktiva izložena kreditnom riziku ne sadrži Hartije od vrednosti koje se odnose na obveznice Republike Srbije.*

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

(b) Kvalitet portfolija (nastavak)

Analiza sredstava obezbeđenja (nastavak)

U hiljadama dinara	Bilansna aktiva izložena kreditnom riziku*	Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku	Ukupno 2022.
Plasmani pravnim licima:	299.004.625	162.611.014	461.615.639
Obezbeđeno garancijom države	6.063.521	-	6.063.521
Obezbeđeno garancijom	19.360.373	-	19.360.373
Obezbeđeno hipotekom	13.716.383	887.173	14.603.556
Obezbeđeno depozitom	5.974.298	918.957	6.893.255
Neobezbeđeno kolateralom	253.890.050	160.804.884	414.694.934
Plasmani bankama:	159.737.655	1.934.231	161.671.886
Obezbeđeno kolateralom	510.341	1.132.172	1.642.513
Neobezbeđeno kolateralom	159.227.314	802.059	160.029.373
Plasmani lokalnoj samoupravi:	10.402.744	832.085	11.234.829
Obezbeđeno kolateralom	-	-	-
Neobezbeđeno kolateralom	10.402.744	832.085	11.234.829
Plasmani stanovništvu:	243.628.516	32.232.191	275.860.707
Obezbeđeno stambenom hipotekom	111.367.414	-	111.367.414
Obezbeđeno nestambenom hipotekom	1.038.509	-	1.038.509
Obezbeđeno depozitom	1.203.125	390.351	1.593.476
Neobezbeđeno kolateralom	130.019.468	31.841.840	161.861.308
Ukupno	**712.773.540**	**197.609.521**	**910.383.061**

Sva sredstva obezbeđenja su prikazana do visine potraživanja. Hipoteka kao sredstvo obezbeđenja dodatno mora zadovoljiti uslove za priznavanje propisane od strane NBS i to: da je upisana u odgovarajući registar, da za predmetnu nepokretnost postoji procena vrednosti ovlašćenog procenjivača ne starija od 3 godine (osim u slučaju stambene nepokretnosti kod koje iznos preostalog potraživanja ne prelazi 40% njene vrednosti), da vlasnik nepokretnosti nije u stečaju, da procenjena vrednost nepokretnosti umanjena za iznos svih potraživanja sa višim pravom prvenstva nije manja od vrednosti potraživanja, da se potraživanja obezbeđena hipotekom izmiruju s docnjom ne dužom od 720 dana.

Prikaz odnosa bruto stanja stambenih kredita prema vrednosti kolaterala (LTV racio) na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine dat je u sledećoj tabeli:

	U hiljadama dinara	
Stambeni LTV	**2023.**	**2022.**
< 50%	50.635.845	40.638.991
51%-70%	43.013.657	44.370.489
71%-90%	27.287.282	39.620.538
90%-100%	1.122.225	1.552.051
> 100%	1.315.379	2.422.445
Ukupno	**123.374.388**	**128.604.514**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

(b) Kvalitet portfolija (nastavak)

Analiza obezvređenih plasmana

Prikaz stanja i ispravki vrednosti obezvređenih plasmana (klase past due, unlikely to pay i doubtful) na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine dat je u sledećim tabelama:

	Ukupni plasmani		Ispravka vrednosti i rezervisanja		Ukupno 2023.
U hiljadama dinara	Bilansna izloženost	Vanbilansna izloženost	Bilansna izloženost	Vanbilansna izloženost	Neto knjigovodstvena vrednost
Pojedinačna procena	2.383.066	244.172	1.299.853	184.306	1.143.078
Grupna procena	14.771.355	352.411	10.426.240	159.672	4.537.854
Ukupno	**17.154.421**	**596.583**	**11.726.093**	**343.978**	**5.680.932**

	Ukupni plasmani		Ispravka vrednosti i rezervisanja		Ukupno 2022.
U hiljadama dinara	Bilansna izloženost	Vanbilansna izloženost	Bilansna izloženost	Vanbilansna izloženost	Neto knjigovodstvena vrednost
Pojedinačna procena	3.193.656	444.297	1.536.247	151.225	1.950.481
Grupna procena	12.256.223	361.225	8.384.594	149.413	4.083.441
Ukupno	**15.449.879**	**805.522**	**9.920.841**	**300.638**	**6.033.922**

Promena bilansne izloženosti obezvređenh plasmana (klase past due, unlikely to pay i doubtful) u 2023. godini prikazana je u sledećoj tabeli:

Početno stanje 01.01.2023.	**15.449.879**
Novi obezvređeni plasmani	6.064.436
Promena stanja obezvređenih plasmana	(3.660.287)
Prebacivanje na vanbilansnu evidenciju	(1.427.245)
Oporavak obezvređenih plasmana	727.638
Stanje na 31.12.2023.	**17.154.421**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

(b) Kvalitet portfolija (nastavak)

Analiza restrukturiranih plasmana

Prikaz stanja bilansne aktive i ispravki vrednosti reprogramiranih plasmana dan 31. decembra 2023. godine i 31. decembra 2022. godine dat je su sledećim tabelama:

	Bilansna aktiva izložena kreditnom riziku		Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku		Ukupno 2023.
U hiljadama dinara	**Plasmani komitentima**	**Plasmani bankama**	**Plasmani komitentima**	**Plasmani bankama**	**Plasmani komitentima i bankama**
Restrukturirana potraživanja:					
Stanje potraživanja	**3.705.148**	-	**-**	-	**3.705.148**
Nivo obezvređenja 1	-	-	-	-	-
Nivo obezvređenja 2	1.396.265	-	-	-	1.396.265
Nivo obezvređenja 3	2.308.883	-	-	-	2.308.883
Ispravka vrednosti	**(1.406.496)**	**-**	**-**	**-**	**(1.406.496)**
Nivo obezvređenja 1	-	-	-	-	-
Nivo obezvređenja 2	(158.148)	-	-	-	(158.148)
Nivo obezvređenja 3	(1.248.348)	-	-	-	(1.248.348)
Neto stanje	**2.298.652**	**-**	**-**	-	**2.298.652**

	Bilansna aktiva izložena kreditnom riziku		Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku		Ukupno 2022.
U hiljadama dinara	**Plasmani komitentima**	**Plasmani bankama**	**Plasmani komitentima**	**Plasmani bankama**	**Plasmani komitentima i bankama**
Restrukturirana potraživanja:					
Stanje potraživanja	**7.351.044**	-	**5.549**	-	**7.356.592**
Nivo obezvređenja 1	-	-	-	-	-
Nivo obezvređenja 2	5.094.342	-	5.549	-	5.099.890
Nivo obezvređenja 3	2.256.702	-	-	-	2.256.702
Ispravka vrednosti	**(2.096.983)**	-	**-10**	-	**(2.096.993)**
Nivo obezvređenja 1	-	-	-	-	-
Nivo obezvređenja 2	(815.228)	-	-10	-	(815.239)
Nivo obezvređenja 3	(1.281.754)	-	-	-	(1.281.754)
Neto stanje	**5.254.060**	**-**	**5.539**	-	**5.259.599**

Početno stanje - 01.01.2023.	**7.356.592**
Nova restrukturirana potraživanja tokom perioda	5.293.388
Promena stanja restrukturiranih potraživanja	(3.930.933)
Prestanak statusa restrukturiranih potraživanja	(5.013.899)
Stanje na 31.12.2023.	**3.705.148**

Reprogramiranim potraživanjima smatraju se sva potraživanja kod kojih je izmenom prethodno ugovorenih uslova došlo do omogućavanja određenih olakšica klijentu kao što su: rok izmirivanja obaveza, dinamika izmirivanja obaveza, kamatna stopa, i drugo.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.1. Kreditni rizik (nastavak)

(b) Kvalitet portfolija (nastavak)

Analiza faktora kreditne konverzije

Pregled faktora kreditne konverzije (CCF) za vanbilansne stavke u portfoliju na dan 31. decembra 2023. i 31. decembra 2022. godine, prikazan je kako sledi:

	Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku			Ukupno 2023.
U hiljadama dinara	Plasmani komitentima	Plasmani bankama	Plasmani stanovništvu	Plasmani komitentima i bankama
CCF				
20%	128.474.797	1.882.530	19.672.232	150.029.560
22%	-	-	1.447.813	1.447.813
26%	1.867.645	-	-	1.867.645
28%	-	-	1.225.155	1.225.155
30%	-	-	870.869	870.869
32%	7.678.440	-	-	7.678.440
33%	271.589	-	-	271.589
44%	-	-	3.273.113	3.273.113
45%	-	-	330.492	330.492
47%	1.471.891	-	-	1.471.891
48%	-	-	1.887.718	1.887.718
50%	25.464.850	722.431	2.476	26.189.757
60%	-	-	7.202.048	7.202.048
64%	-	-	567.828	567.828
82%	-	-	154.716	154.716
89%	-	-	42.853	42.853
100%	3.437.648	-	1.094.793	4.532.440
Ukupno	**168.666.859**	**2.604.961**	**37.722.106**	**209.043.926**

	Vanbilansne stavke izložene kreditnom riziku			Ukupno 2022.
U hiljadama dinara	Plasmani komitentima	Plasmani bankama	Plasmani stanovništvu	Plasmani komitentima i bankama
CCF				
20%	113.916.486	1.357.164	16.140.778	131.414.428
23%	-	-	1.306.912	1.306.912
26%	1.388.032	-	-	1.388.032
32%	7.545.153	-	1.348.338	8.893.491
33%	230.939	-	-	230.939
34%	-	-	1.005.893	1.005.893
47%	1.454.063	-	272.869	1.726.932
50%	32.778.344	577.067	1.457.307	34.812.718
53%	-	-	3.043.532	3.043.532
58%	-	-	1.053.577	1.053.577
66%	-	-	4.653.839	4.653.839
68%	-	-	640.543	640.543
84%	-	-	135.081	135.081
92%	-	-	61.611	61.611
100%	6.130.083	-	1.111.911	7.241.994
Ukupno	**163.443.100**	**1.934.231**	**32.232.191**	**197.609.522**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.2. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima

Sektor za upravljanje rizicima je odgovoran za merenje i praćenje stanja likvidnosti kao i za redovnu izradu izveštaja koji prikazuju uticaj pomeranja različitih kategorija aktive i pasive Banke na likvidnosnu poziciju Banke. Sistem upravljanja rizikom likvidnosti je usklađen sa merama i kriterijumima propisanim kako od strane Matične banke, tako i regulatornim normama definisanim od strane Narodne banke Srbije.

Osnovne aktivnosti sistema upravljanja rizikom likvidnosti podrazumevaju:

- projektovanje priliva i odliva gotovine;
- postavljanje i praćenje indikatora likvidnosti;
- merenje i praćenje likvidnosti banke;
- praćenje pokazatelja krize likvidnosti; i
- pripremanje izveštaja za rukovodstvo.

Sistem praćenja i merenja rizika likvidnosti se bazira na sledećim osnovnim merama:

- Regulatorni pokazatelji likvidnosti: pokazatelj pokrića likvidnom aktivom – LCR (uključujući LCR po značajnim valutama), pokazatelj likvidnosti i uži pokazatelj likvidnosti.

Regulatorni pokazatelj likvidnosti

Pokazatelj pokrića likvidnom aktivom - LCR

Primenjujući smernice Evropske bankarske uprave (EBA) i Bazel III regulative i poštujući specifičnosti srpskog tržišta i makroekonomskog okruženja, Narodna banka Srbije u skadu sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti zahteva izveštavanje o regulatornom pokazatelju likvidnosti LCR (pokazatelj pokrića likvidnom aktivom). LCR pokazatelj ima za cilj da obezbedi adekvatan nivo visoko likvidne aktive banke (gotovina ili aktiva koja može biti konvertovana u gotovinu bez ili sa malim gubitkom vrednosti) u cilju zadovoljenja potreba za likvidnošću u periodu od 30 dana stres scenarija.

Odluka o upravljanju rizikom likvidnost banke propisana od strane Narodne banke Srbije je skoro u potpunosti usklađena sa Bazel III regulativom odnosno Delegiranom uredbom (EU) 2015/91, međutim potrebno je napomenuti da postoje razlike u obračunu lokalnog LCR pokazatelja u sledećim aspektima:

- Višak likvidnosti na računu obavezne rezerve se obračunava na datum izveštavanja, a ne kao prosek;
- Nema primene korektivnih faktora na obveznice Republike Srbije u domaćoj i stranoj valuti;
- Više stope odliva su primenjene na depozite stanovništva koji nisu izraženi u dinarima, evrima ili valuti države članice Evropske unije. Naime, evro i ostale valute država članica EU se tretiraju kao domaća valuta u skladu sa regulativom propisanom od strane Narodne Banke Srbije;
- Manjak obavezne rezerve se ne tretira kao odliv; i
- Ugovoreni prilivi po osnovu potraživanja po kojima ne postoji docnja duža od pet dana su uključeni u prilive likvidnih sredstava (ne postoji definisan prag od pet dana u regulativi EU).

LCR pokazatelj zahtevan od strane regulatora je bio znatno iznad zahtevanog limita (100%) tokom 2023. godine uz prosečnu vrednost koja črtiri puta prevazilazi vrednost propisanog limita od 1.0 (100%).

LCR	31. decembar	Prosek	Maksimum	Minimum
2023. godina	4.11	2.27	4.11	1.70
2022. godina	2.22	2.29	3.37	1.69

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.2. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima (nastavak)

Banka na mesečnom nivou obračunava i LCR pokazatelj po značajnim valutama u skladu sa Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisanom od strane Narodne banke Srbije. LCR pokazatelj se izveštava mesečno ALCO odboru po najznačajnijim valutama (RSD i EUR). Na dan 31. decembra 2023. godine LCR iznosi 2,76 (31. decembra 2022.: je iznosio 4,63) za poziciju likvidnosti u domaćoj valuti i 1,23 (31. decembra 2022.: 0,37) za poziciju likvidnosti u evrima.

Pokazatelj likvidnosti i uži pokazatelj likvidnosti

U 2023. godini regulatorni pokazatelj likvidnosti i uži pokazatelj likvidnosti su bili znatno iznad zakonom propisanog limita. Prosečni regulatorni pokazatelj likvidnosti i uži pokazatelj likvidnosti su bili znatno iznad zahtevanog nivoa (najmanje 1.0 ako se obračunava kao prosek pokazatelja likvidnosti za sve radne dane u mesecu odnosno najmanje 0.7 kada se obračunava kao prosek užeg pokazatelja likvidnosti za sve radne dane u mesecu).

Pokazatelj likvidnosti	**31. decembar**	**Prosek**	**Maksimum**	**Minimum**
2023. godina	**2.24**	**2.04**	**2.29**	**1.73**
2022. godina	**1.88**	**1.87**	**2.15**	**1.51**
Uži pokazatelj likvidnosti	**31. decembar**	**Prosek**	**Maksimum**	**Minimum**
2023. godina	**1.65**	**1.41**	**1.70**	**1.17**
2022. godina	**1.47**	**1.47**	**1.68**	**1.17**

Tabela u prilogu predstavlja strukturu ukupne likvidne rezerve Banke na dan 31. decembra 2023. godine:

U hiljadama dinara

Likvidna rezerva	**Knjigovodstvena vrednost/ fer vrednost**	**Haircut**	**Raspoloživa vrednost**
Obavezna rezerva prema Centralnoj banci iznad zahtevanog nivoa za obračunski period:	22.671.676	0%	22.671.676
- od toga dinarska obavezna rezerva	22.671.676	0%	22.671.676
- od toga devizna obavezna rezerva	0	0%	0
Reverzne repo transakcije sa Centralnom bankom	60.000.000	0%	60.000.000
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	30.329.686	0%	30.329.686
Neopterećene raspoložive hartije od vrednosti izdate od strane Republike Srbije:	51.925.427		32.175.343
- od toga emitovane u domaćoj valuti	39.696.557	35%	25.802.762
- od toga emitovane u evrima	11.583.503	50%	5.791.752
- od toga Eurobondovi emitovani u eurima	645.366	10%	580.829
Ukupna likvidna rezerva	**164.926.789**		**145.176.705**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.2. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima (nastavak)

Tabela u prilogu predstavlja strukturu ukupne likvidne rezerve Banke na dan **31. decembra 2022. godine**:

U hiljadama dinara

Likvidna rezerva	Knjigovodstvena vrednost/ fer vrednost	Haircut	Raspoloživa vrednost
Obavezna rezerva prema Centralnoj banci iznad zahtevanog nivoa za obračunski period:	17.991.917	0%	17.991.917
- od toga dinarska obavezna rezerva	17.117.247	0%	17.117.247
- od toga devizna obavezna rezerva	874.670	0%	874.670
Reverzne repo transakcije sa Centralnom bankom	20.000.000	0%	20.000.000
Deponovani viškovi likvidnih sredstava kod Centralne banke	30.000.000		30.000.000
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	28.469.324	0%	28.469.324
Neopterećene raspoložive hartije od vrednosti izdate od strane Republike Srbije:	55.360.051		34.362.897
- od toga emitovane u domaćoj valuti	44.552.476	35%	28.959.109
- od toga emitovane u evrima	10.807.575	50%	5.403.787
Ukupna likvidna rezerva	**151.821.291**		**130.824.138**

Struktura ukupne likvidne rezerve je sledeća: obavezna rezerve prema centralnoj banci iznad zahtevanog nivoa za obračunski period u domaćoj i stranoj valuti na koju se primenjuje haircut 0%, reverzne repo transakcije sa centralnom bankom, gotovina i gotovinski ekvivalenti (uključujući i zlato) na koji se primenjuje haircut 0%, obveznice izdate od strane Republike Srbije u domaćoj i stranoj valuti na koje se primenjuje unapred definisan korektivni faktor (haircut) od 10, 35% ili 50%.

Na dan 31. decembra 2023. godine, stanje neopterećenih raspoloživih finansijskih sredstava izdatih od strane Republike Srbije iznosi RSD 51.925.427 hiljada (2022. godina: RSD 55.360.051 hiljade) od čega je RSD 39.696.557 hiljada emitovano u domaćoj valuti (2022. godina: RSD 44.552.476 hiljada), RSD 12.228.869 hiljade u evrima (2022. godina: RSD 10.807.575 hiljada).

U okviru obračuna likvidne rezerve, a u skladu sa Politikom upravljanja rizikom likvidnosti, nisu uključena stanja deviznih računa u stranoj valuti iako ona predstavljaju likvidna sredstva kojima Banka može bez ograničenja raspolagati.

Na dan 31. decembra 2023. godine, stanje nostro računa u stranoj valuti iznosilo je RSD 87,362,338 hiljade (2022. godina: RSD 31.114.844 hiljada na nostro računima.

Valutna struktura gotovine na nostro računima je na izveštajni dan iznosila: EUR – RSD 59,515,525hiljada (2022. godina: RSD 24.881.839 hiljada), USD – RSD 20,816,556 hiljade (2022. godina: 5.561.334 hiljade), GBP – RSD 84,821 hiljade (2022. godina: RSD 66.674 hiljada), CAD – RSD 757,087hiljada (2022. godina: RSD 50.894 hiljada), AUD – RSD 482,338hiljada (2022. godina: RSD 58.629 hiljada), DKK – RSD 73,180hiljade (2022. godina: RSD 17.457 hiljada), CHF – RSD 5,288,342 hiljada (2022. godina: RSD 140.163 hiljada), SEK – RSD 257,904 hiljada (2022. godina: RSD 314.247 hiljade), RUB – RSD 2,341hiljada (2022. godina: RSD 8.589 hiljada) i ostale valute – RSD 84,245 hiljada (2022. godina: RSD 15.018 hiljade).

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.2. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima (nastavak)

Tabela u nastavku predstavlja analizu rokova preostale ročnosti sredstava i obaveza Banke na bazi nediskontovanog novčanog toka na dan 31. decembra 2023. godine:

U hiljadama dinara	Knjigovodstvena vrednost	Bruto nominalna vrednost	Do mesec dana	Od mesec do tri meseca	Od tri meseca do godinu dana	Od godinu dana do pet godina	Preko pet godina	Bez definisane ročnosti
AKTIVA								
Gotovina i sredstva kod centralne banke	145.416.663	145.416.663	145.416.663					
Potraživanja po osnovu derivata	80.353	80.353						80.353
Hartije od vrednosti	57.722.864	61.198.236	15.490.714	17.701	5.903.973	39.785.290		556
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	157.125.902	157.414.477	152.028.310	747.932	3.160.557	1.362.280	100.524	14.873
Krediti i potraživanja od komitenata	534.022.332	668.230.926	23.022.181	41.465.307	150.784.319	282.191.000	170.598.163	169.956
Investicije u zavisna društva	1.199.472	1.199.472						1.199.472
UKUPNA AKTIVA	**895.567.586**	**1.033.540.126**	**335.957.867**	**42.230.941**	**159.848.850**	**323.338.570**	**170.698.687**	**1.465.211**

U hiljadama dinara	Knjigovodstvena vrednost	Bruto nominalna vrednost	Do mesec dana	Od mesec do tri meseca	Od tri meseca do godinu dana	Od godinu dana do pet godina	Preko pet godina	Bez definisane ročnosti
PASIVA								
Obaveze po osnovu derivata	1.586	1.586						1.586
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	68.454.547	73.540.853	13.704.779	6.368.982	17.848.322	29.653.820	5.521.516	443.435
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	709.686.211	744.283.328	541.817.042	28.199.253	96.408.756	57.915.189	17.536.696	2.406.391
UKUPNO OBAVEZE	**778.142.344**	**817.825.766**	**555.521.820**	**34.568.236**	**114.257.077**	**87.569.009**	**23.058.212**	**2.851.412**
UKUPNO KAPITAL		**110.818.201**						**110.818.201**
UKUPNO PASIVA		**928.643.967**	**555.521.820**	**34.568.236**	**114.257.077**	**87.569.009**	**23.058.212**	**113.669.613**
ROČNA NEUSKLAĐENOST			**(219.563.953)**	**7.662.705**	**45.591.773**	**235.769.561**	**147.640.475**	**(112.204.402)**
KUMULATIVNI GAP			**(219.563.953)**	**(211.901.248)**	**(166.309.475)**	**69.460.086**	**217.100.561**	

Tabela o analizi preostale ročnosti sredstava i obaveza Banke na dan 31. decembra 2023. godine prikazuje buduće novčane tokove primenom izuzetno konzervativnih pretpostavki, kao što je istovremeno dospeće svih depozita po viđenju u narednih mesec dana. Kumulativni gep za ilustrativne svrhe je prikazan primenom konzervativnih pretpostavki s obzirom na to da depoziti po viđenju predstavljaju izuzetno stabilan izvor finansiranja posmatrajući vremenske serije stanja depozita po viđenju u prethodnim godinama.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.2. Rizik likvidnosti i upravljanje finansijskim sredstvima (nastavak)

Tabela u nastavku predstavlja analizu rokova preostale ročnosti sredstava i obaveza Banke na bazi nediskontovanog novčanog toka na dan 31. decembra 2022. godine:

U hiljadama dinara	Knjigovodstvena vrednost	Bruto nominalna vrednost	Do mesec dana	Od mesec do tri meseca	Od tri meseca do godinu dana	Od godinu dana do pet godina	Preko pet godina	Bez definisane ročnosti
AKTIVA								
Gotovina i sredstva kod centralne banke	153.092.550	153.092.550	153.092.550	-	-	-	-	-
Potraživanja po osnovu derivata	468.597	468.597	-	-	-	-	-	468.597
Hartije od vrednosti	61.269.872	63.074.235	9.903.915	7.693.209	20.218.355	25.258.191	-	564
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	70.294.972	70.511.869	65.779.107	773.902	2.483.842	1.287.331	112.151	75.535
Krediti i potraživanja od komitenata	513.000.029	640.554.210	30.563.967	39.088.430	131.389.461	260.206.229	179.983.787	(677.665)
Investicije u zavisna društva	1.199.472	1.199.472	-	-	-	-	-	1.199.472
UKUPNA AKTIVA	**799.325.492**	**928.900.933**	**259.339.540**	**47.555.541**	**154.091.658**	**286.751.752**	**180.095.938**	**1.066.503**

U hiljadama dinara	Knjigovodstvena vrednost	Bruto nominalna vrednost	Do mesec dana	Od mesec do tri meseca	Od tri meseca do godinu dana	Od godinu dana do pet godina	Preko pet godina	Bez definisane ročnosti
PASIVA								
Obaveze po osnovu derivata	8.305	8.305	-	-	-	-	-	8.305
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	92.094.541	95.458.775	12.769.234	20.473.094	30.947.256	23.707.418	7.287.356	274.416
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	612.850.509	616.721.158	512.193.091	15.818.303	63.530.792	21.803.002	2.462.331	913.639
UKUPNO OBAVEZE	**704.953.355**	**712.188.238**	**524.962.325**	**36.291.397**	**94.478.048**	**45.510.421**	**9.749.687**	**1.196.360**
UKUPNO KAPITAL		**97.768.861**						**97.768.861**
UKUPNO PASIVA		**809.957.099**	**524.962.325**	**36.291.397**	**94.478.048**	**45.510.421**	**9.749.687**	**98.965.221**
ROČNA NEUSKLAĐENOST			**(265.622.785)**	**11.264.144**	**59.613.610**	**241.241.331**	**170.346.251**	**(265.622.785)**
KUMULATIVNI GAP			**(265.622.785)**	**(254.358.641)**	**(194.745.031)**	**46.496.300**	**216.842.551**	

Tabela o analizi preostale ročnosti sredstava i obaveza Banke na dan 31. decembra 2022. godine prikazuje buduće novčane tokove primenom izuzetno konzervativnih pretpostavki, kao što je istovremeno dospeće svih depozita po viđenju u narednih mesec dana. Kumulativni gep za ilustrativne svrhe je prikazan primenom konzervativnih pretpostavki s obzirom na to da depoziti po viđenju predstavljaju izuzetno stabilan izvor finansiranja posmatrajući vremenske serije stanja depozita po viđenju u prethodnim godinama.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.3. Tržišni rizik

U 2023. godini, Banka je sticala pozicije Knjige trgovanja i shodno tome bila izložena kamatnom i cenovnom riziku koji mogu nastati po osnovu Knjige trgovanja. Knjiga trgovanja se odnosi na portfolio derivata i to deviznih forward i kamatnih swap transakcija iniciranih od strane klijenata. Obično su knjigu trgovanja sačinjavale i državne obveznice koje su klasifikovane kao držane za trgovanje, ali na početku rusko-ukrajinskog sukoba, Banka je bila izložena velikom uticaju povećanog rizika države Srbije (koji se koristi za obračun fer vrednosti i VaR indikatora za obveznice) što je posledično dovelo do privremene obustave kupovine obveznica klasifikovanih kao one koje se drže za trgovanje, od strane Matične banke. Tako da u toku 2023. godine nije bilo registrovanog proboja limita koji definiše maksimalnu nominalnu vrednost obveznica u Knjizi trgovanja. Sa druge strane, Bankarska knjiga je bila izložena deviznom riziku, uz registrovan proboj limita dozvoljen od strane dva člana Izvršnog odbora u toku 2023. godine.

Devizni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promene deviznog kursa. Bankarsko poslovanje u različitim valutama uslovljava izloženost oscilacijama deviznih kurseva više valuta.

Banka poseduje sistem merenja deviznog rizika koji se zasniva na limitima prvog i drugog reda.

Limitom prvog reda se smatra FX VaR limit koji se obračunava i izveštava na dnevnom nivou. Metodologija obračuna FX VaR je propisana regulativom ISP Grupe koja primenjuje EWMA istorijski metod, sa intervalom poverenja od 99% i vremenskim horizontom od jednog dana. FX VaR se obračunava na poziciju po svakoj valuti, kako zbog zahteva Matične banke, tako i zbog povećanje volatilnosti nekih valuta koje Banka ima u svom portfoliju. Ipak, vrednost izračunatog FX VaR je najvećim delom određena volatilnošću EUR jer je tokom 2023. godine učešće EUR u proseku iznosilo 86,00% ukupne otvorene devizne pozicije.

Limitom drugog reda se smatra limit neto otvorene devizne pozicije koja predstavlja razliku između devizno osetljive aktive i devizno osetljive pasive. Izloženost po osnovu limita drugog reda se obračunava i izveštava na dnevnom nivou. U toku 2023. godine nije se menjao nivo limita prvog reda odnosno FX VaR limit dok je limit drugog reda tj. neto otvorene devizne pozicije povećan. U toku prvog kvartala 2023. godine registrovan je proboj limita otvorene devizne pozicije, međutim potrebno je istaći da je to posledica unapred odobrenih i dogovorenih poslovnih akcija koje zahtevaju da otvorena devizna pozicija ne bude zatvorena neposredno, već u roku od nekoliko dana.

U toku 2023. godine, Banka je bila usklađena sa regulatornim pokazateljem deviznog rizika koji je izražen kao 20% regulatornog kapitala. Na dan 31. decembra 2023. godine regulatorni pokazatelj deviznog rizika je iznosio 0,46%. Obzirom da je regulatorni pokazatelj deviznog rizika ispod 2%, Banka nije obračunala kapitalni zahtev na 31. decembar 2023.godine.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.3. Tržišni rizik (nastavak)

Tabela u nastavku predstavlja otvorenu deviznu poziciju Banke na dan 31. decembra 2023. godine:

U hiljadama dinara	Knjigovodstvena vrednost	Otvorena devizna pozicija		
		Ukupno	Trgovačka knjiga	Bankarska knjiga
Aktiva u skladu sa tržišnim rizicima	910.184.824	522.908.900		522.908.900
Gotovina i sredstva kod centralne banke	145.416.663	53.328.853		53.328.853
Hartije od vrednosti	57.722.864	12.310.630		12.310.630
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	157.125.902	95.395.923		95.395.923
Krediti i potraživanja od komitenata	534.022.332	360.332.470		360.332.470
Ostala sredstva	15.897.063	1.541.024		1.541.024
Pasiva u skladu sa tržišnim rizicima	**799.588.399**	**478.055.040**		**478.055.040**
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	68.454.547	52.431.524		52.431.524
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	709.686.211	418.242.153		418.242.153
Ostale obaveze	21.447.641	7.381.364		7.381.364
Finansijski derivati koji utiču na deviznu poziciju a vode se u vanbilansu Banke	(36.280.043)	(36.280.043)	(3.008.719)	(33.271.323)
Ispravka vrednosti	22.401.532	(8.731.725)		(8.731.725)
Neto otvorena devizna pozicija		**(157.907)**	**(3.008.719)**	**2.850.812**

Tabela u nastavku predstavlja otvorenu deviznu poziciju Banke na dan 31. decembra 2022. godine:

U hiljadama dinara	Knjigovodstvena vrednost	Otvorena devizna pozicija		
		Ukupno	Trgovačka knjiga	Bankarska knjiga
Aktiva u skladu sa tržišnim rizicima	808.147.888	483.328.598		483.328.598
Gotovina i sredstva kod centralne banke	153.092.550	58.500.789		58.500.789
Hartije od vrednosti	61.269.872	10.854.264		10.854.264
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	70.294.972	44.688.065		44.688.065
Krediti i potraživanja od komitenata	513.000.029	368.437.984		368.437.984
Ostala sredstva	10.490.465	847.496		847.496
Pasiva u skladu sa tržišnim rizicima	**723.930.740**	**455.843.733**		**455.843.733**
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	92.094.541	80.515.035		80.515.035
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	612.850.509	365.342.116		365.342.116
Ostale obaveze	18.985.690	9.986.581		9.986.581
Finansijski derivati koji utiču na deviznu poziciju a vode se u vanbilansu Banke	(19.873.114)	(19.873.114)	(961.627)	(18.911.487)
Ispravka vrednosti	20.290.127	(8.014.024)		(8.014.024)
Neto otvorena devizna pozicija		**(402.272)**	**(961.627)**	**559.355**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.3. Tržišni rizik (nastavak)

Tabela u nastavku predstavlja valutnu strukturu otvorene devizne pozicije Banke na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine:

Neto otvorena devizna pozicija po valutama	2023.	2022.
		U hiljadama dinara
EUR	(349.692)	(567.626)
USD	2.570	(1.882)
CHF	12.594	5.140
Ostale valute	81.023	74.689
Zlato i drugi plemeniti metali	95.599	87.408
Ukupno	**(157.907)**	**(402.272)**

Devizni VaR	31. decembar	Prosek	Maksimum	Minimum
				U evrima
2023. godina	2.115	4.570	98.464	1.125
2022. godina	3.651	41.669	144.653	1.347

Scenario	Efekat 2023.	Efekat 2022
		U hiljadama dinara
10% depresijacija dinara	(15.791)	(40.227)
20% depresijacija dinara	(31.581)	(80.454)

28.4. Rizik od promene kamatnih stopa

Kamatni rizik je rizik smanjenja profita ili neto vrednosti imovine Banke usled promena u visini kamatnih stopa. Izloženost kamatnom riziku zavisi od odnosa kamatno osetljive aktive i pasive Banke.

Kamatni rizik se računa odvojeno za Knjigu trgovanja (HFT - portfolio hartija od vrednosti namenjenih trgovanju koji se sastoje od obveznica i derivata odnosno deviznih forward i kamatnih swap transakcija) odnosno za Bankarsku knjigu (predstavlja sve što nije knjiga trgovanja).

Metodologija ISP Grupe za obračun kamatnog rizika koja je usvojena i od strane Banke kroz interna dokumenta i tehničko rešenje ERMAS net 5 podrazumeva: tretman margine kao fiksnog budućeg novčanog toka, obračun budućih novčanih tokova korišćenjem FTP cena umesto ugovorenih cena, modeliranje depozita po viđenju kao i tretmana prevremene otplate kredita i prilagođavanje novčanih tokova (Cash Flow Adjustment) za očekivani kreditni gubitak (expected loss). Primenjujući smernice Evropske bankarske uprave (EBA) i Bazel III regulative, Matična banka kontinuirano unapređuje metodologiju i smernice koje se tiču kamatnog rizika. U skladu sa novim EBA smernicama odnosno smernicama Matične banke tokom 2023.godine izvršene su modifikacije pri obračunu kamatnog rizika (čija će primena biti u 2024. godini) a tiču se povećanja broja vremenskih korpi, mogućnosti uključivanja i isključivanja očekivanih kreditnih gubitaka (EL) u kalkulaciju kao i prelazak na bezrizične stope umesto obračuna po FTP stopama. Dokumenta Banke kojima se definiše upravljanje kamatnim rizikom, Politika upravljanja kamatnim rizikom bankarske knjige i Pravilnik - Merenje i kontrola kamatnog rizika u Bankarskoj knjizi, su usklađena sa datim aktima Matične banke.

Mere koje se koriste za obračun kamatnog rizika u Bankarskoj knjizi a po osnovu kojih postoje uspostavljeni limiti koji se prate na mesečnom nivou su osetljivost neto vrednosti imovine na promenu kamatne stope od 100 baznih poena i osetljivost kamatnih prihoda i rashoda na promenu kamatnih stopa od 50 baznih poena. U toku 2023. godine oba navedena limita izloženosti riziku kamatne stope bankarske knjige su povećana na zahtev Banke. Banka je bila u skladu sa propisanim limitima od strane Matične banke u toku 2023. godine.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.4. Rizik od promene kamatnih stopa (nastavak)

Osetljivost neto vrednosti imovine na promenu tržišnih kamatnih stopa od +/-100 baznih poena kao i četiri scenarija koja posmatraju neparalelna pomeranja krive prinosa (steepener, flattener, short rate up and short rate down) odnosno osetljivost kamatnih prihoda i rashoda na promenu od +/-50, +/-100 i, +/-200 baznih se izračunava, prati i dostavlja ALCO odboru, kao i Matičnoj banci na mesečnom nivou. Na kvartalnom nivou Banka obračunava navedene indikatore u skladu sa šest definisanih scenarija zahtevanih Bazel III regulativom kao i na paralelnu promenu tržišnih kamatnih stopa od +/-200 baznih poena, koje prati i dostavlja ALCO odboru kao i Matičnoj banci.

U toku 2023. godine, nivo VaR limita izloženosti riziku kamatne stope kako bankarske knjige tako i knjige trgovanja je povećan na zahtev Matične banke.

Kamatni rizik se meri i izveštava na dnevnom nivou za portfolio hartija od vrednosti koje se drže za prikupljanje novčanih sredstava i prodaju (HTCS) kao i za portfolio hartija od vrednosti namenjenih trgovanju (HFT). Za HTCS, HFT portfolio, kao i total portfolio na dnevnom nivou se računaju i izveštavaju sledeće mere kamatnog rizika: IRR VaR, duracija i stres test (scenario promene od 100 baznih poena i 200 baznih poena).

Prihvatljiv nivo kamatnog rizika je definisan limitom na najveću moguću vrednost pod kamatnim rizikom (IRR VaR) za portfolio hartija od vrednosti koje se drže za prikupljanje novčanih sredstava i prodaju kao i za portfolio hartija od vrednosti namenjenih trgovanju.

Vrednost pod kamatnim rizikom (IRR VaR) predstavlja najveći mogući gubitak vrednosti portfolija hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju odnosno hartija od vrednosti namenjenih trgovanju na dnevnom nivou koji Banka može da pretrpi usled promene kretanja kamatnih stopa. Metodologija obračuna IRR VaR je propisana regulativom ISP Grupe koja primenjuje EWMA istorijski metod, sa intervalom poverenja od 99% i vremenskim horizontom od jednog dana. U toku 2023. godine nije bilo registrovanog proboja VaR limita za HFT, HTCS i total portfolio.

Pored regularnih VaR limita, Banka dnevno prati i izveštava o stresnim VaR pokazateljima kao dodatnim merama rizika. Indikatori stresnog VaR-a se obračunavaju na isti način kao i regularni, sa razlikom što se za obračun stresnog uzima unapred definisan stresni period i svaka opservacija u tom preiodu ima isti ponder tj. daje joj se ista važnost. U prvom kvartalu 2023. godine promenjen je stresni period od strane Matične banke tako što je uzet period sa izraženijim oscilacijama što je dovelo da povećanja svih stresnih VaR pokazatelja. Naime, u prvom kvartalu došlo je i do proboja stresnog VaR limta knjige trgovanja (koji uključuje i devizni rizik). Prekoračenje limita, koje je trajalo dva uzastopna dana, prouzrokovano je dugom deviznom pozicijom (zbog najavljene devizne transakcije sa korporativnim klijentom) koja je dovela do generisanja značajnog deviznog stresnog VaR-a. U toku 2023. godine nije bilo drugih registrovanih proboja stresnih VaR pokazatelja.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.4. Rizik od promene kamatnih stopa (nastavak)

Tabela u nastavku predstavlja otvorenu kamatnu poziciju Banke (Repricing Gap) na dan 31. decembra 2023. godine:

U hiljadama dinara	Do mesec dana	Od mesec do tri meseca	Od tri meseca do godinu dana	Od godinu dana do pet godina	Preko pet godina	Bez definisane ročnosti	Ukupno
AKTIVA							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	145.416.663	-	-	-	-	-	145.416.663
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	-	-	-	80.353	80.353
Hartije od vrednosti	13.805.072	-	5.696.461	38.220.774	-	557	57.722.864
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	152.056.037	692.533	3.007.365	1.259.452	95.642	14.873	157.125.902
Krediti i potraživanja od komitenata	20.259.350	35.331.396	127.431.659	222.890.578	127.939.393	169.956	534.022.332
Investicije u zavisna društva	-	-	-	-	-	1.199.472	1.199.472
UKUPNA AKTIVA	**331.537.122**	**36.023.929**	**136.135.485**	**262.370.804**	**128.035.035**	**1.465.211**	**895.567.586**

U hiljadama dinara	Do mesec dana	Od mesec do tri meseca	Od tri meseca do godinu dana	Od godinu dana do pet godina	Preko pet godina	Bez definisane ročnosti	Ukupno
PASIVA	-	-	-	-	-	-	-
Obaveze po osnovu derivata	-	-	-	-	-	1.586	1.586
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama. drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	13.486.578	6.077.701	16.242.139	26.989.108	5.215.587	443.434	68.454.547
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	541.436.874	26.883.015	91.292.458	46.178.172	1.541.309	2.354.383	709.686.211
UKUPNO OBAVEZE	**554.923.452**	**32.960.716**	**107.534.597**	**73.167.280**	**6.756.896**	**2.799.403**	**778.142.344**
UKUPNO KAPITAL						**110.818.201**	**110.818.201**
UKUPNO PASIVA	**554.923.452**	**32.960.716**	**107.534.597**	**73.167.280**	**6.756.896**	**113.617.604**	**888.960.545**
ROČNA NEUSKLAĐENOST	**(223.386.330)**	**3.063.213**	**28.600.888**	**189.203.524**	**121.278.139**		
KUMULATIVNI GAP	**(223.386.330)**	**(220.323.117)**	**(191.722.229)**	**(2.518.705)**	**118.759.434**		

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.4. Rizik od promene kamatnih stopa (nastavak)

Tabela u nastavku predstavlja otvorenu kamatnu poziciju Banke (Repricing Gap) na dan 31. decembra 2022. godine:

U hiljadama dinara	Do mesec dana	Od mesec do tri meseca	Od tri meseca do godinu dana	Od godinu dana do pet godina	Preko pet godina	Bez definisane ročnosti	Ukupno
AKTIVA							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	153.092.550	-	-	-	-	-	153.092.550
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	-	-	-	468.597	468.597
Hartije od vrednosti	9.254.986	13.395.640	19.603.947	19.014.734	-	565	61.269.872
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	68.973.786	256.497	676.752	310.964	1.437	75.536	70.294.972
Krediti i potraživanja od komitenata	184.646.097	135.581.437	61.221.453	113.897.931	18.330.776	-677.665	513.000.029
Investicije u zavisna društva	-	-	-	-	-	1.199.472	1.199.472
UKUPNA AKTIVA	**415.967.419**	**149.233.574**	**81.502.152**	**133.223.629**	**18.332.213**	**1.066.505**	**799.325.492**

U hiljadama dinara	Do mesec dana	Od mesec do tri meseca	Od tri meseca do godinu dana	Od godinu dana do pet godina	Preko pet godina	Bez definisane ročnosti	Ukupno
PASIVA							
Obaveze po osnovu derivata						8.305	8.305
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama. drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	12.546.471	34.815.278	35.738.468	5.455.780	3.264.128	274.416	92.094.541
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	512.021.720	15.709.928	62.059.825	20.101.260	2.044.137	913.639	612.850.509
UKUPNO OBAVEZE	**524.568.192**	**50.525.206**	**97.798.292**	**25.557.040**	**5.308.265**	**1.196.360**	**704.953.355**
UKUPNO KAPITAL						**97.768.861**	**97.768.861**
UKUPNO PASIVA	**524.568.192**	**50.525.206**	**97.798.292**	**25.557.040**	**5.308.265**	**98.965.221**	**802.722.216**
ROČNA NEUSKLAĐENOST	**(108.600.773)**	**98.708.368**	**(16.296.140)**	**107.666.589**	**13.023.948**		
KUMULATIVNI GAP	**(108.600.773)**	**(9.892.405)**	**(26.188.545)**	**81.478.044**	**94.501.992**		

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.4. Rizik od promene kamatnih stopa (nastavak)

Sledeća tabela prikazuje uticaj promene kamatnih stopa na neto prihod i neto vrednosti imovine Banke primenom standardnog scenarija, ne uzimajući u obzir pretpostavke o asimetričnim promenama krive prinosa. Standardni scenario podrazumeva paralelno pomeranje krive prinosa za 100 baznih poena i 200 baznih poena za osetljivost neto vrednosti imovine Banke, odnosno za 50 baznih poena za osetljivost neto prihoda Banke.

U hiljadama dinara

Osetljivost neto vrednosti imovine Banke na promenu kamatne stope	Povećanje od 100bp	Smanjenje od 100bp	Povećanje od 200bp	Smanjenje od 200bp
2023. godina				
Na dan 31. decembra	(62.426)	92.946	(3.047.580)	3.302.965
Prosek za period	10.410	32.432	(1.861.208)	1.582.884
Maksimum za period	385.787	317.163	40.803	3.302.965
Minimum za period	(287.312)	(340.571)	(3.258.440)	(908.841)
2022. godina				
Na dan 31. decembra	185.343	(131.119)	(55.631)	(762.637)
Prosek za period	(118.178)	186.120	(766.961)	174.751
Maksimum za period	319.501	800.177	187.224	2.777.652
Minimum za period	(659.203)	(301.259)	(2.267.086)	(1.702.777)

U hiljadama dinara

Osetljivost neto prihoda Banke na promenu kamatne stope	Povećanje od 50bp	Smanjenje od 50bp
2023. godina		
Na dan 31. decembra	987.536	(1.378.065)
Prosek za period	1.037.329	(1.371.386)
Maksimum za period	1.557.520	(993.110)
Minimum za period	587.537	(1.586.977)
2022. godina		
Na dan 31. decembra	1.559.259	(1.553.982)
Prosek za period	1.366.228	(1.452.016)
Maksimum za period	1.646.448	(1.367.327)
Minimum za period	1.188.165	(1.641.741)

Sledeća tabela prikazuje vrednost pod rizikom za portfolio hartija od vrednosti koje se drže za prikupljanje novčanih sredstava i prodaju (HTCS) obračunat u normalnim i sresnim uslovima:

U evrima

IRR HTSC VaR	31. decembar	Prosek	Maksimum	Minimum
2023. godina	**200.535**	**663.857**	**1.770.667**	**183.017**
2022. godina	**717.897**	**859.563**	**1.233.202**	**89.057**

U evrima

IRR HTCS Stresni	31. decembar	Prosek	Maksimum	Minimum
2023. godina	**1.248.630**	**1.193.712**	**1.874.395**	**283.830**
2022. godina	**376.114**	**438.482**	**561.908**	**118.415**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.4. Rizik od promene kamatnih stopa (nastavak)

Sledeća tabela prikazuje vrednost pod rizikom za portfolio hartija od vrednosti i derivata (FX forward portfolio) *namenjenih trgovanju (HFT)* obračunat u normalnim i sresnim uslovima:

IRR HFT VaR	31. decembar	Prosek	Maksimum	Minimum
2023. godina	3.517	2.361	10.230	6
2022. godina	4.627	42.385	212.143	172
IRR HFT Stresni	**31. decembar**	**Prosek**	**Maksimum**	**Minimum**
2023. godina	13.770	3.432	17.910	42
2022. godina	456	26,093	121,639	19

Sledeća tabela prikazuje vrednost pod rizikom za total portfolio, tačnije portfolio hartija od vrednosti *namenjenih trgovanju (HFT), portfolio hartija od vrednosti koje se drže za prikupljanje novčanih sredstava i prodaju (HTCS) kao i devizni VaR pokazatelj obračunat na otvorenu deviznu poziciju banke* obračunat u normalnim i sresnim uslovima:

IRR Total VaR (HTCS, HFT i FX VaR)	31. decembar	Prosek	Maksimum	Minimum
2023. godina	207.099	670.468	1.775.809	188.232
2022. godina	724.473	892.778	1.280.744	122.980
IRR Total VaR (HTCS, HFT i FX VaR) Stresni	**31. decembar**	**Prosek**	**Maksimum**	**Minimum**
2023. godina	1.277.311	1.272.299	2.501.812	288.494
2022. godina	375.850	449.811	574.077	156.761

28.5. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled propusta (nenamernih i namernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik uključuje i pravni rizik.

Cilj Banke je da upravlja operativnim rizikom tako da se izbalansira sprečavanje finansijskih gubitaka i štete nanete ugledu sa sveukupnom ekonomskom isplativošću i inovacijama. Politika Banke zahteva poštovanje svih važećih zakonskih i regulatornih zahteva.

Banka je razvila i primenjuje određene standarde za upravljanje operativnim rizicima u sledećim oblastima:

- identifikovanje operativnog rizika, koje obuhvata:
  - prikupljanje podataka o operativnim rizicima i gubicima – identifikovanje, evidentiranje i klasifikaciju podataka o gubicima Banke,
  - integrisani proces procene izloženosti Banke operativnim rizicima
  - procenu operativnog rizika prilikom uvođenja novog proizvoda, procesa i sistema,
- merenje operativnog rizika,
- nadzor i izveštavanje o operativnom riziku, i
- ublažavanje operativnog rizika.

Najmanje jednom godišnje, Interna revizija Banke, vrši nezavisnu procenu adekvatnosti sistema za upravljanje operativnim rizicima. Rezultati ove procene iznose se u okviru izveštaja o reviziji koji sadrži sve nalaze i predloge za unapređenje.

Za obračun kapitalnog zahteva za operativni rizik Banka koristi standardizovani pristup. Kapitalni zahtev za operativni rizik Banke, izračunat standardizovanim pristupom na dan 31. decembra 2023. godine iznosi RSD 5.509.428 hiljade (31. decembar 2022. godine: RSD 4.744.987hiljada).

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.6. Rizici izloženosti banke

Sektor za upravljanje rizicima prati, meri i izveštava nadležne odbore Banke o riziku izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica, riziku ulaganja Banke u druga pravna lica i u osnovna sredstva, kao i riziku zemlje porekla lica prema kome je Banka izložena. U 2023. godini Banka je vodila računa o usklađenosti pokazatelja rizika izloženosti i rizika ulaganja, i sprovođenjem odgovarajućih aktivnosti predviđenih relevantnim procedurama i odlukama o odobravanju kredita i ulaganjima u finansijsku i nefinansijsku imovinu, obezbedila usklađenost svojih plasmana i ulaganja sa pokazateljima poslovanja propisanim od strane Narodne banke Srbije, kao i limitima ulaganja propisanih od strane Banke.

Rizici izloženosti Banke obuhvataju rizike izloženosti Banke prema jednom licu ili prema grupi povezanih lica, kao i rizike izloženosti Banke prema licima povezanim sa Bankom.

U skladu sa Politikom upravljanja rizicima, rukovodstvo Banke utvrđuje limite, odnosno koncentraciju plasmana po pojedinim pravnim licima ili grupi povezanih lica, i licima povezanim sa Bankom.

Rukovodstvo Banke i odgovarajući organi i lica sa ovlašćenjima u Banci navedenim merama nastoje da obezbede usklađenost izloženosti Banke sa propisanim limitima, odnosno obezbeđuju da izloženost Banke prema jednom licu ili prema grupi povezanih lica ne bude veća od 25% kapitala Banke, a da zbir svih velikih izloženosti Banke ne bude veći od 400% kapitala Banke.

28.7. Rizici ulaganja banke

Rizici ulaganja Banke, obuhvataju rizike ulaganja u druga pravna lica i u osnovna sredstva. U skladu sa regulativom Narodne banke Srbije, Sektor za upravljanja rizicima prati nivo trajnih ulaganja i o tome obaveštava Izvršni Odbor Banke. Na ovaj način se obezbeđuje da ulaganje Banke u jedno lice koje nije u finansijskom sektoru ne pređe 10% kapitala Banke, te da ulaganja Banke u lica koja nisu u finansijskom sektoru i u osnovna sredstva Banke ne pređu 60% kapitala Banke.

28.8. Rizik zemlje

Pod rizikom koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je Banka izložena podrazumevaju se negativni efekti koji bi mogli uticati na finansijski rezultat i kapital banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla tog lica. Izloženost Banke riziku zemlje je niska iz razloga što je učešće nerezidenata u ukupnom kreditnom portfoliju Banke zanemarljivo.

28.9. Upravljanje kapitalom

Cilj upravljanja kapitalom je da Banka zadrži sposobnost da nastavi sa svojim poslovanjem u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti, kako bi očuvala optimalnu strukturu kapitala sa ciljem da smanji troškove kapitala, a akcionarima obezbedila dividende.

Banka kontinuirano upravlja kapitalom kako bi ostvarila sledeće:

- obezbedila usaglašenost sa zahtevima u vezi sa kapitalom koji su definisani od strane Narodne banke Srbije;
- obezbedila adekvatan nivo kapitala za nastavak poslovanja po načelu stalnosti poslovanja;
- održala kapital na nivou koji će omogućiti budući razvoj poslovanja; i
- održala kapital na nivou koji je adekvatan za pokriće interno procenjenih kapitalnih zahteva za sve materijalno značajne rizike identifikovane u procesu interne procene adekvatnosti kapitala (ICAAP).

Adekvatnost kapitala, kao i korišćenje kapitala Banke se prati mesečno od strane rukovodstva Banke. Banka je dužna da obračunava sledeće pokazatelje i u svakom trenutku ih održava na nivoima koji nisu niži od propisanih:

- pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala banke, koji predstavlja procentualno izražen odnos osnovnog akcijskog kapitala i rizične aktive banke – 4,5%;
- pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala banke, koji predstavlja procentualno izražen odnos osnovnog kapitala i rizične aktive banke – 6%; i
- pokazatelj adekvatnosti (ukupnog) kapitala banke, koji predstavlja procentualno izražen odnos kapitala i rizične aktive banke – 8%.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)

Regulatorni kapital po Odluci o adekvatnosti kapitala banke na dan 31.12.2023. godine:

NAZIV POZICIJE	U hiljadama dinara 31.12.2023
KAPITAL	**97.297.587**
OSNOVNI KAPITAL	**85.580.217**
Osnovni akcijski kapital	**85.580.217**
Instrumenti osnovnog akcijskog kapitala i pripadajuća emisiona premija	**41.748.469**
Uplaćen iznos instrumenata osnovnog akcijskog kapitala	21.315.900
Pripadajuća emisiona premija uz instrumente osnovnog akcijskog kapitala	20.432.569
Napomena: Dobit iz ranijih godina koja ne ispunjava uslove za uključivanje u osnovni akcijski kapital	*1.291*
Napomena: Dobit iz tekućeg perioda koja ne ispunjava uslove za uključivanje u osnovni akcijski kapital	*21.038.879*
Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobici/gubici	**1.358.830**
Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobici	1.460.648
(-) Nerealizovani gubici	(101.818)
Rezerve iz dobiti, ostale rezerve i rezerve za opšte bankarske rizike	**46.706.407**
Ostale rezerve	46.706.407
(+/-) Regulatorna prilagođavanja vrednosti elemenata osnovnog akcijskog kapitala	**(52.004)**
(-) Dodatna prilagođavanja vrednosti	(52.004)
(-) Ostala nematerijalna ulaganja umanjena za povezane odložene poreske obaveze	**(3.994.303)**
(-) Ostala nematerijalna ulaganja pre umanjenja za povezane odložene poreske obaveze	(3.994.303)
(-) Bruto iznos potraživanja od dužnika – fizičkog lica (osim poljoprivrednika i preduzetnika) po osnovu odobrenih potrošačkih kredita, gotovinskih kredita ili ostalih kredita kod kojih je stepen kreditne zaduženosti tog dužnika pre odobrenja kredita bio veći od procenta utvrđenog u skladu sa odlukom kojom se uređuje klasifikacija bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke ili će taj procenata biti veći usled odobrenja kredita	**(41.421)**
(-)Bruto iznos potraživanja od dužnika – fizičkog lica (osim poljoprivrednika i preduzetnika) po osnovu odobrenih potrošačkih kredita, gotovinskih kredita ili ostalih kredita, izuzev kredita prikazanih na prethodnoj poziciji a koji po osnovu kriterijuma ugovorene ročnosti ispunjavaju uslov za primenu odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala propisane odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke*	**(145.761)**
Od čega: krediti čija je ugovorena ročnost duža od 2920 dana – ako su ti krediti odobreni u periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine	**(145.761)**
DOPUNSKI KAPITAL	**11.717.370**
Uplaćen iznos subordiniranih obaveza	11.717.370

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.9. Upravljanje kapitalom (nastavak)

Regulatorni kapital po Odluci o adekvatnosti kapitala banke na dan 31.12.2022. godine:

	U hiljadama dinara
NAZIV POZICIJE	**31.12.2022**
KAPITAL	**80.893.113**
OSNOVNI KAPITAL	**80.893.113**
Osnovni akcijski kapital	**80.893.113**
Instrumenti osnovnog akcijskog kapitala i pripadajuća emisiona premija	**41.748.469**
Uplaćen iznos instrumenata osnovnog akcijskog kapitala	21.315.900
Pripadajuća emisiona premija uz instrumente osnovnog akcijskog kapitala	20.432.569
Napomena: Dobit iz ranijih godina koja ne ispunjava uslove za uključivanje u osnovni akcijski kapital	*47.670*
Napomena: Dobit iz tekućeg perioda koja ne ispunjava uslove za uključivanje u osnovni akcijski kapital	*12.679.339*
Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobici/gubici	**600.719**
Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobici	1.106.222
(-) Nerealizovani gubici	(505.503)
Rezerve iz dobiti, ostale rezerve i rezerve za opšte bankarske rizike	**43.488.903**
Ostale rezerve	43.488.903
(+/-) Regulatorna prilagođavanja vrednosti elemenata osnovnog akcijskog kapitala	**(55.820)**
(-) Dodatna prilagođavanja vrednosti	(55.820)
(-) Ostala nematerijalna ulaganja umanjena za povezane odložene poreske obaveze	**(4.602.701)**
(-) Ostala nematerijalna ulaganja pre umanjenja za povezane odložene poreske obaveze	(4.602.701)
(-) Bruto iznos potraživanja od dužnika – fizičkog lica (osim poljoprivrednika i preduzetnika) po osnovu odobrenih potrošačkih kredita, gotovinskih kredita ili ostalih kredita kod kojih je stepen kreditne zaduženosti tog dužnika pre odobrenja kredita bio veći od procenta utvrđenog u skladu sa odlukom kojom se uređuje klasifikacija bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke ili će taj procenata biti veći usled odobrenja kredita	**(56.113)**
(-)Bruto iznos potraživanja od dužnika – fizičkog lica (osim poljoprivrednika i preduzetnika) po osnovu odobrenih potrošačkih kredita, gotovinskih kredita ili ostalih kredita, izuzev kredita prikazanih na prethodnoj poziciji a koji po osnovu kriterijuma ugovorene ročnosti ispunjavaju uslov za primenu odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala propisane odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke*	**(230.344)**
Od čega: krediti čija je ugovorena ročnost duža od 2920 dana – ako su ti krediti odobreni u periodu od 1. januara do 31. decembra 2019. godine	**(230.344)**

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.10. Fer vrednost finansijskih sredstava i obaveza

Poslovna politika Banke je da obelodani informacije o pravičnoj (fer) vrednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrednosti.

Određivanje fer vrednosti finansijskih instrumenata koji se ne iskazuju po amortizovanoj vrednosti mora uvažavati principe, kriterijume i hijerarhiju propisanu Politikom fer vrednosti, koja je usklađena sa pravilima fer vrednovanja ISP Grupe. Merenje fer vrednosti finansijskih instrumenata koji se ne iskazuju po amortizovanoj vrednosti poštuje sledeću hijerarhiju koja reflektuje uverljivost inputa korišćenih pri određivanju fer vrednosti:

- Nivo 1: inputi su kotirane tržišne cene (bez korekcija) na aktivnom tržištu za identične instrumente;
- Nivo 2: inputi koji nisu kotirane cene uključene u nivo 1, ali su ili direktno ili indirektno (izvedeni iz cena) kotirani na tržištu. Ova kategorija podrazumeva: tržišne kamatne stope, tržišne kotacije CDS (credit default swap), tržišne cena obveznica sa primarnih aukcija ili tržišnih deviznih kurseva pri određivanju vrednosti instrumenata; i
- Nivo 3: inputi koji nisu sa tržišta dostupna informacija. Ova kategorija uključuje sve instrumente za koje informacija o vrednosti inputa nije direktno ili indirektno merljiva na tržištu.

Primena navedene hijerarhije nije opciona i Banka nije slobodna u izboru informacija koje koristi za određivanje fer vrednosti finansijskih instrumenata koji se ne iskazuju po amortizovanoj vrednosti, već mora poštovati gore navedenu hijerarhiju.

Finansijski instrumenti koji se ne iskazuju po amortizovanoj vrednosti i na koje se primenjuju pravila Politike fer vrednosti su:

- Hartije od vrednosti (državne FX obveznice, državne obveznice emitovane od strane stranih država, akcije kotirane na međunarodnim berzama itd.) za koje postoji likvidno i aktivno tržište koje pruža direktnu informaciju o kotiranim tržišnim cenama (Nivo 1);
- Državne obveznice Republike Srbije koje se vrednuju primenom tehnike diskontovanja budućih ugovorenih novčanih tokova, primenom tržišnih bezrizičnih krivih prinosa usklađenih za rizik zemlje (kod obveznica denomiranih u evrima) ili rizik likvidnosti (kod dinarskih obveznica za čiju ročnost ne postoji direktna kotacija) (Nivo 2);
- *Over–the–counter* finansijski derivati (devizni swap, devizni forward i kamatni swap) se vrednuju diskontovanjem budućih ugovorenih novčanih tokova primenom tržišnih bezrizičnih kriva prinosa usklađenih za rizik likvidnosti (za dinarsku krivu za čiju ročnost ne postoji direktna kotacija), (Nivo 2); i
- Akcije odnosno učešća u kapitalu pravnih lica koja se ne kotiraju na aktivnom tržištu i čija se vrednost ne može pouzdano utvrditi, vrednuju se po nabavnoj vrednosti ili poslednjoj dostupnoj informaciji o vrednosti umanjenoj za procenjene gubitke (Nivo 3).

U toku 2023. godine nije bilo transfera između nivoa u toku godine.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.10. Fer vrednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

Sledeće tabele prikazuju vrednost finansijskih instrumenata merenih na osnovu različitih informacija u skladu sa hijerarhijom propisanom u okviru Politike fer vrednosti:

Fer vrednost na dan **31. decembra 2023.** godine:

U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno**
AKTIVA				
Hartije od vrednosti	727.127	51.280.060	10.089	52.017.276
Potraživanje po osnovu derivata	-	80.353	-	80.353
Ukupno	**727.127**	**51.360.413**	**10.089**	**52.097.629**
PASIVA				
Obaveze po osnovu derivata	-	1.586	-	1.586
Ukupno	**-**	**1.586**	**-**	**1.586**

Fer vrednost pozicije hartija od vrednosti raspoređena je u tri nivoa. Nivo 1 predstavljaju akcije i državne devizne obveznice koje se kotiraju na međunarodnom tržištu. Nivo 2 predstavljaju obveznice Republike Srbije i finansijski derivati koje se vrednuju primenom tehnike diskontovanja budućih ugovorenih novčanih tokova primenom tržišnih bezrizičnih krivih prinosa. Nivo 3 predstavljaju akcije odnosno učešća u kapitalu pravnih lica koja se ne kotiraju na aktivnom tržištu.

Fer vrednost na dan **31. decembra 2022.** godine:

U hiljadama dinara	**Nivo 1**	**Nivo 2**	**Nivo 3**	**Ukupno**
AKTIVA				
Hartije od vrednosti	46.689	55.360.051	11.727	55.418.467
Potraživanje po osnovu derivata	-	468.597	-	468.597
Ukupno	**46.689**	**55.828.648**	**11.727**	**55.887.064**
PASIVA				
Obaveze po osnovu derivata	-	8.305	-	8.305
Ukupno	**-**	**8.305**	**-**	**8.305**

Po mišljenju rukovodstva Banke iznosi u priloženim finansijskim izveštajima odražavaju vrednost koja je u datim okolnostima najverodostojnija i najkorisnija za potrebe izveštavanja.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.10. Fer vrednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

Sledeća tabela prikazuje ***fer vrednost instrumenata*** koji nisu vrednovani po fer vrednosti i koji su raspoređeni prema odgovarajućim nivoima hijerarhije fer vrednovanja:

31. decembar 2023. godine

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Fer vrednost	Knjigovodstvena vrednost
AKTIVA					
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	145.416.663	-	145.416.663	145.416.663
Hartije od vrednosti	-	-	5.946.365	5.946.365	5.705.587
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	-	157.411.164	-	157.411.164	157.125.903
Krediti i potraživanja od komitenata	-	235.715.835	300.525.630	536.241.465	534.022.332
Ukupno	**-**	**538.543.662**	**306.471.995**	**845.015.657**	**842.270.485**
PASIVA					
Depoziti i ostale obaveze prema bankama. drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	-	11.050.660	57.448.741	68.499.400	68.454.547
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	-	588.345.696	129.120.771	717.466.467	709.686.211
Subordinirane obaveze	-	-	15.209.868	15.209.868	11.769.379
Ukupno	**-**	**599.396.356**	**201.779.380**	**801.175.735**	**789.910.137**

Fer vrednosti gotovine i sredstava kod centralne banke pripadaju Nivou 2 i prikazani su po knjigovodstvenoj vrednosti.

Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija, depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci, su prikazani po fer vrednosti koja se obračunava diskontovanjem novčanih tokova za depozite odnosno diskontovanjem novčanih tokova umanjenih za očekivani kreditni gubitak (EL) za kredite. Obzirom da su u pitanju kratkoročni depoziti kod finansijskih institucija (novčano tržište), odnosno transakcije sa finansijskim institucijama koje imaju visok kreditni rejting i koje su ugovorene po kamatnim stopama koje odgovaraju tržišnim uslovima, navedene pozicije pripadaju Nivou 2.

Fer vrednost pozicija krediti i potraživanja od komitenata i depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima su obračunate primenom tehnika diskontovanja budućih novčanih tokova za depozite odnosno diskontovanjem novčanih tokova umanjenih za očekivani kreditni gubitak (EL) za kredite. Doubtful krediti se vrednuju na isti način kao i performing krediti, s tim što se ukupnoj neto izloženosti dodeljuje ročnost procenjena od strane Sektora za naplatu i upravljanje potraživanjima u docnji umesto inicijalno ugovorene ročnosti. Navedene pozicije pripadaju Nivou 2 (ukoliko je ročnost do godinu dana) odnosno Nivou 3 (ukoliko je ročnost preko godinu dana).

Za potrebe određivanja fer vrednosti koriste se bezrizične krive prinosa koje odgovaraju valutnoj i ročnoj strukturi ugovorenog novčanog toka. Kod ročnosti za koje ne postoje kotacije BELIBOR krive, prinos je jednak kotiranoj vrednosti šestomesečnog BELIBOR-a uvećanoj za spred. Spred za određenu ročnost se definiše kao razlika između izvršne stope izdate obveznice te ročnosti na primarnom tržištu i vrednosti šestomesečnog BELIBOR-a na dan izdavanja relevantne obveznice. Eurska kriva prinosa predstavlja bezrizičnu EUR-STANDARD krivu prinosa koja je definisana uz pomoć money market tržišta (za ročnosti do godinu dana) i interest rate swap krive koja se uvećava za rizik zemlje (za ročnosti nakon godinu dana), gde je rizik zemlje definisan kao razlika između srpske i nemačke bezrizične obveznice.

28. UPRAVLJANJE RIZICIMA (nastavak)

28.10. Fer vrednost finansijskih sredstava i obaveza (nastavak)

31. decembar 2022 godine

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Fer vrednost	Knjigovodstvena vrednost
AKTIVA					
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	153.092.550	-	153.092.550	153.092.550
Hartije od vrednosti	-	-	6.278.731	6.278.731	5.851.405
Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	-	70.697.364	-	70.697.364	70.294.972
Krediti i potraživanja od komitenata	-	225.198.458	312.329.872	537.528.330	513.000.029
Ukupno	**-**	**448.988.372**	**318.608.603**	**767.596.976**	**742.238.956**
PASIVA					
Depoziti i ostale obaveze prema bankama. drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	-	63.741.443	28.403.326	92.144.769	92.094.541
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	-	512.886.312	99.309.666	612.195.978	612.850.509
Ukupno	**-**	**576.627.755**	**127.712.992**	**704.340.747**	**704.945.050**

Rukovodstvo Banke vrši procenu rizika i u slučajevima kada se oceni da vrednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana vrši ispravku vrednosti.

28.11. Rizici klimatskih promena

Svesna svoje uloge u negovanju veće ekološke i društvene održivosti na nivou ekonomskog sistema i u skladu sa brzim razvojem evropskog regulatornog okvira o održivosti, Banka kao članica Intesa Sanpaolo grupe, svoju strategiju zasniva na transverzalnom i holističkom pristupu pitanjima zaštite životne sredite, društvene odgovornosti i savesnog korporativnog upravljanja (ESG).

Banka je prepoznala sledeće ključne klimatske i ekološke rizike:
- Fizički rizik, koji podrazumeva ekonomski uticaj koji proizilazi iz vidljivih događaja u vezi sa klimatskim promenama. Fizički rizik je klasifikovan kao „akutni“ ako je uzrokovan ekstremnim događajima kao što su poplave, oluje i požari, i „hronični“ ako je uzrokovan progresivnim promenama kao što su porast temperatura koji dovodi do suša, porast nivoa mora, nestašica vode, gubitak biodiverziteta, promena korišćenja zemljišta, uništavanje staništa i oskudica resursa. Ovaj rizik može direktno dovesti do, na primer, materijalne štete ili pada produktivnosti, ili imati indirektan uticaj, kao što je prekid proizvodnih lanaca;
- Tranzicioni rizik, koji podrazumeva finansijski gubitak koji institucija može pretrpeti, direktno ili indirektno, kao rezultat neuspeha da se prilagodi niskougljeničnoj i ekološki održivijoj ekonomiji. Ovo bi moglo biti izazvano, na primer, relativno iznenadnim usvajanjem klimatskih i ekoloških politika, tehnološkim napretkom ili promenom uverenja i preferencija tržišta.

Banka je po ugledu na Matičnu banku angažovala značajne resurse za razvoj i implementaciju okvira za ESG rizike. Usvojena su dokumenta koja između ostalog opisuju referentne principe održivosti, uloge i odgovornosti korporativnih tela, kao i makro-proces upravljanja ESG rizicima. Između ostalog dokumenta opisuju potencijalni uticaj ESG rizika na tradicionalne porodice rizika (kreditni, tržišni, rizik likvidnosti, reputacioni, nefinansijski itd.). Pored toga definisani su visokorizični sektori, klijenti i države za koje Banka ima poseban proces odlučivanja. Izloženost prema najrizičnijim sektorima je u postupku faznog smanjenja do konačnog zatvaranja.

U narednom periodu Banka će dodatno raditi na operacionalizaciji metodologija i samoj kvantifikaciji ESG rizika kao i detaljnijoj proceni klimatskog rizika.

29. POTENCIJALNE OBAVEZE

(a) Sudski sporovi

Na dan 31. decembra 2023. godine, Banka se javlja kao tužena strana u određenom broju sudskih sporova. Ukupno procenjeni iznos tužbenih zahteva, uključujući troškove i kamate umanjene za plaćanja, iznosi RSD 11.986.728 hiljada (31. decembar 2022. godine: RSD 11,851,425 hiljada).

Kao što je obelodanjeno u Napomeni 23 na dan 31. decembra 2023. godine Banka je formirala rezervisanja za potencijalne gubitke koji mogu proisteći iz navedenih sporova u ukupnom iznosu od RSD 1.693.076 hiljade (31. decembar 2022. godine: RSD 1.549.992 hiljada). Rukovodstvo Banke procenjuje da neće nastati materijalno značajni gubici po osnovu ishoda preostalih sudskih sporova u toku iznad iznosa za koje je izvršeno rezervisanje.

Najveći iznos tužbenog zahteva u iznosu od 5.491.509 hiljada, a za koje Banka nije formirala rezervaciju je potekao od jednog fizičkog lica, vlasnika dužnika i jemca po plasmanima koji su odobreni tom dužniku, kao pravnom licu. Banka nije formirala rezervaciju za ovaj spor i po mišljenju rukovodstva Banke, tužilac je neosnovano i proizvoljno izneo činjenice na osnovu kojih zasniva svoje neprecizne zahteve za naknadu štete tako da se očekuje da će sud u celosti odbiti tužbeni zahtev. Svakako Banka će pratiti promenu okolnosti na kraju svakog izveštajnog perioda.

Banka vodi sudske sporove protiv trećih lica radi naplate svojih potraživanja. Za sva utužena potraživanja protiv pravnih i fizičkih lica Banka je izvršila ispravku vrednosti na teret rezultata tekuće i prethodnih godina.

Konstatovane su sledeće vrste masovnih sporova u koje je uključen celokupan bankarski sistem u Srbiji.

Naknada za obradu kredita

Sudski sporovi u vezi sa naplatom naknade za obradu kredita koju banke naplaćuju u momentu puštanja kredita u tečaj. Tužioci, kako pravna, tako i fizička lica traže povraćaj naplaćenih naknada smatrajući da nisu bile osnovane. Prvi sporovi su nastali u 2017. godini, sa značajnim povećanjem broja u narednim godinama, premda su prosečni iznosi tužbenih zahteva niski. Naime, na dan 31.12.2023. godine Banka ima približno 15 hiljada aktivnih sporova (od čega je približno 6.000 sporova nastalo u 2023. godini), a ukupni iznosi naknada čiji se povraćaj traži po ovim predmetima su oko RSD 112 miliona. Većina sudova je usvajala tužbene zahteve klijenata na osnovu tumačenja propisa koje su banke osporavale. U septembru 2021. godine, Vrhovni kasacioni sud je konstatovao osnovanost naplate ovih troškova i provizija u trenutku odobravanja kredita, pod uslovom da su isti naznačeni u ponudi za zaključenje ugovora. U 2023. godini smanjen je priliv novih tužbi za 35% u odnosu na 2022. godinu a neki klijnti su odustali od tužbi koje su u toku.

NKOSK

Sudski sporovi u vezi naplate od klijenata premije osiguranja stambenih kredita koji su osigurani kod Nacionalne korporacije za osiguranje stambenih kredita (NKOSK). Tužioci smatraju da, pošto je banka korisnik osiguranja, banka bi trebalo i da snosi trošak premije. Na dan 31.12.2023. godine Banka ima 1.155 sporova (od čega je 588 sporova nastalo u 2022. godini). Ukupni iznosi premija iz ovih predmeta su oko 132 miliona dinara.
Većina sudova je usvajala tužbene zahteve klijenata na osnovu tumačenja propisa koje su banke osporavale. U septembru 2021. godine, Vrhovni kasacioni sud je priznao osnovanost naplate premije osiguranja od korisnika kredita, pod uslovom da je ova obaveza jasno predočena klijnetu u predugovornoj fazi. U 2023. godini imamo isti priliv novih tužbi kao i u 2022. godini. Za gore pomenute sporove formiran je adekvatan nivo rezervacija.

b) Poreski rizici

Poreski sistem Republike Srbije je u procesu kontinuirane revizije i izmena. U Republici Srbiji poreski period je otvoren tokom perioda od 5 godina. U različitim okolnostima, poreski organi mogu imati različite pristupe određenim pitanjima i mogu utvrditi dodatne poreske obaveze zajedno sa naknadnim zateznim kamatama i penalima. Rukovodstvo Banke smatra da su poreske obaveze evidentirane u priloženim finansijskim izveštajima pravilno iskazane.

30. USAGLAŠAVANJE MEĐUSOBNIH OBAVEZA I POTRAŽIVANJA

Banka je u skladu sa članom 22. Zakona o računovodstvu izvršila usaglašavanje obaveza i potraživanja sa svojim dužnicima i poveriocima na dan 30. novembar 2023. godine, i o tome postoji verodostojna dokumentacija.

Od ukupno 5.230 poslatih izvoda otvorenih stavki (IOS), koji obuhvataju vrednost potraživanja od RSD 562.995.629 hiljada, osporeno je 17.

Iznos neusaglašenih potraživanja po poslatim IOS-ima iznosi RSD 9.238 hiljada što čini 0,002% potraživanja sadržanih u IOS-ima.

Najveći iznosi neusaglašenih potraživanja, oko 68,00%, odnose se na potraživanja po izdatim garancijama.

31. EKONOMSKO OKRUŽENJE

Srpska ekonomija se pokazala otpornom u još jednoj godini prožetoj izazovima. Povišena inflacija, pooštreni finansijski uslovi i eskalacija novih geopolitičkih tenzija obeležili su godinu za nama.

Na osnovu prve procene Republičkog zavoda za statistiku, realni međugodišnji rast BDP-a Srbije u 2023. godini iznosio je 2,5% . Ekonomski rezultat je bio vođen neto izvozom, pre svega zahvaljujući rastu izvoza i padu uvoza u prvoj polovini godine, praćen fiksnim investicijama, dok je visok priliv SDI koji se kretao blizu rekordnog nivoa takođe dao pozitivan doprinos. Na proizvodnoj strani, rastu BDP-a najviše su doprineli dobri rezultati u uslužnim sektorima, poljoprivredi i građevinarstvu uz pojačanu realizaciju infrastrukturnih projekata. Fizički obim industrijske proizvodnje povećan je za 2,4%, zahvaljujući snažnom oporavku energetskog sektora, dok je prerađivačka industrija ostala na pozitivnoj teritoriji uprkos usporavanju eksterne tražnje.

Povoljna kretanja u 2023. godini nastavljena su i na tržištu rada. Prema prvoj proceni Zavoda za statistiku, prosečna zarada je na nivou godine realno povećana za 2,6%, što je oko nivoa realnog rasta bruto domaćeg proizvoda, čime je očuvana kupovna moć stanovništva. Stopa nezaposlenosti se u proseku kretala oko nivoa iz prethodne godine (nezaposlenost je iznosila 9,0% dok je stopa zaposlenosti bila 50,7% u trećem kvartalu 2023).

Nakon što je dostigla svoj vrhunac od 16,2% u aprilu 2023. godine, inflacija se kontinuirano nalazila na silaznoj putanji. Usporavanje je posebno intenzivirano u drugoj polovini godine, uglavnom zbog blažeg rasta cena hrane i bazne inflacije. Prosečna godišnja inflacija iznosila je 12,1% u 2023. godini dok je u decembru iznosila 7,6%, što je skoro polovina nivoa zabeleženog na kraju 2022. godine. U skladu sa kretanjima inflacije, Narodna banka Srbije je šest puta tokom 2023. godine podigla referentnu stopu za ukupno 150bp na nivo od 6,5%. Odluka da se stopa zadrži na nepromenjenom nivou u drugoj polovini godine bila je motivisana daljim opadanjem globalnih inflatornih pritisaka, silaznom putanjom domaće inflacije i njenim očekivanim vraćanjem u okvire ciljanog koridora (3±1,5%) do sredine 2024. godine.

Dinar je u 2023. godini ostao stabilan, apresirajući skromnih 0,1% prema evru, dok je Narodna banka Srbije na međubankarskom deviznom tržištu neto kupila rekordnih 3.940 miliona evra, znatno doprinoseći daljem uvećanju deviznih rezervi. Bruto devizne rezerve NBS na kraju decembra 2023. godine iznosile su 24.909,1 milion evra, što je najviši nivo bruto deviznih rezervi krajem meseca, a ujedno i krajem godine od kada se prate podaci na ovaj način (od 2000. godine). Ovim nivoom deviznih rezervi obezbeđuje se pokrivenost novčane mase M1 od 166,4 odsto i 6,7 meseci uvoza robe i usluga, što je više nego dvostruko iznad propisane adekvatnosti.

Fiskalni uslovi su ostali održivi. Neplanirana državna potrošnja gurnula je budžet u deficit. Poslednja dva meseca u godini obeležilo je nekoliko jednokratnih isplata, uključujući isplate od 20.000 dinara penzionerima, 10.000 dinara za srednjoškolce, 1.000 dinara za studente i 10.000 dinara za primaoce socijalnih davanja, što je činilo oko 0,5% BDP-a. Predviđa se da je budžetski deficit dostigao 2,8% BDP-a u 2023. Javni dug je na kraju novembra 2023. iznosio 35,6 milijardi evra i uvećan je za 2,3 milijarde evra u prvih jedanaest meseci. Učešće javnog duga u (projektovanom) BDP-u iznosilo je 51,5%, ostajući ispod Mastrihtskog kriterijuma od 60%.

Međunarodni Monetarni Fond doneo je odluku o uspešnom završetku drugog razmatranja rezultata ekonomskog programa Republike Srbije u decembru, koji je podržan stendbaj aranžmanom, dok je Vlada odlučila da ga u preostalom periodu tretira kao aranžman iz predostrožnosti.

31. EKONOMSKO OKRUZENJE (nastavak)

Rejting agencije Standard & Poors i Fitcli zadrzale su kreditni rejting Srbije, uz stabilne izglede, paje ostao jedan nivo ispod investicionog, cime su potvrdeni povoljni izgledi ekonomskog rasta i ocuvana ekonomska stabilnost zemlje.

Kada je u pitanju bankarski sektor Srbije, zadrzana je visoka adekvatnost kapitala (pokaz..1.telj adekvatnosti kapitala iznosi 22,21 %), uz povoljnu strukturu (preko 92% cini najkvalitetniji osnovni akcijski kapital). Ocuvani su svi relevantni pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora, koji i dalje beleze dvostruko vece vrednosti od minimalno propisanili. Apsolutini nivo NPL-a je nastavio da miruje tokom godine i ostao je znatno ispod pretkriznog nivoa. Ocekuje se da Banca Intesa Beograd ostane visoko likvidna i kapitalizovana i u narednoj godini.

32. DEVIZNI KURS

Zvanicni srednji devizni kursevi Narodne banke Srbije utvrdeni na medubankarskom sastanku deviznog trzista, koriscenl za preracun deviznih pozicija bilansa stanja na dan 31. decembra 2023. i 2022. godine u funkcionalnu valutu (RSD), za pojedine strane valute su:

U dinarima	2023.	2022.
EUR	117,1737	117,3224
USD	105,8671	110,1515
CHF	125,5343	119,2543
GBP	135,0550	132,7026
CAD	80,0094	81,3045
AUD	72,4054	74,6183
DKK	15,7175	15,7717
SEK	10,5963	10,5087
RUB	1,1764	1,5292

33. DOGADAJI POSLE IZVESTAJNOG PERIODA

Nije bilo znacajnili dogadaja nakon datuma izvestajnog perioda koji bi zahtevali obelodanjivanje u napon1enama uz prilozene finansijske izvestaje Banke za 2023. godinu.

Beograd, 28. februar 2024. godine

Nevena Novaković Direktor Sektora za računovodstvo	Dragica Mihajlović Član Izvršnog odbora / Direktor za upravljanje finansijskim poslovanjem	Darko Popović Predsednik Izvršnog odbora / CEO

BANCA INTESA BEOGRAD

GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU 2023

Sadržaj

1 Najznačajniji finansijski pokazatelji 3
2 Pismo predsednika Upravnog odbora 4
3 Uvodna reč predsednika Izvršnog odbora 6
4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor 8
5 Elementi strategije i planiranog razvoja Banke 22
6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom 24
7 Poslovanje sa privredom 38
8 Upravljanje sredstvima i investiciono bankarstvo 46
9 Aktivnosti istraživanja i razvoja 48
10 Sistem upravljanja rizicima 51
11 Događaji nakon datuma bilansa stanja 63
12 Nefinansijski izveštaj 64
12.1 Uvod 64
12.2 Kontekst održivosti i materijalne teme 64
12.3 Integritet u korporativnom ponašanju 64
12.4 ESG u Banca Intesa Beograd 65
12.5 Zaposleni 68
Prihvatanje različitosti i jednakih mogućnosti 69
12.5.1 Radna sredina 70
12.5.2 Rast i razvoj zaposlenih 71
12.5.3 Kvalitet i inovacije 72
12.5.4 Dobrobit zaposlenih 72
12.6 Zaštita životne sredine 73
12.6.1 Odgovorno upravljanje resursima 73
12.6.2 Odgovorno finansiranje 75
12.7 Zajednica 76
12.7.1 Korporativna filantropija 76
12.7.2 Finansijska inkluzija 78
PRILOG 79
1 Organizaciona struktura 80
2 Mreža ekspozitura 81

1 Najznačajniji finansijski pokazatelji

Bilans uspeha

	2023.	2022
Neto dobitak po osnovu kamata	**37.914.906**	24.284.150
Neto dobitak po osnovu naknada i provizija	**14.222.433**	13.389.752
Dobitak pre oporezivanja	**23.853.985**	14.832.176
Porez na dobit	**(2.832.246)**	(1.906.312)
Neto dobitak od odloženih poreskih sredstava i obaveza	**17.140**	(246.525)
Dobitak posle oporezivanja	**21.038.879**	**12.679.339**

Bilans stanja

	2023	2022
Gotovina i sredstva kod centralne banke	**145.416.663**	153.092.550
Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	**14.267**	15.795
Hartije od vrednosti i potraživanja po osnovu derivata	**57.803.217**	61.738.469
Krediti i potraživanja od banaka, drugih finansijskih organizacija i komitenata	**691.148.234**	583.295.001
Investicije u zavisna društva	**1.199.472**	1.199.472
Nematerijalna ulaganja, nekretnine, postrojenja i oprema i investicione nekretnine	**14.397.425**	14.599.093
Ostala sredstva, tekuća i odložena poreska sredstva	**16.048.875**	10.893.428
Ukupna aktiva	**926.028.153**	**824.833.808**
Finansijske obaveze po osnovu derivata	**1.586**	8.305
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama, centralnoj banci i drugim komitentima	**778.140.758**	704.945.050
Subordinirane obaveze	**11.769.379**	-
Rezervisanja	**2.765.116**	2.620.445
Ostale obaveze i tekuće poreske obaveze	**22.533.113**	19.491.147
Ukupno obaveze	**815.209.952**	**727.064.947**
Kapital	**110.818.201**	**97.768.861**
Ukupna pasiva	**926.028.153**	**824.833.808**

Pokazatelji poslovanja

	2023	2022
Dobitak pre oporezivanja / Ukupna aktiva	2,58%	1,80%
Dobitak pre oporezivanja / Ukupan kapital	21,53%	15,17%
Prihodi od kamata / Ukupna aktiva	5,06%	3,24%
Rashodi od kamata / Ukupna pasiva	0,97%	0,29%
Koeficijent adekvatnosti kapitala	19,41%	17,30%
Ukupna aktiva po zaposlenom	300.756	269.465
Broj zaposlenih	3.079	3.061

2 Pismo predsednika Upravnog odbora

Dame i gospodo,

Iza nas je još jedna u nizu veoma izazovnih godina, u kojoj je globalna ekonomija nastavila da se suočava sa još prisutnim efektima šokova izazvanih pandemijom, geopolitičkom neizvesnošću i najvišim stopama inflacije u poslednje četiri decenije, dok je otvaranje novih zona konflikta izvršilo dodatni pritisak na svetske privredne tokove. Ipak, dobar učinak američke privrede i oporavak potrošnje u Kini nakon pandemijskih restrikcija nadomestili su ekonomsku stagnaciju u Evropi, a svetska privreda uspela je da izbegne preteću recesiju i završi godinu na boljoj poziciji od očekivane.

Ovako kompleksno okruženje, na prvom mestu usporeni privredni rast u zoni evra, ključno je opredelilo i ekonomske prilike u našoj zemlji, koja se i sama suočila sa visokom inflacijom i niskim privrednim rastom, posebno u prvoj polovini godine. Zahvaljujući slabljenju eksternih cenovnih pritisaka i efektima restriktivne monetarne politike Narodne banke Srbije (NBS), inflacija je krenula silaznom putanjom u drugom kvartalu i završila godinu na nivou od 7,6 odsto. Uz dezinflatorne trendove, dobra poljoprivredna sezona i realizacija velikih infrastrukturnih projekata pomogle su da realna stopa rasta BDP-a ipak nadmaši inicijalne projekcije, uz očekivanje da će dostići godišnji nivo od oko 2,5 odsto. Mere centralne banke omogućile su i da kurs dinara prema evru tokom većeg dela godine ostane relativno stabilan i gotovo nepromenjen, doprinoseći ukupnoj makroekonomskoj stabilnosti. U isto vreme, povoljan makroekonomski i finansijski ambijent pogodovao je visokom prilivu stranih direktnih investicija koje su dostigle 4,2 milijarde evra tokom prvih 11 meseci.

Posmatrano na nivou bankarskog sektora Srbije, zaoštravanje monetarnih uslova Evropske centralne banke (ECB) i NBS sa ciljem obuzdavanja inflacije odrazilo se na rast kamatnih stopa na kredite, što je presudno uticalo na stagnaciju domaće kreditne aktivnosti. Ukupni plasmani banaka na kraju trećeg kvartala uvećani su za 0,6 odsto na godišnjem nivou na 3,2 milijarde dinara, uz rast kredita građanima od 1,6 odsto, vođen gotovinskim i stambenim kreditima, i povećanje plasmana privredi od 0,1 odsto, koji je prevashodno bilo bazirano na kreditima za likvidnost i obrtna sredstva, kao i investicionim kreditima. Sa druge strane, depozitna baza banaka je povećana za 12,4 odsto u poređenju sa godinom ranije na nivo od 4,18 milijardi dinara, reflektujući visok nivo poverenja građana i privrede u bankarski sektor Srbije. I pored zaoštravanja finansijskih uslova, domaće bankarsko tržište očuvalo je kvalitet aktive, sa udelom nenaplativih kredita u ukupnim plasmanima od 3,2 odsto na kraju trećeg kvartala, kao i stabilnost koja se ogleda u visokom nivou likvidnosti i adekvatnosti kapitala, znatno iznad regulatornog minimuma. Značajan rast prihoda od kamata kao posledice monetarnog zatezanja pozitivno se odrazio na profitabilnost banaka, dok je na kraju trećeg kvartala prinos na aktivu (ROA) bankarskog sektora dostigao nivo od 2,6 odsto, a prinos na kapital (ROE) 19,5 odsto.

Uprkos nastavku trenda intenzivne konsolidacije domaćeg bankarskog tržišta, Banca Intesa je i 2023. godine očuvala svoju lidersku poziciju koju temelji na principu organskog rasta i ujedno ostvarila najbolje rezultate poslovanja u svojoj istoriji. Ovakav uspeh rezultat je pozitivnih efekta rasta kamatnih stopa, kao i ispravnosti dugoročne poslovne strategije koja se bazira na održivom rastu i zadovoljstvu i lojalnosti naše

klijentske baze. Na kraju trećeg kvartala zabeležili smo rekordne nivoe aktive, plasmana i depozita i pozicionirali se kao najuspešnija banka na tržištu u pogledu ukupne neto aktive sa udelom od 15,0 odsto i depozita sa 15,4 odsto, uz povećanje broja klijenata koji je dostigao 1,39 miliona.

Zahvaljući unapređenoj ponudi inovativnih proizvoda koje u fokusu imaju diversifikovane potrebe klijenata, visokom kvalitetu usluge i vrhunskom korisničkom iskustvu potpomognutom digitalnim tehnologijama, uspeli smo da uvećamo stanje ukupnih kredita, dok je stabilnost koju uliva tržišno liderstvo, uz povećanje kamata na depozite, rezultiralo rastom depozita. Pored toga, održali smo i visok nivo likvidnosti i kapitala sa pokazateljem odnosa kredita i depozita od 81,3 odsto i pokazateljem

2 Pismo predsednika Upravnog odbora (nastavak)

adekvatnosti kapitala od 20,8 odsto, dok su nam sistemsko upravljanje rizicima i proaktivan pristup upravljanju kreditnim portfoliom omogućili da očuvamo visok kvalitet aktive. Kao rezultat fokusa na stvarne potrebe klijenata i snažnog učinka u svim ključnim oblastima poslovanja, uz pozitivne efekte monetarnog zaoštravanja, dodatno smo poboljšali finansijske rezultate i povećali neto dobit pre oporezivanja za 53,7 odsto na kraju trećeg kvartala u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

Uvažavajući ESG kao novu paradigmu poslovnog uspeha baziranu na održivosti, napravili smo važan korak u pravcu dalje institucionalizacije ESG principa kroz osnivanje tela koje koordinira i upravlja pitanjima u oblasti zaštite životne sredine, doprinosa zajednici i korporativnog upravljanja. Dodatno, ESG standardi su integrisani u proces upravljanja rizicima i odobravanja kredita, a ponuda banke proširena je novim proizvodima koji podstiču zelenu tranziciju i unapređenje pozicije osetljivih društvenih grupa, što je rezultiralo ukupnim ESG plasmanima od preko 210 miliona evra prethodne godine.

Na kraju, želim da uputim svoju iskrenu zahvalnost našim zaposlenima na čelu sa Izvršnim odborom na izuzetnim rezultatima koji su postignuti velikim zalaganjem i stalnom usmerenošću na potrebe i zadovoljstvo naših klijenata. Uz oprezan optimizam i predviđanja ekonomskih stručnjaka da će nam 2024. godina doneti nešto brži privredni rast, nižu stopu inflacije i postepeno popuštanje monetarne politike, uverena sam da će Banca Intesa i naredne godine ostati na putu izuzetnih ostvarenja i velikih poslovnih dometa, stavljajući svoju snagu u fukciju privrednog rasta, kvaliteta života građana i dobrobiti najšire društvene zajednice.

S poštovanjem,

Draginja Đurić

3 Uvodna reč predsednika Izvršnog odbora

Poštovani,

Zadovoljstvo mi je da vam predstavim Godišnji izveštaj o poslovanju Banca Intesa u 2023, koja će, i pored izrazito konkurentnog tržišta i izazovnog poslovnog ambijenta, u korporativnim analima banke biti upisana kao godina rekordnih rezultata i očuvane liderske pozicije, potvrđene i priznanjima za najbolju banku u Srbiji najprestižnijih finansijskih magazina sveta – The Banker, Euromoney i Global Finance.

Nakon četiri godine višestrukih kriza i izražene globalne neizvesnosti, svetska ekonomska istorija pamtiće 2023. kao godinu uporne inflacije, nastavka restriktivne monetarne politike i novih geopolitičkih sukoba kao faktora koji su presudno ograničili privredni rast. Usled negativnih spoljašnjih uticaja, na prvom mestu trome ekonomske aktivnosti u evro zoni, ali i visoke domaće inflacije, privredni rast Srbije u protekloj godini ostao je na skromnom nivou. Iako se zaoštravanje monetarnih uslova na globalnom i domaćem tržištu odrazilo na rast kamatnih stopa na kredite i posledično stagnaciju kreditne aktivnosti, bankarski sektor Srbije ostao je snažan i stabilan, sa pokazateljima likvidnosti i adekvatnosti kapitala iznad regulatornih minimuma, uz očuvani kvalitet aktive.

I u ovako kompleksnom poslovnom okruženju, koje je dodatno opteretila dalja konsolidacija tržišta, Banca Intesa je na bazi organskog rasta očuvala svoju lidersku poziciju u ukupnoj neto aktivi sa tržišnim udelom od 15 odsto i depozitima sa 15,4 odsto na kraju trećeg kvartala godine i zabeležila rekordne rezultate u pogledu nivoa neto aktive, depozita i plasmana, uz rast stanja kredita od 5,2 odsto i depozita od 10,8 odsto u odnosu na isti period 2022.

Razvoj novih i unapređenje postojećih proizvoda i usluga, sa akcentom na digitalizaciju i ESG standarde, omogućio nam je da u poslovanju sa stanovništvom ostvarimo rast stanja kredita od 2,7 odsto na godišnjem nivou i povećamo tržišni udeo u svim ključnim proizvodima. Sa druge strane, povećanje depozitnog potencijala od 10,7 odsto, uz veće interesovanje klijenata za ulaganja u investicione fondove pod upravljanjem društva Intesa Invest, potvrđuju da je Banca Intesa percipirana kao sigurno mesto za štednju, ali i druge vidove investiranja. Dodatno, liderska pozicija potvrđena je i u kartičnom poslovanju, sa rastom i broja transakcija platnim karticama banke i obima prometa za 17 odsto.

Daljim stavljanjem naprednih tehnologija u službu unapređenja korisničkog iskustva i poslovnih performansi banke omogućili smo digitalno izdavanje kvalifikovanog elektronskog potpisa kao osnove za uvođenje bespapirnog poslovanja u ekspoziturama i povećanje limita za digitalne gotovinske kredite. Pored toga, pravnim licima je omogućeno podnošenje zahteva za kreditne proizvode putem mobilne aplikacije, kao i njihova realizacija bez odlaska u banku. Kao rezultat svih inicijativa, godinu smo završili sa 636.000 klijenata digitalnog bankarstva u segmentu građana, 25 odsto više u odnosu na 2022. i preko 24 miliona izvršenih digitalnih transakcija, što predstavlja rast od 16 odsto, uz povećanje plasmana proizvoda putem digitalnih kanala, kao i njihovog udela u ukupnim plasmanima banke. I u delu pravnih lica nastavljen je trend rasta kako broja klijenata, tako i broja transakcija na digitalnim platformama. I pored nedvosmislenog akcenta na digitalizaciji, održali smo optimalan spoj virtuelnog i tradicionalnog bankarstva nastavljajući transformaciju poslovne mreže uvođenjem novog distributivnog modela koji unapređuje iskustvo klijenata kroz fokus na savetodavnu ulogu mreže i izmeštanje transakcija na digitalnu platformu.

Snažno ostvarenje nije izostalo ni na planu poslovanja sa klijentima u delu malog biznisa i registrovanih poljoprivrednih gazdinstava (RPG). Rast stanja kredita od 4,8 odsto na temelju kvaliteta ponude, vrhunske usluge i digitalizacije procesa potvrdio je našu poziciju tržišnog lidera, uz niski nivo nenaplativih plasmana i pored značajnog rasta nove produkcije. Saradnja sa internacionalnim finansijskim institucijama i snažan ESG fokus značajno su doprineli dobrim rezultatima u segmentu malog biznisa, dok je realizacija državnog programa subvenconisanog kreditiranja činila važan deo poslovanja sa klijentima u RPG segmentu, kojima smo ponudili i nove ESG kredite namenjene ženama u poljoprivredi i mladim farmerima. Trend rasta zabeležen je i na strani depozita uz povećanje stanja od 15 odsto, ali i tražnje za ulaganjima u investicione fondove.

3 Uvodna reč predsednika Izvršnog odbora (nastavak)

Podrška strateškim infrastrukturnim projektima, kreditne linije međunarodnih finansijskih institucija sa akcentom na zelenu tranziciju i segment malih i srednjih preduzeća, kao i obimni garantni programi, uz dalje unapređenje poslovnih procesa i digitalizaciju servisa, postavili su bazu za dodatno povećanje kreditnog portfolia privrede. Stanje kredita uvećano je za 5,7 odsto na godišnjem nivou, a uprkos većoj kreditnoj izloženosti udeo nenaplativih plasmana bio je na rekordno niskom nivou, ispod tržišnog proseka. I depozitna strana našeg bilansa stanja bila je na uzlaznoj putanji, uz godišnji rast od 23,8 odsto.

Rekordni rezultati poslovanja i dobre performanse u svim segmentima odrazili su se i na naš bilans uspeha. Na kraju trećeg kvartala zauzeli smo vodeću tržišnu poziciju u pogledu neto prihoda od kamata, neto prihoda od naknada i provizija, kao i ukupnih operativnih prihoda, dok je neto profit pre oporezivanja uvećan za 53,7 odsto na godišnjem nivou na 15,4 milijarde dinara. Naša profitabilnost ogleda se i u prinosu na aktivu (ROA), koji je povećan na 2,5 odsto, i prinosu na kapital (ROE), koji je dostigao 20,4 odsto, dok odnos kredita i depozita od 81,3 odsto i pokazatelj adekvatnosti kapitala od 20,8 odsto govore u prilog naše visoke likvidnosti i snažne kapitalizovanosti.

Naše tržišno liderstvo očuvano je zahvaljujući velikom zalaganju naših zaposlenih, kao i članova Izvršnog i Upravnog odbora, kojima želim da se zahvalim na izuzetnoj posvećenosti ostvarenju ciljeva banke, kao i svim našim klijentima i poslovnim partnerima na uspešnoj saradnji i ukazanom poverenju. Uveren sam da ćemo i naredne godine, vođeni strategijom koja u centar pažnje stavlja ljude, kvalitet i održivost, ostati na tragu dosadašnjih uspeha, pružajući snažan podstrek privredi i građanima Srbije i sistemski doprinos dobrobiti najšire zajednice.

S poštovanjem,

Darko Popović

Predsednik Izvršnog odbora

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor

- *Nakon skromnog rasta u prva dva kvartala, privredna aktivnost u Srbiji značajno je ubrzala u drugoj polovini 2023. godine, dok je, nakon vrhunca dostignutog u martu, inflacija uspostavila održivo opadajuću putanju zahvaljujući slabljenju cenovnih pritisaka iz međunarodnog okruženja i daljem povećanju restriktivnosti monetarne politike NBS*
- *Snažni aprecijacijski pritisci na dinar obeležili su veći deo godine zahvaljujući visokom prilivu stranog kapitala i povoljnim platnobilansnim kretanjima, a rekordno visoke intervencije centralne banke na kupovnoj strani predstavljale su glavni kanal kojim su devizne rezerve zemlje podignute na istorijski najviši nivo;*
- *Iako su osnovni fiskalni tokovi bili bolji od očekivanih u prva tri kvartala, brojne odluke o dodatnim fiskalnim davanjima u poslednjim mesecima godine uticale su na to da ne dođe do poželjnog smanjenja deficita u odnosu na rebalansom targetirani nivo.*

U godinu za nama svetska ekonomija ušla je pod pritiskom efekata nekoliko uzastopnih kriza koje su izazvale brojne poremećaje na robnim i finansijskim tržištima. Iako je proglašen kraj epidemije COVID-19, izazovi u vidu uporne inflacije i krize kupovne moći, drastičnog zaoštravanja monetarnih uslova, izraženih geopolitičkih nestabilnosti uz pojavu novih zona konflikata, nastavili su da deluju nepovoljno na globalne i regionalne ekonomske tokove. Slabljenje kupovne moći i stagnantan trend rasta na nivou najvećih evropskih privreda u dobroj meri su odredili i domaća ekonomska dešavanja, a kao glavni makroekonomski izazovi sa kojima se Srbija suočila tokom 2023. godine izdvojili su se visoka inflacija i nizak privredni rast, posebno u prvoj polovini godine. Ipak određeni privremeni faktori, poput oporavka energetskog sektora i dobre poljoprivredne sezone, opredelili su da realna stopa rasta BDP-a Srbije bude viša nego što se inicijalno očekivalo. Nakon skromnog rasta od 1,3% u prvoj polovini 2023. godine, privredna aktivnost je u trećem kvartalu ubrzala na 3,6%, zahvaljujući dobrim rezultatima poljoprivrednog sektora, investicijama i oporavku lične potrošnje za koje se očekuje da će i u četvrtom kvartalu održati međugodišnju stopu rasta na sličnom ili blago većem nivou.

Trendovi na tržištu rada pokazuju neznatna poboljšanja. Stopa aktivnosti, kao i formalna zaposlenost blago su porasle, a prosečna stopa nezaposlenosti u prva tri kvartala iznosila je 9,6% što je nepromenjen nivo u odnosu na isti period prethodne godine. Uprkos visokim, dvocifrenim međugodišnjim nominalnim stopama rasta, realne zarade su u prvih deset meseci 2023. godine zabeležile rast od samo 1,4%, pri čemu je on bio generisan isključivo u privatnom sektoru, dok je dvocifrena stopa inflacije potpuno obezvredila zarade u javnom sektoru zaključno sa oktobrom mesecom.

Nakon dvadeset meseci kontinuiranog rasta i vrhunca od 16,2% koji je dostignut u martu 2023. godine, međugodišnja inflacija u Srbiji je počela konačno da usporava pod uticajem efekata visoke baze i globalnog slabljenja cenovnih pritisaka, kako na strani ponude, tako i na strani tražnje. Nešto snažniji dezinflacioni trend uspostavljen je od trećeg kvartala čemu je, pored smanjenja globalnih troškovnih pritisaka, doprinos dao i manji od očekivanog rast cena hrane zahvaljujući natprosečnoj poljoprivrednoj sezoni i nižim troškovima poljoprivredne proizvodnje. Bazna inflacija takođe je opadala, ali sporijim tempom nego ukupna, signalizirajući da su cenovni pritisci u Srbiji još uvek izraženi.

U cilju obuzdavanja inflacije, Narodna banka Srbije nastavila je sa daljim povećanjem restriktivnosti monetarne politike, ali nešto umerenijim tempom nego u toku 2022. godine. Referentna kamatna stopa povećana je šest puta za ukupno 150 baznih poena zaključno sa julom, i od tada se nalazi na nivou od 6,5%, dok su stope na kreditne i depozitne olakšice povećane na 7,75% i 5,25%, respektivno. U septembru Narodna banka je odlučila i da putem povećane obavezne rezerve povuče deo visokih viškova dinarske likvidnosti i time dodatno pooštri domaće monetarne uslove.

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Politika stabilnog kursa ostala je važan stub monetarne politike i tokom 2023. godine. Odgovarajući na do sada najintenzivnije aprecijacijske pritiske uslovljene visokim prilivom stranog kapitala i poboljšanjem pokazatelja u spoljnoekonomskim odnosima, centralna banka je obimnim intervencijama na međubankarskom deviznom tržištu sterilisala višak ponude deviza, kupivši njihov rekordno visok iznos. Dinar je prema evru nominalno ojačao za 0,1%, a 2023. godina bila je šesta od poslednjih sedam

Zaoštravanje monetarne politike NBS uticalo je na rast kamatnih stopa na dinarskom segmentu tržišta novca i kredita, potvrdivši efikasnost transmisionog mehanizma monetarne politike putem kanala kamatne stope, istovremeno se odrazivši na usporavanje kredita privredi i stanovništvu. Slabljenju dinamike kredita doprinelo je i povećanje restriktivnosti monetarne politike ECB-a i rast stopa na kredite u evro znaku, kao i dospeća kredita iz garantne šeme koja su najveći efekat imala u prvoj polovini godine. U međugodišnjem poređenju, ukupni domaći krediti su u oktobru zabeležili pad od 0,2%, pri čemu usporavanju kreditne aktivnosti u većoj meri doprinose krediti privredi, dok je rast kredita stanovništvu u oktobru iznosio 1,1% međugodišnje.

Nakon ostvarenja znatno boljeg od planiranog fiskalnog rezultata u prvoj polovini godine, fiskalna politika počela je od trećeg kvartala da se menja u smeru povećanja ekspanzivnosti i da deluje proinflatorno, odražavajući očekivani porast javne potrošnje pred izbore koji su održani u decembru. Veliki broj rashodnih mera donetih krajem godine, dobrim delom jednokratnog karaktera, učinio je da fiskalni deficit ne bude značajnije niži od 2,8% BDP-a targetiranih rebalansom budžeta za 2023. godinu, iako su osnovni fiskalni tokovi bili bolji od očekivanja, uz ostvaren suficit od 10,2 milijarde dinara na konsolidovanom nivou u prvih 10 meseci. Kao posledica direktnog zaduživanja države radi finansiranja deficita i novih kapitalnih projekata, kao i obezbeđenja sredstva za otplatu dospelih obaveza, javni dug je nastavio da raste, ali je nominalni BDP u evrima zbog visoke inflacije i stabilnog kursa rastao brže. Posledično, javni dug u odnosu na BDP ostao je relativno povoljan i u okvirima Mastriškog limita od 60%. Na kraju novembra, učešće duga u BDP-u iznosilo je 51,5%, a prema odluci o rebalansu budžeta, planirano je da na kraju godine bude na nivou od oko 53% BDP-a. Iako relativna zaduženost zemlje nije imala nepovoljan trend, povećanje javnog duga za preko dve milijarde evra u toku jedanaest meseci 2023. godine i za oko pet i po milijardi kumulativno od početka 2022. godine dovelo je do oštrog skoka troškova kamata u ambijentu pogoršanih opštih uslova zaduživanja izazvanih zatezanjem monetarne politike velikih centralnih banaka.

Vlada Srbije je u decembru 2022. godine zaključila dvogodišnji stand-by aranžman sa Međunarodnim monetarnim fondom u vrednosti od 2,4 milijarde evra, koji, osim što obezbeđuje kreditna sredstva za finansiranje državnih izdataka pod povoljnijim uslovima, ima za cilj da podrži i makroekonomske politike i dalje napore u sprovođenju strukturnih reformi, sa fokusom na sektor energetike. U toku 2023. godine uspešno su završene dve revizije rezultata Srbije u okviru ekonomskog programa, a krajem godine Vlada je donela odluku da aranžman tretira kao aranžman iz predostrožnosti jednu reviziju ranije nego što je to bilo planirano.

Vodeće svetske kreditne agencije zadržale su kreditni rejting zemlje jedan nivo ispod investicionog rejtinga. U svojim poslednjim ocenama, Fitch (u avgustu) i S&P (u oktobru) potvrdili su rejting Srbije na nivou BB+ uz očuvane stabilne izglede za povećanje rejtinga u narednom periodu, dok je u septembru 2023. agencija Moody's zadržala kreditni rejting Srbije na nivou Ba2 uz stabilne izglede. Faktori koji su opredelili ovakve odluke odnose se na očuvanu stabilnost ekonomije i povoljne izglede za rast u srednjem roku, kredibilni okvir monetarne politike, smanjene eksterne neravnoteže uz snažan priliv stranih direktnih investicija i rekordno visoke devizne rezerve, kao i očekivanje da će Srbija nastaviti da vodi odgovornu fiskalnu politiku usmerenu na dalje reforme. Uprkos izazovnim okolnostima globalno, podaci NBS pokazuju da je u toku prvih jedanaest meseci 2023. godine priliv SDI dostigao nivo od 4,2 milijarde evra i da će priliv na nivou cele godine biti oko rekordnog nivoa iz 2022. godine od 4,4 miljarde evra.

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Iako aktuelni geopolitički konflikti kreiraju ambijent visokih neizvesnosti koje mogu značajno uticati na privredne rezultate, očekuje se da u 2024. godini sprska ekonomija ostvari veću stopu rasta nego u 2023. godini, koja je dobrim delom bila potpomognuta jednokratnim činiocima. Glavni faktori koji će delovati u pravcu ubrzavanja privredne aktivnosti jesu uspostavljena održiva opadajuća putanja inflacije koja će povoljno uticati na realnu potrošnju, kao i očekivani blagi oporavak evrozone, kao najvažnijeg ekonomskog partnera Srbije, uz nastavak realizacije planiranih infrastrukturnih projekata.

Makroekonomsko okruženje

Ekonomska aktivnost

U prva tri kvartala 2023. godine, privreda je ostvarila prosečan rast od oko 1,7% međugodišnje, ali uz izražen trend ubrzanja tokom godine. Nakon skromnog rasta od samo 1,3% u prvoj polovini 2022. godine, ekonomska aktivnost je u trećem kvartalu ubrzala više nego što je bilo očekivano, uz ostvareni realni rast BDP-a od 3,6% međugodišnje. Sve komponente tražnje, osim neto-izvoza, imale su bolji rezultat u poređenju sa prethodnim kvartalima, a lična i državna potrošnja su po prvi put u 2023. zabeležile blagi međugodišnji rast pod uticajem usporavanja inflacije. Nakon četiri uzastopna kvartala u kojima je bio glavni nosilac rasta, neto-izvoz je u trećem kvartalu dao blago negativan doprinos BDP-u, dok su investicije imale najbolje rezultate, ostvarivši međugodišnji rast od oko 4%. S proizvodne strane, ubrzanju rasta u trećem kvartalu najviše su doprineli industrijska proizvodnja i sektor usluga, dok su poljoprivreda i građevinarstvo nastavili da beleže solidne stope rasta, između ostalog zahvaljujući poređenju sa niskom bazom iz prethodne godine.

Grafikon 1 – Doprinosi godišnjoj stopi rasta BDP-a (u %)

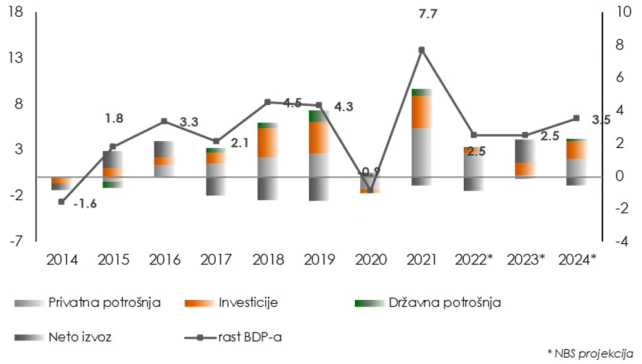

Izvor: NBS

Sveukupno, predviđa se da će realni rast BDP-a za celu godinu biti na nivou od oko 2,5%, na šta ukazuje i prva procena Zavoda za statistiku objavljena krajem 2023.

U narednoj godini NBS očekuje da će se privredni rast Srbije kretati u rasponu izmedju 3,0% i 4,0%, a da će se nakon toga vratiti na pretpandemijsku putanju rasta od oko 4% godišnje. Na rastući trend privredne aktivnosti uticaće pre svega usporavanje inflacije, postepeni oporavak privredne aktivnosti kod najvažnijih trgovinskih partnera, kao i planirano ubrzanje realizacije investicionih projekata, pre svega u domenu saobraćajne i energetske infrastrukture. Tzv. carry-over efekat, koji je rezultat ubrzanja ekonomske aktivnosti u drugoj polovini 2023. godine, imaće takođe pozitivan efekat na ekonomski rezultat u 2024. godini. Rizici ostvarenja projekcije prevashodno su povezani sa geopolitičkim neizvesnostima, izgledima globalnog rasta, kao i njihovim uticajem na svetske cene energenata i primarnih proizvoda.

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Makroekonomsko okruženje (nastavak)

Inflacija

U 2023. godini inflacija je predstavljala najveći makroekonomski izazov i prioritet ekonomske politike, kako u Srbiji tako i u gotovo svim drugim zemljama u svetu i regionu.

Nakon što je kontinuirano ubrzavala dvadeset meseci za redom, međugodišnja inflacija je svoj vrhunac imala u martu 2023. kad je dostigla čak 16,2%, a bazna inflacija (merena indeksom potrošačkih cena bez cena hrane, energenata, alkohola i duvanskih proizvoda) bila na nivou od 11,3%. Rast inflacije u Srbiji zaustavljen je konačno u aprilu, što je gotovo pola godine kasnije u odnosu na većinu zemalja Evropske Unije, na šta su prevashodno uticale antiinflacione mere Vlade i odlaganje korekcije cena struje i gasa naviše, koje su najveći efekat na inflaciju imale u 2023.

Od aprila meseca inflacija se nalazila na silaznoj putanji zahvaljujući slabljenju cenovnih pritisaka iz međunarodnog okruženja (pre svega nižim cenama energenata), zatim restriktivnoj monetarnoj politici NBS, kao i visokoj bazi iz prethodne godine. Nešto snažniji trend dezinflacije uspostavljen je od sredine trećeg kvartala, da bi u poslednjim mesecima godine, inflacija pala na niže nivoe nego što je toprojektovala i sama centralna banka. Tome su doprineli snažno usporavanje uvozne inflacije, globalni pad cena nafte koji je poništio efekat povećanja akciza na naftne derivate na domaćem tržištu, kao i činjenica da je doprinos cena hrane inflaciji bio nešto niži od očekivanog. Prema preliminarnim podacima Zavoda za statistiku, decembarska inflacija je pala na nivo od 7,6%, što je dvostruko niži nivo u odnosu na decembar 2022. godine. Međutim, i pored toga, ukupna inflacija u Srbiji ostala je među najvišim u Evropi. Iako je takođe usporavala od aprila meseca, bazna inflacija opada sporijim tempom u odnosu na ukupnu inflaciju, potvrđujući na taj način činjenicu da su cene hrane i naftnih derivata bili ključni dezinflacioni faktori u prethodnom periodu.

U poređenju sa 2022. godinom, potrošačke cene su u 2023. godini povećane u proseku za 12,1%.

Grafikon 2 - Kretanje međugodišnje inflacije i referentne kamatne stope (u %)

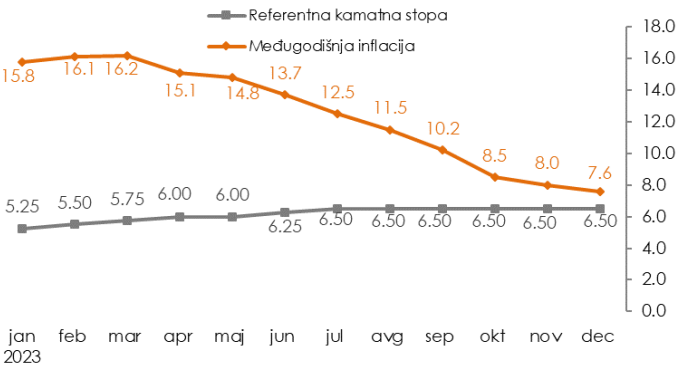

Izvor: NBS

Prema projekciji Narodne banke Srbije, inflacija će se u granice cilja (3%±1,5 p.p.) vratiti sredinom sledeće godine, a zatim će nastaviti da usporava, približavajući se centralnoj vrednosti cilja krajem 2024. godine. Takvoj dinamici potrošačkih cena doprineće pre svega dosadašnje zaoštravanje monetarnih uslova, a pad inflacije trebalo bi da bude vođen i daljim slabljenjem globalnih troškovnih pritisaka, usporavanjem uvozne inflacije i očekivanim padom inflacionih očekivanja.

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Makroekonomsko okruženje (nastavak)

Monetarna politika

Monetarna politika od početka 2023. godine vođena je u skladu sa Programom monetarne politike Narodne banke Srbije u 2023. godini, koji je donet u decembru 2022. Tada je ciljana stopa inflacije do decembra 2025. godine zadržana na nivou od 3,0% sa dozvoljenim odstupanjima ± 1,5 procentni poen. Na izazove i dalje veoma visokih inflatornih pritisaka, Narodna Banka Srbije je odgovorila daljim povećanjem restriktivnosti monetarne politike, ali nešto umerenijim tempom u odnosu na prethodnu godinu u kojoj je referentna kamatna stopa ukupno povećana za 400 baznih poena. U 2023. godini pak, referentna stopa je od početka godine, zaključno sa julom mesecom, uvećana za 150 baznih poena i od tada se nalazi na nivou od 6,5%. Stopa na depozitne olakšice povećana je na 5,25%, dok je stopa na kreditne olakšice dostigla nivo od 7,75%. Zadržavanje referentne stope na nepromenjenom nivou do kraja 2023. godine, NBS je objasnila potrebom da se sagledaju puni efekti prethodno sprovedenih mera u uslovima u kojima počinju da popuštaju inflatorni pritisci kako na globalnom, tako i na domaćem tržištu.

Iako od jula nivo referentne kamatne stope nije menjan, centralna banka je povećala restriktivnost monetarnih uslova korigovanjem stope obavezne rezerve naviše u septembru, s ciljem smanjenja viškova dinarske likvidnosti u sistemu, uz procenu efekata ove mere na povučenih oko 114 milijardi dinara. Stope obavezne rezerve na deviznu osnovicu povećane su za po 3 p.p. (na 23% i 16% za ročnost do i preko dve godine, respektivno) uz povećanje dinarskog izdvajanja devizne obavezne rezerve za po 8 p.p. (na 46% i 38%, zavisno od ročnosti obaveza). Stope obavezne rezerve na dinarsku osnovicu povećane su za po 2 p.p. (na 7% i 2%, zavisno od ročnosti).

Zaoštravanje monetarnih uslova u toku godine odrazilo se na rast kamatnih stopa na dinarske kredite privredi i stanovništvu. Kamatne stope na kredite za obrtna sredstva privredi u oktobru 2023. iznosile su 8,4%, a na gotovinske kredite stanovništvu 13,7%. Zaoštravanje monetarne politike ECB odrazilo se na rast kamata na evroindeksirane kredite. Zbog rasta euribor-a, NBS je u septembru donela odluku da ograniči nivo kamatnih stopa na evroindeksirane stambene kredite do kraja 2024. godine, pa je njihova prosečna kamatna stopa u oktobru smanjena na nivo od 5,4%.

U skladu sa programom monetarne politike za 2023. godinu, NBS je nastavila da primenjuje intervencije na deviznom tržištu koje su imale za cilj da smanje prekomerne oscilacije deviznog kursa i ograniče efekat prelivanja rasta uvoznih cena na domaće cene. Zahvaljujući tome, kurs je u većem delu godine bio gotovo nepromenjen, na nivou od oko 117,2-117,3 dinara za evro, a njegova stabilnost predstavljala je i važan faktor usidravanja inflacionih očekivanja.

Restriktivna monetarna politika koju je Narodna banka sprovodila u prethodnom periodu imala je presudan uticaj na pad kreditne aktivnosti i obaranje inflacije, usklađujući domaću tražnju sa ponudom. U narednom periodu, održavanje cenovne i finansijske stabilnosti u srednjem roku ostaće prioritet monetarne politike, a buduće odluke zavisiće od podataka koji budu pristizali o ključnim faktorima inflacije. Stoga se očekuje da NBS nastavi da pažljivo prati geopolitička dešavanja i kretanje svih ključnih faktora iz domaćeg i međunarodnog okruženja koji mogu imati uticaj na inflaciju, i da pravovremeno reaguje svim raspoloživim instrumentima ako se materijalizuju neki od rizika koji bi za posledicu imali da se inflacija zadrži iznad gornje granice dozvoljenog odstupanja od cilja. Ipak, projektovano kretanje inflacije u horizontu monetarne politike i njenih faktora u ovom trenutku ukazuje da je ciklus zaoštravanja monetarnih uslova pri kraju.

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Makroekonomska aktivnost (nastavak)

Kurs dinara

Narodna banka Srbije je tokom 2023. godine nastavila sa sprovođenjem svoje politike stabilnog kursa dinara, koja je u uslovima visokih inflatornih pritisaka ocenjena kao adekvatna, jer je njom ograničavano prelivanje rasta uvoznih cena na domaće i dat doprinos očuvanju ukupne makroekonomske stabilnosti.

Zahvaljujući visokim deviznim prilivima i aktivnoj politici intervencija na deviznom tržištu, domaća valuta je u 2023. godini nominalno ojačala za 0,13% u odnosu na evro. Istovremeno, zbog jačanja evra prema dolaru, dinar je krajem decembra bio snažniji za 3,9% prema dolaru u odnosu na kraj 2022. godine.

Tokom većeg dela 2023. godine preovladavali su intenzivni pritisci na strani ponude deviza, podržani visokim prilivom stranog kapitala i povoljnim platnobilansnim kretanjima, dok su povremeni deprecijacijski pritisci na dinar (početkom i krajem godine) bili izazvani sezonski većom tražnjom za devizama. Da bi ublažila kratkoročne oscilacije kursa dinara prema evru, NBS je u toku godine kupila rekordno visok nivo deviza na međubankarskom devoznom tržištu, čak 3,7 milijardi evra zaključno sa 27. decembrom. Ovim je 2023. godina postala šesta godina od poslednjih sedam godina koju je NBS završila kao neto-kupac deviza.

Obimna kupovina deviza od strane Narodne banke Srbije bila je ujedno jedan od glavnih kanala za povećanje deviznih rezervi zemlje, koje su, u svom bruto iznosu, dostigle istorijski najviši nivo. Na kraju godine, NBS je saopštila da su bruto rezerve zaključno sa 27. decembrom iznosile 24,5 milijarde evra, što je za oko četvrtinu više u odnosu na kraj 2022. godine.

Grafik 3 – Kretanje kursa dinara

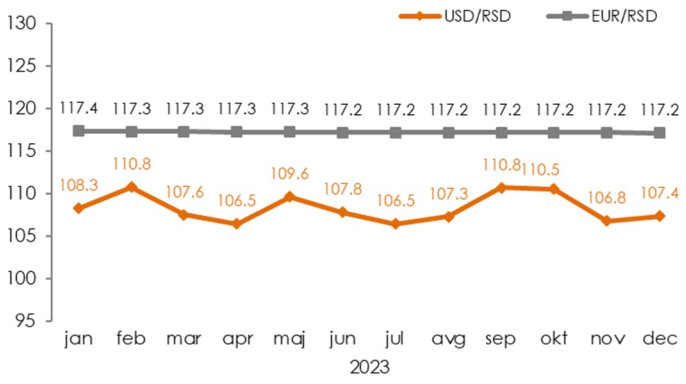

Izvor: NBS

Grafik 4 – Mesečne promene kursa (u %)

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Makroekonomsko okruženje (nastavak)
Kurs dinara (nastavak)

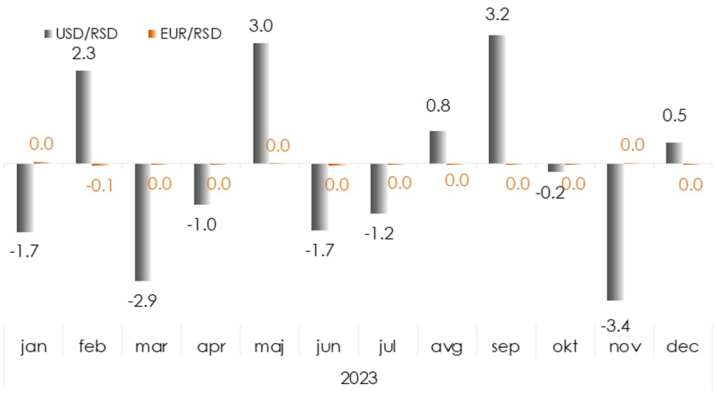

Izvor: NBS

U situaciji kada na globalnom nivou i dalje postoji visok nivo neizvesnosti koji može da dovede do novih inflatornih pritisaka, očuvanje stabilnog kursa dinara doprinelo bi ublažavanju tih pritisaka, te stoga predstavlja dobru politiku centralne banke. Uzimajući u obzir visok nivo deviznih rezervi koje su im na raspolaganju, a koji je znatno iznad standarda kojima se utvrđuje njihova adekvatnost, monetarne vlasti imaju dovoljno prostora da nastave sa sprovođenjem takve politike, kojom se, između ostalog, čuva i investiciono i potrošačko poverenje.

Deficit tekućeg računa i spoljni dug

U toku 2023. godine eksterna pozicija zemlje je poboljšana. U periodu januar-oktobar deficit tekućeg računa iznosio je oko 1,0 mlrd evra, što je za oko 2,5 mlrd evra niže u odnosu na isti period prošle godine. Glavni doprinos ovakvim kretanjima dao je bolji spoljnotrgovinski bilans zahvaljujući rastu izvoza roba i usluga uz istovremeni blagi pad uvoza.

Najveće smanjenje spoljne neravnoteže zabeleženo je na računu robne razmene, na šta je prevashodno uticao manji deficit energetskog bilansa zahvaljujući niži cenama energenata i manjim uvezenim količinama, kao i rastu izvoza struje. I pored smanjene eksterne tražnje, pozitivan uticaj imao je i rast izvoza prerađivačke industrije.

Značajan doprinos smanjenju deficita tekućeg računa potekao je i od rastućeg suficita u razmeni usluga, budući da je u prvih deset meseci suficit na računu usluga zabeležio međugodišnje povećanje od oko 40% zahvaljujući rastu izvoza ICT, poslovnih i transportnih usluga.

Na nivou cele godine, Narodna banka Srbije predviđa da će tekući deficit biti na rekordno niskom nivou od 2,5% BDP-a, što je značajan pad u odnosu na 6,9% koliko je zabeleženo u godini pre toga. Visok neto priliv stranih direktnih investicija (SDI) od 3,5 milijardi evra u prvih deset meseci više je nego dovoljan da se obezbedi puna pokrivenost deficita tekućeg računa.

Iako će platnobilansna kretanja u narednom periodu biti pod uticajem faktora koje je teško predvideti, NBS projektuje da će učešće deficita tekućeg računa u BDP-u u 2024. godini iznositi 3,8% BDP-a, a da će u srednjem roku biti na nivou od oko 4% BDP-a.

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Makroekonomsko okruženje (nastavak)
Deficit tekućeg računa i spoljni dug (nastavak)

Povećanje tekućeg deficita primarno će biti vođeno novim investicionim ciklusom i oporavkom uvoza opreme i repromaterijala, dok će u suprotnom smeru delovati proširenje izvoznih kapaciteta zemlje i opravak eksterne tražnje.

Grafik 1 – Deficit tekućeg računa (u % BDP-a)

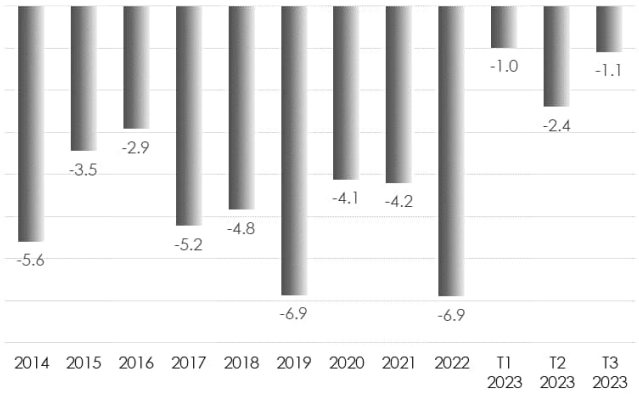

Izvor: NBS

Spoljni dug Srbije nastavlja da raste kao posledica dodatnog zaduživanja i privatnog i javnog sektora. Prema poslednjim raspoloživim podacima, ukupni spoljni dug Srbije na kraju trećeg kvartala 2023. godine dostigao je nivo od gotovo 44,8 milijardi evra, uvećavši se za oko 2,9 milijardi evra u odnosu na kraj prethodne godine. Ipak, njegov odnos prema BDP-u nije se pogoršao, zbog većeg prirasta nominalnog BDP-a. Na kraju trećeg kvartala iznosio je 66,7%, zadržavši se ispod granice visoke zaduženosti koja je propisana od strane Svetske banke (80% BDP-a). Rast u apsolutnom iznosu je registrovan isključivo u delu dugoročnih obaveza, i to prevashodno kod javnog sektora koji je generisao više od 80% prirasta. Održivost nivoa duga podržana je upravo njegovom povoljnom ročnom strukturom, budući da srednjeročne i dugoročne obaveze preovlađuju u strukturi duga sa učešćem od čak 96% na kraju trećeg kvartala 2023.

Nakon nešto snažnijeg pada u periodu 2021-2022, racio spoljnog duga prema izvozu robe i usluga zabeležio je samo neznatno poboljšanje u toku 2023. spustivši se sa 110,2% u 2022. na 109,8% u trećem kvartalu 2023. godine, ostavši ispod donje granice Svetske banke od 220%. Srbija se stoga opet svrstava u kategoriju manje zaduženih zemalja s obzirom na to da se racio spoljnog duga prema izvozu robe i usluga spustio ispod 132%.

MMF ocenjuje spoljnu zaduženost Srbije kao održivu u srednjem roku i projektuje da će ukupan spoljni dug biti na nivou od 66,3% BDP-a na kraju 2023. godine, spuštajući se na nivo od 61,3% do kraja 2025. godine.

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Makroekonomsko okruženje (nastavak)
Deficit tekućeg računa i spoljni dug (nastavak)

Grafik 2 – Spoljni dug

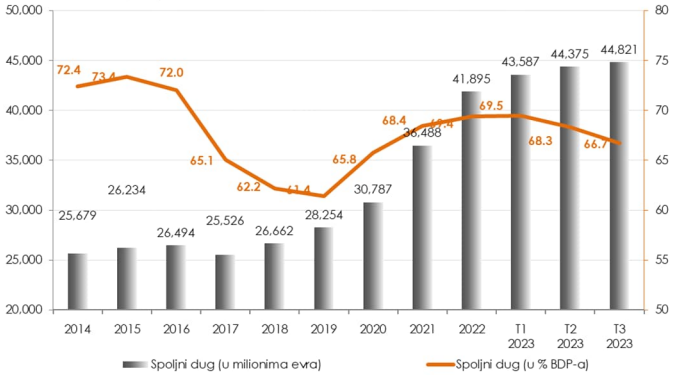

Izvor: NBS

Strane direktne investicije

U prvih deset meseci 2023. godine ukupan priliv stranih direktnih investicija (SDI) iznosio je 3,7 milijardi evra (neto 3,5 milijardi evra) i bio je za 8% veći u odnosu na isti period prethodne godine. Priliv SDI bio je posebno snažan u drugom kvartalu, a po svemu sudeći i u poslednjem, budući da je, prema preliminarnim podacima koje je krajem godine objavila Narodna banka, priliv SDI do kraja novembra dostigao 4,2 milijarde evra i na godišnjem nivou će verovatno biti oko rekordnog nivoa investicija iz 2022. godine (4,4 mlrd). Stoga su SDI bile značajan pokretač rasta i u 2023. uprkos geopolitičkim nestabilnostima, visokim troškovima zaduživanja i usporavanju ekonomske aktivnosti u zemljama koje su naši najvažniji ekonomski partneri.

Kao i tokom prethodnih godina, više od polovine priliva usmereno je u razmenljive sektore, a najviše u prerađivačku industriju, koja je ključni izvozni sektor srpske privrede. Najveći deo priliva SDI u prva tri kvartala i dalje potiče iz evropskih zemalja (69%), dok su azijske zemlje na drugom mestu (31%). Poslednjih godina primetno je rastuće učešće Kine, koje je u prva tri kvartala 2023. godine bilo na nivou od 26%.

Od 2015. godine tekući deficit je u potpunosti pokriven neto prilivom SDI, a to će biti slučaj i u 2023. imajući u vidu da je, usled poboljšanih odnosa robne razmene, tekući deficit znatno redukovan u poređenju sa prethodnim godinama.

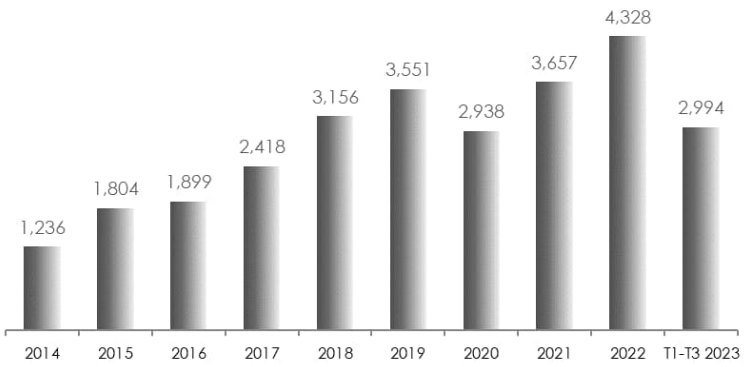

Izvor: NBS

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Strane direktne investicije (nastavak)

Narodna banka Srbije projektuje da će se neto priliv SDI u srednjem roku kretati na nivou od oko 5% BDP-a, uz očekivanje da će najveći deo priliva i dalje biti usmeravan u izvozno orijentisane sektore.

Spoljna trgovina

Vrednost spoljnotrgovinskih tokova beleži blago smanjenje, iza kojeg u većoj meri stoji pad uvoza u odnosu prošlu godinu, kada su dinamične promene cena na međunarodnom tržištu imale opredeljujući uticaj na njegovu vrednost. U prvih jedanaest meseci 2023. godine ukupna robna razmena Srbije dostigla je nivo od 60 milijardi evra, što je za 1,6% niže u odnosu na isti period 2022.godine, a pokrivenost uvoza izvozom je povećana na 78,7% sa 70,8% na kraju novembra 2022. godine. Vrednost izvoza iznosila je 26,4 milijardi evra (+4,5%), dok je vrednost uvoza opala za 5,8% na nivo od oko 33,6 miljardi evra, na šta je dobrim delom uticao smanjen uvoz energenata i struje. To je rezultiralo redukovanjem ukupnog trgovinskog deficita za 31% odnosno za oko 3,2 milijarde, na nivo od 7,2 milijarde evra do kraja novembra.

Električne mašine i aparati ostali su broj 1 izvozni proizvod, sa učešćem od 12,7% u ukupnom izvozu. Na drugoj poziciji su se našli pogonske mašine i uređaji (5,8%), a slede rude i otpaci metala na trećem mestu (5,5%). Poljoprivredni proizvodi su još jednom imali znatno slabije izvozne rezultate od uobičajenih, pogođeni kako lošijim rodom u prethodnoj poljoprivrednoj sezoni i gubitkom dela kupaca na međunarodnom tržištu, tako i logističkim i transportnim problemima u dobrom delu godine.

Prema podacima Ministarstva finansija raspoloživim za prvih devet meseci 2023. godine, kompanija Zijin potvrdila je titulu najvećeg izvoznika, sa Serbia Zijin Mining na 1. mestu i Serbia Zijin Copper na 2. mestu, dok je HBIS (Železara Smederevo) pala na treću poziciju. ZF doo iz Pančeva probio se na četvrto mesto, dok je Leoni Wiring Systems bio petoplasiran na listi najvećih izvoznika.

Oko 60% spoljne trgovine Srbije bilo je usmereno ka zemljama Evropske unije, dok su zemlje CEFTA bile drugi po važnosti spoljnotrgovinski partner, sa kojim je ostvaren visok suficit u razmeni (pokrivenost uvoza izvozom od 260%). Glavni spoljnotrgovinski partneri u izvozu bili su Nemačka (4 milijarde evra), Bosna i Hercegovina (1,8 milijardi evra) i Italija (1,6 millijarde evra), dok su u uvozu to bili Nemačka (4,4 milijarde evra), Kina (4,1 milijarda evra) i Italija (2,4 milijarde evra).

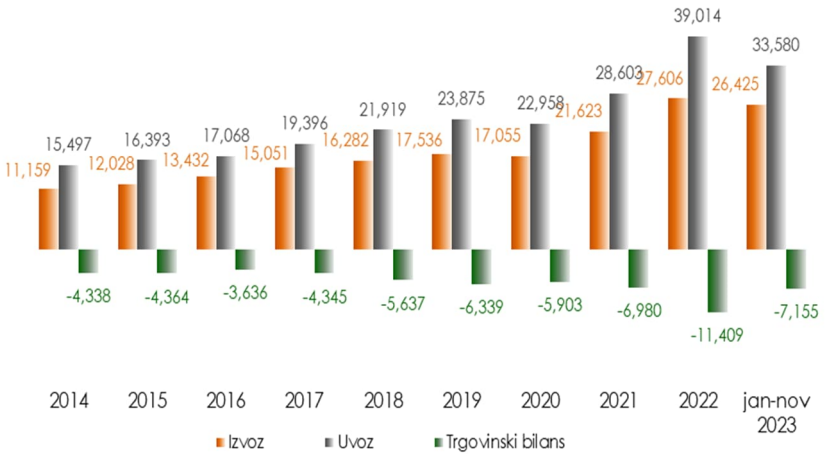

Grafikon 9-Spoljnotrgovinska razmena sa glavnim partnerima

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Spoljna trgovina (nastavak)

Grafikon 2 - Spoljnotrgovinska razmena (u milionima evra)

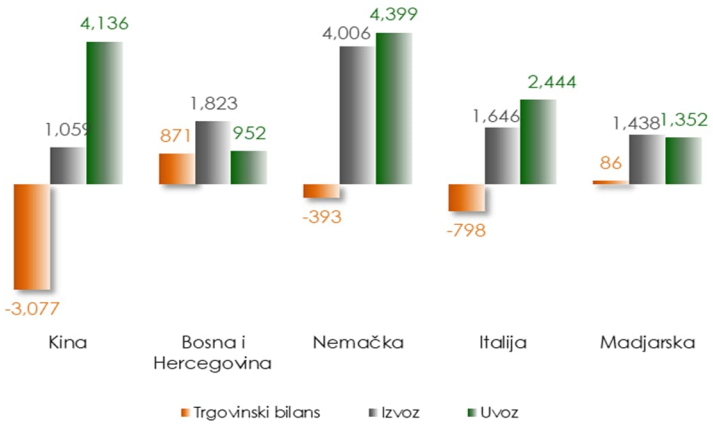

Izvor: Republički zavod za statistiku

Fiskalna politika

Zahvaljujući većim prihodima od doprinosa i poreza na dobit, kao i manjim od inicijalno planiranih izdvajanja za energetski sektor, fiskalna kretanja u prva tri kvartala godine bila su povoljnija od planiranih, uz ostvaren suficit na konsolidovanom nivou od 15,8 milijardi dinara odnosno 0,3% ostvarenog BDP-a u ovom periodu. Međutim, ad hoc odluke o vanrednom povećanju penzija i plata u određenim delovima javnog sektora, kao i brojnim jednokratnim davanjima za različite kategorije stanovništva, koje su donešene u predizbornom periodu, uticale su na to da ne dođe do poželjnog smanjenja deficita u odnosu na targetirani nivo od 2,8% BDP-a prema rebalansu budžeta. Osim toga, promenom u smeru veće ekspanzivnosti, fiskalna politika je počela da deluje proinflatorno i u suprotnosti sa monetarnom politikom koja je opravdano zaoštravana u cilju stavljanja inflacije pod kontrolu.

Usvojeni budžet za narednu godinu donosi umerena poboljšanja, budući da predviđa nastavak postepenog smanjivanja fiskalnog deficita. Fiskalnim okvirom za 2024. godinu predviđeno je da deficit na konsolidovanom nivou u Srbiji iznosi 2,2% BDP-a i trebalo bi da vodi ka daljem umanjenju učešća javnog duga u BDP-u. Fiskalni savet ocenjuje da su prihodi i rashodi u najvećoj meri kredibilno planirani i da je, uopšteno, usvojeni budžet ekonomski dobar, ali ne donosi veće promene u fiskalnoj politici. Budžetom je predviđen rast zarada u javnom sektoru u proseku od oko 10%, rast penzija od 14,8%, a zadržava se visok nivo izdvajanja za javne kapitalne investicije na nivou od oko 7% BDP-a.

Izmenama zakona o budžetskom sistemu koje su usvojene krajem 2022. revidirana su fiskalna pravila i preciziran način reagovanja države u slučaju prekoračenja limita definisanih tim pravilima, što je pozitivno ocenjeno od strane stručne javnosti. Ipak, sa primenom većine pravila će se početi tek u 2025. godini, jer se i 2023. i 2024. tretiraju kao godine u kojima će biti neophodno i dalje sprovoditi određene antikrizne mere.

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Fiskalna politika (nastavak)

Grafikon 3 - Konsolidovani budžetski deficit (u % BDP-a)

Izvor: NBS

Na kraju novembra 2023. godine, javni dug iznosio je 35,6 milijardi evra, dok je udeo duga u (projektovanom) BDP-u iznosio 51,5%. Veći deo javnog duga je i dalje denominovan u stranoj valuti (obaveze u evrima čine 58%, a dolarske obaveze 13,4% ukupnih obaveza), dok je oko 22% javnog duga denominovano u dinarima.

Od početka 2023. godine, javni dug je porastao za oko 2,3 milijarde evra i to najvećim delom kao posledica direktnog zaduživanja države za finansiranje deficita i obaveza koje dospevaju na naplatu. Budući da su uslovi finansiranja na svetskim finansijskim tržištima pogoršani, država je deo neophodnih finansijskih sredstava obezbedila kroz povoljnije kreditne aranžmane sa stranim vladama i međunarodnim finansijskim institucijama, uključujući i stand-by aranžman sa MMF-om okvirne vrednosti 2,4 milijarde evra. Nakon što joj je posle uspešne druge revizije rezultata u okviru ekonomskog programa na raspolaganje stavljeno dodatnih 400 miliona evra (nakon prve revizije povučeno je 1,2 mlrd evra), Vlada Srbije izjasnila se da će ovaj aranžman nadalje tretirati kao aranžman iz predostrožnosti (jednu reviziju ranije nego što je to bilo planirano).

Grafik 3 – Javni dug (u % od BDP-a)

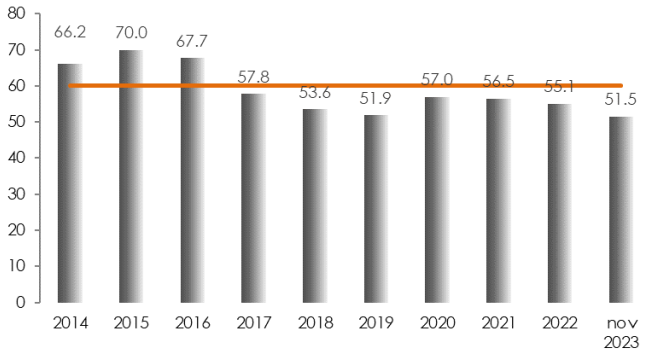

Izvor: Ministarstvo finansija

Prema projekciji Ministarstva finansija, javni dug bi na kraju godine trebalo da bude na nivou od 53,5% BDP-a. Fiskalni deficit od 2,2% BDP-a koji je planiran usvojenim budžetom za narednu godinu trebalo bi da omogući da javni dug (kao % BDP-a) nastavi da se kreće silaznom putanjom, a očekivanje MMF-a je da njegovo učešće u BDP-u padne na nivo od 52% do kraja 2024. godine.

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Bankarski sektor

Zaključno sa septembrom, bankarski sektor Srbije činilo je 20 banaka. U odnosu na prethodnu godinu, broj banaka se smanjio za dve, ukazujući na nastavljen trend konsolidacije bankarskog sektora.

Protekle tri godine obeležile su najave merdžera na bankarskom tržištu Srbije. Počev od OTP i Vojvođanske banke 2021. godine, preko NLB i Komercijalne banke naredne godine, može se reći da je i 2023. obeležio još jedan merdžer i to RBA (ranije Credit Agricole) i Raiffeisen banke, kao i kupovina Eurobank Direktne od strane AIK banke. Prva statusna promena pripajanja RBA banke Raiffeisen banci okončana je u aprilu 2023. godine. Takođe, krajem 2022. godine, još jedna banka nestala je sa tržišta i to Naša AIK banka (ranije Sberbank) nakon pripajanja AIK banci. AIK se nije zaustavila na ovome, te je već u martu 2023. objavila preuzimanje Eurobank Direktne. Zvanična kupovina izvršena je u novembru iste godine čime se pozicija AIK grupacije značajno poboljšala na tržištu. U svetlu pomenutih dešavanja, postoje naznake za daljim ukrupnjavanjem na tržištu banaka, odnosno, postoji nagoveštaj da će se konsolidacija između banaka nastaviti.

Ukupna aktiva bankarskog sektora povećana je za 4,7% od početka godine. Na kraju trećeg kvartala ukupna aktiva iznosila je 5,7 milijardi dinara, odnosno 48,7 milijardi evra.

Narodna banka Srbije je povećala referentnu kamatnu stopu za 1,5 p.p. u odnosu na kraj 2022. godine što je dovelo do nivoa od 6,5% na kraju 2023. godine. Za razliku od prethodne godine koju je obeležio rastući trend EURIBOR-a, kraj godine može sugerisati smirivanje inflacije, kao i sveukupne krize, što implicira i odluka Narodne banke Srbije da referentnu kamatnu stopu za sada drži na istom nivou od jula meseca ove godine.

Domaća kreditna aktivnost stagnira posmatrano na međugodišnjem nivou i to kao posledica visoke baze iz prethodne godine, dospeća kredita iz garantnih šema, kao i viših kamatnih stopa na kredite usled zaoštravanja monetarnih politika ECB-a i Narodne banke Srbije. Ukupni krediti su zabeležili skroman međugodišnji rast od 0,6% i dostigli nivo od 3,2 milijarde dinara na kraju trećeg kvartala 2023. godine.

Krediti privrede su na kraju trećeg kvartala dostigli iznos od 1,635 milijardi dinara i zabeležili međugodišnji rast od 0,1%. Rast kredita privredi je pretežno vođen kreditima za likvidnost i obrtna sredstva i investicionim kreditima.

Posmatrano po delatnostima, najveći porast zaduživanja zabeležen je u prerađivačkoj industriji i sektoru za poslovanje sa nekretninama, dok su se najviše razdužila preduzeća iz energetike.

Zaključno sa septembrom, krediti stanovništva su zabeležili međugodinji rast od 1,6% i iznosili su 1,469 milijardi dinara. Najveći doprinos rastu dolazi od gotovinskih kredita koji čine 44% ukupnih kredita stanovništvu i samim tim su najzastupljenija kategorija, dok stambeni krediti učestvuju sa 40%.

Trend dinarizacije je usporio i tokom 2023. godine. Od početka godine, dinarski plasmani u ukupnim plasmanima su smanjeni za 1,3 p.p. na nivo od 33,8% u septembru. U segmentu privrede, stepen dinarizacije je smanjen na nivo od 16,3%, dok su dinarski plasmani u segmentu stanovništva smanjeni na 53,6%.

Depozitna baza je dostigla nivo od 4,179 milijardi dinara (35,7 milijardi evra) na kraju septembra 2023. godine, beležeći međugodišnji rast od 12,4%. Nivo depozita je povećan i u segmentu stanovništva i u segmentu privrede

4 Makroekonomsko okruženje i bankarski sektor (nastavak)

Bankarski sektor (nastavak)

Učešće problematičnih kredita u ukupnim kreditima je i u 2023. godini je zadržano blizu minimuma i to na nivou od 3,2% u septembru. Čak i u uslovima zaoštravanja finansijskih uslova, uspešno je sačuvan kvalitet aktive banaka. U segmentu privrede, NPL racio je iznosio 2,1%, dok je u segmentu stanovništva NPL racio bio na nivou 4,4%.

Na kraju trećeg kvartala, 19 od 20 banaka zabeležilo je pozitivan rezultat. Ukupna neto dobit pre poreza je iznosila 108,6 milijardi dinara, što je za 50,2 milijardi dinara (86,1%) više u odnosu na rezultat ostvaren u istom periodu 2022. godine. Kada su u pitanju troškovi rezervisanja, bankarski sektor je zabeležio rast od 0,7 milijardi dinara ili 5,8% na međugodišnjem nivou. Ogroman rast neto dobiti pre poreza duguje se značajnom rastu opreativnih prihoda na međugodišnjem nivou koji pretežno dolazi od prihoda od kamata koji su za 51,7% veći u odnosu na isti period prethodne godine. Dok, sa druge strane, troškovi nisu u potpunosti ispratili trend rasta prihoda.

Operativna marža na nivou bankarskog sektora je u septembru 2023. godine veća za 72,9%, u odnosu na isti period prethodne godine, dostigavši iznos od 120,7 milijardi dinara.

Glavni razlog više marže je operativni prihod (226,5 milijardi dinara), koji je na međugodišnjem nivou veći za 37,1% ili 61,3 milijardi dinara u apsolutnom iznosu, zbog većeg iskazanog prihoda od kamata (+56,4 milijardi dinara), većeg neto prihoda od naknada i provizija (+3,8 milijardi dinara) i višeg dobitka od trgovanja i ostalih poslovnih prihoda (+1,1 milijardi dinara). Operativni troškovi su se povećali za 10,9% odnosno za 10,4 milijardi dinara u poređenju sa istim periodom prethodne godine, dostigavši nivo od 105,8 milijardi dinara. Glavni razlog su viši administrativni troškovi (+6,4 milijardi dinara), kao i troškovi zarada (+3,2 milijardi dinara), dok su se troškovi amortizacije blago povećali (+0,8 milijardi dinara).

Na kraju septembra 2023. godine, prinos na aktivu (ROA) povećan je za 1,1 p.p. u odnosu na septembar 2022. godine, na nivo od 2,6%. Istovremeno prinos na kapital (ROE) je porastao za 8,6 p.p, dostigavši vrednost od 19,5%

Likvidnost bankarskog sektora u Srbiji je potvđena odnosom kredita i depozita klijenata koji je u septembru iznosio 85,0%. Kvalitet aktive potvrđen je i stabilnim cost of risk raciom na nivou od 0,5%.

Uprkos činjenici da se nastavlja trend konsolidacije u bankarskom sektoru, Banca Intesa je i u 2023. godini zadržala lidersku poziciju po ključnim pokazateljima poslovanja zahvaljujući isključivo organskom rastu. Zaključno sa septembrom 2023. godine, Banca Intesa je ostvarila najveći tržišni udeo u pogledu ukupne neto aktive (15,0%) i depozita (15,4%), dok je po osnovu kredita i kapitala zauzela izuzetno jako drugo mesto sa tržišnim učešćem od 16,6% i 13,3%, respektivno. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, nivo kredita je povećan za 5,2%. Odnos kredita i depozita je održan na stabilnom nivou od 81,3%, dok je cost of risk smanjen sa 0,8% na 0,6% na međugodišnjem nivou.

Na kraju trećeg kvartala 2023. godine, Banca Intesa beleži rekordne rezultate i sa stanovišta profitabilnosti. Zahvaljujući značajnom rastu neto prihoda od kamata na međugodišnjem nivou u iznosu od 61,6%, Banka zauzima prvo mesto na tržištu sa učešćem od 16,6%. Takođe, ubedljiva vodeća pozicija ostvarena je i u prihodima od naknada i provizija sa udelom od 19,0%. U godini zaoštrenih monetarnih uslova, pune neizvesnosti kako za bankarski sektor tako i za stanovništvo i privredu, Intesa je uspela da ostvari izuzetne rezultate i da zadrži postojeće klijente, ali i da privuče nove. Ovoj činjenici svedoči stabilna i rastuća klijentska baza od 1,39 miliona klijenata zaključno sa novembrom 2023. godine, kao i razgranata mreža od 147 ekspozitura.

5 Elementi strategije i planiranog razvoja Banke

U skladu sa svojom strateškom orijentacijom, Banca Intesa Beograd nastavlja da jača svoju lidersku poziciju u bankarskom sektoru Srbije oslanjajući se na stabilan rast i održivo stvaranje vrednosti i istovremeno aktivno podržava rast srpske privrede.

Strateški ciljevi Banke za period 2022-2025. godine pretežno su usmereni ka unapređenju tržišne pozicije vođene digitalnom transformacijom u cilju povećanja penetracije i baze klijenata, kao i rastu prihoda kroz povećanje marže i hvatanje novih poslovnih prilika, uz istovremeno ojačavanje kreditne mašine, kao i prekvalifikaciju ljudi i učvršćivanje ESG pozicije.

Ostvarivanje ciljeva Banke je sažeto u sledećih šest inicijativa:

I Povećanje prihoda uprkos velikoj konkurenciji uz istovremeno povećanje učešća prihoda od naknada

U okolnostima veoma konkurentnog okruženja, Banka je fokusirana na jaku kreditnu aktivnost i izgradnju kvalitetnog portfolija dok istovremeno teži povećanju prihoda kroz korišćenje novih poslovnih mogućnosti. Nekoliko aktivnosti podržava ovu inicijativu, kao što su bankoosiguranje i upravljanje bogatstvom, poboljšanje saradnje sa razvojem proizvoda ISP grupe, proširenje ponude proizvoda kako bi se iskoristile mogućnosti koje nude novi trendovi, predlozi pomoćnih/dodatnih usluga i promene u programima/obukama.

II Ubrzanje digitalizacije u pogledu inovacija i rasta

Korišćenje punog potencijala digitalizacije predstavlja jedan od ključnih pokretača stvaranja vrednosti i rasta prihoda u predstojećem periodu. Uz prihvatanje digitalizacije, banka nastoji da pruži poboljšane usluge svojim klijentima, pružajući korisnicima udobnost uz uštedu vremena. Naime, digitalna transformacija će biti ubrzana kroz sledeće strateške smernice - putem digitalizacije poslovanja sa stanovništvom, ponude digitalnih proizvoda za nove segmente klijenata, poboljšanje digitalnih klijenata kao i fizičku i digitalnu vrednosnu/produktnu integraciju.

III Povećanje poslovne vrednosti u kreditiranju

Glavni pokretači za rast stvorene vrednosti u kreditiranju su definisani kroz sledeće strateške smernice: integracija postojeće ponude kreditnih proizvoda, stvaranje dodatne vrednost u kreditiranju kroz privlačenje i podsticanje klijenata i poboljšanje volumena, cenovna optimizacija, cost/benefit analiza profila i njihova optimizacija, ublažavanje postojeće izloženosti prema rizičnijim industrijama/sektorima, kao i razvoj novih proizvoda u skladu sa ESG politikom.

IV Ojačanje kreditne mašine

predstojećem periodu, Banka će nastaviti sa unapređenjem kreditnog kvaliteta kroz proaktivan pristup upravljanju kreditnim portfoliom, kao i kroz razvoj akcionih planova u cilju praćenja kvaliteta kredita. Strateške smernice koje treba da ojačaju kreditnu mašinu su navedene u nastavku: proces upravljanja kreditima, razvoj PCM procesa i upravljanje NPL-om, razvoj internih procesa i unapređenje veština zaposlenih, kao i uvođenje IT alata.

5 Elementi strategije i planiranog razvoja Banke (nastavak)

V Promocija prekvalifikacije ljudi

Kako bi poboljšala veštine ljudi, Banka će sprovesti aktivnosti usmerene na unapređenje veština u okviru poslovanja sa stanovništvom kako bi promovisala dalju digitalizaciju (npr. savetovanje na daljinu), razvoj upravljanja bogatstvom i osiguranjem, aktivnosti usmerene ka razvoju veština u oblasti platforma e-trgovine i monetizacije podataka (dodatni tokovi prihoda), aktivnosti transformacije koje su usmerene ka pružanju podrške poslovanju sa privredom u okviru uvođenja ESG, proizvodi i usluge cirkularne ekonomije, kao i podrška u razvoju i implementaciji novih proizvoda, tržišta, derviata. Pored toga, u cilju podrške novom i agilnom načinu rada, Banka će unaprediti menadžerske sposobnosti kroz razvojne programe. Takođe, transformativne inicijative će biti usmerene na širenje kulture hibridnog i agilnog rada, jačanje kulture i prakse upravljanja učinkom orijentisanog na zadatke.

VI Jačanje ESG pozicije

U prethodnom periodu, Banka je uspostavila lokalnu ESG upravu (zamenik generalnog direktora kao ESG menadžer) i formirala ESG tim uz identifikovanje strukture i odgovornosti za implementaciju. Banka će se fokusirati na adekvatnu integraciju ESG kulture u korporativni DNK kroz razvoj i implementaciju kampanja za obuku i internu komunikaciju i uvođenjem ESG usaglašenih HR praksi. Štaviše, Banka će integrisati ESG pravila u poslovne i kreditne procese, unapred definisane liste ESG zelenih i crvenih industrija/proizvoda/klijenta i listu neprihvatljivih industrija/proizvoda i klijenata i dodatno organizovati radionice kako bi se konkretni slučajevi podelili među ISP grupom i supsidijarima u cilju razmene najbolje prakse o ESG-u. Pored toga, Banka će analizirati procese/ponude proizvoda u skladu sa nedavnim razvojem u oblasti ESG-a i za fizička i za pravna lica.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom

Segment klijenata fizičkih lica

- *Ističemo izuzetan nivo nove produkcije nestambenih kredita u 2023. godini koja je nadmašila prethodnu rekordnu 2022. za celih +7%. Snažan uticaj na izvrstan komercijalni rezultat imao je paralelan fokus kako na interni potencijal naše postojeće klijentske baze tako i na izuzetnu posvećenost akvizicionim aktivnostima koje su dovele porasta broja klijenata koji primaju zaradu u našoj banci za +2,5% što predstavlja najveći rast ove vrste u poslednje tri godine.*
- *Rast depozita stanovništva tokom cele godine praćen je rastom učešća oročenih depozita u ukupnim depozitima. Značajan rast kamatnih stopa usled izmene makroekonomskih prilika, posebno tokom nedelje/meseca štednje, uslovio je i povećanu tražnju klijenata za oročenim depozitima.Krajem novembra 2023. godine Banka je uvela novi investicioni fond u distribuciju i time obogatila ponudu finansijskih proizvoda. Novi Intesa Invest Alternative fond, čiji je javni poziv počeo 20.11.2023. godine, za nešto više od mesec dana prikupio je imovinu pod upravljanjem u iznosu od 13,7 mln EUR.*
- *Kontinuirani proces edukacije zaposlenih i klijenata Banke u delu bankoosiguranja nastavljen je tokom 2023. godine, sa fokusom na jačanje svesti o značaju ivažnosti zaštite kako samih klijenata, tako i njihovih porodica i imovine.*
- *Nastavak implementacije ESG inicijativa u skladu sa strateškim opredeljenjem Grupacije koje direktno doprinose unapređenju kako zaštite životne sredine, tako i životnih uslova klijenata iz osetljivih socijalnih kategorija. Poseban fokus u 2023. godini je stavljen na naše mlađe klijente kroz razvoj inicijative stambenih kredita za mlade, kao i početka razvoja drugih proizvoda namenjenih za ovu grupu klijenata.*
- *Godinu smo završili na skoro 640.000 klijenata koji imaju ugovorenu uslugu digitalnog bankarstva, od kojih preko 80% aktivno koristi aplikaciju. Tokom 2023. godine ti klijenti su izvršili preko 24 miliona transakcija na digitlanim kanalima, što je u proseku preko 2 miliona digitalnih transkacija mesečno. U odnosu na prethodnu godinu, ovo predstavlja rast od +16%.*

U protekloj godini koju su obeležila negativna makroekonomska kretanja sa posebnim uticajem na segment stanovništva (rast stope inflacije i referentnih kamatnih stopa) još jednom se pokazalo da je naša Banka spremna da adekvatno odgovori na sve tržišne izazove i uspešno zadovolji potrebe naših klijenata kroz stavljanje posebnog fokusa na klijentsku centričnost. Kako bi ovako izazovan zadatak bio uspešno izvršen, kontinuirano je ulagano u pospešivanje kompetencija i veština zaposlenih Banke ali i u razvoj i povećanje kvaliteta usluga kako na fizičkim tako i na digitalnim kanalima prodaje. Na elektronsko bankarstvo usmeren je poseban fokus kroz dalju ekspanziju Digical projekta i implementaciju novih funkcionalnosti. Poverenje koje su klijenti ukazali u ovakav način poslovanja, ogleda se kroz sada već stabilan organski rast baze aktivnih klijenata sa platnim računom od +2,07% na međugodišnjem nivou.

Tokom 2023. godine, uprkos izazovnim makroekonomskim implikacijama, Banka je značajno unapredila ponudu inovativnih proizvoda koji omogućavaju zadovoljenje šireg spektra sofisticiranih finansijskih potreba klijenata, uz očuvanje stabilnosti svih relevantnih pokazatelja poslovanja i povećanju tržišnog učešća u svim ključnim proizvodima namenjenim segmentu stanovništva. Izdvojili bismo značajni rast tržišnog učešća dozvoljenog prekoračenja i kreditnih kartica od +3%. Ovo je dovelo do izuzetno visokog učešća od 20,3% kod dozvoljenog prekoračenja i 31,2% kod kreditnih kartica. Osim toga, važno je da se napomene da imamo i stabilan rast učešća nestambenih kredita od +0,9%.

Očuvanjem stabilnosti u svim segmentima poslovanja, Banca Intesa uspela je da u protekloj godini uspešno odgovori izazovima dinamičnog tržišta i potvrdi poziciju lidera. Kroz brojne novine i unapređenja koja u fokusu imaju zadovoljstvo klijenata, kao i transparentnu komunikaciju cenovnih i necenovnih elemenata, ostvaren je plasman gotovinskih kredita u iznosu od 447,8 miliona evra (52,5 milijarde dinara). Ovakvi poslovni rezultati doprineli su rastu tržišnog učešća Banke u gotovinskim kreditima na 14,4% uz rast broja klijenata sa gotovinskim kreditima u korišćenju od 4,3% na međugodišnjem nivou. I u 2023. godini smo nastavili sa kontinuiranim usavršavanjem i bliskim

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Segment klijenata fizičkih lica (nastavak)

monitoringom procesa za apliciranje i realizaciju stambenih kredita. Upravo su ovako kvalitetno dizajnirani procesi uz visoku ekspertizu naših savetnika u Casa centrima doveli do očuvanja portfolija stambenih kredita i sprečili pad tržišnog učešća u izuzetno izazovnoj godini. Postojalo je više negativnih efekata koji su se međusobno preplitali. Sa jedne strane, imali smo rast vrednosti euribora poslednično i rast kamatnih stopa na celom bankarskom tržištu. Sa druge strane rast stope inflacije je dodatno narušavao kupovnu moć stanovništva koja je samo u određenoj meri kompenzovana rastom zarada. Takođe je bitno da se napomene da rast kamatnih stopa nije u većoj meri uticao na pad cena samih nekretnina, tako da su se klijenti našli u višestruko nepovoljnoj situaciji koja je prouzrokovala pad tražnje za ovim vidom kreditiranja. Imajući u vidu prethodno navedeno, produkcija stambenih kredita u 2023. godini je bila 113,3 miliona evra (13,3 milijarde dinara). Uz ovaj nivo aktivnosti je očuvano tržišno učešće u odnosu na decembar 2022. godine uz blagi rast od +1BPS.

Podatak o višegodišnjem ostvarenom rastu aktivnih bankarskih proizvoda u delu poslovanja sa stanovništvom ukazuje na više zaključaka: klijenti cene visok nivo usluge praćen poslovnom politikom Banke koja je iskreno usmerena na njihove specifične i stvarne potrebe, kao i pozitivnog efekta koji negovanje principa transparentnosti prilikom svakog aspekta poslovanja ima na produbljivanje poverenja klijenata u poslovanje sa našom institucijom.

Grafikon 12 - Krediti stanovništvu (u milionima dinara)

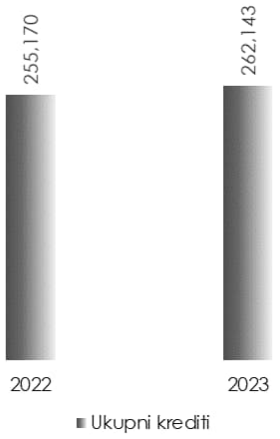

Grafikon 13 – Tržišno učešće Banke u kreditima stanovništvu

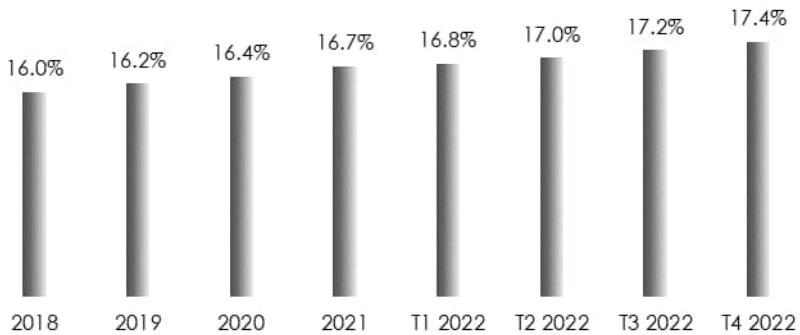

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Segment klijenata fizičkih lica (nastavak)

Ukupni depoziti stanovništva rasli su tokom cele godine i dostigli nivo od 413,6 milijardi dinara u decembru 2023. godine. Tržišno učešće Banke u ukupnim depozitima stanovništva poraslo je na kraju decembra 2023. godine za 4 bps u odnosu na decembar 2022. godine i dostiglo je 18.5%. U investicione fondove je tokom 2023. godine, kroz distribuciju Banke, plasirano 17,5 milijardi RSD depozita fizičkih lica.

Grafikon 14 - Depoziti stanovništva (u milionima dinara)

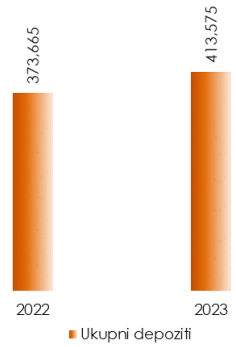

Grafikon 15 – Tržišno učešće Banke u depozitima stanovništva

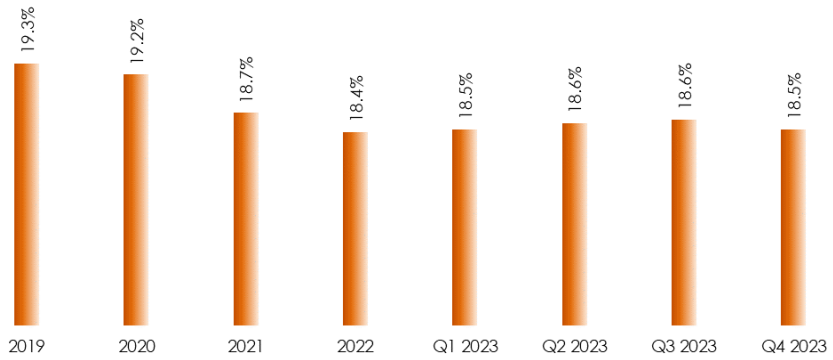

Rast tržišnog učešća depozita stanovništva tokom cele 2023. godine bio je praćen i rastom učešća oročenih depozita u ukupnim depozitima. Rast referentnih kamatnih stopa vodećih centralnih banaka i nove makroekonomske prilike uticale su na rast tražnje klijenata za povoljnijim kamatnim stopama na oročene depozite. Banka je, vodeći računa o potrebama svojih klijenata kreirala ponudu za oročene depozite u RSD, EUR i USD, čime je uticala na povećanje stanja oročenih depozita i njihovog učešća u ukupnim depozitima stanovništva.

Rast tržišnog učešća depozita stanovništva tokom cele godine praćen je i sve većim interesovanjem klijenata za ulaganje viška likvidnih sredstava u jedan od fondova pod upravljanjem Intesa Investa. Nakon 5 godina poslovanja Intesa Invest je na kraju 2023. godine prikupio imovinu pod upravljanjem u iznosu od preko 307 miliona EUR.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Segment klijenata fizičkih lica (nastavak)

I pored vrlo turbulentnih kretanja na tržištima i geopolitičkih događaja tokom 2022. i 2023. godine, imovina pod upravljanjem Intesa Investa porasla je za 70% u decembru 2023. u odnosu na decembar 2022. godine. Ovo ukazuje da je Banka, uz podršku Matične Banke i u saradnji sa Eurizonom, jednom od najvećih kompanija za upravljanje imovinom u Evropi, percipirana kao izuzetno sigurno mesto za sve vidove štednje, ali i druge dostupne načine investiranja za sve svoje klijente.

Rast kamatnih stopa počev od druge polovine 2022. godine, kao i odgovor Banke na diversifikovane potrebe klijenata, doveli su do potvrde činjenice da je Banka Intesa percipirana kao vrlo sigurna banka sa značajnim povećanjem sredstava generalno i kroz depozite Banke i kroz investicione fondove, a što se potvrđuje konačnim stanjima depozita ali i stanjima investicionih fondova fizičkih lica na kraju decembra 2023. godine.

Rast geopolitičke neizvesnosti i nepredviđenih događaja iz prethodnih par godina stvorili su veću potrebu za dodatnom sigurnošću i zaštitom, što je rezultiralo većim značajem bankoosiguranja kao segmenta poslovanja Banke.

Banka je tokom 2023. godine radila na promociji bankoosiguranja, podizanju svesti o značaju i važnosti ove teme kao i unapređenju odnosa sa klijentima kroz sveobuhvatnu ponudu različitih proizvoda na jednom mestu. Kako bi detaljnije informisala i edukovala ne samo svoje klijente, već i širu društvenu zajednicu da se u Banci mogu ugovoriti i polise osiguranja, u toku 2023. godine, pored redovnih marketing aktivnosti, Banka je u svakom od 4 regionalna centra u po 1 ekspozituri organizovala tzv. „Dane posvećene osiguranju“. Na ovaj način Banka je približila proizvode bankosoiguranja potencijalnim korisnicima i ukazala na važnost ove vrste zaštite. Fokus je bio na zadovoljenju potreba klijenata za zaštitom, kako ličnom tako i zaštitom porodice, imovine i kreditnih proizvoda usled nemogućnosti otplate kredita. Kako je u strukturi proizvoda osiguranja dominantno učešće neživotnih osiguranja, strateško opredeljenje Banke u narednom periodu biće razvoj i promocija proizvoda životnog osiguranja.

Imajući u vidu da je klijentska centričnost u fokusu, a osluškujući potrebe klijenata u 2023. godini intenzivno se, u saradnji sa Generali osiguranjem, radilo na razvoju novog proizvoda životnog osiguranja koji će biti uveden u distribuciju Banke već od Q1 2024. godine.

Tokom 2023. godine nastavljen je kontinuirani proces edukacije zaposlenih kako u delu bankoosiguranja tako i u delu investiranja u cilju pružanja kvalitetnije i sveobuhvatnije usluge - od kredita do osiguranja, od štednje do investiranja, od zdravlja do penzije. Banka će i u narednom periodu nastaviti sa edukacijoma svojih zaposlenih u cilju povećanja broja licenciranih zastupnika u osiguranju a sve u skladu sa strateškim planovima Banke, potrebama tržišta i sve kompleksinijim potrebama klijenata.

ESG inicijative

U prethodnom periodu ISBD divizija usvojila je Strategiju za integraciju ESG (Environment, Social and Governance) platforme u svim bankama članicama, kao novu paradigmu razvoja Grupacije u potpunosti utemeljenog na principima održivog poslovanja.

Širok spektar tema koje ESG obuhvata, a koje se odnose na društvenu odgovornost i posvećenost banaka održivim ekonomskim aktivnostima, i to sa ekološkog, društvenog i upravljačkog gledišta, ali i upravljanja internim procesima i odnosima sa klijentima, Banca Intesa konkretizuje kroz projekte odgovornog i održivog poslovanja zasnovane pod okriljem koncepta Kruga održivih ideja a u skladu sa strateškim opredeljenjem Grupacije.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

ESG inicijative (nastavak)

U okviru Sektora za poslovanje sa stanovništvom, tokom prethodne dve godine realizovano je više ESG inicijativa koje direktno doprinose unapređenju kako zaštite životne sredine, tako i životnih uslova osetljivih socijalnih kategorija stanovništva kao što su: krediti za unapređenje energetske efikasnosti, zeleni stambeni krediti, subvencionisani stambeni krediti za majke, posebno dizajniran proizvod dozvoljenog prekoračenja, odnosno Mum@work, kao i potrošački kredit specijalno namenjen za finansiranje MBA studija.

Pozitivan trend uvođenja novih proizvoda koji su u skladu sa ESG politikom Grupe je nastavljen i u 2023. godini sa posebnim fokusom na klijente, kako postojeće tako i buduće akvizirane, a koji pripadaju mlađoj starosnoj grupaciji. Naša Banka, prepoznajući potrebu za rešavanjem stambenog pitanja kao jednu od najvažnijih kada su mladi u pitanju, u 2023. godini je razvila poseban proizvod, u kome je izražena socijalna komponenta ESG-a, a to je Stambeni kredit za mlade. Pored niže kamatne stope, klijentima

Pored rada na socijalnoj kompomenti ESG-a, bili smo aktivni i na ekološkom planu tako što smo uveli Eco plastiku za platne kartice. Tokom 2023. godine naša Banka je započela proces nabavke svih potrebnih količina plastike za platne kartice zamenivši standardni materijral sa Eco recikliranom plastikom. Prve kartice izrađene od Eco plastike su označene posebnim simbolom i počele su da se izdaju od juna meseca 2023. godine.

Digitalni kanali i e-servisi
Poslovanje platnim karticama

Banca Intesa je i tokom 2023. godine zadržala lidersku poziciju u segmentu kartičnog poslovanja, sa tržišnim učešćem od 16% u broju uručenih platnih kartica (15% u broju debtinih i 27% u broju uručenih kreditnih kartica), 22% u broju POS terminala i 73% u broju internet POS terminala.

Kartice Banca Intesa učestvovale su sa 24% u ukupnom internet prometu svih kartica izdatih u Republici Srbiji kao sa i 27% u ukupnom broju internet platnih transakcija u zemlji i inostranstvu, dok je učešće u POS prometu transakcija kupovine Banca Intesa karticama u zemlji i inostranstvu 21%, odnosno 22% u broju POS transakcija.

Broj transakcija obavljen platnim karticama Banca Intesa kao i ukupno ostvaren promet ostvarili su godišnji rast od 17% u 2023.godini, a posebno promet platnih kartica u inostranstvu koji je povećan za 38%. Promet platnim karticama Banca Intesa obavljen van prihvatne mreže banke povećan je za 30%, a broj transakcija za 25% u odnosu na 2022. godinu.

Što se tiče transakcija na POS terminalima banke, uključujući i internet POS terminale, njihov broj povećan je za 17%, dok je obim prometa povećan za 20% u odnosu na prethodnu godinu. Pored toga, Banca Intesa je nastavila sa usavršavanjem prihvatne mreže, konstantno šireći broj novih korisnika. Tokom godine omogućeno je prihvatanje Union Pay International kartica u prihvatnoj mreži banke.

U sklopu projekta New POS ecosystem, završena je implementacija savremenih modela prihvatnih uređaja baziranih na android operativnom sistemu (Android POS i SoftPOS), koji trgovcima pružaju mogućnost da na jednom uređaju prihvataju više platnih instrumenata i koriste druge poslovne aplikacije. Unapređen je interni proces ugovaranja SoftPOS usluge i započet proces implementacije istog procesa za servisa POS i Ecommerce servisa.

Sa uvođenjem SoftPOS aplikacije, Banka je svojim klijentima ponudila jedinstveno rešenje koje omogućava da trgovci jednu aplikaciju koriste i za prihvatanje platnih platnih kartica i IPS plaćanja.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Digitalni kanali i e-servisi (nastavak)
Poslovanje platnim karticama (nastavak)

Tokom 2023. godine je Banca Intesa Soft POS usluga ugovorena sa 197 trgovaca, sa 1154 terminala. U toku 2023. godine su implementirane DCC (Dynamic currency conversion) i PWCB (Purchase with Cash Back) funkcionalnosti na POS terminalima. Primenjena unapređenja u ponudi banke će doprineti odbrani postojeće liderske pozicije na tržištu, posebno uzimajući u obzir nadolazeće nove platforme koje su otvorile prostor za ulazak na tržište novih konkurenata.
Banka je takođe nastavila sa širenjem prodajnih mesta na kojima je omogućena prodaja kreditnim karticama na rate, što je sada omogućeno na preko 10,000 mesta. Obim prometa za transakcije na rate kreditnim karticama zadržao je visok procenat učešća u ukupnom prometu na POS terminalima banke od 29%.

Pored toga, u saradnji sa trgovcima, nastavljene su i aktivnosti usmerene na pružanje značajnih popusta i pogodnosti korisnicima Banca Intesa platnih kartica.

Ukupan broj klijenata koji su ugovorili uslugu digitalnog bankarstva zaključno sa decembrom 2023. godine je 636,000, što je za 25% više nego na kraju prošle godine, kada je završena migracija sa starih na nove aplikacije i čišćenje korisničke baze od neaktivnih klijenata. Pored fokusa na digitalizaciji klijentske baze, poseban akcenat je stavljen na samo korišćenje aplikacije: 530,000 aktivnih korisnika, što je preko 80% broja ugovorenih klijenata, je rezultat koji govori u prilog uspešnom onboarding-u digitalnih korisnika.

Broj izvršenih transakcija na digitalnim kanalima tokom 2023. dostigao je broj od 24.3 mln, što je 16% više nego u prethodnoj godini. Broj korisnika koji na mesečnom nivou obavlja transakcije preko digitalnih aplikacija je 337,000, što je za čak 40 hiljada više nego na kraju prošle godine.

Ovakavom rastu broja digitalnih transaktora i izvšenih transakcija najviše je doprineo projekat Engagement: ciljna grupa su bili korisnici digitalnih usluga koji do sada nisu koristili aplikacije za obavljane transakcija, a po prediktivnim (machine learning) modelima imali su najveću verovatnoću da počnu da koriste aplikacije za svakodnevna plaćanja. Kampanje kojima su klijentima komunicirane video poruke i tutorijali, sprovođene su putem Viber-a i in-app komunikacije, i beležile su i preko 20% responce rate-a.

Uvođenje mogućnosti za podnošenje zahteva za gotovinske kredite i dozvoljeno prekoračenje i preko mobilne aplikacije dovelo je do povećanja prodaje gotovinskih kredita na digitalnim kanalima.

Povećanje prodaje na digitalnim kanalima u broju gotovinskih kredita u odnosu na prošlu godinu je 11%, a učešće u ukupnoj prodaji je 22.5%. (1.5pp više nego u 2022.)

Prodaja dozvoljenog prekoračenja na digitalnim kanalima je u 2023. porasla za 10% u odnosu na prošlu godinu, a učešće digitalnih kanala u ukupnoj prodaju dozvoljenog prekoračenja je 17% (3pp više nego u 2022.)

Banca Intesa online izdavanje consent ID-ja i uvođenje bespapirnih procesa

U aprilu 2023. Banca Intesa ad Beograd je postala prvo registraciono telo Kancelarije za informacione tehnologije i elektronsku upravu koje je omogućilo online izdavanje kvalifikovanog elektronskog potpisa kroz aplikacije digitalnog bankarstva za fizička lica, čime je ostvaren najvažniji preduslov za unapređenja na polju dalje digitalizacije procesa u banci.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Banca Intesa online izdavanje consent ID-ja i uvođenje bespapirnih procesa

Primenom potpisivanja dokumentacije uz upotrebu Consent ID aplikacije, omogućeno je da se poveća limit za gotovinske kredite koji mogu biti realizovani preko aplikacija digitalnog bankarstva, jer kvalifikovani elektronski sertifikat predstavlja zamenu za svojeručni potpis, čime su prevaziđena zakonska ograničenja u pogledu dvofaktorske autentifikacije.
Proces će biti izmenjen prvenstveno za gotovinske kredite (Interemezzo, Laki keš i Senior kredite), a zatim i za ostale proizvode.

Uvođenjem kvalifikovanog digitalnog sertifikata u poslovanje Banke ostvaren je i preduslov za uvođenje bespapirnog poslovanja u ekspoziturama, pa je tako u toku 2023. godine pokrenut projekat Paperless branch, sa ciljem da se dokumentacija koja se trenutno štampa u različitim procesima, klijentu prezentuje u elektronskom formatu, a da je klijent potpisuje kvalifikovanim elektronskim sertifikatom uz pomoć ConsentID aplikacije.
Potpisana dokumentacija se automatski prosledjuje klijentu na aplikacije digitalanog bankarstva ili na email, a na strani banke se automatski arhivira u za to predviđenu arhivu.

Projekat će doneti značajno povećanje efikasnosti savetnika u ekspoziturama, uštedu u troškovima štampe i fizičkog arhiviranja dokumentacije kao i posvećenosti Banke održivom poslovanju.

Implementacija će se odvijati po fazama, a planirano je da se u prvoj fazi projekta proces bez papira primeni na obrazac informacije o klijentu privatnog lica i KYC upitnik u Q1 2024. Odmah nakon njih, u drugoj fazi, do procesa za gotovinske kredite – tokom Q2 2024. Proces za formular za informacije o klijentu za prijatelje i porodicu je u pilot fazi od kraja 2023. Nakon uspešnog završetka prve dve faze, planirano je da se omogući novi proces za ostale proizvode koje Banka nudi.

Paralelno sa gore navedenim aktivnsotima, inteziviran je i rad na uvođenju Remote offer procesa, koji omogućava da se prodajni proces inicira čak i kada klijent nije fizički prisutan u ekspozituri. Implelemntacija projekta očekuje se naredne godine.

Pored efekata koji su navedeni za Paperless proces, Remote offer donosi unapređenja prodajnih procesa i ima značajne potencijale za poboljšanje servisnih usluga koje bi klijenti mogli da koriste bez dolaska u ekspozituru.

Projekat ponude na daljinu obuhvata iste procese kao i filijala bez papira i planirano je da poboljšanje obrasca za informacije o klijentima i KYC upitnika takođe budu u produkciji krajem Q1 2024. Produkcija gotovinskih kredita kroz proces daljinske ponude je planirana za drugi kvartal 2024.

Donacije

U skladu sa ESG politikom kreirana je nova funkcionalnost u okviru mobilnog bankarstva za fizička lica kojom se u okviru platnog naloga klijentima omogućuje opcija doniranja u humanitarne svrhe, zaokruživanjem iznosa transakcije. Klijent ima mogućnost izbora korisnika donacije sa unapred definisane liste humanitarnih organizacija. Banka je u 2023 godini sklopila ugovor sa sledećim humanitarnim organizacija: SOS Dečija sela, Unicef, Banka hrane Beograd i Belhospice Beograd.

Ukupan broj donacija u 2023.godini iznosi 104.000 transakcija dok ukupan iznos donacije prikupljen u 2023 .godini iznosi 12.9 miliona donara,

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Digitalni kanali i e-servisi (nastavak)
Public Portal

Tokom 2023. godine fokus aktivnosti na sajtu Banke bio je usmeren na dalje unapređenje sajta Banke kao jednog od značajnih tačaka za prikupljanje lidova klijenata i prospekata.

U skladu sa strategijoom da sajt postane još jedna važna tačka komunikacije I uspostavljanja poslovne saradnje sa klijentom, početkom 2023. godine razvijen je kompleksan Upitnik – kalkulator za stambene kredite koji klijentima omoguća značajno preciznije izračunavanje svih potrebnih detalja. Kalkulator za stambene kredite nalazi se i u okviru segmenta Stanovništvo, kao i u okviru segmenta Magnifica. Klijent ili prospekt ima mogućnost da zakaže sastanak u ekspozituri kao naredni korak u procesu zahtevanja stambenih kredita.

U cilju daljeg unapređenja prikupljanja lidova na sajtu Banke unapređeni su postojeći kalkulatori za auto kredite i gotovinske kredite, dodavanjem novih uslova i opcija kredita. Takođe, uvedene su kontakt forme preko kojih klijent može izraziti interesovanje za otvaranje trajnog naloga za investicione fondove, kao i kontakt forme za CPI lidove.
Ukupan broj prikupljenih lidova sa kreditnih kalkulatora u 2023.godini preko sajta Banke iznosi 6.500 lidova koji su prikupljeni sa kalkulatora za gotovisnke kredite, auto kredite i stambene kredite, dok je ukupano realizovano oko 8 miliona eur.

Cash in/Cash out

Tokom poslednje tri godine Banka je intenzivno radila na širenju mreže multifunkcionalnih samouslužnih uredjaja. Postavljeno je ukupno 105 uredjaja koji nude našim klijentima segmenta fizičkih lica mogućnost da na brz i jednostavan način vrše dinarske uplate/isplate ali i mogućnost uplata /isplata evra sa svog deviznog platnog računa. Opciju uplate dinara na samouslužnim uredjajima koristi preko 90 hiljada korisnika sa učešćem od 74% ovih transakcija u odnosu na iste transakcije obavljene na šalterima u ekspoziturama; dok uplatu EUR valute na samouslužnim uredjajima koristi preko 20 hiljada klijenata. Sa 1,3 miliona ovih vsrta transakcija Banka učestvuje sa preko 19% na tržištu Srbije.

Preko 900k klijenata segmenta fizičkih i pravnih lica Banke je tokom prošle godine koristilo opciju isplate dinara na 395 ATM uredjaja. Sa 19 miliona ovih vrsta transakcija na uredjajima Banca Intesa na godišnjem nivou, Banka učestvuje sa 20% (što čini gotovo 300 milijarde dinara) u sumi ukupno isplaćenih dinara na celom tržištu.

Banka je takodje intenzivno radila i uspela da u poslednje tri godine postavi specijalizovane uredjaje za uplatu pazara i obezbedi ovu funkcionalnost potrebnu segmentu pravnih lica i preduzetnika na 111 uredjaja u 108 ekspoziture. Korišćenjem ovih uredjaja od gotovo 20 hiljada klijenata pravnih lica i preduzetnika migrirano je 64% uplata pazara sa šaltera ekspozitura na nivou ukupne poslovne mreže, dok je stopa migracije transakcija uplata pazara u expoziturama u kojima postoji uredjaj oko 80% čime je dodatno obezbedjeno vreme kolegama iz ekspozitura za savetodavne usluge i prodaju kompleksnijih proizvoda i servisa.

Smart Notification Engine (SNE)

U 2023. godini finalizovana je druga faza SNE projekta, koja je podrazumevala migraciju slanja, unapređenje notifikacija i optimizacije procesa, za sledeća obaveštenja:

- Izvod za platne (tekuće i dinarske) i devizne račune fizičkih lica
- Izvod za kreditne kartice fizičkih i pravnih lica.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Digitalni kanali i e-servisi (nastavak)
Smart Notification Engine (SNE)

Tokom 2023. godine je putem SNE sistema prosleđeno preko 15 miliona izvoda za račune fizičkih lica i izvoda za kreditne kartice fizičkih i pravnih lica.

Kroz implementaciju projekta izvršen je redizajn izgleda izvoda za račune i kartice, koji sada omogućava slanje peronalizovanih marketinško-prodajnih poruka za svaki tip računa i kartica. Proces slanja obaveštеanja je optimizovan, što doprinosi značajnom smanjenju troškova dostave, a Izvršena su i značajna unapređenja internih procesa čime se dodatno utiče na efikasnost celokupnog procesa kreiranja, verifikacije i slanja izvoda. Vreme potrebno za dostavu izvoda klijenatima je višestruko skraćeno, te je umesto nekoliko dana, koliko je proces prethodno trajao, za slanje preko milion poruka sada je dovoljan jedan dan.

Takođe tokom 2023. godine je započeta realizacija, treće faze SNE projekta koja, između ostalog, obuhvata migraciju deviznih izvoda za pravna lica i pratećih obaveštenja, kao i migraciju preostalih SMS obaveštenja. U 2024. godini je planirana i četvrta faza projekta koja će obuhvatiti slanje izveštaja trgovcima i notifikaciju o kupoprodaji deviza za pravna lica, čime će se zaokružiti proces migracije sa starog sistema notifikacija na novu platformu

Aktivnost klijenata – pravnih lica na digitalnim kanalima

Aktivnost pravnih lica na digitalnim kanalima nastavlja sa trendom rasta i u 2023. godini:
- Ukupan broj ugovorenih korisnika: 86,366, što 4% više nego krajem prošle godine
- Broj klijenata sa loginom, aktivnih klienata: 64,412, 10% više nego krajem 2022.
- Broj klijenata sa transakcijama: 55,625, 9% više nego lani
- Ukupan broj izvšenih plaćanja na digitalnim platformama u 2023. godini bio je 28,235,218.

Polovinom 2023 u okviru BizMobi aplikacije omogućeno je podnošenje zahteva za BizMinus i BizObrt kreditne proizvode, kao i njihova realizacija bez odlaska u banku.
Novi proces omogućava preduzetnicima koji zadovoljavaju unapred definisane preduslove da mogu putem BizMobi aplikacije da realizuju BizMinus i BizObrt do 5000 EUR. Sam proces je veoma jednostavan, a od podnošenja zahteva do realizacije, najčešće traje manje od jednog dana. Od puštanja rešenja u produkciju realizovano je 1458 kreditnih proizvoda u ukupnom iznosu od 4.080.802 EUR.

Planirano je da se U 2024. ovaj proces dalje unapredi uvođenjem potpisivanja kvalifikovanim digitalnim sertifikatom, što će omogućiti da ova usluga bude dostupna i ostalim klijentima iz segmenta Malog biznisa.

U cilju daljeg unapređenja aplikacije BizMobi, tokom 2023. započeta je i implementacija funkcionalnosti deviznih plaćanja, a čija je produkcija planirana za prvu polovinu 2024. godine. Takođe, u toku je i rad na integraciji BizMobi aplikacije sa CrISp rešenjem, koji će omogućiti prikaz kataloga proizvoda i kampanja u okviru aplikacije i omogućiti još jedan način iniciranja prodaje i uspostavljanja nove tačke kontakta sa klijentom.

Druga unapređenja
Samouslužni uređaji

U 2023. godini, izvršeno je 1,068,992 transakcija uplata u RSD u ukupnom iznosu od 33,055,429,360 RSD, kao i 229,502 transakcija uplata u EUR u ukupnom iznosu od 189,140,040 EUR.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Poslovna mreža

Tokom prethodne godine u saradnji sa Matičnom bankom otvoren je novi projekat distributivnog modela, čiji je jedan od glavnih ciljeva ubrzana modernizacija i transformacija poslovne mreže Banke, unapređenje servisnih modela sa ciljem rasta komercijalnog fokusa i produktivnosti, kao i osnaživanja zaposlenih kroz usavršavanje, razvoj novih veština i otvaranje novih prilika za napredovanje.

U cilju jačanje svoje dostupnosti klijentima na strateškim važnim lokacijama, Banka je tokom 2023.godine otvorila dve nove lokacije: ekspozituru u novom urbanom stambeno-poslovnom kompleksu u Beogradu – Beograd na vodi na adresi Hercegovačka br.21 i u centralnoj niškoj gradskoj opštini – Vizantijski bulevar 21.

Kontakt centar je dodatno osnažen i restrukturiran kao finalni korak ka zauzimanju pozicije preferirane tačke kontakta klijenata Banke Intesa sa „omnichannel" ekosistemom Banke, kako za podršku, tako i za savetodavne usluge.

Kontakt Centar je tokom 2023. održao visok nivo dostupnosti uz značajan fokus na prodajne aktivnosti, kako kroz sve dolazne kanale, tako i kroz niz odlaznih telefonskih kampanja kojima su targertirani postojeći klijenti Banke. Usled prilagođavanja organizacione strukture i uvođenje timova kao osnovne jedinice za organizovanje i praćenje aktivnosti i poslovnih rezulatata, ostvaren je visok nivo efikasnosti uz održavanje visokog kvaliteta servisnih aktivnosti.
Kontakt centar Banca Intesa je u 2023. godini zabeležio preko 1.15 miliona interakcija sa klijentima, koje su otvarene putem dostupnih kanala komunikaicje; dolazni pozivi, odlazni pozivi, chat i email kanal. I dalje je najdominantniji kanal komunikacije dolazni pozivi klijenata sa učešćem od 87% u ukupnim interakcijama.

Važno je istaći da klijenti Banca Intesa sve više prepoznaju značaj i kvalitet ovog kanala, što potvrđuje i rastući broj interakcija iz godine u godinu, ali i visoka ocena zadovoljstva pruženom uslugom i kvalitetom servisa dobijena do značajnog broja klijenata tokom 2023. godine.

Segment klijenata malog biznisa i registrovanih poljoprivrednih gazdinstava

- *Stabilna podrška privredi u otežanim uslovima poslovanja*
- *Razvoj inovativnih rešenja za još komfornije poslovanje privrednih subjekata*
- *Nastavak i razvoj saradnje sa renomiranim finansijskim institucijama*

2023.godina malim i srednjim preduzećima je donela donela niz izazova. Privredna aktivnost našla se pred ozbiljnim zadatkom prilagođavanja poslovnih planova tržišnoj realnosti koju su činili dvocifrena godišnja stopa inflacije, visoka referentna kamatna stopa te narušeni lanci snabdevanja i nestabilna situacija na tržištu energenata i tržištu radne snage. Sve ove okolnosti skupa učinili su da se privreda ponaša suzdržanije kada su u pitanju ambiciozniji investicioni poduhvati, odnosno da se poslovni modeli prilagođavaju kako bi se održao kvalitet proizvoda i usluga uz oprezan pristup širenju poslovne aktivnosti.

Bankarsko tržište (sa druge strane) nastavilo je sa tendencijom ukrupnjavanja te se na tržištu sreće sve oštrija konkurencija. To rezultira, između ostalog, kvalitetnijom i bogatijom ponudom inovativnih i tradicionalnih finasijskih proizvoda namenjenih svim kategorijama korisnika finasijskih usluga.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Segment klijenata malog biznisa i registrovanih poljoprivrednih gazdinstava (nastavak)

U navedenom tržišnom ambijentu Banca Intesa nastavlja sa snažnom podrškom segmentu privrede koji čine mikro i mala preduzeća, kao i registrovana poljoprivredna gazdinstva. Holistički pristup potrebama

korisnika, želja da se grade dugoročni partnerski odnosi sa sagledavanjem specifičnosti različitih tipova poslovnih aktivnosti i različitih zahteva koji sa sobom nose drugačije faze životnih ciklusa preduzeća, čine da Banca Intesa zadržava lidersku poziciju na tržištu.

U segmentu poslovanja sa preduzećima koja pripadaju segmentu malog biznisa Banca Intesa je ukazalo je poverenje 119.1 hiljada pravnih lica i preduzetnika. Od navedenog broja čak 14,6% odnosno 17,4 hiljada čine kreditni klijenti. Ukupan outstanding malog biznisa na kraju 2023 iznosi 312.2 mil EUR. Sa navedenim outstandingom Banca Intesa još jednom potvrđuje svoju poziciju apsolutnog tržišnog lidera. Potrebno je naglasiti da impozantne cifre nove prodaje koju čini 245 mil eur tokom 2023. godine prati i izuzetan kvalitet portfolija, čemu svedoči i NPL stopa od 4,28%.

I poljoprivredni proizvođači našli su čvrst oslonac u Banca Intesa. Tržišno učešće Banca Intesa u segmentu poslovanja sa registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima iznosi 14%. Od ukupnog broja registrovanih poljoprivrednih gazdinstava u Banca Intesa (njih 70.8 hiljada), njih čak 6.4 hiljade su i korisnici kredita. Kreditni outstanding u segmentu poljoprivrede dostigao je iznos od 104.1 mil eur u 2023. godini, što čini rast od 14.6% u odnosu na 2022.godinu.

Segment malog biznisa

Kako bi privredi pružila adekvatnu podršku u izazovnom tržišnom ambijentu, Banca Intesa nastavila je sa inovacijama u svojoj ponudi kao i sa tradicionalnom podrškom kroz saradnju sa renomiranim finsijskim institucijama i državom.

Svesni da je vreme najznačajniji resurs, sa ciljem da svojim korisnicima budemo dostupni u svako doba i sa bilo koje destinacije, posebno smo ponosni na inovaciju u poslovanju koju čini End-to-End kreditni proces. Banka je svojim klijentima (u prvoj fazi samo preduzetnicima) omogućila podnošenje zahteva za kreditne proizvode, kao i realizaciju putem aplikacije mobilnog bankarstva (BizMobi) za pravna lica i preduzetnike. Proces omogućava zaključenje ugovornog odnosa za kreditne proizvode upotrebom dvofaktorske autentifikacije, kao i upotrebnom kvalifikovanog elektronskog potpisa. Tokom 2023. putem ove funkcionalnosti zaključeno je 1,458 ugovora u ukupnoj vrednosti od 4.1 mil EUR. Platforma koja omogućava ceo proces, koja pored navedenog sadrži niz pogodnosti vezano za svakodnevno poslovanje korisnika - BizMobi aplikacija za pravna lica i preduzetnike, 2023. nagrađena je za najbolju mobilnu aplikaciju za pravna lica na tržištu.

2023. uveli smo i softPOS aplikacije, funkcionalnost gde mobilni telefon postaje POS terminal, čime se omogućava veća dostupnost prihvatne mreže, pogotovo za male trgovce.Tradicionalno, nastavili smo da privredu podržavamo sa plasmanima kroz aranžmane sa renomiranim finsijskim institucijama.

Odlučni da nastavimo sa inicijativama koje imaju šire društveno koristan aspekt (naglašenu ESG komponentu), proširili smo saradnju sa Evropskom Bankom za Obnovu i Razvoj u delu podrške osetljivim tržišnim nišama koje čine mladi privrednici i žene vlasnice i menadžeke u preduzećima. Kroz program EBRD Youth in Business Banca Intesa je razvila platformu namenjenu mladim privrednicima. Kroz navedenu platformu, po oprobanom i dokazanom konceptu koji je još od 2015.godine dostupan našim damama angažovanim u privrednim tokovima (EBRD Woman in Business) osim finansijske podrške putem kredita za obrtna sredstva i investicije, našim klijentima pružamo podršku i kroz programe edukacije i umrežavanja. Banca Intesa kao prva banka na srpskom bankarskom tržištu priključila se programu EBRD pa je kroz program podrške mladim privrednicima plasirano je 264 kredita u vrednosti od 5 mil EUR.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Segment malog biznisa (nastavak)

Banca Intesa zaključila je već 6. po redu kreditni ugovor sa Evropskom Bankom za obnovu i razvoj u okviru programa koji ima za cilj podršku ženskom preduzetništvu. Kroz navedeni program podržali smo do sada već 3,323 (173 u 2023. godini) različitih poslovnih poduhvata u ukupnom iznosu od 37 mil EUR (3.2 mil EUR u 2023. godini).

Saradnja sa Evropskim Investicionim Fondom (EIF) nastavljena je kroz privredi poznat i izuzetno atraktivan COSME program. Pravna lica i preduzetnici tokom 2023. imali su na raspolaganju kredite za obrtna sredstva sa produženom ročnošću i grejs periodom do 6 meseci i tokom 2023.

Banca Intesa i Američka razvojna finansijska korporacija (DFC) su u septembru 2022. godine potpisale Ugovor o garanciji u cilju podsticanja kreditne aktivnosti uz korišćenje DFC garancije za proporcionalnu podelu rizika. Na taj način, Banka i DFC nastavljaju

uspešnu saradnju započetu 2021. godine potpisivanjem ugovora o garanciji koji je omogućio Banci da koristi DFC garanciju za potrebe dugoročnih kredita za investiciona ulaganja u poljoprivredi (DFC Farmer Invest krediti). Novim poslovnim aranžmanom ostvaren je cilj da se dodatno ojača sposobnost Banke da pruža podršku mikro, malim i srednjim privrednim društvima i registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima putem atraktivnih kreditnih proizvoda. Preduzećima koja pripadaju segmentu malog biznisa tokom 2023. godine plasirano je 647 kredita u ukupnom iznosu od 23.6 mil EUR kroz DFC kredite za obrtna sredstva i investicije.

Program podrške za nabavku opreme iniciran od strane Ministarstva privrede uvek nailazi na izuzetan odgovor domaće privredne javnosti. Banca Intesa je i ove godine bila jedna od 8 banaka koje su učestvovale u Programu Ministarstva.

Depoziti se vraćaju u fokus te je Banca Intesa kraj 2023.godine dočekala sa ukupnim stanjem depozita od 739.4 mil EUR i u odnosu na 2022. godinu čini rast od 15%.

Kao atraktivna alternativa klasičnoj štednji našim privrednidima stoje na raspolaganju Investicioni fondovi. 2023. obeležio je i rast tražnje za investicionilm ulaganjem, čime je AUM u malom biznisu povećan za 21.7M za 64%, kao i dalji proces redovnog licenciranja savetnika, koji nam pomaže da imamo 98% pokrivenosti savetnika licencom za prodaju investicionih fondova.

Registrovana poljoprivredna gazdinstva

U segmentu poslovanja sa registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima su se tokom 2022. godine osetile naznake nadolazeće recesije koja je obeležila celu 2023. godinu. Nakon dobrih rezultata koje je poljoprivredni sektor ostvario u 2022. godini, analize na kraju 2023. godine pokazuju da je ukupna profitabilnost u sektoru ratarstva značajno pala. Što se tiče stočarstva, nastavio se trend smanjenja ukupnog stočnog fonda i broja farmi u Srbiji, što je kao posledicu, bez obzira na visoke cene inputa, dovelo do uvećanja cena mesa, samim tim i ukupnog profita u celom segmentu,

Druga godina rata u Ukrajini je najviše uticala na svetske cene gotovih poljoprivrednih proizvoda. Zatvaranje luka na Crnom moru skoro je potpunosti onemogućilo Izvoz žitarica iz Ukrajine. Kako bi rešili problem punih kapaciteta Ukrajina je plasirala robu na zapadno tržište po nižim cenama u odnosu na 2022. godinu. Sa druge strane EU i SAD su dodatno uvele nove sankcije Rusiji, na šta je Rusija reagovala plasiranjem svojih gotovih poljoprivrednih proizvoda po nižim cenama ka drugim tržištima, pre svega Azijskog kontinenta. Sve navedeno je uticalo na značajno smanjenje cena poljoprivrednih proizvoda na svetskom tržištu, što se direktno odrazilo i na tržište Srbije.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Registrovana poljoprivredna gazdinstva (nastavak)

Promenljivi klimatski uslovi, pre svega superćelijske oluje tokom letnjeg perioda, su izazvali ogromne štete usevima na teritoriji cele Srbije i time dodatno uticali na smanjenje prinosa i kvalitet gotovih proizvoda, što je generisalo ukupan pad obima poljoprivredne proizvodnje na kraju godine. Država je krajem 2022. godine uvela više mera namenjenih stabilizaciji ekonomije uzdrmane recesijom i ratom u Ukrajini, od kojih je u segmentu poljoprivrede najvažnija mera mogućnost aktiviranja zastoja u otplati svih kreditnih obaveza (moratorijum),kako bi se odložilo plaćanje kreditnih obaveza po poljoprivrednim kreditima i time omogućio nastavak redovnog poslovanja kroz nova ulaganja za početak agrotehničke sezone 2023. Najveći broj sprovedenih mera moratorijuma je bio tokom prva 4 meseca 2023.godine, od čega je u Intesa banci zastoj u otplati aktiviran na 719 partija u ukupnom iznosu od 9.4 mln EUR.

Bez obzira na turbulencije na tržištu poljoprivrednih proizvoda i stanja poljoprivrede u Srbiji, Banca Intesa je tokom 2023. godine u segmentu poslovanja sa poljoprivredom ostvarila tržišno učešće od 14% i na taj način dodatno učvrstila poziciju među vodećim bankama i u ovom segmentu tržišta.

Aktivnost privrednih subjekata u segmentu poljoprivrede je u 2023. godina dostigla ostvarenje od 60.2 mln EUR, sa realizovanih 4,613 prodatih plasmana. Kreditni portfolio je zabeležio rast od 14,6% u odnosu na 2022. godinu, dostigavši nivo od rekordnih 104.1mil EUR na kraju godine.

Banca Intesa se godinama unazad pozicionirala u grupi vodećih finansijskih institucija u domenu saradnje sa registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima. Tokom 2023. godine smo nastavili sa uvođenjem novih proizvoda i unapređenje procesa u ovom segmentu tako da su efekti impelementacije bili više nego prepoznati i doneli izuzetne rezultate.

DFC krediti

Poseban garantni program investicionih kredita kreiran u saradnji sa Američkom međunarodnom razvojnom finansijskom korporacijom (DFC), sa dodatnim fokusom na poljoprivredu, žene nosioce poslovanja, nerazvijene opštine i start up kredite.

Garancija DFC snizila je troškove rizika ovih kredita i otvorila prostor za niže cene ovih kredita u odnosu na standardnu ponudu Banke i za liberalizaciju kolateralizacije ovih kredita, što je naišlo na odličan prijem kod poljoprivrednih proizvođača.

Prvi program je krenuo 2022. godine i do sada je plasirano 14.1 mil usd od odobrenih 15 mil usd iz ovog programa. Početkom 2023. godine je startovao novi garantni program sa budžetom od 82 mil usd, koji je pored RPG dodatno obuhvatio i klijente malog biznisa i SME. Do kraja 2023. godine je realizovano preko 68.9 mil usd, od čega je u samo u segmentu poljoprivrede plasirano 10,9 mil usd.

Krediti za žene u poljoprivredi

Stavljanjem dodatnog fokusa na ESG komponentu poslovanja Banke, kao i jačanja konkurentnosti na tržištu RPG klijenata, krajem 2023. godine je kreiran novi kreditni proizvod za RPG klijente sa ciljem da tržišnoj niši žena u agro biznisu olakša pristup izvorima finansiranja.

Banka Intesa registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima čiji su nosioci žene odobrava kredite za finansiranje obrtnih sredstava i investicija Banka Intesa registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima čiji su nosioci žene odobrava kredite za finansiranje obrtnih sredstava i investicija, po cenovno povoljnijim uslovima od standardnih kredita za iste namene.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Registrovana poljoprivredna gazdinstva (nastavak)

Ovi krediti su namenjeni isključivo registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima čiji su nosioci žene i od ovog programa se očekuje dosta u narednoj 2024. godini.

Krediti za mlade farmere

Kao što je slučaj sa kreditima za žene u poljoprivredi gde je stavljen fokus na ESG komponentu poslovanja, naša banka je kreirala još jedan novi kreditni proizvod za posebnu grupu RPG klijenata koji su mlađi od 40 godina.

Osnovni cilj ovog proizvoda je da sve većem tržišnom segmentu mladih poljoprivrednih proizvođača u agro biznisu olakša pristup izvorima finansiranja. Krediti za finansiranje obrtnih sredstava i investicija su namenjeni isključivo registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima čiji su nosioci osobe mlađe od 40 godina.

S obzirom na prepoznate potrebe mladih farmera, poseban fokus se može očekivati u delu finansiranja zakupa poljoprivrednog zemljišta (obrtna sredstva) i u delu kupovine poljoprivrednog zemljišta (fiksna sredstva).

KFW kreditna linija

Krajem 2022 godine je potpisan ugovor sa Nemačkom razvojnom bankom KFW kojim se, između ostalog, definiše poseban program finansijske podrške segmentu poljoprivrede sa osnovnim ciljem unapređenja i razvoja poljoprivredne proizvodnje na teritoriji Republike Srbije.
Kroz povoljnije izvore finansiranja je omogućeno kreditiranje širokog spektra klijenata i plasiranje raznovrsnije struktura novih kreditnih proizvoda u ponudi naše banke. Od aprila meseca je krenuo ovaj program i do sada kroz njega plasirano preko 1 mil eur.

EaSI Farmer Invest kredit

U trećoj kalendarskoj godini relizacije ovog investicionog kredita se nastavilo sa uspešnom realizacijom kredita, čiji se efektat najviše odrazio na popravljanje ročne strukture agro portfolia i dodatnu stabilizaciju kvaliteta portfolia. Tokom 2023. godine kroz navedeni program plasirano je preko 4 mil eura kredita, dok ukupna realizacija od početka program iznosi 19.8 mil eura.
Ovaj program tradicionalno zauzima vrlo značajno mesto u ponudi Banke za ovu segmentsku grupu klijenata. Tokom 2023. Banca Intesa je relizovala preko 12 mil eur kredita u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.
Kao i prethodnih godina nastavljena je saradnja sa velikim brojem lokalnih samouprava širom Srbije kroz programe finansiranja poljoprivrednika kreditima kod kojih opštine subvencionišu deo kamate kredita.

Program subvencionisanog kreditiranja u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Ovaj program tradicionalno zauzima vrlo značajno mesto u ponudi Banke za ovu segmentsku grupu klijenata. Tokom 2023. Banca Intesa je relizovala preko 12 mil eur kredita u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

6 Poslovanje sa stanovništvom i malim biznisom (nastavak)

Registrovana poljoprivredna gazdinstva (nastavak)

Kao i prethodnih godina nastavljena je saradnja sa velikim brojem lokalnih samouprava širom Srbije kroz programe finansiranja poljoprivrednika kreditima kod kojih opštine subvencionišu deo kamate kredita.

7 Poslovanje sa privredom

- *Strateško partnerstvo i podrška razvoju privrede kroz jačanje dugoročnih odnosa sa domaćim i multinacionalnim kompanijama*
- *"Net-zero" tranzicija – snažna podrška privredi na putu transformacije ka karbonskoj neutralnosti, održivom poslovanju i zelenoj ekonomiji*
- *Razvoj modernih digitalnih rešenja kroz inovacije u cilju postizanja većeg stepena efikasnosti i zadovoljstva klijenata*

Evidentno je da je tokom 2023. godine dinamično i izazovno poslovno okruženje uticalo i na arhitekturu bankarske industrije. Više kamatne stope, smanjena tražnja za kreditima, strožija regulativa, klimatske promene i geopolitičke tenzije ključni su pokretači transformacije.

Uprkos složenim globalnim okolnostim, makroekonomska i finansijska stabilnost Srbije uticale su pozitivno na rekordan priliv stranih direktnih investicija (4,2 milijardi evra zaključno sa Novembrom 2023).

Najvažniji zadatak bila je borba protiv inflacije, koja je predstavljala izazov na međunarodnom nivou. Nakon ubrzane inflacije u prvom tromesečju 2023,. tokom godine proseča inflacija je iznosila 12,1%, da bi se u novembru i decembru stabilizovala i usporila na 7.6%

Osnovni cilj monetarnih politika Evropske centralne banke i Narodne banke Srbije sa rastom bazičnih kamatnih stopa jeste smanjenje kreditne aktivnosti kao jednog od najznačajnijih generatora inflacije.

Referentna kamatna stopa je zadržana na nivou od 6,5% imajući u vidu da je nastavjeno dalje smanjenje globalnih inflatornijh pririsaka, kao i da je uspostavljenja opadajuća putanja domaće inflacije.

U skladu sa rastom cena finansiranja, kreditna aktivnost se usporila, ali su se kamatne stope na kredite privredi stabilizovale tokom poslednjih meseci 2023. godine.

Uprkos izazovnim okolnostima, Divizija za poslovanje sa privredom je uspela da u 2023. godini zabeleži rast kreditnog portfolia od 7,0% u odnosu na prethodnu godinu i obezbedi tržišno učešće od 16,3% (Novembar 2023). Ukupan portfolio posmatran kroz bilans i vanbilans premašio je RSD 320 milijardi.

U svetlu brojnih ograničenja, Divizija je generisala preko 1.6 milijardi evra nove cash produkcije.

Porast nivoa kreditne izloženosti praćen je očuvanjem kvaliteta portfolia, stopa učešća NPL plasmana u ukupnom nivou plasmana nalazi se na istorijskom minimumu (segment Privrede 0,8%, SME 2% - Nov 2023) i i ispod tržišnog proseka.

Uz ambiciju da budemo lider u zelenom finansiranju, klijente koji su bili spremni da svoje poslovanje u potpunosti usklade sa principima korporativne i društvene odgovornosti, kao i zaštite životne sredine, podržali smo sa preko 90 miliona eur. Uz podršku Matične Banke podržali smo 50 transakcija iz oblasti cirkularne ekonomije i postavili temelje u izgradnji održive budućnosti.

7 Poslovanje sa privredom (nastavak)

Što se tiče depozitnih poslova sa privrednim subjektima, Banka takođe, konstantno beleži rast nivoa depozita ostvarivši tržišno učešće od 15.6%. Posmatrajući u odnosu na 2022. godinu Banka je ostvarila rast od 21,1%. Depoziti u lokalnoj valuti, koji čine 64% ukupnih depozita i dalje predstavljaju osnovni izvor finansiranja rasta kreditnog portfolia. U ukupnoj depozitnoj strukturi, a vista depoziti čine 60% ukupnih depozita.

U delu dokumentarnih poslova koji se odnosi na izdate bankarske garancije i akreditive, zabeležen je rast volumena od 4%.

U Sektoru za poslovanja sa velikim i institucionalnim privrednim subjektima očuvana je stabilnost portfolia uz dvocifreni rast kredita 17% yoy, kao i depozita od čak 28% u odnosu na 2022. Snažna

podrška i ove godine je bila usmerena na strateške infrastrukturne projekte u zemlji odnosno na Javni sektor koji ima dominantno učešće u plasmanima 29,2%.

Akvizicija novih multinacionalnih kompanija i prilagođavanje proizvoda i servisa njihovim specifičnim potrebama obeležilo je aktivnosti u Sektoru za međunarodne privredne subjekte.

Osim navedenog, u Segmentu malih i srednjih preduzeća, pored snažnog fokusa na zadovoljstvo klijenata, nastavljeno je unapređenje poslovnih procesa kao i obezbeđenje atraktivnih kreditnih linija u saradnji sa ino kreditorima. Od početka godine kreditni portfolio porastao je za 4% dok su depoziti porasli čak 21%.

Bankarska industrija je u relativno kratkom roku doživela transformaciju svog poslovanja u delu uvođenja novih poslovnih aktivnosti i načina na koje se određeni poslovi obavljaju. Digitalizacija je kompletno izmenila značajan broj poslovnih procesa unutra Banke, uključujući i način izveštavanja, monitoringa praćenja poslovnih aktivnosti i rezultata, analize ponašanja klijenata, projektovanja ostvarenja itd. Banka danas bolje nego ikada zna ko su njeni klijenti, kakve su njihove preferencije, koliko se opreduljuju za nas, a koliko za konkurenciju, koji proizvodi/ usluge nam donose najviše profita, šta nam govore trendovi, šta projekcije, kakva je tržišna pozicija Banke itd. Odgovore na ova i mnoga druga pitanja ne možemo dati bez podataka, analitičkih alata i kvalitetnih analitičara koji sirove podatke znaju da pretvore u dragocene poslovne informacije. Divizija za poslovanje sa privredom na polju monetizacije podataka i razvoja novih prodajnih alata aktivno učestvuje kako u lokalnim, tako i zajedničkim inicijativama sa matičnom bankom, i postavlja standarde dobre prakse i ima značajnu ulogu u delu implementacije i primene najsavremenijih rešenja. To se ogleda u primeni jednog od najboljih CRM svetskih alata (Salesforce), primeni napredne analitike, unapređenja sistema izveštavanja i vizuelizacije izveštavanja u skladu sa svetskim standardima.

Banka je i u 2023. godini učestvovala u Benchmarking studiji koju na domaćem tržištu sprovodi renomirana međunarodna konsultantska kompanija PWC. Pomenuta studija, koja svojim rezultatima obuhvata više od 90% domaćeg bankarskog tržišta, pokazala je da Divizija za poslovanje sa privredom naše Banke kontinuirano ostvaruje zavidne rezultate i održava lidersku poziciju u svim segmentima poslovanja uprkos sve intezivnijoj konkurenciji i konsolidacijama koje se dešavaju na domaćem bankarskom tržištu.

7 Poslovanje sa privredom (nastavak)

Grafikon 16 – Krediti privrede (u milionima dinara)

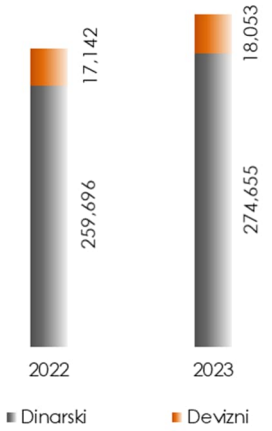

Grafikon 17 – Tržišno učešće Banke u kreditima privrede

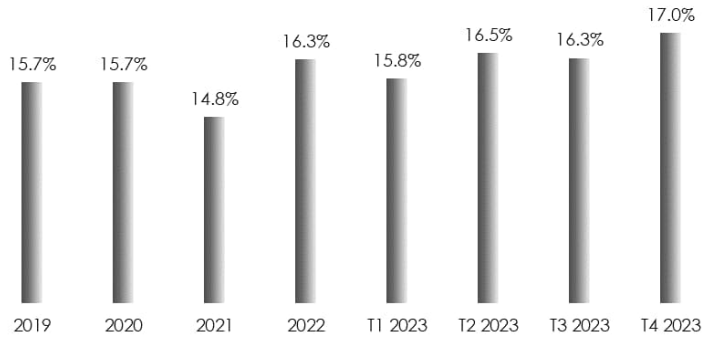

Grafikon 18 – Depoziti privrede (u milionima dinara)

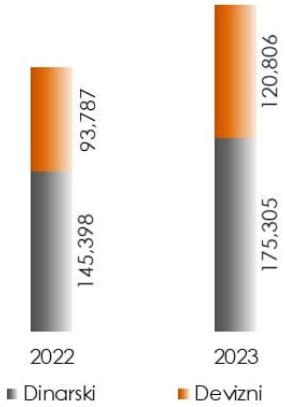

7 Poslovanje sa privredom (nastavak)

Grafikon 19 – Tržišno učešće Banke u depozitima privrede

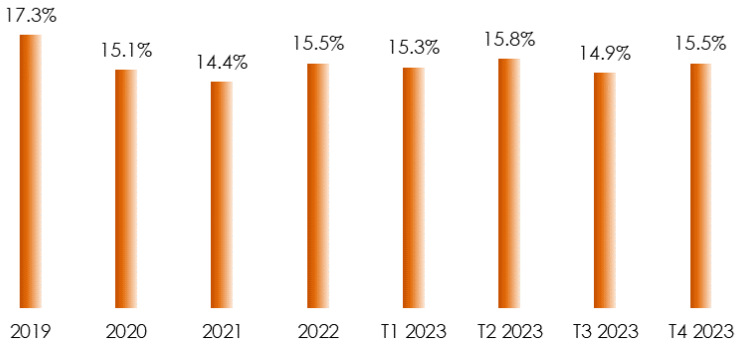

Transakciono bankarstvo

Pružajući klijentima usluge platnog prometa, garanacijsko dokumentarne poslove, Banka nastavlja da produbljuje odnose sa korporativnim klijentima, istovremeno promovišući različite usluge transakcionog bankarstva, kako na domaćem, tako i na međunarodnom trzištu uz podšsku ISP grupacije.

Banka šestu godinu za redom nastavlja sa unapređenjem usluge Payment Factory šireći proizvode i funkcionalnosti koje za cilj imaju stalno unapređenje kvaliteta ove jedinstvene usluge na našem tržištu, a udruženim naporima i uz podršku naše Matične grupacije uspeli smo da zadržimo i dodatno osnažimo snagu klijentske baze kako unutar Banke tako i na nivou ISP Grupe. Ovo je usluga koja omogucava centralizaciju plaćanja, naplata i izveštavanja.

Portfolio korisnika Payment Factory usluge (gotovo svi korisnici su iz MNK segmenta, sa izuzetkom jednog SME klijenta) se širi sa tendencijom konstantnog rasta i novih klijenata u pipelinu za onboarding u narednom periodu.

U 2023. godini učešće PF naloga u ukupnom broju MNC komercijalnih transakcija je sledeće:

- U dinarskom PP 10,1% u broju naloga i 4,6% u volumenu
- U deviznom PP 61% u broju naloga i 32% u volumenu

Prateći nove trendove i kontinuirano ulažući u razvoj boljih proizvoda i kvalitetnijih usluga platnog prometa nastojimo da kreiramo rešenja prema potrebama klijenata i ta puna posvećenost dodatno učvršćuje naš partnerski odnos sa njima vodeći računa o stalnom unapređenju kvaliteta usluga koje pružamo klijentima posebnu pažnju posvećujemo i procesu izdavanja garancija, kako bi simplificirali i ubrzali izdavanje istih u skladu sa brigom o potrebama naših klijenata i njihovih partnera. Banca Intesa je tokom 2023 obogatila ponudu Payment Factory servisa sa CAMT053 porukama sa fokusom na dalji razvoj i unapredjenje sistema.

U tom smislu, u narednom periodu fokus će biti na digitalizaciji, odnosno novom modelu pristupa podnošenja zahteva i dokumentacije za izdavanje dokumentarnih proizvoda, a sve u skladu sa grupnim pravilima, kako bi omogućili da klijenti koji koriste ove proizvode i u drugim članicam grupe, sa istim kredencijalima, odnosno platformi, mogu da pristupaju lokalnim potrebama.

Na ovaj način u 2022.-2023 uspeli smo da akviziramo mnoge targetirane klijente kroz usluge transakcionog bankarstva, koje su se odlučile za poslovanje sa Banca Intesa, oslanjajući se na nove usluge, široku globalnu mrežu i bogato iskustvo.

7 Poslovanje sa privredom (nastavak)

Savetodavni pristup, poznavanje tržištnih trendova kao i efikasnost u realizaciji zahteva klijenata jesu ključ dobrog poslovanja i ostvarenih rezultata.

Grafikon 20 – Garancije i ostale preuzete obaveze (u milionima dinara)

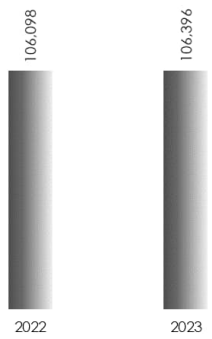

Faktoring

Faktoring poslovanje ostvaruje identičan nivo stanja na kraju 2023. godine kao i na kraju 2022. godine, odnosno 106 mm EUR.

Od razvojnih aktivnosti izdvojili bi sledeće:

- Tehničko rešenje međunarodne faktoring platforme je adekvatno prilagodjeno zahtevima Banca Intesa Beograd
- Implementirana je Digitalna Faktoirng Platforma i radi se na uključivanju i onboardingu novih klijenata.

Sprovođenjem ovog digitalnoh rešenja Banka omogućava klijentima da na brz i efikasan način, bez papira, obavljaju transakcije faktoringa.

Strukturno (Projektno) finansiranje

Banca Intesa nastoji da bude prepoznata i dokazana na tržištu kao pouzdan partner koji pruža stabilnu podršku klijentima u projektnom finansiranju, odnosno finansiranju projekata sa nekretninama i obnovljivim izvorima energije.

Banka je prepoznala potencijal i prednosti ovog vida finansiranja, uz orijentaciju poslovanja na tržišne lidere, kao i najrelevantnije projekte, nepokretnosti, te kapacitete u obnovljivim izvorima energije. Finansiranje se realizuje u skladu sa pravilima i principima projektnog finansiranja.

7 Poslovanje sa privredom (nastavak)

Fokus u 2023., koji će ostati i u 2024. godini, bio je kontinuitet rasta i unapređenja portfolija projektnog finansiranja, uz pažljivo praćenje rezultata tekućih projekata. Navedene aktivnosti rezultirale su rekordnom zaradom, praćenim novim projektima za realizaciju u 2024. godini, te potvrdile kvalitet i stabilnost našeg portfolija:

- Kvantitativni pokazatelji:
  - Outstanding/izloženost portfolija beleži pad od 6,5% u odnosu na predhodnu godinu.
- Kvalitativni pokazatelji:
  - Projekti beleže pozitivan i stabilan poslovni rezultat, na jakim temeljima i održiv otplatni kapacitet, uz redovno izmirenje obaveza svih projekata/klijenata prema banci i bez problematičnih potraživanja, sa vrlo dobrim profilom rizika i diversifikacijom portfolija projektnog finansiranja.

Sagledavajući sve aktivnosti iz prethodnih godina, portfolio je se unapređujeen novim projektima u segmentu nekretnina, (sa dobrom diversifikacijom (različitih projekti u oblasti stanogradnje i komercijalnih nekretnina)), obnovljivih izvora energije, kao i novim projektima M&A finansiranjima ove godineiz obnovljivih izvora energije (realizovano finansiranje, prvog vetroparka u Banca Intesa). Ukupan iznos finansiranja u našem portfoliju iznosi EUR 20310.8 miliona evra, što predstavlja blagi rast pad u odnosu na prošlogodišnji rekordni nivo od EUR 21004.7 miliona evra, ostvaren na kraju 2021. godine. Pozitivni efekti ostvarenog rastaposlovanja u 2023. će biti vidljivi i u narednim godinama.

Banka će nastojati da u 2024. godini nastavi sa povećanjem svoje profitabilnosti i unapredjenjem portfolia projektnog finansiranja kroz realizaciju postojećih projekata. Uporedo, Banka povećava prisutnost na tržištu kroz kvalitetne nove projekte, koji proizilaze iz tržišnog potencijala i nadogradnje odnosa sa domaćim i međunarodnim investitorima, sve većim fokusom na projekte u obnovljivim izvorima energije, te optimizacijom internih procesa. Fokus će ostati i na kontinuiranom monitoringu kako postojećih tako i novih projekata, sa dodatnom pažnjom usmerenom na negativne efekte globalne destabilizacije tržišta zabeležena u prethodnoj godini. Banka će u narednom periodu nastojati iskoristiti kvalitetne prilike na tržištu i u oblasti M&A finansiranja i agenture, te unaprediti proces u pružanju ovih usluga.

Dodatno, Banka u svom poslovanju poštuje i postupa u skladu sa Ekvatorskim i ESG principima.

EU desk

Banka je tokom 2023. godine nastavila da koristi raspoložive kreditne linije međunarodnih finansijskih institucija kako bi pružila podršku poslovanju privrede, pre svega malih i srednjih preduzeća, a ugovorila je i korišćenje novih kreditnih linija.
U saradnji sa Evropskom investicionom bankom (EIB), nastavila je da koristi kreditnu liniju u iznosu od 40 miliona evra za oporavak i podršku razvoju malih i srednjih preduzeća, kao i preduzeća srednje tržišne kapitalizacije, putem finansiranja novih investicija. Kao nastavak uspešne saradnje, potpisan je nov Ugovor sa EIBom kojim se obezbeđuje dodatnih 100 miliona evra pod istim uslovima koje je definisala prethodna linija.

U saradnji sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD), Banka je nastavila sa korišćenjem sredstava iz programa SME Competitiveness, za konkurentnost malih i srednjih preduzeća, koja je ugovorena u 2022. godini, u iznosu od 20 miliona evra.

7 Poslovanje sa privredom (nastavak)

EU desk (nastavak)

Tokom 2023.godine potpisan je nov ugovor između Banke i EBRD-ja, kojim je obezbeđeno čak 100 miliona evra u cilju dalje zajedničke podrške razvoju malih i srednjih preduzeća u Srbiji. U okviru finansijskog paketa, Banka se obavezala i da će razviti plan tranzicije oslanjajući se na ciljeve Pariskog sporazuma u domenu klimatskih promena, kao i da će povećati nivo zelenih plasmana ulaganjem najmanje 10% iznosa sredstava iz kreditne linije u projekte koji su u skladu sa pristupom zelenoj tranziciji Evropske banke za obnovu i razvoj, čime se približava ispunjenju ciljeva u domenu primene ESG principa matične grupe.

Dodatno, Banka je potpisala ugovor o novoj kreditnoj liniji, vredan ukupno 20 miliona evra, koja je deo EBRD Programa dodatne podrške malim i srednjim preduzećima u Srbiji (Reboot SME Programme) čiji je cilj doprinos oporavku poslovanja nakon pandemije koronavirusa. Planirano je da oko 70 odsto sredstava bude usmereno na investicije malih i srednjih preduzeća u zelene tehnologije i unapređenja na polju poboljšanja njihove energetske efikasnosti i smanjenja emisija ugljenika. Preostala sredstva biće iskorišćenja za podršku ulaganjima u automatizaciju, povećanje produktivnosti, kvaliteta proizvoda i bezbednosti poslovanja.

Uz saradnju sa nemačkom razvojnom bankom KfW, Banka je nastavila korišćenje kreditne linije u ukupnoj vrednosti od 35 miliona evra za podršku zelenim inicijativama i razvoju ruralnih sredina. Tranša od 25 miliona evra u okviru ove linije usmerena je na finansiranje investicija za unapređenje efikasnosti korišćenja prirodnih resursa, recikliranje resursa i smanjenje štetnih emisija u cilju smanjenja nivoa zagađenja životne sredine. Iz ove tranše, Banka odobrava kredite mikro, malim i srednjim preduzećima (MMSP), kao i lokalnim samoupravama, koji po uspešnom završetku projekta imaju mogućnost da ostvare pravo na bespovratna sredstava u vrednosti od 10 odsto iznosa kredita. Druga tranša, u vrednosti od 10 miliona evra, namenjena je širokom spektru ulaganja u jačanje konkurentnosti ruralnih sredina i usmerena je na MMSP, registrovana poljoprivredna gazdinstva, zadruge i socijalne preduzetnike.

Banka i na ovaj način nastavlja da obezbeđuje pristup povoljnim izvorima finansiranja za svoje klijente, potvrđujući pritom snažnu posvećenost ESG principima. Podsticanje racionalne upotrebe resursa, smanjenja emisije štetnih gasova i ublažavanja razvojnih nejednakosti deo je šire ESG strategije Banca Intesa koja pretpostavlja pružanje doprinosa rešavanju aktuelnih ekoloških i socijalnih izazova ostvarivanjem pozitivnog uticaja na životnu sredinu i društveno okruženje.

Banca Intesa, u svojstvu finansijskog posrednika, nastavila je uspešnu saradnju sa Evropskim investicionim fondom (EIF) na implementaciji raspoloživih programa Evropske Unije, kroz koje malim i srednjim preduzećima omogućava jednostavniji pristup finansiranju uz povoljnije uslove.

Sa ukupnim portfoliom od preko 1 milijarde evra (u četiri različita Programa koja sprovodi u saradnji sa EIF-om), Banca Intesa je apsolutni lider na domaćem tržištu po pitanju veličine raspoloživog portfolija, broja podržanih klijenata, ukupnog realizovanog iznosa, ali i raznovrsnosti ponude proizvoda dostupnih kroz EU Programe.

Kada je reč o programima EU koji treba da naslede postojeće i da obezbede kontinuitet u sprovođenju sličnih garantnih šema, krajem 2023. godine potpisan je ugovor između Banke i EIF za novu garantnu šemu u okviru WB EDIF Guarantee 4SME Resilience programa, koja ima za cilj da poboljša otpornost malih i srednjih preduzeća u uslovima novonastalih okolnosti i da istima omogući pristup finansiranju uz smanjene zahteve za kolateralima i potencijalno smanjenje kamatne stope. Novim ugovorom omogućeno je formiranje portfolija od 77 miliona evra, koji će biti obezbeđen garancijom na prvi poziv od strane EIF-a.

7 Poslovanje sa privredom (nastavak)

EU desk (nastavak)

U 2023. godini Banca Intesa je nastavila praćenje kredita uključenih u prvu i drugu Garantnu šemu Republike Srbije, u okviru kojih je plasiranje bilo moguće do sredine 2022.godine Od potpisivanja inicijalnog Ugovora o Garantnoj šemi 1 sa Ministarstvom finansija i Narodnom bankom Srbije 2020. godine, Banka je uspešno aplicirala za više povećanja iznosa maksimalnog Osiguranog portfolija, što joj je omogućilo da kroz ovaj Program svojim klijentima plasira oko 9.300 kredita u ukupnom iznosu od preko 409 miliona evra.Kroz Garantnu šemu 2, kao meru dodatne podrške privredi usled produženog negativnog uticaja pandemije bolesti COVID-19, kao odvojenog Programa za podršku privrednim subjektima koji su okarakterisani kao najugroženiji, Banka je ukupno plasirala kredite u ukupnoj vrednosti preko 15 miliona evra.

Banka je u 2023. godini započela uspešnu implementaciju kreditnog portfolija ugovorenog sa Američkom razvojnom finansijskom korporacijom (DFC), stvarajući mogućnost za obezbeđivanje garantne podrške za plasiranje dodatnih 82 miliona dolara za razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća, registrovanih poljoprivrednih gazdinstava, kao i preduzeća koja vode žene i onih koja posluju u manje razvijenim regionima u Srbiji.

Garancija je obezbeđena uz snaznu podršku Ministarstva finansija Republike Srbije i u partnerstvu sa Američkom agencijom za međunarodni razvoj (USAID) koja promoviše jednake mogućnosti za razvoj mikro, malih i srednjih preduzeća u Srbiji.

Predmetnim aranžmanom obezbeđena je garancija za realizaciju kredita za obrtna sredstva i kapitalne investicije s ciljem doprinosa ekonomskoj stabilizaciji nakon pandemije, stimulisanja otvaranja novih radnih mesta i ekonomskog rasta, kao i ojačanja njihove otpornosti na buduće ekonomske promene. Ukupan portfolio kredita pokriven DFC garancijom, koji će Banca Intesa plasirati klijentima, biće usmeren ka sektoru poljoprivrede, nedovoljno razvijenim regionima, preduzećima čiji su vlasnici žene, kao i startap preduzećima. Uspeh ovog programa potvrđen je činjenicom da je već s krajem 2023.godine ukupan nivo porfolija bio iznad 70 miliona dolara.

8 Upravljanje sredstvima i investiciono bankarstvo

- *Banka nastavlja da aktivno učestvuje i podržava razvoj segmenta tržišta obveznica i fiskalne politike države*
- *Vodeća banka u pogledu ponude finansijskih instrumenata za upravljanje dinarskom i deviznom likvidnošću*
- *Banka konstantno unapređuje saradnju sa međunarodnim finansijskim institucijama kako bi obezbedila dugoročne povoljne izvore finansiranja i ulaganja u ESG inicijative*

U protekloj godini, Ministarstvo finansija plasiralo je putem primarnih aukcija 210.78 milijardi dinara državnih obveznica denominovanih u dinarima i 37.53 miliona državnih obveznica denominovanih u evrima. Domaće državne obveznice denominovane u dinarima emitovane su sa inicijalnom ročnošću 2, 8, 10 godine i 12 godina a u eurima sa inicijalnom ročnošću od 2 godine. Takođe, u 2023. godini uspešno su saldirane dve emisije evroobveznica denominovane u američkim dolarima na međunarodnom finansijskom tržištu ročnosti 5 i 10 godina u ukupnom iznosu od 1,75 milijardi dolara.

Ukupan promet ostvaren na sekundarnom tržištu državnih hartija, u 2023. godini je niži u poređenju sa 2022. godinom. Posmatrajući aktivnosti na sekundarnom tržištu, interesovanje investitora bilo je više usmereno na dinarske državne obveznice. Promet na sekundarnom tržištu u RSD valuti nije prevazišao iznos primarno emitovanih obveznica, dok u EUR valuti jeste prevazišao iznos primarno emitovanih obveznica.

I tokom 2023. godine Banca Intesa je učestvovala u primarnim aukcijama i sekundarnom tržištu državnih hartija od vrednosti Republike Srbije, kako za svoj račun tako i za račun klijenata, aktivno podržavajući razvoj ovog ključnog segmenta tržišta obveznica i fiskalne politike države. U tom smislu, Banca Intesa je proaktivno pristupila informisanju klijenata o mogućnostima investiranja u državne obveznice i stavila na raspolaganje svoje brokerske usluge svim zainteresovanim institucionalnim i individualnim investitorima.

Tokom 2023. godine, portfolio Banke ostao je diversifikovan, tako da je isti sačinjen od dužničkih hartija od vrednosti emitovanih na domaćem tržištu u Republici Srbiji u valuti RSD i EUR kao i od dužničkih hartija od vrednosti Republike Srbije u valuti EUR emitovanih na međunarodnom finansijskom tržištu.

Banca Intesa je i u 2023. godini bila vodeća banka u pogledu ponude finansijskih instrumenata za upravljanje dinarskom i deviznom likvidnošću. Klijentima, pre svega investicionim investitorima, koji žele da potpuno ili delimično eliminišu devizni rizik, na raspolaganju su valutni swap ugovori i obveznice Republike Srbije denominovane u dinarima.

U segmentu poslova kupoprodaje deviza sa klijentima, Banca Intesa je u 2023. godini zadržala visoku poziciju sa tržišnim učešćem od 13,09%. Banka je svojim klijentima omogućila korišćenje EUR-NET kursa evra koji se primenjuje u transakcijama putem Intesa Mobi i Intesa On-line servisa elektronskog bankarstva i predstavlja najpovoljniji tržišni kurs, budući da u realnom vremenu prati dešavanja na međubankarskom deviznom tržištu. U toku 2023. godine ostvareno je smanjenje obima EUR-NET transakcija za 9,23% u odnosu na prethodnu 2022. godinu, zbog globalnih nepredvidjenih okolnosti u 2022.

Tabela 1 – Kupoprodaja deviza (u milionima evra)

	2019	2020	2021	2022	2023
Privreda	4,418	4,004	5,591	7,260	**6,415**
Stanovništvo	492	545	623	898	**800**
Druge banke	754	676	708	1,560	**1,022**
NBS	183	187	448	821	**483**
Ukupno	5,847	5,412	7,370	10,539	**8,720**

8 Upravljanje sredstvima i investiciono bankarstvo (nastavak)

Grafikon 21 – Učešće klijenata u kupoprodaji deviza

Banka je nastavila sa edukacijom klijenata u oblasti savremenih bankarskih usluga, kao i sa promocijom proizvoda koji imaju za cilj da omoguće pravovremeno upravljanje finansijskim rizicima u poslovanju, pre svega deviznim rizikom.

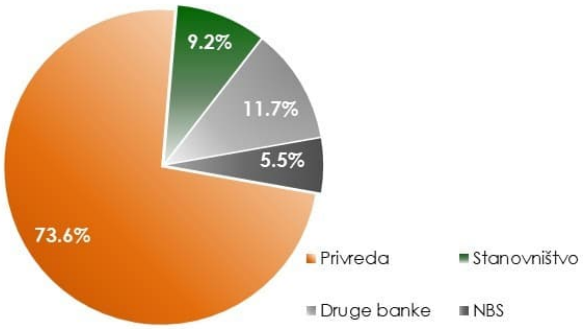

Banka iz godine u godinu opravdava ulogu najboljeg partnera međunarodnim finansijskim institucijama i lidera za implementaciju novih programa finansiranja. Pored programa finansiranja opšte namene, banka je i ove godine omogućila klijentima svih segmenata finansiranje investicija za unapređenje energetske efikasnosti, konkuretnosti, efikasnosti korišćenja prirodnih resursa, recikliranje resursa i smanjenje štetnih emisija u cilju smanjenja nivoa zagađenja životne sredine. U skladu sa strateškim opredeljenjem poslovanja uvažavajući ESG principe, banka je nastavila i sa dosadašnjim uspešnim programima ekonomskog osnaživanja žena, ali i prva na tržištu uvela program finansiranja mladih u biznisu koji se sastoji od olakšanog pristupa finansiranju, znanju i nefinansijskim uslugama kako bi pružila punu podršku strateški značajnom a sofisticiranom tržišnom segmentu.

Prikupljanje dugoročnih izvora finansiranja od respektabilnih međunarodnih finansijskih organizacija dodatno osnažuje i diversifikuje bilansnu strukturu banke a sve u cilju zadovoljavanja zahteva širokih poslovnih segmenata klijenata.

9 Aktivnosti istraživanja i razvoja

Upravljanje zadovoljstvom klijenata

Godina 2023. potvrdila je opredeljenje Banca Intesa da redovno istražuje iskustvo klijenata i ključne aspekte zadovoljsta i nezadovoljstva u vezi proizvoda i usluga koje banka nudi, a sve u cilju ostvarenja vizije da kontinuirano postavlja više standarde u oblasti upravljanja zadovoljstvom klijenata. Ovi standardi obezbeđuju značajnu konkurentsku prednost i predstavljaju jednu od poluga Banke za sticanje i očuvanje liderske pozicije na tržištu.

Uz korišćenje oprobanih i efikasnih metoda, banka je tokom 2023. godine sprovela istraživanja za segment poslovanja sa fizičkim licima, malim biznisom, registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima i malim i srednjim preduzećima. Zahvaljući uvidom u nivo zadovoljstva različitim aspektima poslovanja, kreirani su akcioni planovi kako bi prepoznate bolne tačke bile prevaziđene sa krajnjim ciljem da imamo bazu zadovoljnih i lojalnih klijenata koji dalje promovišu naše proizvode i usluge.

Tako je banka, tokom 2023. godine sprovela sledeća istraživanja:

- Mystery shopper, kao istraživački metod za merenje kvaliteta usluge i merenje nivoa pridržavanja pravila i standarda koje propisuje naša banka za svoje zaposlene u poslovnoj mreži, sprovode nezavisne agencije koje imaju obučene 'tajne klijente' čiji identitet nije poznat onima među kojima se istraživanje sprovodi. Tajni klijenti izvršavaju posebne zadatke prema unapred definisanim scenarijima. Ovaj tip istraživanja, između ostalog, omogućava da svaka ekspozitura bude sagledana kao zasebna celina te da se na bazi dobijenih rezultata, iniciraju i sprovedu aktivnosti koje unapređuju kvalitet pružene usluge i da se, posledično, direktno utiče na iskustvo i zadovoljstvo klijenata koji te ekspoziture najčešće posećuju.
  Sveukupni rezultati su odlični ali uz regionalne razlike i uz nekoliko prepoznatih oblasti za unapređenja. Ono što se posebno može istaći je servisni model za stambene kredite koji je ocenjen kao najbolja praksa u ISBD grupi.
- Instant feedback (Bottom – Up NPS[1]) - ovaj tip istraživanja se kontinuirano sprovodi od 2021. godine. Specifičnost se ogleda u tome što klijent biva kontaktiran neposredno nakon interakcije sa proizvodima i uslugama Banke (tzv. „tačka dodira"), tako da se povratne informacije dobijaju dok je doživljeno iskustvo još uvek „sveže". To omogućava brzu reakciju Banke u pogledu otklanjanja potencijalnih uzroka nezadovoljstva, ali i unapređenje zadovoljstva svakog pojedinačnog klijenta. Na taj način se efikasno radi na rešavanju uzroka koji je doveo do nezadovoljstva i ujedno sprečava dalja eskalacija u smeru potencijalnog prigovora.
  Instant Feedback NPS rezultat konstantno beleži visoke vrednosti tokom 2023, dok među različitim evaluiranim aspektima, usluge savetnika za klijente beleže najbolje ocene.
- Top – Down NPS istraživanje se redovno sprovodi od 2022. godine za segment fizičkih lica i malog biznisa, dok je u oktobru 2023. u program uključen i segment registrovanih poljoprivrednih gazdinstava (RPG). Osnovna razlika u odnosu na gore pomenuti Instant Feedback pristup se ogleda u tome što ovaj pristup omogućava kontakt većeg broja klijenata i mogućnost da klijent odgovori na dodatna pitanja, putem kojih je, pored standardnih NPS pokazatelja, moguće doći do detaljnijih informacija o tome šta klijente čini (manje ili više) zadovoljnim.
  Za segment fizičkih lica, NPS rezultat u 2023. godini beleži značajan rast u odnosu na prethodnu godinu (+11), i još značajniji ukoliko se osvrnemo na još jednu godinu unazad koja je bila posebno izazovna zbog uvođenja novog mobilnog i internet bankarstva ali i nastavka stabilizacije novog core sistema banke (NPS rezultat u 2023: +21 u odnosu na 2021.). Segment malog biznisa beleži stabilne

[1] NPS – Net promoter score je metrika koja se koristi za merenje lojalnosti klijenata i njihove spremnosti da preporuče banku drugima.

9 Aktivnosti istraživanja i razvoja

Upravljanje zadovoljstvom klijenata (nastavak)

rezultate dok segment registrovanih poljoprivrednih gazdinstava beleži izuzetno visok stepen zadovoljstva i zauzima prvo mesto u poređenju sa drugim, pomenutim segmentima klijenata.

- Istraživanje zadovoljstva i lojalnosti klijenata malih i srednjih preduzeća beleže pozitivni YoY trend u svim evaluiranih aspektima. Osim internog istraživanja koje podrazumeva intervjuisanje klijenata Banca Intesa, i koje godinama unazad beleži visoke ocene, sprovedeno je i Benchmarking istraživanje zadovoljstva i lojalnosti klijenata banke i njenih konkurenata. Putem benchmarking istraživanja se dolazi do jasne slike gde smo mi a gde su naši konkurenti u pogledu kvaliteta pruženih usluga. Ove povratne informacije služe kao osnova za identifikaciju mogućih unapređenja i donošenje strateških odluka za poboljšanje ukupnog zadovoljstva klijenata. Banca Intesa beleži odlične rezultate i u ovom tipu istraživanja za segment malih i srednjih preduzeća čime potvđuje lidersku poziciju na tržištu i svrstava se na vrh ranga po različitim oblastima istraživanja.

Ono što je zajedničko rezultatima svih sprovedenih istraživanja je da klijenti visoko ocenjuju saradnju sa zaposlenima u banci što dovodi do zaključka da su zaposleni Banca Intesa ključna karika uspeha Banke.

Sva sprovedena istraživanja dopunjuju jedne druge i omogućavaju banci da konstantno unapređuje kvalitet pruženih usluga u svim aspektima i segmentima poslovanja, kao i da pruži personalizovanu uslugu koja odgovara potrebama i očekivanjima klijenata.

Banka nastavlja da proaktivno sprovodi različite vrste istraživanja zadovoljstva koristeći savremene metode sa ciljem da klijenti i u budućem periodu, kao i do sada, budu izvor dragocenih povratnih informacija i samim tim pokretači daljeg razvoja banke.

Razvoj proizvoda i usluga

Tokom 2023. godine razvojne aktivnosti BIB-a su bile usmerene na razvoj novih proizvoda i usluga i unapređenje postojećih, kao rezultat izlaženja u susret potrebama i očekivanjima klijenata, razvoja tržišta i trendova na istom i u skladu sa ESG strateškim ciljevima Banke i Grupe, uz nastavak saradnje sa državnim i međunarodnim institucijama.

Banka je uvela niz novih proizvoda i obogatila svoju ponudu proizvodima koji su usklađeni sa ESG standardima koji predstavljaju strateške smernice Banke i ISBD grupe. S obzirom da ESG koncept sve više postaje strateško opredeljenje i ostalih učesnika na tržištu, uvođenjem novih ESG proizvoda, naša Banka se pozicionirala kao jedan od promotera ESG ideja i na lokalnom tržištu.

Segment MB i RPG

Kredit za žene u poljoprivredi – Dalja integracija ESG principa u poslovanje sa RPG segmentom klijenata rezultirala je uvođenjem kredita namenjenih isključivo registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima koje vode žene sa ciljem odgovaranja na specifične potrebe ove klijentske niše, ali i jačanja konkurentnosti Banke u delu kreditiranja sektora agrara. Krediti se mogu koristiti za finansiranje obrtnih sredstava i investicija i dostupni su pod povoljnijim uslovima u odnosu na standardne kredite za iste namene.

U odnosu na standardnu ponudu kredita za obrtna sredstva i investicije, pomenuti proizvod se razlikuje po ceni proizvoda za klijente, koja je niža, kao i po brojnim dodatnim pogodnostima za korisnike kredita.

9 Aktivnosti istraživanja i razvoja (nastavak)

Razvoj proizvoda i usluga (nastavak)

Segment MB i RPG (nastavak)

Kredit za mlade farmere – Svesna značaja pružanja podrške novim generacijama mladih poljoprivrednih proizvođača za ukupan razvoj agrara kao streteški važne grane domaće privrede, Banca Intesa je u svoju ponudu uvrstila i kredite za mlade farmere sa izraženom ESG komponentom. Krediti za finansiranje obrtnih sredstava i investicija namenjeni su registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima čiji su nosioci mlađi od 40 godina i osmišljeni na način da im kroz povoljne uslove zaduživanja omoguće bolji pristup finansiranju.

S obzirom na prepoznate potrebe mladih farmera, najveće interesovanje klijenata se može očekivati u delu finansiranja zakupa poljoprivrednog zemljišta (obrtna sredstva) i u delu kupovine poljoprivrednog zemljišta (osnovna sredstva).

Kao i kod proizvoda za žene u poljoprivredi, krediti se razlikuju od standardne ponude po ceni za klijente koja je niža, kao i po brojnim dodatnim benefitima za korisnike kredita.

Krediti sa garancijom DFC – Kako bi svojim klijentima pravnim licima, preduzetnicima i registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima obezbedila još lakši pristup neophodnim izvorima finanasiranja, Banca Intesa im je stavila na raspolaganje kredite za finansiranje obrtnih sredstava i investicija u okviru ugovora o garanciji sa Američkom međunarodnom razvojnom finansijskom korporacijom (DFC). Zahvaljujući garanciji DFC, ovi krediti su dostupni sa nižom kamatnom stopom u odnosu na standardnu ponudu Banke, kao i sa relaksiranim kolateralima.

10 Sistem upravljanja rizicima

- *Kvalitet kreditnog portfolija meren NPL raciom je ostao stabilan u poređenju sa decembrom 2022. godine NPL racio je neznatno uvećan (sa 2.65% na 2.82%) posmatrajući samo glavnicu, ali je i dalje značajno ispod prosečnog pokazatelja bankarskog sektora.*
- *Izloženosti u nivou kvaliteta 2 su ostale na stabilnom nivou na kraju 2023. na 19% bilansnog portfolija Banke (20% na kraju 2022. godine). Usled trenutne ekonomske krize uzrokovane ratom u Ukrajini, sankcijama prema Rusiji i Belorusiji, visokim inflatornim pritiscima i energetskom krizom a radi opreznog pristupa upravljanju kreditnim rizikom, Banka je sprovela analize i uvela dodatne kriterijume za procenu uticaja te krize na kreditne gubitke banke.*
- *U momentu kreiranja ovog Izveštaja Banka nije dobila novu Supervizorsku procenu (SREP) od Narodne banke Srbije. U poslednjoj Supervizorskoj proceni iz maja 2023. godine (sprovedenoj sa stanjem na dan 31.12.2021. i uzimajući u obzir Plan oporavka usvojen na sednici Upravnog odbora 16.09.2021. godine) procena rizika za svaku oblast evaluacije ostala je na istom nivou kao u prethodnoj proceni (srednji-nizak rizik). Narodna banka Srbije je izdala tri preporuke za kvalitativna unapređenja, koje Banka smatra u potpunosti zatvorenim i navodi da će iste biti predmet kontrole prilikom sledeće supervizorske procene.*
- *Tokom 2023. godine urađena je re-estimacija PD Corporate modela i kalibracija PD SME Retail modela uz proširenje domena modela na SB-SE klijente.*
- *NBS je u 2023. godini sprovela Kontrolu primene propisa u oblasti zaštite korisnika finansijskih usluga koji se odnose na platne kartice i druge platne instrumente, kontrolu upravljanja operativnim rizikom sa fokusom na događaje operativnog rizika u vezi sa zloupotrebom platnih kartica i drugih platnih instrumenata, i kontrolu upravljanja kreditnim rizikom sa fokusom na proces odobravanja kreditnih kartica fizičkim licima. NBS je u svom Izveštaju dala nekoliko preporuka u vezi sa boljim monitoringom, koje je Banka ubrzo primenila. Kao rezultat toga, NBS je zvanično poslala obaveštenje o otklanjanju preostalih nepravilnosti navedenih u Izveštaju NBS u oktobru 2023.*
- *Tokom 2023. Banka je znatno unapredila i prenela deo internog izveštavanja koje se odnosi na analizu docnje na Power BI Platformu.*
- *Proces upravljanja ESG rizicima je dodatno osnažen implementacijom internih dokkumenata koji definišu specifične kriterijume za identifikaciju održivih kreditnih proizvoda i kreditnih transakcija. Pored toga, osnovan je Komitet za zaštitu životne sredine, socijalnu politiku i korporativno upravljanje („ESG Komitet"), stalni konsultativni komitet Banke sa ovlašćenjem za donošenje odluka iz svoje nadležnosti koji ima glavni cilj da koordinira i upravlja „ESG" pitanjima (pitanjima u vezi sa zaštitom životne sredine, socijalnom politikom i korporativnim upravljanjem), kao i da obezbedi ispravnu implementaciju ISBD ESG strategije i odgovarajućih smernica ISP Grupe na nivou Banke. Takođe, Banka u saradnji sa Matičnom bankom učestvuje na projektu koji ima za cilj kreiranje podataka, infrastrukture i procesa za kreiranje izveštaja iz domena ESG-a (EU Taxonomy i Pillar 3 izveštavanje).*

  U septembru 2023. godine Narodna banka Srbije je usvojila Odluku o privremenim merama za banke koje se odnose na stambene kredite fizičkim licima koja predviđa fiksiranje varijabilne kamatne stope za stambene kredite odobrene u iznosu do EUR 200.000, a u periodu do kraja 2024. godine. Kao rezultat ove mere Banka je obračunala gobitne od modifikacije finansijskih sredstava u iznosu od RSD 3,8 milijardi koji će se amortizovati kroz prihode od modifikacijske kamate u periodu trajanja Same Odluke.

Banca Intesa a.d, Beograd kontinuirano identifikuje, procenjuje, prati i kontroliše rizike u skladu sa nacionalnim i međunarodnim bankarskim, nadzornim i računovodstvenim propisima, i smernicama ISP Grupe, obezbeđujući integralni, obazriv i dosledan sistem upravljanja rizicima. Upravni odbor Banke je svojim aktima uspostavio adekvatan sistem upravljanja rizicima i sistem internih kontrola, koji uključuje različita korporativna tela i odbore za upravljanje: Upravni odbor, Izvršni odbor, Odbor za reviziju, Komitet za upravljanje rizicima (RMC), Komitet za problematične plasmane (PAC), Komitet za upravljanje kreditnim rizikom (CRGC), Kreditni odbor, Odbor za upravljanje aktivom i pasivom

10 Sistem upravljanja rizicima (nastavak)

(ALCO), Komitet za upravljanje operativnim rizikom (ORC), Komitet za koordinaciju interne kontrole (ICCC) kao i novoosnovani Komitet za zaštitu životne sredine, socijalnu politiku i korporativno upravljanje („ESG Komitet"). Funkcionisanje sistema je uređeno politikama, procedurama i pravilnicima usvojenim pojedinačno za svaki materijalno značajan tip rizika.

Glavni ciljevi procesa upravljanja rizicima odnose se na zaštitu kapitala Banke i njegovu optimalnu alokaciju, uvećanje ekonomske vrednosti za akcionare, praćenje limita rizika i/ili mera rizika za sve identifikovane rizike. Postojeći sistem limita, definisan u Okviru sklonosti ka riziku (Risk Apettite Framework - RAF), daje najviši prioritet praćenju i kontroli minimalnih zahteva koji se odnose na adekvatnost kapitala, likvidnost i operativne rizike. Dodatno, RAF sistem obuhvata limite kreditne koncentracije, limite izloženosti riziku kamatne stope i limite izvora finansiranja. Indikatori kapaciteta resolvabilnosti, stabilnosti profita, tržišne i makroekonomske stabilnosti, kvaliteta aktive, nefinansijskog rizika i AML predstavljaju dodatne RAF mere. U 2023. uvedeni su i dodatni limiti među indikatorima ranog upozorenja (Minimalni zahtev za kapitalom i podobnim obavezama – MREL, Period opstanka u nepovoljnom scenariju i IT rizik – incidenti u poslednjih 12 meseci) kao i među AML pragovima ranog upozorenja (Prosečna starost SARs-a[2]).

Banka obezbeđuje usklađenost strateških smernica definisanih poslovnom strategijom, planom kapitala, operativnim planom – budžetom i planom oporavka sa rizičnim profilom Banke definisanim u RAF sistemu. RAF limiti, takođe čine važan deo Izveštaja o procesu interne procene adekvatnosti kapitala (ICAAP Book), Knjige Stres testa i drugih strateških dokumenata Banke.

SREP (Supervisory Review Evaluation Process) je redovna aktivnost Supervizora koja se vrši u skladu sa zahtevima Stuba 2 Bazelskog sporazuma o kapitalu (Bazel 3). SREP izveštaj predstavlja rezultate sveobuhvatne procene rizika banke. Krajnji rezultat SREP procesa je specifičan zahtev za dodatnim zaštitnim slojem kapitala banke koji bi trebalo da pokrije rizike Stuba 2 i rizike svih utvrđenih nedostataka u korporativnom upravljanju, kontrolama, informacionom sistemu, kvalitetu podataka i tako dalje.

U poslednjem SREP dopisu koji je Banka dobila od NBS u maju 2023. godine (sprovedeno sa stanjem na dan 31.12.2021. i uzimajući u obzir Plan oporavka usvojen na sednici Upravnog odbora 16.9.2021.), procena rizika za svaku oblast evaluacije ostala je nepromenjena u odnosu na prethodnu godinu (srednji-nizak rizik). Narodna banka Srbije je izdala 3 preporuke za kvalitativna unapređenja, ali koje Banka smatra u potpunosti već izvršenim i da će NBS isto verifikovati i oceniti tokom sledeće supervizorske ocene.

U okviru projekta „Implementacija AIRB" Banka je pokrila većinu kreditnog portfolija internim sistemima kreditnog rejtinga (privreda, mali biznis, stanovništvo). Banka je u završnoj fazi razvoja LGD modela za Pravna lica i Preduzetnike, čija će implementacija omogućiti kompletnu sliku i korišćenje modela za upravljačke svrhe. Projekat je zatvoren u januaru 2023. godine, dok su nastavljene aktivnosti vezane za razvoj modela, praćenje i izveštavanje. Kao najvažnije aktivnosti završene tokom 2023. godine ističemo: razvoj LGD i EAD internih modela za segment fizičkih lica, Uspostavljanje i implementaciju IRB sistema kvaliteta podataka, Uključivanje dodele rejtinga u realnom vremenu u procesima odobravanja kredita,….

Aktivnosti primene IRB (AIRB/FIRB) pristupa nastavljene su tokom 2023. godine kroz nove inicijative Matične Banke, kroz ažuriranje ISP IRB Roll-out plana podržanog uvođenjem jedinstvene platforme za upravljanje modelima kreditnog rizika (Unique Platform for Credit Risk Management - UP4RM). BIB i PBZ su pilot banke u projektu UP4RM Matične Banke koji obezbeđuje homogeni sistem za upravljenje

[2] Prosečna starost od trenutka nastanka sumnjivog događaja do trenutka prijavljivanja istog Upravi za sprečavanje pranja novca.

10 Sistem upravljanja rizicima (nastavak)

celokupnim životnim cikljusom modela za upravljanje kreditnim rizikom. Nove IRB aktivnosti predstavljaju izazovnu inicijativu za Banku i zahteva snažnu posvećenost ažuriranom vremenskom okviru za uvođenje IRB pristupa, u okviru koga su modeli za regulatornu klasu fizička lica prioritizovani u odnosu na modele za regulatornu klasu pravnih lica koji su predviđeni u drugoj fazi projekta. U julu 2023 ISP IRB Roll-out plan je ažuriran od strane Upravnog Odbora i poslat na usvajanje Nadzornom telu (Regulatoru). U okviru ISP plana rok za podnošenje autorizacionog paketa Regulatoru je kraj 2025. godine za regulatornu klasu fizičkih lca i kraj 2026. godine za regulatornu klasu pravnih lica.

Politike i procedure koje uređuju oblast upravljanja rizicima izmenjene su i ažurirane radi njihove harmonizacije sa promenama domaće i međunarodne (EU) regulative, kao i sa izmenjenim smernicama i politikama matične Grupe, preporukama i nalazima Interne revizije Banke, Interne validacije i Narodne banke Srbije.

Kreditni rizici

Kreditni rizik se prati na više nivoa: procenom kreditne sposobnosti klijenata pre odobravanja kredita, praćenjem redovnog izmirenja njihovih obaveza i kreditne sposobnosti tokom čitavog životnog veka kredita, kao i naplatom i upravljanjem dospelih potraživanja.

Tokom godine, Banka je sprovodila redovni monitoring i aktivnosti izveštavanja, godišnjeg revidiranja internih akata koja uređuju oblast kreditnog rizika i aktivnosti u sklopu podrške organa upravljanja u procesu donošenja odluka. Tokom 2021. godine Banka je nastavila sa unapređenjima sistema upravljanja rizikom.

Od sredine 2021. godine Banka kompletno primenjuje (uključujući i proces izveštavanja) "Calendar provisioning" pravila koja se odnose na problematične kredite (NPL) u skladu sa regulativom EU. Regulativa deli NPL izloženosti u zavisnosti od datuma odobrenja. Problematični plasmani odobreni pre 26. aprila 2019. godine obuhvaćeni su „Calendar provisioning“ metodologijom za Stub 2, dok NPL plasmani odobreni posle 26. aprila 2019. godine pripadaju “Calendar provisioning“ metodologiji za Stub 1. Za izloženosti koje pripadaju opsegu Stuba 1, minimalno pokriće gubitaka (MLC) je definisano u zavisnosti od trajanja NPL statusa i pokrića kolateralima. Ako ispravke vrednosti nisu dovoljne za pokriće prudentnog minimalno zahtevanog nivoa rezervisanja, razlika će se direktno odbiti od CET1 kapitala. Na 31. decembar 2022. iznos odbitne stavke od kapitala po ovom osnovu nije materijalno značajan i iznosi RSD 7,451 hiljada (na 31. decembar 2021 RSD 350 hiljada). Metodologija za opseg Stuba 2 pretpostavlja sličan pristup definisanjem minimalnih očekivanja pokrića (MCE) za problematične plasmane.

Sprovedena je interna reprocena i praćenje vrednosti nepokretnosti kao sredstava obezbeđenja. Banka je sprovela proces interne reprocene i statističkog praćenja stambenih nepokretnosti. U 2023. godini, 3,153 kolaterala je reprocenjeno interno (sa izloženošću plasmana u iznosu od EUR 106 miliona) omogućavajući njihovo korišćenje za mitigaciju kreditnog rizika, što je rezultiralo u smanjenju rezervisanja za kreditne gubitke i rastu adekvatnosti kapitala Banke (kroz smanjenje pondera rizika koji se dodeljuje). Interni procenitelj određuje tržišnu, građevinsku i likvidacionu vrednost nepokretnosti primenjujući „desk-top“ model reprocene vrednosti za svaku pojedinačnu nekretninu u portfoliju koja je predmet revalorizacije. Statističko praćenje vrednosti nekretnina kao kolaterala realizuje se primenom indeksa promene vrednosti nekretnina na tržišnu vrednost stambenih nepokretnosti iz procene ovlašćenog procenitelja. Nakon kontrole, vrednost iz statističkog praćenja uzima se kao konačna. Nekretnine koje ne prođu ovu kontrolu su predmet revalorizacije ovlašćenog procenitelja. Uz to, Banka je vršila monitoring sredstva obezbeđenja komercijalnih nekretnina primenom indeksa promene vrednosti nekretnina na tržišnu vrednost komercijalnih nepokretnosti dobijenu procenom ovlašćenog procenitelja.

10 Sistem upravljanja rizicima (nastavak)

Kreditni rizici (nastavak)

Svrha monitoringa je da se utvrdi da li postoji značajno obezvređenje tržišne vrednosti imovine koja služi kao sredstvo obezbeđenja u Banca Intesa Beograd. Ako dostupni podaci pokazuju da je vrednost imovine značajno opala u odnosu na opšte tržišne cene, nekretnine podležu revalorizaciji od strane ovlašćenog procenitelja.

Takođe, sprovedeno je i dalje unapređenje infrastrukture za konsolidovano izveštavanje Matične banke u vezi sa kreditnim rizikom (Finrep i Corep).

Uspostavljeno je poboljšanje kreditnih kontrola prvog i drugog nivoa koje vrši Odeljenje za monitoring i kontrolu kvaliteta kredita, Sektor za analizu i administraciju kreditnog portfolija i Rating Desk. Novi alat za sprovođenje kreditnih kontrola drugog nivoa je implementiran 2021. godine, da bi tokom 2023. godine dodatno unapređen u cilju daljeg povećanja efektivnosti tih kontrola. Dodatno, detaljnija skala ocene je implementirana za rezultate kontrola za pojedinačnog klijenta, koji su sada predmet svake kontrole. Skoring model za obračun finalne ocene ukupne kontrole obezbeđuje sintetički i homogenizovan pogled na rezultate kontrole.

Tokom 2022. godine Banka je počela rad na „Loan Tape“ projektu koji se odnosi na analitičko izveštavanje matične banke dodatnim podacima vezanim za klijentske atribute, karakteristike kreditnih proizvoda i informacije o instrumentima obezbeđenja. Projekat se sastoji od dve faze i dodatnih aktivnosti kontrole. Očekuje se njegova puna implamentacija tokom 2024. godine.

U 2023. godini Banka je nastavila da razvija i nadograđuje interne modele kreditnog rejtinga u svrhu približavanja standardima naprednog merenja kreditnog rizika.

Revizija PD Corporate modela je urađena kako bi se uzele u obzir regulatorne izmene u skladu sa EBA dokumentom „Smernice za procenu PD, LGD vrednosti i tretman izloženosti u statusu neizmirenja obaveza“ (EBA/GL/2017/16) i kako bi se izvršilo usklađivanje sa metodologijom Matične Banke. Tokom revizije modela preporuke NBS-a u okviru FIRB Corporate procesa aplikacije su razmotrene kao i preporuke izdate od strane kontrolnih funkcija Banke – Interne Validacije i Interne Revizije. Revizija modela uključuje sledeće izmene: promenu granica za grupisanje trenutne liste varijabli u modelu kako bi se održala stabilnost i poslovna logika varijabli; razvoj nove master skale; kalibracija modela kako bi se prilagodile PD vrednosti dugogodišnjoj stopi default-a i revizija kvalitativnog upitnika. Vremenske serije korišćene za reviziju modela su ažurirane kako bi se uključili podaci iz poslednjih godina. Re-estimacija modela je završena tokom drugog kvartala 2023. i implementirana je u IT sistem tokom Decembra 2023.

U okviru revizije PD SME Retail modela, urađena je kalibracija modela i ekstenzija modela na SB-SE klijente. Klijenti koji su u sistemu jednostrukog knjigovodstva (SB-SE) su oni koji su zaključno sa bilansima za 2018. godinu imali samo bilanse uspeha, dok od 2019. godine imaju obavezu sastavljanja bilansa stanja i bilansa uspeha. Na osnovu analiza reprezentativnosti, stabilnosti i prediktivnosti zaključeno je da je novi aplikacioni portfolio (SME Retail i SB-SE klijentima) sličan po karakteristikama uzorku nad kojim je razvijen SME Retail model i kao takav model daje adekvatne rezultate na proširenom uzorku. Kalibracija i ekstenzija SME Retail modela na SB-SE klijente je implementirana u IT sistem tokom Decembra 2023. Sa implementacijom ovih izmena model PD SB-SE je napušten.

Sloting SL i PD model za Fizička lica (PD Individuals) nisu menjani tokom 2023. godine. Poslednje ažuriranje modela je izvršeno tokom 2022. godine.

10 Sistem upravljanja rizicima (nastavak)

Kreditni rizici (nastavak)

Za odobravanje poljoprivrednih kredita razvijen je novi RPG PD model počevši od duge liste varijabli. Model dizajn novog modela je isti kao u trenutnom modelu i sastoji se od tri modula:

- Modul bazirana na podacima iz Kreditnog biroa;
- Modul bazirana na podacima iz MAPS aplikacije (aplikacija koja služi kao radno okruženje za sprovođenje i praćenje kreditnog procesa za poljoprivredne kredite);
- Modul baziran na podacima o korišćenju kreditnih proizvoda u Banci.

Nakon testiranja i poređenja modela sa trenutnom verzijom biće odlučeno da li će novi model zameniti postojeći model.

U okviru projekta IRB & Unique Platform for Risk Management (UP4RM) novi PD, LGD I EAD modeli će biti razvijeni u toku 2024. i 2025. godine za segment fizičkih lica u skladu sa IRB regulatornim zahtevima I metodologijom Matične Banke.

Glavne aktivnosti u okviru projekta su:

- Aktivacija nove jedinstvene platforme za ravoj modela (Analytics lab) i Exposure/Execution okruženja za implementaciju modela;
- Priprema podataka – implementacija I izvršavanje kontrola kao i obračun indikatora kvaliteta podataka za potvrdu kvaliteta podataka u razvojnom uzorku;
- Razvoj, validacija I implementacija modela (PD, LGD, EAD);
- Integracija internih modela u upravljačkim procesima I aktivnostima;
- Proces autorizacije modela od strane Regulatora.

Korišćenje jedinstvene platforme omogućava potencijalne uštede a takođe i mogućnost korišćenja novih i inovativnih programskih jezika otvorenog koda, napredne algoritme i rešenja poslovne inteligencije koja su spremna za upotrebu.

Pored PD, LGD i EAD modela Banka je radila i na ažuriranju IFRS 9 u novembru 2023. na zahtev Matične Banke. Ažuriranje uključuje sledeće promene: prelazak sa „Prve grupe – Prvog pristupa“ na model „Druge grupe – Prvi pristup“ za SME Retail uključujući SB-SE klijente; rekalkulacija istorijskih matrica za PD Corporate model u skladu revidiranom verzijom modela; COVID prilagođavanje; proširenje vremenske serije podataka (uključujući poslednje podatke na 31.12.2022.); primena novih EBA stres test koeficijenata za LGD; nova scenarija za PD satelit modele.

Kao deo uapređenja IFRS 9 metodologije tokom 2023. Banka je radila na primeni novog obračuna za nivo obezvređivanja značajno povećanje kreditnog rizika – promena lifetime PD vrednosti za PD Corporate model. Metodologija je definisana od strane Matične Banke i sastoji se od tri koraka:

- Određivanje pre-kalibracionih pragova
- Kalibracija pragova
- Krajnje prilagođavanje

Metodologija će biti implementirana tokom 2024. godine prvo za PD Corporate model kasnije i za ostale PD modele.

Ulazni parametri za izračunavanje troškova rizika i troškova kapitala kao komponente kamatnih stopa za kredite korporativnim, malim i srednjim preduzećima i malom biznisu ažurirani su u skladu sa revizijom PD Corporate modela, PD SME Retail modela i IFRS 9 modela. Ove izmene će biti implementirane tokom Januara 2024. godine.

10 Sistem upravljanja rizicima (nastavak)

Kreditni rizici (nastavak)

CSA model koji je usvojem krajem prethodne godine (2022) se primenjuje uspešno tokom cele 2023 godine. Ovaj model, pretpostavlja strukturiran način odobravanja popusta i premija na standardnu cenu klijentima u regulatornom segmentu privrednih društava prema propisanoj metodologiji. Glavni strateški ciljevi CSA modela su podsticanje kreditiranja visoko atraktivnih klijenata kroz odobravanje diskonta na kamatnu stopu kao i dodatne premije klijentima visokog nivoa rizika kroz uvećanje kamatne stope za definisanu premiju (add-on). Prilikom definisanja modela, značajna varijabla bila je procena ESG rizicima koja se koristi za procenu atraktivnosti sektora.

Kvalitet kreditnog portfolija je na istom nivou kao i u decembru 2022. godine mereno NPL raciom uzimajući u obzir i bilansnu i vanbilansnu izloženost (sa 2.1% na 1.9%), dok se NPL racio blago povećao (sa 2.65% na 2.82%) posmatrajući samo glavnicu, a i dalje je ispod prosečnog pokazatelja bankarskog sektora. NPL ulasci tokom godine su se pretežno odnosili na segment fizičkih lica (EUR 50.9 miliona od EUR 62.7 miliona). Na drugoj strani, NPL ulasci su delom amortizovani aktivnostima NPL naplate (EUR 25.1 miliona), oporavkom klijenata i vraćanjem u performing status (EUR 12.3 miliona) i isknjižavanjem (EUR 12.7 miliona). Dodatno, u 2023. godini, nivo izloženosti u NPL plasmana u statusu Probnog perioda, potraživanjima koja potencijalno zadovoljavaju uslove za povratak u performing status nakon protoka definisanog vremena, je porastao sa EUR 15.3 miliona na EUR 21.4 miliona.

Grafikon 23 – Kvalitet kreditnog portfolija po klasama (bilansna i vanbilansna izloženost)

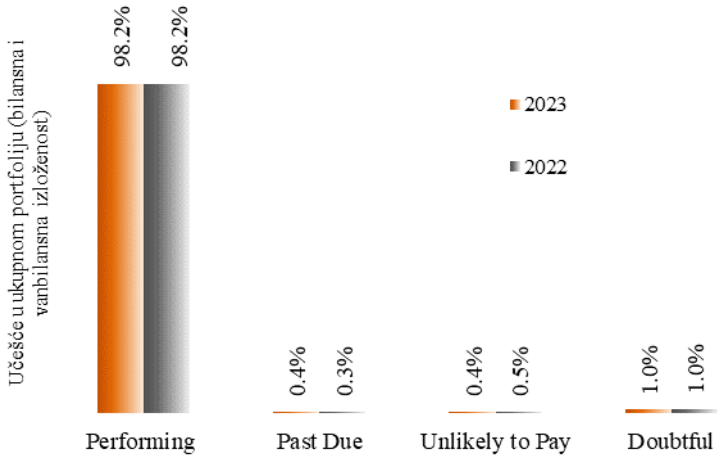

Dodatno, Banka je ostvarila povećanje nove produkcije i u segmentu rada sa fizičkim licima i u segmentu rada sa pravnim licima. Rast kreditnog portfolija od 15,5 bln RSD je postignut zadržavajući sličan nivo kreditnog rizika u pogledu rejting distribucije. Klijenti sa niskom stopom rizika čine 36%, klijenti sa srednjom stopom rizika čine 53%, dok klijenti sa visokom stopom rizika čine 7% klijenata kojima je dodeljen interni rejting.

10 Sistem upravljanja rizicima (nastavak)

Kreditni rizici (nastavak)

Grafikon 24 – Kvalitet kreditnog portfolija po internim rejting zonama

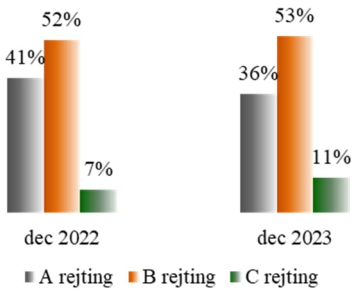

Grafikon 25 – Distribucija portfolija po segmentima

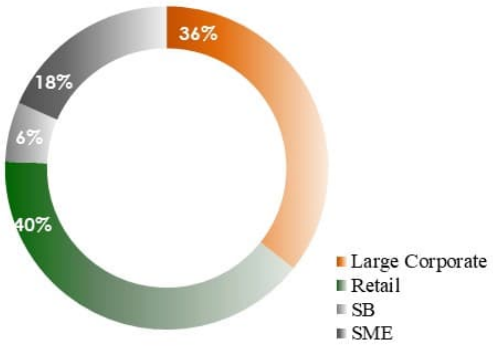

Grafikon 26 – Distribucija portfolija po industrijama

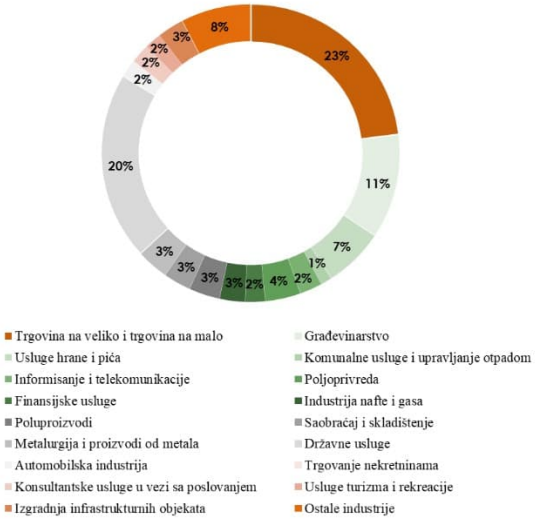

10 Sistem upravljanja rizicima (nastavak)

Kreditni rizici (nastavak)

Distribucija kreditnog portfolija po industrijama ukazuje na dobru diversifikovanost. U skladu sa zvaničnom klasifikacijom industrija (NACE standardi) najveće učešće u kreditnom portfoliju imaju sektor trgovine na veliko i malo (23%), građevinarstvo (11%) i usluge hrane i pića (7%).

Tržišni rizici

Glavni izvori tržišnog rizika kojima je Banca Intesa izložena u svom poslovanju jesu kamatni i devizni rizik.

Opšti principi upravljanja tržišnim rizikom definisani su u skladu sa regulatornim pravilima, standardima grupe Intesa Sanpaolo, najboljim međunarodnim praksama i standardima, kao i internim aktima. Sistem limita tržišnog rizika, definisan u koordinaciji sa relevantnim strukturama matične Grupe i odobren od strane Upravnog odbora, operacionalizuje proces praćenja tržišnog rizika. Sistem limita je u skladu sa strateškim ciljevima Banke, RAF sistemom i regulatornim zahtevima. O iskorišćenosti limita tržišnih rizika izveštavaju se relevantne funkcije Banke na dnevnom nivou, dok se ALCO odboru izveštaj podnosi na mesečnom nivou, odnosno Upravnom odboru kvartalno ili češće, ukoliko je potrebno. ALCO, odnosno Upravni odbor prati izloženosti tržišnom riziku na strateškom nivou i daje smernice za opšte upravljanje bilansom stanja Banke u okviru svoje nadležnosti.

U 2023. godini izloženost deviznom riziku bila je značajno ispod maksimalnog nivoa propisanog od strane regulatora. Interno uspostavljen limit za otvorenu deviznu poziciju je povećan u prvom kvartalu godine dok limit za devizni VaR nije revidiran. Pozicioni limiti su prekoračeni u nekoliko navrata (pre svega zbog isplate kredita sa valutnom klauzulom i konverzije sredstava iz dinara u evre za klijente Banke), što je posledica unapred odobrenih i dogovorenih poslovnih akcija koje zahtevaju da otvorena devizna pozicija ne bude zatvorena neposredno, već u kratkom vremenskom periodu. Prekoračenje limita je anticipirano i izvršeno u skladu sa procedurama, uz prethodno odobrenje dva člana Izvršnog odbora. Tokom 2023 godine Banka je poslovala u okvirima propisanog FX VaR limita.

Grafikon 27 – Kretanje izloženosti deviznom riziku

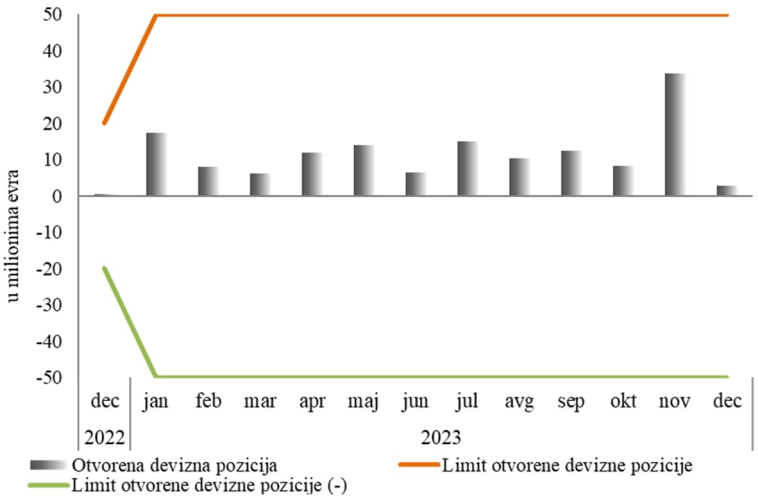

Što se tiče kamatnog rizika, knjiga trgovanja bila je konstantno u okviru definisanih limita i to: limit pozicije, VaR limit, limit duracije. U prvom kvartalu 2023. godine, VaR limiti knjige trgovanja su revidirani i povećani u skladu sa predlogom Matične banke. Ove izmene usvojio je Upravni odbor BIB-a.

10 Sistem upravljanja rizicima (nastavak)

Tržišni rizici (nastavak)

Kada je reč o bankarskoj knjizi, indikatori kamatnog rizika su bili ispod propisanih limita tokom godine. Početkom godine, limiti oba indikatora kamatnog rizika (EVE i NII) su povećani uz saglasnost Matične banke i odobreni od strane Upravnog odbora Banke.

U drugom kvartalu 2023. godine rizik od kamatnih stopa meren kroz Ekonomsku vrednost kapitala (EVE)+100bps je znatno porastao kao posledica povećanja kako duracije tako i pozicije hartija od vrednosti sa fiksnim prinosom (usled dospeća dela portfolija i kupovine hartija sa dužom duracijom) što je imalo negativan efekat na indikator. Krajem trećeg kvartala, povećanje duracije kredita sa varijabilnom kamatnom stopom na period preko godinu dana kao posledica implementacije nove odluke Narodne banke Srbije (koja ograničava maksimalnu vrednost varijabilne kamatne stope do 31. decembra 2024. godine), imalo je negativne efekte na indikator.

Do kraja trećeg kvartala 2023. godine iskorišćenost limita neto prihoda od kamata (NII) ostala je na skoro istom nivou u odnosu na prethodnu godinu, u okviru propisanog limita. U tom momentu, uvođenje nove odluke Narodne banke Srbije kojom se maksimalna vrednost promenljive kamatne stope za hipotekarne kredite ograničava do 31. decembra 2024. godine imala je značajan pozitivan uticaj na pokazatelj. Naime, uticaj odluke ogledao se u smanjenju pozicije kredita komitentima sa promenljivom kamatnom stopom u vremenskim korpama do godinu dana (što je uključeno u obim indikatora) kao rezultat povećanja trajanja hipotekarnih kredita izazvanog pomeranjem ponovnog određivanja kamtne stope na period preko godinu dana.

Tokom 2023. godine, Banka je bila u skladu sa HTCS VaR limitom. Veća iskorišćenost HTCS VaR limita je zabeležena u prvoj polovini godine ali se nakon toga postepeno smanjivala da bi na kraju godine dostigla minimum tj. isti nivo kao pre rusko – ukrajinske krize. Sličan trend je imao i Total (Trading + HTCS) VaR indikator. U 2023. godini je matična banka revidirala i povećala kako HTCS tako i Total (Trading+HTCS) VaR limit.

Principi kamatnog rizika koji se primenjuju u procesu praćenja revidirani su kroz ažuriranu Politiku upravljanja kamatnim rizikom bankarske knjige (IRRBB) i implementaciju novih regulatornih zahteva i zahteva Intesa Sanpaolo grupe.

Grafikon 28 – Kretanje izloženosti kamatnom riziku

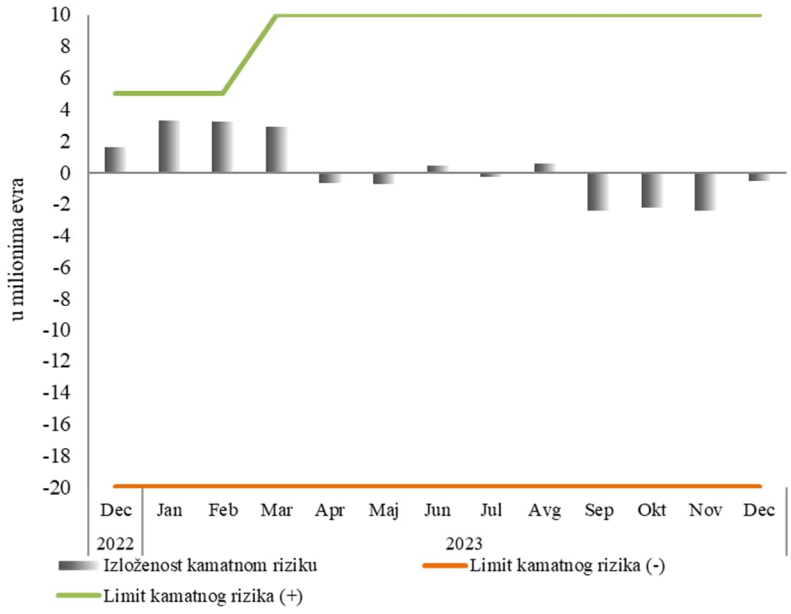

10 Sistem upravljanja rizicima (nastavak)

Rizik likvidnosti

Adekvatna pozicija likvidnosti Banke, podržana odgovarajućim rezervama likvidnosti (HQLA) i značajnim doprinosom velike baze depozita klijenata, ostala je u okviru definisanih limita rizika (regulatornih i onih koje definiše Grupa) tokom cele 2023. godine.

Glavni pokazatelji likvidnosti, LCR (Liquiditi Coverage Ratio) i NSFR (Net Stable Funding Ratio), bili su znatno iznad minimalnih zahteva što potvrđuje solidnu poziciju likvidnosti Banke. Nivo LCR indikatora meren prema lokalnoj regulativi je takođe bio visoko iznad regulatorne granice od 100% (u proseku bilzu dva puta). Iako postoje neke metodološke razlike, indikator propisan od strane NBS (LCR_NBS) prati isti trend kao i LCR indikator koji se obračunava u skladu sa zahtevom Matične banke.

U cilju boljeg otkrivanja potencijalnih valutnih neusklađenosti koje bi mogle nastati (između imovine i obaveza), Banka je dužna da prati i izveštava LCR po značajnim valutama, RSD i EUR. Specifični interni limit za LCR u dinarima od 100% uveden je u skladu sa novom Politikom upravljanja rizikom likvidnosti koja je na snazi od decembra 2022. godine. LCR u evrima podleže redovnom mesečnom praćenju, bez uvođenja definisanog limita.

Krajem decembra 2023. godine iznos likvidnih rezervi (HQLA) je bio na visokom nivou što je zajedno sa velikom bazom depozita (depoziti stanovništva su značajno porasli uprkos velikoj neizvesnosti zbog negativnih efekata inflacije i energetske krize na ekonomiju praćene sukobom u Ukrajini, pored registrovanog jakog rasta novih depozita preduzeca) pruža snažnu podršku likvidnosti. U svakom slučaju, preduzete su sve neophodne preventivne mere upravljanja i kontrole da bi se otkrili znaci potencijalnog pogoršanja uslova likvidnosti. Zbog produžene volatilnosti u globalnoj ekonomiji koja je nastala kao rezultat pandemije i rusko ukrajinske krize, Banka je povukla dugoročni subordinirani kredit i MREL senior kreditnu liniju od Matične banke iz predostrožnosti u cilju očuvanja jakih pokazatelja likvidnosti i čak jačanja ukupne likvidne pozicije Banke.

Dosadašnja iskustva pokazala su važnost praćenja likvidnosti u stresnim situacijama, posebno u danima izazvanim COVID-19 i krizom u Rusiji i Ukrajini. U tu svrhu pored godišnje vežbe likvidnosti koja je trajala pet uzastopnih dana krajem oktobra 2023. godine i koju je pratila Evropska Centralna Banka, od septembra 2023. godine „SSM vežba likvidnosti“ se obavlja na nedeljnom nivou u skladu sa zahtevima Evropske Centralne Banke. Vežbom se procenjuje sveobuhvatna likvidnost Banke, koja je na zadovoljavajućem nivou a radi se sa ciljem konsolidovanog izveštavanja prema Evropskoj Centralnoj Banci.

Grafikon 29 – Kretanje regulatornih pokazatelja likvidnosti

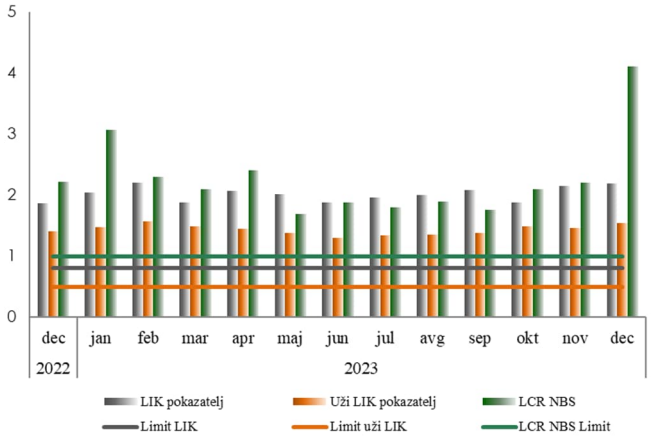

10 Sistem upravljanja rizicima (nastavak)

Operativni rizici

Operativni rizik predstavlja rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled propusta (nenamernih i namernih) u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u banci, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Ova definicija uključuje i pravni rizik.

Upravljanje operativnim rizicima se sprovodi u skladu sa metodologijom Matične banke, prema modelu podržanom odgovarajućim informacionim rešenjima, koji omogućava redovno praćenje, procenu i izveštavanje o operativnim rizicima.

Banca Intesa je usklađena sa zahtevima koji se odnose na regulatorni kapital definisanim od strane Narodne banke Srbije i primenjuje standardizovani pristup za merenje kapitalnog zahteva za operativni rizik.

Utvrđivanje, procena i monitoring operativnog rizika se sprovode kroz proces prikupljanja podataka o operativnim rizicima/gubicima i proces procene izloženosti operativnom riziku.

Podaci o operativnim rizicima/gubicima se analiziraju na mesečnom nivou, dok se proces samo-procene izloženosti operativnom riziku sprovodi jednom godišnje, uključujući subjektivnu procenu operativnih rizika za period od 12 meseci. Analiziraju se različita scenarija i procenjuje mogućnost i učestalost dešavanja operativnog rizika, kao i prosečan i najgori mogući gubitak u slučaju dešavanja svakog scenarija. Proces procene izloženosti operativnom riziku uključuje i procenu poslovnog okruženja kroz analizu nivoa upravljanja faktorima rizika, utvrđivanje potencijalnih kritičnosti kao i aktivnosti ublažavanja predloženih s ciljem smanjivanja izloženosti operativnom riziku. Proces obuhvata i analizu ICT rizika, koji se odnosi na infrastrukturne servise, IT upravljanje, aplikacije Banke, informacionu sigurnost i kontinuitet poslovanja.

Na osnovu baze podataka o operativnim rizicima/gubicima i rezultata takve procene, Matična kompanija izračunava, primenom naprednog modela za merenje, nivo očekivanih i neočekivanih operativnih gubitaka, odnosno nivo kapitala potreban za pokriće operativnih rizika.

Izloženost operativnim rizicima se takođe prati i kontroliše kroz RAF (Risk Appetitte Framwork) limite. U okviru RAF-a dva limita se odnose na Operativne rizike:

- Uobičajeni događaji – limit je postavljen na indikator gubitaka usled operativnih rizika koji su proknjiženi tokom prethodnih godinu dana, a koji su se dogodili u prethodnih pet godina.
- Veliki događaj – odnosi se na pojedinačne događaje koji prelaze postavljeni limit. Banka je postavila limit na 0 (nula) – nema toleranciju na gubitke koji su nastali kao posledica događaja operativnog rizika preko definisanog praga.

Oba RAF limita se nalaze u grupi krovnih (Top of the House) limita koji predstavljaju čvrste limite za koje su predviđeni planovi eskalacije sa urgentnim rokovima.

Tokom 2023. godine nije bilo proboja RAF limita i iskorišćenost limita Uobičajni događaji je na relativno niskom nivou tokom cele godine.

Oba RAF limita se nalaze u grupi krovnih (Top of the House) limita koji predstavljaju čvrste limite za koje su predviđeni planovi eskalacije sa urgentnim rokovima.

10 Sistem upravljanja rizicima (nastavak)

Operativni rizici (nastavak)

Tokom 2023. godine nije bilo proboja RAF limita i iskorišćenost limita Uobičajni događaji je na relativno niskom nivou tokom cele godine.

Na osnovu kontrola Zajedničkog nadzornog tima ECB-a (JST – Joint Supervisory Team) izvršenih u Matičnoj banci, u vezi sa rizikom postupanja, BIB-u su upućeni određeni upiti u vezi sa tretmanom tužbi u vezi sa naknadama za obradu kredita i NKOSK slučajevima. Matična kompanija je zahtevala da tretira sve te slučajeve kao dva makro-događaja (naknade za obradu kredita i naknade NKOSK-a) i shodno tome da agregira gubitke za svaki makro-događaj. Ranije smo svaku tužbu tretirali kao nezavisan slučaj. Ova metodološka promena bi mogla da utiče na iskorišćenost limita za Velike događaje.

Narodna banka Srbije je tokom godine sprovela kontrolu primene propisa iz oblasti zaštite klijenata finansijskih usluga koji se odnose na platne kartice i druge platne instrumente, kontrolu upravljanja operativnim rizikom sa fokusom na događaje operativnog rizika u vezi sa zloupotrebom platnih kartica. i drugih platnih instrumenata i kontrolu upravljanja kreditnim rizikom sa fokusom na proces odobravanja kreditnih kartica fizičkim licima. Narodna banka Srbije je u svom Izveštaju dala nekoliko preporuka u vezi sa boljim monitoringom koje je Banca Intesa Beograd ubrzo primenila. Narodna banka Srbije je u oktobru 2023. godine zvanično poslala obaveštenje o otklanjanju preostalih nedostataka navedenih u Izveštaju NBS.

Upravljanje operativnim rizicima se dodatno vrši kroz redovno praćenje seta Ključni indikatora rizika (KRI). Oni predstavljaju sistem ranog upozorenja, koji treba da podrže pravovremenu identifikaciju povećanog operativnog rizika i sve preventivne akcije koje umanjuju identifikovane rizike. KRI indikatori se najmanje jednom godišnje ažuriraju, a po potrebi i češće.

Banka priprema mesečni i kvartalni Izveštaj o upravljanju operativnim rizicima.

Sektor za upravljanje rizicima redovno izveštava Komitet za upravljanje operativnim rizikom, Izvršni odbor, Upravni odbor i Matičnu kompaniju o operativnim rizicima i merama za njihovo ublažavanje.

11 Događaji nakon datuma bilansa stanja

Nije bilo značajnih događaja nakon datuma izveštajnog perioda koji bi zahtevali obelodanjivanje u napomenama uz priložene finansijske izveštaje Banke za 2023. godinu.

12 Nefinansijski izveštaj

12.1 Uvod

Banca Intesa Beograd, kao članica ISBD divizije banaka, preuzima obaveze da konsolidovano i blagovremeno izveštava i pruža informacije sadržane u Konsolidovanom nefinansijskom izveštaju Intesa Sanpaolo S.p.A.

Osvrt na najvažnije društveno odgovorne aktivnosti, kao deo Finansijskog izveštaja Banca Intesa a.d. Beograd priprema se u skladu sa Zakonom o računovodstvu („Službeni glasnik Republike Srbije“, broj 73/2019).

Osvrt predstavlja pregled modela upravljanja Banke i njenih strategija, najrelevantnijih aktivnosti i rezultata koje je Banka postigla u oblasti održivosti, sa posebnim naglaskom na teme vezane za zaposlene i zaštitu životne sredine.

Podaci predstavljeni u Osvrtu na najvažnije društveno odgovorne aktivnosti odnose se na najrelevantnije aktivnosti Banca Intesa a.d. Beograd u oblasti društveno odgovornog delovanja tokom 2023. godine. Gde god je to bilo moguće, dati su i uporedni podaci za prethodne godine (2022, 2021), čime je obezbeđena ažurnost i uporedivost aktuelnih podataka.

12.2 Kontekst održivosti i materijalne teme

Indikatori predstavljeni u ovom Osvrtu na najvažnije društveno odgovorne aktivnosti odabrani su na osnovu njihove relevantnosti prema referentnom domaćem zakonodavstvu i njihovoj reprezentativnosti u odnosu na materijalna pitanja identifikovana od strane Intesa Sanpaolo[3] i stoga predstavljaju kako prioritete za Banku, tako i za Grupu i njene zainteresovane strane.

12.3 Integritet u korporativnom ponašanju

Vrednosti u koje Banca Intesa Beograd veruje i kojima je posvećena, kao i principi na kojima se zasniva njen odnos sa zainteresovanim stranama, su definisani u Etičkom kodeksu Banke. U 2023. godini usvojena je nova verzija Etičkog kodeksa u skladu sa preporukama Matične Banke.

Etički kodeks predstavlja oličenje korporativne kulture, temeljno uputstvo i krovni vrednosni dokument koji sadrži principe, vrednosti i obaveze, kojih su svi zaposleni Intesa Sanpaolo Grupe i Banca Intesa Beograd u obavezi da se pridržavaju u svom radu i delovanju. Naglašavajući i promovišući ponašanje koje je u skladu sa najvišim međunarodnim i nacionalnim etičkim standardima, apostrofiramo da su upravo ljudi naš najvredniji resurs i naša osnovna komparativna prednost na tržištu, jer svojim ponašanjem i aktivnostima i odnosima oblikuju naše korporativno upravljanje i delanje, našu strategiju i budućnost.

Novi Kodeks je bogatiji u svom sadržaju, i dodatno nas podseća na novu korporativnu misiju – punu posvećenost održivosti, izbegavanje svakog vida diskriminacije, principe jednakosti i inkluzije, i na naše angažovanje da se suprotstavimo klimatskim promenama i da podržimo prelazak ka održivijoj ekonomiji.

Uz osnovna vrednosna načela, Etički kodeks nas upoznaje i sa etičkim principima na kojima zasnivamo odnos sa svakom zainteresovanom stranom, klijentima, koleginicama i kolegama, dobavljačima, kao i sa standardima kojih se držimo u pristupu životnoj sredini i lokalnoj zajednici u kojoj poslujemo.

[3] Pročitajte više na: https://group.intesasanpaolo.com/en/sustainability/cnfs

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.3 Integritet u korporativnom ponašanju (nastavak)

Etički kodeks je instrument korporativnog upravljanja koji propisuje standarde ponašanja koje moraju poštovati svi zaposleni i svi organizacioni delovi kako bi održali poverenje svih zainteresovanih strana. Svi zaposleni u Banci, kao i klijenti, dobavljači i druge eksterne zainteresovane strane koje primete bilo kakvo ponašanje ili aktivnost koja bi mogla da predstavlja kršenje principa propisanih Etičkim kodeksom, mogu podneti prijavu konkretnog slučaja neusaglašenosti.

Ovaj proces je regulisan Procedurom za upravljanje izveštajima o neusklađenosti sa Etičkim kodeksom, koji je Banka usvojila 2011. godine. Tokom 2023. godine Banka je primila 2 prijave eksternih ili internih zainteresovanih strana u vezi sa Etičkim kodeksom. U skladu sa procedurom, prijave su detaljno razmotrene i analizirane, i utvrđeno je da nije bilo narušavanja standarda koji su u vezi sa ljudskim pravima.

U suzbijanju potencijalnih prevara, interna regulativa kojom se uređuje sistem kontrole i smanjuje rizik od zloupotreba, osim „Etičkog kodeksa“ obuhvata i: „Poslovni kodeks“, politiku „Prevencija i upravljanje prevarama u Banca Intesa a.d. Beograd“, pravilnik „Prevencija i upravljanja servisnim prevarama u Banca Intesa a.d. Beograd“ kao i procedure „Upravljanje incidentima prevara“ i „Procena rizika od prevara“, koji definiše operativne korake u slučaju sumnje na prevarne radnje.

Okvir unutrašnjeg upravljanja zasnovan je i na dokumentima Grupe, kao što su: „Opšta bezbednosna pravila za zaštitu informacionih dobara“, pravila „Prevencija i upravljanje servisnim prevarama“, kao i smernice „Visokotehnološka bezbednost“.
Proces prijave incidenata iz segmenta zloupotreba i sumnja na zloupotrebe se primenjuje na sve zaposlene Banca Intesa Beograd.

Za proces upravljanja incidentima prevara zaduženo je Odeljenje za prevenciju zloupotreba koje je analiziralo ukupno 133 sumnjivih zloupotreba tokom 2023. godine, od kojih je u 104 incidenata bilo dokazane zloupotrebe - 7 internih i 97 eksternih.
Tokom 2023. godine Banka nije bila uključena u bilo koje eksterne istrage koje se odnose na mito i korupciju.

Tokom 2023. godine, ukupno 2804 zaposlenih je učestvovalo na obuci o prevenciji primanja mita i sprečavanju pranja novca što je ukupno iznosilo 27.080 sati obuke. U istom periodu izveštavanja, broj zaposlenih u Banca Intesa Beograd koji su prošli kroz obuku o prevenciji primanja mita i korupcije bio je 2706 što je ukupno iznosilo 10.477,5 sati obuke.

Tokom 2023. godine, Matična banka je izdala ažuriranu verziju politike „Smernice za borbu protiv korupcije“. U poređenju sa prethodnom verzijom, lokalni akt je ažuriran u cilju usklađivanja sa tehničkim izmenama dokumenta Matične Banke, i nije imao materijalnog uticaja na proces upravljanja rizikom od korupcije

12.4 ESG u Banca Intesa Beograd

Klimatska strategija banke bazira se na strategiji koju je usvojila Matična banka, a koja se zasniva, kako na jasnoj svesti o rizicima klimatskih promena (tranzicionim i fizičkim), tako i na mogućnostima koje se otvaraju u vezi sa njima.
Banka se strateškim opredeljenjem obavezala da:

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.4 ESG u Banca Intesa Beograd (nastavak)

- se pridržava opštih principa i strategije koje je postavila Matična banka i sprovodi sve aktivnosti u skladu sa mogućnostima implementacije u meri u kojoj je to moguće i dozvoljeno postojećom infrastrukturom i raspoloživim resursima, oslanjajući se maksimalno na instrukcije i stručnost Matične banke;
- integriše ESG faktore i odgovarajuće rizike u procese upravljanja rizicima;
- implementira i integriše Ekvatorske principe;
- promoviše ponudu održivih proizvoda u cilju podsticanja široke upotrebe obnovljivih resursa i energije, poboljšanja energetske efikasnosti i doprinosa borbi protiv klimatskih promena;
- uvek procenjuje i razmatra uticaj na životnu sredinu kada razvija politike, proizvode i usluge, i usmerava pažnju na klimatske promene u važnim inicijativama za ublažavanje kako bi podržala prelazak na niskougljeničnu ekonomiju;

Odluke Banke o dugoročnim ulaganjima i kreditnim plasmanima se vode potrebom da se obezbedi:

- Socijalna i ekološka održivost finansiranih projekata, sa aspekta njihovog dugoročnog uticaja na globalnu zajednicu i životnu sredinu;
- Izbegavanje svake opasnosti po međunarodno priznata i proklamovana prava zaposlenih, njihovo zdravlje i bezbednost;
- Pozitivni efekti projekata na očuvanje i razvoj lokalnih zajednica;

Dodatno, funkcija ESG Menadžera je zadužena za koordinaciju ESG aktivnosti koje se obavljaju na lokalnom nivou. ESG Menadžer treba da obezbedi očekivani učinak / dostignuća i rezultate u primeni ESG principa.

Tokom 2023. godine, održane su dve sednice Komiteta za zaštitu životne sredine socijalnu politiku i korporativno upravljanje.

Na operativnom nivou, u primeni je decentralizovan organizacioni pristup, uz otvaranje ESG projekta i projektnih učesnika koji na redovnoj bazi prate sve inicijative koje su preduzete sa ciljem implementacije ESG principa u poslovanju. ESG projekat jeotvoren u maju 2023. godine i primarno okuplja preko 20 zaposlenih Banke iz različitih referentnih oblasti koje se odnose na ESG implementaciju podeljenih na 4 ključne oblasti:

- ESG Podaci & Izveštavanje
- ESG Biznis inicijative i ciljevi
- GAP analiza (ECB i EBA)
- Upravljanje, Ljudski resursi & druge inicijative

Matična banka definiše i usmerava okvir koji je potrebno implementirati i uspostaviti, a u vezi sa upravljanjem ESG rizicima, i u skladu sa zahtevima Evropske centralne banke pod čijom se suprevizijom nalazi.

Tokom 2023. godine Banka je usvojila ažurna unutrašnja akta na kojima se temelji integracija ESG principa u poslovanje i bazira okvir za upravljanje ESG rizicima kao što su: pravilnik „Upravljanje socio ekološkim i upravljačkim rizicima“, procedura „Proces Upravljanja ESG rizicima“ i pravilnik „Pravila za klasifikaciju održivih kreditnih proizvodai kreditnih transakcija“. Usvojen je takođe i novi Etički kodeks Banke koji opredeljuje ključne vrednosti i principe na kojima se poslovanje Banke bazira. Takođe je usvojen i Pravilnik - Pravila odobravanja novih proizvoda usluga i aktivnosti namenjenih određenim ciljnim grupama korisnika koji, između ostalog, definiše integraciju i procenu ESG komponenti prilikom procesa odobravanja i izmena karakteristika proizvoda Banke.

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.4 ESG u Banca Intesa Beograd (nastavak)

Na nivou ISP Grupe, dizajn ESG/klimatskog kreditnog okvira je završen 2022. godine, definišući novi model donošenja kreditnih odluka – zasnovan na evoluciji kreditnog okvira, koji uključuje klimatske/ESG komponente koje se primenjuju na celokupnu kreditnu ponudu. Na ovaj način, obezbeđena je integracija ESG/klimatskih metrika, odnosno ESG sektorske strategije, ESG skoringa i okvira za klasifikaciju održivih kreditnih proizvoda, u kontekstu kompletnog kreditnog okvira, tj. okvira apetita za rizikom, apetita za kreditnim rizikom (CRA), kreditnih strategija i procesa odlučivanja o plasmanima.

Zbog ograničenja dostupnosti podataka i sistema, ESG/klimatski kreditni okvir je implementiran u Banci kroz privremeno rešenje koje se primenjuje na izloženosti koje podležu savetodavnom mišljenju Matične banke iznad definisanih pragova materijalnosti. Za klijente i plasmane van tog perimetra, Banka je takođe definisala način pristupa i procene ESG rizika koji se bazira na ESG senzitivnosti industrija i ESG sektorskim strategijama.

Sa jedne strane, inkorporiranjem ESG komponente industrije u okvire kreditnih strategija, Banka usmerava svoje kreditne aktivnosti u pravcu stimulisanja industrija koje nemaju negativan ekološki uticaj, odnosno destimulisanja i ograničavanja finansiranja onih industrija sa većim procenjenim efektima zagađenja.

Sa druge strane, u okviru RAF limita koje ISP Grupa definiše, a Banka primenjuje, definisane su specifične zaštitne mere prevedene u specifične kontrole rizika za sektore koji su najizloženiji ESG rizicima. U tom smislu, posebno su definisana pravila za finansiranje tih industrija koja daju smernice za ograničavanje ili isključivanje aktivnosti finansiranja u korelaciji sa visokim potencijalom zagađenja.

U pogledu kreditnog rizika, Banka uzima u obzir klimatske i ekološke faktore rizika u proceni kreditne sposobnosti klijenata i u procesu odobravanja kredita, obezbeđujući njihovo praćenje u okviru sopstvenog portfolija. Kao deo procesa kreditiranja, uspostavljen je proces procene ESG rizika kako bi se osiguralo da Banka ne finansira projekte koji imaju značajan negativan uticaj na životnu sredinu. U kontekstureputacionog rizika, Banka unapred procenjuje potencijalne ESG i reputacione rizike kroz uspostavljen dvostepeni proces ESG i reputacionog kliringa.

U skladu sa strateškim opredeljenjem da promoviše ponudu održivih proizvoda, Banka aktivno radi na razvoju i unapređenju ponude svojih proizvoda koji imaju integrisane komponente održivosti. U cilju obezbeđivanja veće transparentnosti u pogledu proizvoda i transakcija koje se smatraju održivim, Grupa je pripremila Pravila za klasifikaciju održivih kreditnih proizvoda i transakcija, koja je i Banka usvojila. Ova pravila obezbeđuju okvir i kriterijume koje proizvodi i transakcije treba da ispunjavaju kako bi se smatrali i interno označavali kao održivi.

ESG KPI: I u 2023. godini, numerički indikatori vezani za postizanje ESG ciljeva uključeni su u procene rezultata menadžera kako iz poslovnih tako i upravljačkih segmenata BIB Grupe.

Širenje vrednosti kroz lanac snabdevanja: Tokom 2023. godine, Banka je imala 1175 dobavljača u svom registru, od kojih je oko 96% bilo lokalno. Svi dobavljači su bili u obavezi da ispune upitnike na novom Portalu za dobavljače, gde su neki od kriterijuma bili povezani sa ESG performansama ponuđača. U skladu sa lokalnim Procedurama nabavke, dobavljači imaju obavezu da odgovore na sva obavezna pitanja, inače ne mogu završiti registraciju niti nastaviti sa procesom nabavke.

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.5 Zaposleni

Poštovanje prava zaposlenih, investiranje u razvoj njihovih profesionalnih kvalifikacija i kreiranje radne sredine u kojoj se zaposleni osećaju dobro i motivisano da doprinesu postizanju zajedničkih ciljeva, strateška je obaveza Banca Intesa Beograd. U skladu sa tim, Banka neprekidno razvija programe i inicijative sa ciljem osnaženja zaposlenih i omogućavanja novih prilika za profesionalni razvoj, ali i za njihovu ličnu dobrobit.

Kolektivni ugovor primenjuje se na sve zaposlene Banca Intesa Beograd, bez obzira da li su članovi sindikata ili ne. Na dan 31.12.2023. godine Banca Intesa imala je 332 zaposlenih koji su članovi sindikata.

- **Tabela 1- Pregled zaposlenih po poziciji, polu I starosti**

Pozicija	Starost	Muškarci	Žene	Ukupno	Muškarci	Žene	Ukupno
	0-30						
Rukovodioci	*31-50*	17	18	35	18	16	34
	51-70	1	3	4	1	5	6
		18	**21**	**39**	**19**	**21**	**40**
	0-30	*2*	2	4	2	4	6
Menadžeri	*31-50*	125	178	303	115	171	286
	51-70	19	44	63	18	45	63
		146	**224**	**370**	**135**	**220**	**355**
	0-30	95	412	507	109	422	531
Službenici	*31-50*	411	1,337	1,748	383	1,356	1,739
	51-70	92	305	397	105	309	414
		598	**2,054**	**2,652**	**597**	**2,087**	**2,684**
Ukupno		**762**	**2,299**	**3,061**	**751**	**2,328**	**3,079**

- **Tabela 2 – Novozaposleni po polu I starosti**

Starost	Žene	Muškarci	Ukupno
<=30	166	49	215
>50	7	4	11
31-50	136	52	188
Ukupno	**309**	**105**	**414**

- **Tabela 3 – Broj otkazanih ugovora o radu po polu I starosti**

Starost	Žene	Muškarci	Ukupno
<=30	84	27	111
31-50	150	74	224
>50	46	15	61
Ukupno	**280**	**116**	**396**

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.5 Zaposleni (nastavak)

- **Tabela 4 – Pregled zaposlenih po stepenu obrazovanja**

Stepen obrazovanja	Do 30 godina	30-40 godina	40-50 godina	50-60 godina	Preko 60 godina	UKUPNO
I						0
II						0
III	2	0	8	10		20
IV	198	141	193	174	21	727
V	0	2	1	4	0	7
VI	283	408	363	109	10	1173
VII/1	54	290	637	136	16	1133
VII/2	0	1	11	2		14
VIII			4	1		5
Ukupno	**537**	**842**	**1,217**	**436**	**47**	**3,079**

Prihvatanje različitosti i jednakih mogućnosti

Kao važan deo ESG strategije, Banca Intesa Beograd je usvojila Politiku prihvatanja različitosti i jednakih mogućnosti 2021. godine. Ključni principi Politike prihvatanja različitosti i jednakih mogućnosti su: poštovanje svih ljudi u njihovom identitetu i izražavanju različitosti, negovanje svačijih veština i kompetencija, meritokratija i jednake mogućnosti.

Novi okvir za prihvatanja različitosti i jednakih mogućnosti takođe podrazumeva i novu strukturu internog upravljanja ovom temom, koja se sastoji od: predsednika Izvršnog odbora Banke, Direktora Sektora za upravljanja ljudskim resursima i organizaciju koji seimenuje nadležnim za teme prihvatanja različitosti i jednakih mogućnosti, kao i multidisciplinarnog tela – Radne grupe za prihvatanje različitosti i jednakih mogućnosti, koja postaje odgovorna za razvoj, monitoring i procenu rezultata akcionog plana za primenu različitosti i jednakih mogućnosti.

Na dan 31.12.2023. godine, Banca Intesa Beograd je ukupno imala 4 zaposlena (1 muškarca i 3 žene) koji pripadaju zaštićenim kategorijama (osobe sa invaliditetom i sl.).

Sa ciljem dodatnog jačanja poslovne agende Banke fokusirane na inkluzivnu radnu sredinu posvećenu jednakim mogućnostima, u julu 2022. godine, Banka je potpisala prvi Protokol o saradnji sa Udruženjem studenata sa hendikepom, koji je i u 2023. godini bio na snazi. Članovima Udruženja je omogućeno da pristupe bazi otvorenih pozicija Banke i da unose svoje profesionalne biografije. Takođe, članovima Udruženja pružena je i mogućnost profesionalne prakse u Banci.

U maju 2023. godine, Banka je usvojila novi regulatorni dokument „Politika zarada i drugih primanja“ koji, kao jedan od najbitnijih strateških akata, definiše, između ostalog, uslove i principe primene prava na zaradu, elemente zarade i ostale bitne preduslove za plaćanje dodatnih finansijskih podsticaja za zaposlene u Banci.

U skladu sa principima prihvatanja različitosti i jednakih mogućnost, koji predstavljaju neke od osnovnih vrednosti naše Banke, Upravni odbor na godišnjem nivou analizira neutralnost Politika zarada i drugih primanja u pogledu rodnog aspekta i proverava rodnu razliku u zaradama i kretanje te razlike tokom vremena, i usvaja, po potrebi, odgovarajuće korektivne aktivnosti;

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.5 Zaposleni (nastavak)

Prihvatanje različitosti i jednakih mogućnosti

U decembru 2023. godine Banca Intesa Beograd dobila je priznanje „Prijatelj porodice 2023“ u kategoriji velikih privrednih društava koje dodeljuju Ministarstvo za brigu o porodici i demografiji i Privredna komora Srbije (PKS).

Priznanje je ukazano na osnovu niza programa i projekata koje Banka sprovodi sa ciljem unapređenja dobrobiti zaposlenih i njihovih porodica, uključujući fleksibilno radno vreme, paket zdravstvenih benefita, podršku roditeljima tek rođenih beba, mogućnost školovanja u inostranstvu, stipendijske programe za decu zaposlenih, sportske letnje kampove, kao i brojne inicijative posvećene zdravim navikama – fizičkom, psihološkom i emocionalnom blagostanju zaposlenih.

12.5.1 Radna sredina

Banka primenjuje Pravila Intesa Sanpaolo Grupe kada su u pitanju sistemi upravljanja bezbednošću i zdravljem na radu, i aktivnostima u vezi sa ovom temom upravlja u bliskoj saradnji sa Matičnom bankom. Ova oblast je definisana na lokalnom nivou Kolektivnim ugovorom, Pravilnikom o bezbednosti i zdravlju na radu, kao i Aktom o proceni rizika na radnim mestima i radnoj okolini Banca Intesa Beograd. Sve aktivnosti u okviru oblasti bezbednosti i zdravlja na radu su odgovornost posebno imenovanog Službenika za bezbednost i zdravlje (u okviru Sektora za bezbednost i upravljanje kontinuitetom poslovanja) i u skladu su sa strategijom Matične banke za implementaciju sistema upravljanja, koji su u skladu sa ISO 45001 međunarodnim standardom i prilagođeni su referentnim nacionalnim propisima.

Tokom 2023. godine ukupno je registrovano 11 povreda u Banci (8 koleginica i troje kolega), koje su se desile tokom referentnog perioda, uključujući i one koje su se desile tokom radnog vremena (6) i tokom putovanja na radno mesto (5). U prethodnoj godini, obezbeđena je i obavezna obuka o bezbednosti i zdravlju na radu za sve zaposlene Banca Intesa Beograd – ukupno 950 sati obavezne obuke u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu za 414 novih zaposlenih.

Nove zdravstvene beneficije za zaposlene

Banka je u 2023. godini obezbedila benefit privatnog zdravstvenog osiguranja za sve zaposlene na neodređeno vreme uključujući i kolege koje su na probnom radu. Benefit u ugovorenom paketu po kategoriji zaposlenih je dostupan u mreži Generali klinka na preko 900 lokacija u Srbiji pokrivajući geografsku rasprostranjenost mreže ekspozitura Banke.

Sve koleginice i kolege koje su zaposlene na neodređeno vreme (uključujući i one koji su uspešno završili period probnog rada) na raspolaganju imaju i pristup Međunarodnom zdravstvenom programu, koji obezbeđujemo uz podršku naše Matične banke. Ovaj program benefita zaposlenima je na raspolaganju od 2017. godine i pokriva osiguranje i potpunu medicinsku i logističku pomoć koleginicama i kolegama u nemilim slučajevima pojave najtežih bolesti. Reč je o najsavremenijoj medicinskoj praksi i adekvatnim tretmanima u medicinskim centrima širom sveta, ali i o pomoći iskusnog i posvećenog medicinskog tima, koji preuzima brigu o celom procesu, troškovima i propratnoj logistici lečenju.

Pored navedenog, Banka je u 2023. godini obezbedila posebne dane za brigu o zdravlju naših koleginica i kolega organizujući specijalističke ultrazvučne preglede prostate i dojki u Beogradu, Novom Sadu i Nišu.

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.5 Zaposleni (nastavak)

12.5.2 Rast i razvoj zaposlenih

Tokom 2023. godine sprovedeno je ukupno 64.104 dana obuke (u učionici i na daljinu), za 2.898 zaposlenih. Od njih, 2.166 je bilo ženskog pola, a 732 muškog pola. Tokom 2023. godine je postignuto ukupno 348.760 sati obuke, što čini 120,34 sati prosečno po zaposlenom. Takođe, u 2023. godini realizovano ukupno 30.957,5 obaveznih sati obuke (e-learning). U proseku, svaki zaposleni Banca Intesa Beograd je pohađao 8,71 programa na e-learning platformi.

Trening sati 2023		
Kategorija	**Muškarci**	**Žene**
Menadžer	2.792,5	1.125
Službenik	11.907,5	22.745
Zaposleni	70.280	239.910
Ukupno	**348.760**	

Pol		
Kategorija	**Muškarci**	**Žene**
Menadžer	19	20
Službenik	135	217
Zaposleni	578	1929
Ukupno	**2898**	

Kroz platformu za učenje na daljinu LEA, koja je lansirana u Banci u martu 2022. godine, 2023. godine obučavano je 3.063 zaposlenih. LEA omogućava pristup bazi znanja na 11 lokalnih jezika. U 2023. godini omogućen je pristup 35 različitih obrazovnih i razvojnih e-learning modula podeljenih na obavezne i na obuke za posebne poslovne funkcije.

U 2023. godini Banka je organizovala sedmi po redu BIB Future Gen program, koji je pružio mogućnost sticanja znanja kroz šestomesečno plaćeno usavršavanje u Banca Intesa Beograd za ukupno 19 diplomaca i studenata završne godine fakulteta bez radnog iskustva koji su, kroz mentorstvo i strukturalne planove razvoja, stekli svoje prvo radno iskustvo.

Broj jedinstvenih polaznika po programima u 2023.	
Data academy	146
Agro Academy Professional	18
Mokra Gora - timske radionice	179
Future Leaders	20
Risk akademija	22
Lead 4 Future	27
COO Akademija	39
BIB Future Gen	19
BIB DNA	46
BM Leadership program	150
Magnifica Excellence	67
Small Business Akademija Professional	16
Small Business Akademija Basic	32
Individual Developmental Assessment (Hogan)	277
Individual Developmental Assessment (360 Assessment)	176

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.5 Zaposleni (nastavak)

12.5.2 Rast i razvoj zaposlenih (nastavak)

Edukativni plan ESG obuka se nastavio i u 2023. godini, kako za referentne ESG povezane funkcije, tako i za opštu populaciju u Banci. Kreirano je ukupno 20 različitih treninga na ESG temu, sa 1.139 učesnika. Ukupan broj sati ESG treninga u 2023. godini iznosi 8.609 sati.

U toku 2023. godine realizovani su programi razvoja liderstva koji su sprovedeni kroz programe jačanja liderstva i kompetencija koje su osnov ISP liderskog modela kompetencija. U tu svrhu se sprovode/su sprovedeni programi Lead4Future, COO akademija, CRO akademija, BM Leadership program i Division Intelligence programi (Individual Developmental Assessment).

U okviru Data Akademije relizovano je 13 programa sa ukupno 146 jedinstvenih učesnika.

Razvoj small business segmenta je podržan kroz Small Business akademiju (basic i professional) i Agro Akademiju (basic). Basic akademije sadrže po 3 modula, dok je professional održana u 2 modula, kroz koje je prošlo ukupno 66 zaposlenih.

U okviru razvoja Magnifica savetnika, program „Magnifica exellence“ je 2023. sproveden u pet modula za 67 savetnika koji su kroz program razvijali veštine pregovaranja, komunikacije, poznavanja finansijskih tržišta i investicionih fondova.

U 2023. je kreiran i sproveden program BIB DNA, talent program za ključne pozicije i zaposlene, koji je kroz BIB WAY i BIB WORLD razvijao meke veštine učesnika, ali i davao širu sliku o poslovanju Banke. Program je završilo 46 zaposlenih.

12.5.3 Kvalitet i inovacije

Tokom 2023. godine, Banca Intesa Beograd je pokrenula inicijativu za primenu agile načina rada u realizaciji zahteva za ICT izmenama, kao i u realizaciji projekata. Sa primenom agile metodologije započeli smo početkom godine u realizaciji zahteva za ICT izmenama u Power sistemu, dok su sredinom 2023. godine pokrenuta dva projekta koja su izabrana da budu pilot projekti za primenu agile metodologije. U pitanju su projekti „Banka bez papira“ i „Isporuka kartica na kućnu adresu“, koji su još uvek u toku. U okviru projekta „Banka bez papira“ zabeležili smo i prvu produkciju funkcionalnosti za pristupnicu, za koju se podaci klijenta, umesto uz pomoć brojnih papira, unose direktno u aplikaciju dok je klijent u banci i potpisuje ih uz pomoć ConsentID-ja. Proces primene agilnog načina rada su pratile i odgovarajuće Agile obuke za kolege koje rade u skladu sa Agile principima.

Tokom 2023. godine održani su i lokalni Ideation ciklusi – interna inicijativa za prikupljanje i implementaciju ideja od strane naših zaposlenih, u okviru Regionalnih centara naše Poslovne mreže, kao i ciklusi inovativnog razmišljanja u okviru Small Business i Agro Business akademija.

12.5.4 Dobrobit zaposlenih

Banca Intesa Beograd nastoji da vreme provedeno na poslu za zaposlene bude stimulativno kroz različite aktivnosti i redovno osluškuje njihove potrebe sa ciljem da obezbedi izbalansirano i ispunjeno radno vreme.

Kao deo saradnje koja je uspostavljena 2022. godine, UNICEF i Banka su sproveli prvo regionalno ispitivanje procene potreba zaposlenih u oblasti poslovnih praksi po meri porodice, analizirajući njihovu svest i zadovoljstvo postojećim aktivnostima koje Banka implementira u ovoj oblasti. Na osnovu

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.5 Zaposleni (nastavak)

12.5.4 Dobrobit zaposlenih (nastavak)

rezultata koje smo dobili iz ove ankete, sa ciljem zajedničkog stvaranja sigurnog okruženja za bolje sutra, počevši od juna 2023. godine realizovali smo ThinkUp radionice – seriju razgovora sa stručnjacima iz različitih oblasti. Kroz ThinkUp koncept obradili smo brojne teme kao što su emotivna i socijalna inteligencija, roditeljstvo, kako podstaći inovativni, preduzetnički duh, dobrobit zaposlenih i mnoge druge.

Sa ciljem da podržimo kulturu zasnovanu na održivom balansu između poslovnih i privatnih obaveza, kao i pravu svakog člana našeg tima da se jednako posveti porodičnoj ulozi i ličnim ciljevima, krajem 2023. godine usvojili smo nove izmene Kolektivnog ugovora, usklađene sa našim Biznis planom 2022-2025, kojima smo dodatno proširili tri grupe benefita za zaposlene:

1. Povećanje broja dana godišnjeg odmora (GO)
2. Proširenje prava na korišćenje dana plaćenog odsustva
3. Unapređenje porodičnih benefita

U saradnji sa UNICEF-om u okviru programa „Roditeljstvo dar za ceo život“ održali smo pet razgovora na temu roditeljstva. Radionici „Od igre se raste kao od spanaća“ prisustvovala je i UNICEF ambasadorka, Ana Ivanović, mama tri dečaka i bivša teniserka koja je sa prisutnima podelila svoj ugao o roditeljstvu, kao i značaj edukacije roditelja.

12.6 Zaštita životne sredine

Pristupanjem Alijansi banaka koje teže nultoj emisiji (Net-Zero Banking Alliance) Intesa Sanpaolo je izabrala da sledi cilj „nulte emisije“ do 2050. godine, kako u vezi sa sopstvenim emisijama, tako i kod svog kreditnog i investicionog portfolija i u upravljanju sredstvima. U Biznis planu 2022-2025, ova obaveza dodatno je ojačana ciljem spuštanja sopstvenih emisija na nulu do 2030. godine, kao i zaštite i obnavljanja prirodnog kapitala.
U skladu sa svojim obavezama da se postignu vanredni poslovni rezultati sa punom usklađenošću sa principima održivosti, Banca Intesa Beograd je nastavila da unapređuje svoje prakse u polju zaštite životne sredine u 2023. godini. Shodno tome, zaštita životne sredine je postala jedna od strateških oblasti aktivnosti Banca Intesa Beograd u polju održivosti, u dva prioritetna aspekta: Odgovorno upravljanje resursima i Odgovorno finansiranje.
U skladu sa svojim obavezama da se postignu vanredni poslovni rezultati sa punom usklađenošću sa principima održivosti, Banca Intesa Beograd je nastavila da unapređuje svoje prakse u polju zaštite životne sredine u 2023. godini. Shodno tome, zaštita životne sredine je postala jedna od strateških oblasti aktivnosti Banca Intesa Beograd u polju održivosti, u dva prioritetna aspekta: Odgovorno upravljanje resursima i Odgovorno finansiranje.

12.6.1 Odgovorno upravljanje resursima

Klimatske promene su ekstremno važan fenomen i jedan od glavnih društvenih izazova u 21. veku. Neprekidno povećanje temperature usled rasta koncentracije gasova sa efektom staklene bašte u atmosferi će dovesti do posledica - a to se već dešava - ne samo po ekosistem planete, već i po društvenu i ekonomsku održivost, kako za sadašnje, tako i za buduće generacije. Efektivna borba sa uzrocima klimatskih promena prema tome zahteva kolektivni rad i sveobuhvatni i sistematski pristup.
U skladu sa svojom obavezom da smanji emisiju gasova sa efektom staklene bašte (GHG) koju generišu aktivnosti Banke ili nad kojima ima delimičnu kontrolu kroz povezane aktivnosti, Banka je uključena u

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.6 Zaštita životne sredine (nastavak)

12.6.1 Odgovorno upravljanje resursima (nastavak)

Plan smanjenja sopstvenih emisija Intesa Sanpaolo (zajednička Grupna aktivnost za postizanje ciljeva nulte emisije). Plan se zasniva na optimizaciji potrošnje električne energije (Banka do 86% svoje potrošnje generiše iz obnovljivih izvora, a cilj na nivou Grupe je 80% do 2025. godine, i 100% do 2030. godine), smanjenju potrošnje gasa i zameni voznog parka.

Tabela CSR 2 – Glavni indikatori potrošnje u BIB

	2020	2021	2022	2023
Ukupna potrošnja vode (m3)	43,377	35,130	41,233	33,950
Nabavka papira (tona)	213	207	223	231*
Ukupna potrošnja energije, kWh*	10.084.951	10.159.451	9,557,198	8,209,829
Energija iz obnovljivih izvora (% obnovljive električne energije u ukupnoj potrošnji energije)	27.0%	29.0%	86.0%	86%

**Uključuje i potrošni materijal rastuće mreže samouslužnih uređaja namenjenih pravnim i fizičkim licima*

Generisani otpad (tona)	2020	2021	2022	2023
Opasan	23	19	14	13
Neopasan	17	20	16	16
Ukupno	**40**	**39**	**30**	**29**

Upravljanje direktnim i indirektnim uticajima Banke u u skladu je sa Politikom za zaštitu životne sredine i energetsku efikasnost, koju je objavila Matična grupacija 2014. godine, a usvojila Banca Intesa u martu 2015. godine. Kao deo inicijative sa ciljem odgovornih nabavki i upotrebe roba i usluga, u skladu sa pristupom i principima Matične banke, Banka se usklađuje i sa Pravilnikom o zelenim bankarskim nabavkama Grupe, koji definiše minimalne kriterijume koje bi trebalo poštovati u procesu nabavke određenih kategorija proizvoda, sa ciljem unapređenja usklađenosti sa ekološkim i društvenim standardima, ali i kao odgovor na potrebe racionalizacije potrošnje.
Imajući za cilj doprinos odgovornoj potrošnji resursa, Svetski dan zaštite životne sredine obeležili smo u junu 2023. godine kada je u Upravnoj zgradi Banke organizovano takmičenje u prikupljanju čepova pod nazivom „Mali gest, velika dela“. Obeležavanje ovog važnog svetskog dana, bio je samo dodatni podstrek da postignemo još bolje rezultate u akciji čiji smo deo već godinama. Zahvaljujući posvećenosti naših kolega uspešno sarađujemo sa organizacijom Čep za hendikep i ove godine prikupili smo 77 kg plastičnih čepova.

Oktobra 2023. godine, Banca Intesa Beograd, zajedno sa ostalim članicama ISBD divizije Banaka, proslavila je Međunarodni dan svesti o gubitku i rasipanju hrane, imajući za cilj bolje razumevanje problema gubitka hrane i njegovih globalnih implikacija. Poziv za učešće u vebinaru, iniciranom od strane Matične banke, koji je vodio Dr. Segrè, profesor međunarodne poljoprivredne politike na Univerzitetu u Bolonji, upućen je ka svim zainteresovanim koleginicama i kolegama.

Banka primenjuje Pravila Grupe koja regulišu održivost u organizaciji komunikacionih događaja, kurseva i obuka. U skladu sa tim, tokom organizacije događaja, Banka šalje pozivnice samo elektronski, kako za interne, tako i za eksterne. Pozivnice za 100% komunikacionih događaja u 2023. godini su poslate u elektronskom obliku.

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.6 Zaštita životne sredine (nastavak)

12.6.1 Odgovorno upravljanje resursima (nastavak)

Banka je nastavila sa aktivnom promocijom dvostranog štampanja, kao i crno-bele štampe u svim poslovnim procesima. Štampanje specifičnih materijala za eksternu i internu upotrebu u kojima su promotivni i poslovni razlozi uslovili jednostranu štampu, primenjena je u manjoj količini.

Kada je reč o inicijativama mobilnosti u 2023. godini, vozni park Banke je optimizovan tokom 2023. godine zamenom 51 vozila benzinskim vozilima sa Euro 6 standardima evropskog kvaliteta, čime je ukupan broj benzinskih vozila dostigao 55 (36% voznog parka). U ovom pravcu nastavlja se i u 2024. godini.

Kada je u pitanju odgovorno finansiranje, Banka je posvećena integrisanju ekoloških i socijalnih kriterijuma u svoje poslovne odluke u cilju smanjenja neželjenih uticaja koje operacije njenih klijenata mogu imati na životnu sredinu i društvo. Ova obaveza je potvrđena lokalnom primenom i usvajanjem politika Matične banke koje regulišu primenu naprednih praksi procene ESG rizika u procesima kreditiranja.

12.6.2 Odgovorno finansiranje

Tokom 2023. godine Banca Intesa Beograd je usvojila ažurirane „Smernice Grupe za upravljanje ekološkim, društvenim i upravljačkim rizicima (ESG)“ koje zajedno sa pratećim pravilima o kreditnom poslovanju u sektoru uglja i pravilima za kreditno poslovanje u sektoru nekonvencionalne nafte i gasa, čine deo opšteg okvira za upravljanje ESG rizicima. Tokom 2023. su usvojena Pravila za klasifikaciju održivih kreditnih proizvoda i transakcija i uspostavljen je sistem označavanja i izveštavanja o interno klasifikovanim održivim proizvodima i transakcijama.
Sa jedne strane, Banka je, za određene aktivnosti sa posebno visokim negativnim ekološkim ili društvenim uticajem, definisala opšte principe isključenja za finansiranje (tzv. poslovne aktivnosti koje Banka ne podržava). Sa druge strane, Banka u saradnji sa Matičnom grupom, ali i međunarodnim finansijskim institucijama, promoviše projekte koji ostvaruju pozitivan uticaj na očuvanje životne sredine davanjem podsticaja finansiranju, kako kroz povoljnije kamatne stope, tako i kroz mogućnost povrata dela sredstava.

Tokom 2023. godine Banka je od strane Grupe dobila definisane ciljeve u vezi sa učešćem održivih proizvoda u ukupnoj novoj produkciji:

- KPI ESG nova produkcija / ukupna nova produkcija u Diviziji za fizička lica i mali biznis – 6,2%
- KPI socijalno finansiranje u Diviziji za fizička lica i mali biznis – nova produkcija RSD 6.474 miliona (cca EUR 55 miliona)
- KPI ESG nova produkcija / ukupna MLT nova produkcija u Diviziji za poslovanje sa privredom – 6%
- KPI Plafon za Cirkularnu ekonomiju i Zelene kredite – RSD 2.354 miliona (cca EUR 20 miliona).

Svi postavljeni ciljevi (KPI) su ostvareni zaključno sa krajem 2023. godine.

EBRD Program podrške konkurentnosti malih i srednjih preduzeća ima za cilj jačanje njihove konkurentnosti davanjem podsticaja za investicije koje su neophodne za povećanje njihove produktivnosti i konkurentnosti, poboljšanje proizvodnih kapacitetai jačanje procesa i kvaliteta proizvoda kroz uvođenje EU standarda u polju zaštite životne sredine, bezbednosti proizvoda i bezbednosti i zdravlja na radu. Projekti finansirani zajmovima iz ove kreditne linije u 2023. godini su investicije u industrijska postrojenja, opremu, kao i investicije u softver, unapređenje sistema upravljanja kompanije i opšta modernizacija u svrhu pojačane usklađenosti sa jednom ili više direktiva

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.6 Zaštita životne sredine (nastavak)

12.6.2 Odgovorno finansiranje (nastavak)

Evropske unije u oblasti zaštite životne sredine, bezbednosti radnika i kvaliteta proizvoda. Tokom 2023. godine, oko 11 miliona EUR je pušteno u tečaj kroz Program podrške konkurentnosti MSP.

KFW Green Program namenjen je promociji projekata zaštite životne sredine, smanjenju zagađenja i energetske efikasnosti. Implementacija Programa je pokrenuta početkom 2023. godine i do kraja iste plasirano je oko 8 miliona EUR klijentima pre svega iz javnog sektora i manjim delom iz privatnog. Najčešće finansirani projekti su se odnosili na upravljanje otpadom/smanjenje zagađenja u javnom sektoru, a potom na male obnovljive izvore energije sa ciljem uštede energije.

Tokom 2023. godine, Banca Intesa Beograd je nastavila sa plasiranjem novog kreditnog proizvoda pod nazivom S-Kredit - rešenje za finansiranje koje je posvećeno ESG tranziciji, koji omogućava kompaniji da dobije popust po postizanju određenih ciljeva u ESG oblasti. S-Kredit je posebno dizajniran sa integrisanim indikatorima uspeha za unapređenje performansi održivosti klijenta, vezanih za ekološke i socijalne aktivnosti, kao i upravljanje. Ukupna realizacija S kredita u 2023. godini iznosi 51 miliona EUR.

Banca Intesa je identifikovala i primenjuje međunarodne kriterijume za dodatnu procenu rizika finansiranja klijenata u cilju očuvanja održivosti prirodnih resursa, poštovanja ljudskih prava i zdravlja pojedinca, zaštite kulturnog nasleđa i biodiverziteta u Srbiji. S tim u vezi, Banka primenjuje međunarodne Ekvatorske principe u projektnom finansiranju.

Inovacije u finansijama: Cirkularna ekonomija
Kao lider na tržištu u srpskom bankarskom sektoru, Banca Intesa ima visoku ekološku svest i inovator je u finansiranju cirkularne ekonomije. Uz podršku Matične banke, Banca Intesa Beograd je uspešno odobrila skoro 50 transakcija cirkularne ekonomije u 2023. Portfolio klijenata iz oblasti cirkularne ekonomije iz segmenta privrede i malih i srednjih preduzeća koji je odobren u 2023. iznosi oko 25 miliona EUR. Finansirani projekti pokrili su između ostalog i pametne/zelene zgrade, solarne elektrane, biogasna postrojenja, rešenja koja pružaju optimizaciju potrošnje vode i sl.

12.7 Zajednica

Banka igra aktivnu ulogu u lokalnim zajednicama. Etički kodeks skreće pažnju na zahteve koji se odnose na odgovaranje na potrebe zajednice: ova obaveza realizuje se različitim aktivnostima, poput promocije inicijativa solidarnosti, projekata uspostavljenih kroz partnerstva, preko donacija, sponzorstava značajnih kulturnih i društvenih inicijativa i zaštite i promocije istorijskog, umetničkog i kulturnog nasleđa Italije i Srbije.

12.7.1 Korporativna filantropija

Banka pomaže razvoj lokalnih zajednica kroz donacije u skladu sa Pravilima za donacije u međunarodnim bankama članicama ISBD Grupe koja određuju specifične kriterijume i procedure prilikom procene i odobrenja donacija.

Tokom 2023. godine, Banca Intesa Beograd je odvojila oko 11,57 miliona RSD (98.720 EUR) u novčanim doprinosima zajednici.
U najvećoj meri podržani su projekti socijalne zaštite naročito oni koji su bili usmereni na decu – kao što je UNICEF projekat za jačanje kapaciteta zdravstvenog sistema za podršku mentalnom zdravlju i dobrobiti trudnica, roditelja i staratelja male dece ili drugi projekti ili inicijative koje se fokusiraju na

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.7 Zajednica (nastavak)

12.7.1 Korporativna filantropija (nastavak)

poboljšanje kvaliteta života ugroženih grupa i lečenja obolelih od najtežih bolesti poput podrške aktivnostima: Banke hrane u borbi protiv gladi, Udruženja obolelih od multiplog mijeloma, podrške NURDORU za ekološki napredan i održiv sistem grejanja roditeljske kuće u Beogradu. Uz navedene aktivnosti izdvaja se i podrška u realizaciji programa finansijske pismenosti i preduzetničkog obrazovanja uključujući teme vezane za održivost i inkluziju, za mlade od 14 do 18 godina i njihove nastavnike, kao i prve korake finansijske edukacije za mlađe naraštaje.

Tokom 2023. godine Banka je nastavila svoju dugoročnu podršku afirmaciji paraolimpijskog sporta u Srbiji. Odricanjem od dela iznosa od članarina i transakcija koje su napravljene uz pomoć Visa Classic Paralympic kartice, Banka je napravila ključni doprinos operativnoj i finansijskoj održivosti Paraolimpijskog komiteta Srbije, sa oko 3,057 miliona RSD koji su sakupljeni tokom 2023. godine.
Banka poseduje snažnu kulturu volontiranja. Od 2013. godine od kada je lansirala program „Intesa od srca“ Banka ima za cilj da promoviše vrednosti korporativnog volontiranja i društvene solidarnosti. Ovaj koordinirani pristup uključuje pojedinačne i grupne volonterske projekte i aktivnosti koje Banka izvršava nezavisno ili u partnerstvu sa organizacijama građanskog društva.

Tokom 2023. godine, Banka je organizovala i podržala tri volonterske aktivnosti u kojoj je učestvovalo 52 volontera. Zbir volonterskih sati svih volontera iznosio je 504.

Banka je otkupila 500 kilograma paprike koje je donirala organizaciji „Evo ruka“ koju su osnovali roditelji dece sa smetnjama u razvoju kako bi poboljšali kvalitet života njihove dece i obezbedili im sigurnu budućnost. U saradnji sa ovom organizacijom, organizovana je volonterska akcija pečenja donirane paprike kako bi se pripremio ajvar koji bi dalje predstavnici ove organizacije prodavali u cilju prikupljanja novčanih sredstava. U volonterskoj akciji je učestvovalo sedmoro koleginica i kolega.

Sa ciljem podizanja svesti o značaju organizacije „Dečje srce“, kao i važnosti inkluzije i pružanju podrške osobama sa smetnjama u mentalnom razvoju, organizovali smo volonterski dan u kafiću „Zvuci srca“. Na volonterskom danu učestvovalo je 29 koleginica i kolega, kao i njihovi najmlađi.

Poslednju volontersku akciju u 2023. godini organizovali smo u centralnoj zgradi Banca Intesa Beograd u kojoj smo ugostili 20 štićenika iz Centra za Integraciju mladih, kojima smo, kroz edukativnu i interaktivnu radionicu predstavili Banku, te proveli dan u druženju uz otvoren poziv koleginicama i kolegama da doniraju potrebne artikle. U ovoj volonterskoj akciji učestovalo je 30 koleginica i kolega.

Dobrotvorni BIBazar 2023: U decembru 2023. godine, u centralama Banke u Beogradu i Regionalnom centru Novi Sad održan je četvrti tradicionalni dobrotvorni BIBazar na kom je nekoliko stotina kolega direktno finansijski podržalo organizacije porodica sa decom sa smetnjama u razvoju, fizičkim ili mentalnim smetnjama, NVO i lokalna socijalna preduzeća. Ukupan prihod na tradicionalnom dobrotvornom događaju bio je preko 492.000 RSD.

Posvećeni razvoju inovacijskog duha i finansijske svesti mladih u našoj zemlji, kroz tri ciklusa finansijske edukacije, bilo je uključeno 40 koleginica i kolega u mentorski rad sa više od 200 učenika srednjih škola širom Srbije.

Kroz **SAVE Ambassadors** program naše Matične Intesa Sanpaolo grupe, u saradnji sa organizacijom Junior Achievement Serbia organizovali smo takmičenje na kom je preko 120 srednjoškolaca imalo priliku da prepozna izazove u svom okruženju i ponudi inovativna rešenja sa ciljem poboljšanja ekološke održivosti i kvaliteta života u lokalnim sredinama.

12 Nefinansijski izveštaj (nastavak)

12.7 Zajednica (nastavak)

12.7.1 Korporativna filantropija (nastavak)

, kroz ovaj program, srednjoškolci su imali priliku da nauče kako da raspolažu zarađenim novcem. Program se zasniva na principu učenja kroz rad, pa su učenici u okviru redovnog nastavnog plana, uz mentorsku podršku **30 koleginica i kolega**, osnovali i razvijali svoju kompaniju u toku jedne školske godine Tokom programa **„Finansijska pismenost“** naše koleginice i kolege bili su mentori za više od 100 učenika iz 13 srednjih škola u 12 gradova Srbije. Ovaj program ima za cilj da približi svet bankarstva i finansija mladima koji su tokom trajanja programa imali priliku da nauče kako voditi kućni budžet, investirati pametno i osigurati svoje poslovanje.

12.7.2 Finansijska inkluzija

Finansijska inkluzija je bitan stub u pristupu Banca Intesa Beograd zajednici. Shodno tome, Banka ima za cilj da učini da njeni proizvodi i usluge budu što dostupniji i da neprekidnim inovacijama i unapređenjem ispunjavaju specifične potrebe što više socijalnih grupa.

Ekonomsko osnaživanje žena je već duže vreme ne samo pitanje jednakosti polova, već i ključni preduslov za održiv ekonomski rast i društveni napredak, i u skladu sa tim, kreiranje uslova za razvoj ženskog preduzetništva je bitan zadatak države i privatnog sektora. Banca Intesa Beograd zaključila je već 6. po redu kreditni ugovor sa Evropskom Bankom za obnovu i razvoj u okviru programa koji ima za cilj podršku ženskom preduzetništvu. Kroz navedeni program podržali smo do sada već 3,323 (173 u 2023. godini) različitih poslovnih poduhvata u ukupnom iznosu od 37 miliona EUR (3.2 miliona EUR u 2023. godini).

Odlučni da nastavimo sa inicijativama koje imaju šire društveno koristan aspekt (naglašenu ESG komponentu), proširili smo saradnju sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj u delu podrške osetljivim tržišnim nišama koje čine mladi privrednici i žene vlasnice i menadžeke u preduzećima. Kroz program EBRD Youth in Business Banca Intesa je razvila platformu namenjenu mladim privrednicima. Kroz navedenu platformu, po oprobanom i dokazanom konceptu koji je još od 2015. godine dostupan našim damama angažovanim u privrednim tokovima (EBRD Woman in Business), osim finansijske podrške putem kredita za obrtna sredstva i investicije, našim klijentima pružamo podršku i kroz programe edukacije i umrežavanja. Banca Intesa kao vodeća banka na srpskom bankarskom tržištu se priključila programu EBRD i kroz program podrške mladim privrednicima plasirala 264 kredita u vrednosti od 5 miliona EUR.

U saradnji sa EBRD i renomiranim ekspertima Banca Intesa nastavlja i sa jakom nefinansijskom podrškom. Kroz programe edukacije namenjene našim damama u biznisu samo 2023. godine prošlo je preko 100 učesnica. Priliku za edukaciju sa fokusom na jačanju finasijskih kompetencija iskoristilo je 40 mladih.

Stavljanjem dodatnog fokusa na ESG komponentu poslovanja Banke, kao i jačanja konkurentnosti na tržištu RPG klijenata, krajem 2023. godine kreirani su novi kreditni proizvodi za investicije i obrtna sredstva namenjeni RPG klijentima, sa ciljem da tržišnoj niši žena u agro biznisu kao i RPG klijentima koji su mlađi od 40 godina olakša pristup izvorima finansiranja.

Na domaćem tržištu rada, zaposlene majke imaju veliku potrebu za finansijskom podrškom, imajući u vidu da su žene prosečno plaćene manje za iste ili slične poslove i pozicije u poređenju sa muškarcima. U skladu sa tim, postoji potreba da se neprekidno diže svest o jednakosti polova, inkluziji, zaštiti ranjivih socijalnih grupa i značaju ranog razvoja dece. Banca Intesa nastavila je da podržava ekonomsko

12 Nefinansijski izvestaj (nastavak)

12.7 Zajednica (nastavak)
12.7.2 Finansijska inkluzija (r1astavak)

osnazivanje zena posebno onill iz socijal110 osetljivil1 grupa i u skladt1 sa tim u svojoj po11t1di ima mum@,vork proizvod za zaposlene majke - Specijal1ш ponudu za dozvoljeno prekoracenje po plat11omracu11u, kao i Subve11cionisani stambeni kredit za majke koje st1 stekle pravo ucesca za kt1povi11u nepokretnosti u skladu sa Zakonom o fi11a11sijskoj podrsci porodici sa decom.
Postojeca kreditna pravila i t1slovi za odobrenje dozvoljenog prekoracenja po platnom racшш su prime11je11i sa dodatnim benefitom kao sto je znacajno niza kamatna stopa i naknada za odobrenje od O RSD, kao i fiksna kamatna stopa na godisnjem nivot1. Proizvod ima za cilj da dodatno osnazi zene u prevazilazenju fi11a11sijskil1 izazova. Usled jasne socijalne komponente i uticaja na finansijsku nezavisnost, u pitanju je jedan od p r'ih iz ESG grt1pe proizvoda Banke. Tokom 2023. godine ovaj proizvod je iskoristilo 66 zena.

Za istt1 cilj1ш grupu, tokom 2023. godine Banka je pt1stila t1 tecaj 1.013.894 EUR za st1bvencionisane stambene kredite za majke koje su stekle pravo ucesca za kupovint1 nepokretnosti t1 skladt1 sa Zakonom o finansijskoj podrsci porodici sa decom. Prepoznajuci potrebe ostalih osetljivil1 socijalnih grupa, tokom 2023. godine Banka je radila na unapredenju finansijskih uslova i prosirenjt1 svoje po1шde i11klt1ziv11ih proizvoda.

Senior Cash krediti su 11apravlje11i tako da odgovaraju potrebama penzionera od 55 do 74 godine starosti, ponudeni su od strane Banke i tokom 2023. godine. Tokom celog perioda otplate, klijentima je omoguceno zivotno osiguranje koje je ukljuceno u cenu kredita. Broj kredita koji je pusten u tecaj tokom 2023. je 29.325. Totalni iz110s koji je pusten t1 tecaj t1 2023. je 81.832.079 EUR.

Intermezzo Cash kredit sa mogucnoscu odlaganja placanja rate do pet puta tokom perioda otplate je takode pont1de11 u 2023. godini. Ukupa11 broj kredita koj i st1 pt1ste11i t1 tecaj t1 periodt1 izvestavanja je 39.128. Totalni iz110s koji je isplace11 u 2023. je 157.826.738 EUR.

Od juna 2023. godine Banka je t1 svojt1 ponudu uvrstila i Stambeni kredit za mlade do 11avrse11ih 35 godina koji pored nize nominalne kamatne stope podrazumeva i niz dodat11il1 pogodnosti za klijente. U 2023. godini t1kt1pno je plasirano 213 stambenih kredita za mlade (volumen: 13.578.512 EUR).

U Beogradt1, 28. februara 2024. go'dine

Nevena Novaković
Direktor Sektora za računovodstvo

Dragica Mihajlović
Član Izvršnog odbora / Direktor za upravljanje finansijskim poslovanjem

Darko Popović
Predsednik Izvršnog odbora / CEO

1 Organizaciona struktura

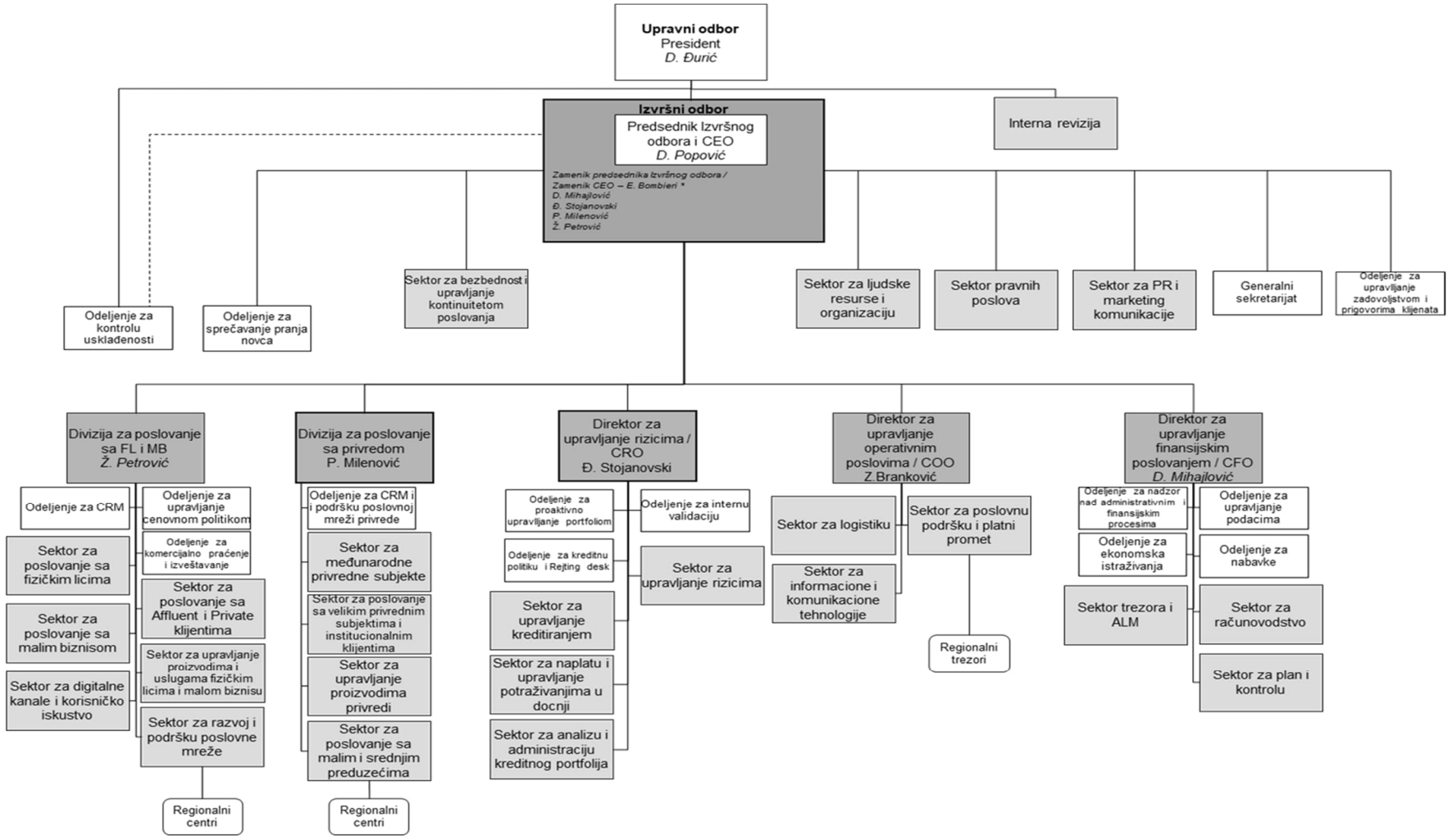

** nadležan za funkcije kojima rukovode Direktor za upravljanje finansijskim poslovanjem, Direktor za upravljanje rizicima, Direktor za upravljanje operativnim poslovima, za Sektor za bezbednost i upravljanje kontinuitetom poslovanja kao i za upravljanje projektima u oblasti strateških projekata*

2 Mreža ekspozitura

Lokacija	Naziv ekspoziture	Regionalni centar	Adresa
Ada	**Ada, Vuka Karadžića 18**	Novi Sad	Vuka Karadžića 18
Aleksinac	**Aleksinac, Knjaza Miloša 115**	Niš	Knjaza Miloša 115
Apatin	**Apatin, Petefi Šandora 2**	Novi Sad	Petefi Šandora 2
Arandjelovac	**Aranđelovac, Knjaza Miloša 192**	Kragujevac	Knjaza Miloša 192
Arilje	**Arilje, Stevana Čolovića 2**	Kragujevac	Stevana Čolovića 2
Bačka Palanka	**Bačka Palanka, Žarka Zrenjanina 80**	Novi Sad	Žarka Zrenjanina 80
Bačka Topola	**Bačka Topola, Glavna 29**	Novi Sad	Glavna 29
Bački Petrovac	**Bački Petrovac, Maršala Tita 4**	Novi Sad	Maršala Tita 4
Bajina Bašta	**Bajina Bašta, Svetosavska 19a**	Kragujevac	Svetosavska 19a
Batajnica	**Zemun, Batajnica, Majke Jugovića 1**	Beograd	Majke Jugovića 1
Bečej	**Bečej, Novosadska 3**	Novi Sad	Novosadska 3
Beočin	**Beočin, Trg Cara Lazara 8**	Novi Sad	Trg Cara Lazara 8
Beograd	**Čukarica, Požeška 128**	Beograd	Požeška 128
Beograd	**Čukarica, Požeška 45**	Beograd	Požeška 45
Beograd	**Čukarica, Trgovačka 15**	Beograd	Trgovačka 15
Beograd	**Novi Beograd, Bulevar Arsenija Čarnojevića 54**	Beograd	Bulevar Arsenija Čarnojevića 54
Beograd	**Novi Beograd, Bulevar maršala Tolbuhina 34**	Beograd	Bulevar maršala Tolbuhina 34
Beograd	**Novi Beograd, Jurija Gagarina 14**	Beograd	Jurija Gagarina 14
Beograd	**Novi Beograd, Jurija Gagarina 36b**	Beograd	Jurija Gagarina 36b
Beograd	**Novi Beograd, Milentija Popovića 7b**	Beograd	Milentija Popovića 7b
Beograd	**Novi Beograd, Milentija Popovića 7v**	Beograd	Milentija Popovića 7v
Beograd	**Novi Beograd, Milutina Milankovića 134g**	Beograd	Milutina Milankovića 134g
Beograd	**Novi Beograd, Nedeljka Gvozdenovića 24a**	Beograd	Nedeljka Gvozdenovića 24a
Beograd	**Novi Beograd, Omladinskih brigada 90**	Beograd	Omladinskih brigada 90
Beograd	**Novi Beograd, Otona Župančića 1**	Beograd	Otona Župančića 1
Beograd	**Novi Beograd, Partizanske avijacije 14**	Beograd	Partizanske avijacije 14
Beograd	**Palilula, Ilije Garašanina 4**	Beograd	Ilije Garašanina 4
Beograd	**Palilula, Borča, Ivana Milutinovića 73**	Beograd	Ivana Milutinovića 73
Beograd	**Palilula, Marjane Gregoran 60**	Beograd	Marjane Gregoran 60
Beograd	**Rakovica, Miška Kranjca 18b**	Beograd	Miška Kranjca 18b
Beograd	**Rakovica, Vidikovački venac 80b**	Beograd	Vidikovački venac 80b
Beograd	**Rakovica, Vukasovićeva 50a**	Beograd	Vukasovićeva 50a
Beograd	**Savski Venac, Nemanjina 4**	Beograd	Nemanjina 4
Beograd	**Savski Venac, Vase Pelagića 48b**	Beograd	Vase Pelagića 48b
Beograd	**Savski Venac, Hercegovačka 21**	Beograd	Hercegovačka 21
Beograd	**Stari Grad, Cara Dušana 50**	Beograd	Cara Dušana 50
Beograd	**Stari Grad, Džordža Vašingtona 8**	Beograd	Džordža Vašingtona 8
Beograd	**Stari Grad, Knez Mihailova 30**	Beograd	Knez Mihailova 30
Beograd	**Stari Grad, Kolarčeva 5**	Beograd	Kolarčeva 5
Beograd	**Stari Grad, Studentski trg 7**	Beograd	Studentski trg 7
Beograd	**Surčin, Vojvođanska 85**	Beograd	Vojvođanska 85
Beograd	**Voždovac, Banjica, Crnotravska 7-9**	Beograd	Crnotravska 7-9
Beograd	**Voždovac, Braće Jerković 137b**	Beograd	Braće Jerković 137b
Beograd	**Voždovac, Kumodraška 174**	Beograd	Kumodraška 174
Beograd	**Voždovac, Ustanička 69**	Beograd	Ustanička 69
Beograd	**Voždovac, Vojvode Stepe 77**	Beograd	Vojvode Stepe 77
Beograd	**Vračar, Bore Stankovića 9**	Beograd	Sarajevska 31
Beograd	**Vračar, Bulevar oslobođenja 3**	Beograd	Bulevar oslobođenja 3
Beograd	**Vračar, Južni Bulevar 84**	Beograd	Južni Bulevar 84
Beograd	**Vračar, Kneza Miloša 23**	Beograd	Kneza Miloša 23

2 Mreža ekspozitura (nastavak)

Lokacija	Naziv ekspoziture	Regionalni centar	Adresa
Beograd	**Zvezdara, Bulevar Kralja Aleksandra 330**	Beograd	Bulevar Kralja Aleksandra 330
Beograd	**Zvezdara, Bulevar Kralja Aleksandra 79**	Beograd	Bulevar Kralja Aleksandra 79
Beograd	**Zvezdara, Mirijevski venac 23**	Beograd	Mirijevski venac 23
Bogatić	**Bogatić, Vojvode Stepe 35**	Kragujevac	Vojvode Stepe 35
Bor	**Bor, Đorđa Vajferta 3**	Niš	Đorđa Vajferta 3
Čačak	**Čačak, Kuželjeva 1**	Kragujevac	Kuželjeva 1
Gornji Milanovac	**Gornji Milanovac, Vojvode Milana 1**	Kragujevac	Vojvode Milana 1
Inđija	**Inđija, Novosadska 21**	Novi Sad	Novosadska 21
Ivanjica	**Ivanjica, Majora Ilića 1**	Kragujevac	Majora Ilića 1
Jagodina	**Jagodina, Kneza Lazara 5-6**	Niš	Kneza Lazara 5-6
Kanjiža	**Kanjiža, Glavna 3**	Novi Sad	Glavna 3
Kikinda	**Kikinda, Braće Tatića 16**	Novi Sad	Braće Tatića 16
Kladovo	**Kladovo, 22. septembra 9**	Niš	22.septembra 9
Kostolac	**Kostolac, Nikole Tesle 5-7**	Niš	Nikole Tesle 5-7
Kovin	**Kovin, Cara Lazara 73**	Novi Sad	Cara Lazara 73
Kragujevac	**Kragujevac, Dr. Zorana Đinđića 11a**	Kragujevac	Dr. Zorana Đinđića 11a
Kragujevac	**Kragujevac, Save Kovačevića 12b**	Kragujevac	Save Kovačevića 12 b
Kraljevo	**Kraljevo, Trg Jovana Sarića 8**	Kragujevac	Trg Jovana Sarića 8
Kruševac	**Kruševac, Vidovdanska 46**	Kragujevac	Vidovdanska 46
Kruševac	**Kruševac, Vidovdanska 4**	Kragujevac	Vidovdanska 4
Kučevo	**Kučevo, Trg Veljka Dugoševića 2**	Niš	Trg Veljka Dugoševića 2
Kula	**Kula, Maršala Tita 242**	Novi Sad	Maršala Tita 242
Lajkovac	**Lajkovac, Vojvode Mišića 84**	Kragujevac	Vojvode Mišića 84
Lazarevac	**Lazarevac, Karađorđeva 41**	Kragujevac	Karađorđeva 41
Leskovac	**Leskovac, Trg Revolucije 7**	Niš	Trg Revolucije 7
Loznica	**Loznica, Trg Vuka Karadžića bb**	Kragujevac	Trg Vuka Karadžića bb
Ljig	**Ljig, Vojvode Mišića 12**	Kragujevac	Vojvode Mišića 12
Ljubovija	**Ljubovija, Vojvode Mišića 44**	Kragujevac	Vojvode Mišića 44
Mionica	**Mionica, Dr. Jove Aleksića bb**	Kragujevac	Dr. Jove Aleksića bb
Mladenovac	**Mladenovac, Kralja Petra I 217**	Kragujevac	Kralja Petra I 217
Negotin	**Negotin, Trg Đorđa Stanojevića 70/II**	Niš	Trg Đorđa Stanojevića 70/II
Niš	**Niš, Bulevar Nemanjića 28-32**	Niš	Bulevar Nemanjića 28-32
Niš	**Niš, Milojka Lešjanina 1**	Niš	Milojka Lešjanina 1
Niš	**Niš, Nade Tomić 8a**	Niš	Nade Tomić 8a
Niš	**Niš, Obrenovićeva 82/2 (Fontana)**	Niš	Obrenovićeva 82/2 (Fontana)
Niš	**Niš, Sinđelićev trg 18**	Niš	Sinđelićev trg 18
Niš	**Niš, Vizantijski bulevar 21**	Niš	Vizantijski bulevar 21
Novi Bečej	**Novi Bečej, Trg Oslobođenja 5**	Novi Sad	Trg Oslobođenja 5
Novi Pazar	**Novi Pazar, AVNOJ-a 6**	Kragujevac	AVNOJ-a 6
Novi Sad	**Novi Sad, Bulevar Cara Lazara 79a**	Novi Sad	Bulevar cara Lazara 79a
Novi Sad	**Novi Sad, Bate Brkića 10a**	Novi Sad	Bate Brkića 10a
Novi Sad	**Novi Sad, Bulevar Mihajla Pupina 4**	Novi Sad	Bulevar Mihaila Pupina 4
Novi Sad	**Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 8**	Novi Sad	Bulevar Oslobođenja 8
Novi Sad	**Novi Sad, Bulevar Oslobođenja 76a**	Novi Sad	Bulevar Oslobođenja 76a
Novi Sad	**Novi Sad, Fruškogorska 10**	Novi Sad	Fruškogorska 10
Novi Sad	**Novi Sad, Rumenačka 33**	Novi Sad	Rumenačka 33
Novi Sad	**Novi Sad, Zmaj Jovina 15**	Novi Sad	Zmaj Jovina 15
Obrenovac	**Obrenovac, Miloša Obrenovića 133-135**	Kragujevac	Miloša Obrenovića 133-135
Pančevo	**Pančevo, Karađorđeva 2-4**	Novi Sad	Karađorđeva 2-4
Pančevo	**Pančevo, Miloša Crnjanskog 1**	Novi Sad	Miloša Crnjanskog 1

2 Mreža ekspozitura (nastavak)

Lokacija	Naziv ekspoziture	Regionalni centar	Adresa
Paraćin	**Paraćin, Kralja Petra I 4**	Niš	Kralja Petra I 4
Petrovac na Mlavi	**Petrovac na Mlavi, Bate Bulića 37**	Niš	Bate Bulića 37
Pirot	**Pirot, Branka Radičevića 18**	Niš	Branka Radičevića 18
Požarevac	**Požarevac, Trg Radomira Vujovića 8**	Niš	Trg Radomira Vujovića 8
Požega	**Požega, Knjaza Miloša 6**	Kragujevac	Knjaza Miloša 6
Priboj	**Priboj, Nemanjina 48-50**	Kragujevac	Nemanjina 48-50
Prijepolje	**Prijepolje, Sandžačkih brigada 39**	Kragujevac	Sandžačkih brigada 39
Prokuplje	**Prokuplje, 9. oktobra 6**	Niš	9. oktobra 6
Raška	**Raška, Miluna Ivanovića 8**	Kragujevac	Miluna Ivanovića 8
Ruma	**Ruma, Glavna 170**	Novi Sad	Glavna 170
Ruma	**Ruma, 15. maja 143**	Novi Sad	15. maja 143
Senta	**Senta, Zlatne grede 6**	Novi Sad	Zladne grede 6
Smederevo	**Smederevo, Cvijićeva 3**	Niš	Cvijićeva 3
Smederevska Palanka	**Smederevska Palanka, Vuka Karadžića 4**	Kragujevac	Vuka Karadžića 4
Sombor	**Sombor, Venac Stepe Stepanovića 32**	Novi Sad	Venac Stepe Stepanovića 32
Srbobran	**Srbobran, Zmaj Jovina 18**	Novi Sad	Zmaj Jovina 18
Sremska Mitrovica	**Sremska Mitrovica, Kralja Petra I 6**	Novi Sad	Kralja Petra I 6
Sremska Mitrovica	**Sremska Mitrovica, Svetog Dimitrija 2**	Novi Sad	Svetog Dimitrija 2
Stara Pazova	**Stara Pazova, Ćirila i Metodija 2**	Novi Sad	Ćirila i Metodija 2
Subotica	**Subotica, Dimitrija Tucovića 2**	Novi Sad	Dimitrija Tucovića 2
Subotica	**Subotica, Štrosmajerova 6**	Novi Sad	Štrosmajerova 6
Surdulica	**Surdulica, Ulica Kralja Petra I bb**	Niš	Kralja Petra I bb
Šabac	**Šabac, Gospodar Jevremova 44**	Kragujevac	Gospodar Jevremova 44
Šid	**Šid, Karađorđeva 11-13**	Novi Sad	Karađorđeva 11-13
Temerin	**Temerin, Novosadska 403**	Novi Sad	Novosadska 403
Titel	**Titel, Mihajla Krestića 8a**	Novi Sad	Mihaila Krestića 8a
Topola	**Topola, Tomislava Karađorđevića 3**	Kragujevac	Tomislava Karađorđevića 3
Trstenik	**Trstenik, Cara Dušana bb**	Kragujevac	Cara Dušana bb
Ub	**Ub, Kralja Petra I 44**	Kragujevac	Kralja Petra I 44
Užice	**Užice, Dimitrija Tucovića 129**	Kragujevac	Dimitrija Tucovića 129
Valjevo	**Valjevo, Karađorđeva 71**	Kragujevac	Karađorđeva 71
Valjevo	**Valjevo, Železnička 7**	Kragujevac	Železnička 7
Velika Plana	**Velika Plana, Momira Gajića br 2**	Kragujevac	Momira Gajića br 2
Veliko Gradište	**Veliko Gradište, Kneza Lazara 35**	Niš	Kneza Lazara 35
Veternik	**Veternik, Kralja Petra I 7a**	Novi Sad	Kralja Petra I 7a
Vladičin Han	**Vladičin Han, Svetosavska 16a**	Niš	Svetosavska 16a
Vlasotince	**Vlasotince, Nemanjina 2**	Niš	Nemanjina 2
Vranje	**Vranje, Dr. Dimitrija Jovčića 2**	Niš	Dr. Dimitrija Jovčića 2
Vrbas	**Vrbas, Maršala Tita 66**	Novi Sad	Maršala Tita 66
Vrnjačka Banja	**Vrnjačka Banja, Kruševačka 1**	Kragujevac	Kruševačka 1
Vršac	**Vršac, Sterijina 19a**	Novi Sad	Sterijina 19a
Zaječar	**Zaječar, Nikole Pašića 70**	Niš	Nikole Pašića 70
Zemun	**Zemun, Glavna 30**	Beograd	Glavna 30
Zemun	**Zemun, Gornjogradska 38**	Beograd	Gornjogradska 38
Zlatibor	**Zlatibor, Kraljev trg bb**	Kragujevac	Kraljev trg bb
Zrenjanin	**Zrenjanin, Kralja Aleksandra I Karađorđevića bb**	Novi Sad	Kralja Aleksandra I Karađorđevića bb
Žabalj	**Žabalj, Nikole Tesle 47**	Novi Sad	Nikole Tesle 47